

КАРЛ МАЙ

ЗАВЕЩАНИЕТО НА ИНКАТА

Превод от немски: Веселин Радков, —

chitanka.info

ЗАВЕЩАНИЕТО НА ИНКАТА^[0]

Завещанието на инката — това е целта на изкачването към върховете на Андите на Татко Ягуар и неговите спътници, което започва от Буенос Айрес. По петите им ги следва бикоборецът Антонио Перильо, който чрез престъпление е научил тайната. Ще възтържествува ли справедливостта накрая в мрачната „Клисура на убийството“?

1. БИКОБОРЕЦЪТ

„Corrida de toros, corrida de toros!“ — крещяха украсените с пъстри панделки и ленти викачи, които обикаляха пресичащите се под прав ъгъл улици на Буенос Айрес. Corrida de toros беше темата, с която от дни наред се занимаваха най-подробно всички вестници в града, corrida de toros беше предмет на разговорите във всички обществени и частни локали.

Corrida de toros, което означава „борба с бикове“, са думи, които могат да въодушевят всеки испанец, всеки човек, в чиито жили има макар и капка испанска кръв. Без да го е грижа за възраженията на противниците на любимото му развлечение, доказващи, че е осъдително не само от морална гледна точка, а и от всяка друга, той бърза към арената, крещейки, за да даде израз на възхищението си от измъчването на животните, и изпада във възторг, когато някой смел бик разпори корема на кон или пък набучи на рогата си някой от тореадорите.

Да, борба с бикове! Колко отдавна в Буенос Айрес не бе имало борба с бикове! Откога само на арената не се беше чувало цвиленето на конете, ревът на бикове, виковете на бикоборците и ликуващите крясъци на зрителите! Бяха изминали безкрайно дълги години от последната борба с бикове. И за всичко беше виновно досадното политическо положение в страната.

Войната, в която Лопес^[1], диктаторът на Парагвай, беше въвлякъл аржентинската конфедерация, струваше досега на страната четирийсет милиона долара и петдесет хиляди човешки живота, без да се броят онези двеста хиляди жертви, които взе холерата, избухнала през военните години. По това време нямаше кой да мисли за удоволствия. Аржентинската армия постоянно губеше сраженията си срещу Лопес, но ето че изминалата седмица тя извоюва значителен успех. Този успех беше ознаменуван в Буенос Айрес с илюминации и празнични шествия, а новоизбраният президент Сармиенто се

възползва от случая да спечели благосклонността на населението, като даде разрешението си за провеждане на борба с бикове.

Въпреки, че времето за подготовка беше твърде малко, случайно възникналите благоприятни обстоятелства караха хората да очакват, че тази борба с бикове ще бъде изключително интересна. В Буенос Айрес имаше няколко бикоборци, които си бяха спечелили добро име и не бяха събаряни на земята още от нито един бик. Изпълнени със завист един към друг, те просто горяха от нетърпение да покажат кой от тях е най-добрият. В това време се появи и един чужденец, испанец от Мадрид, който живееше от няколко дни в хотел „Лабастие“ и помоли за разрешение да се яви на арената, за да премери сили за наградата. Когато назова името си, господата от комитета дадоха съгласието си с радост, защото този мъж не беше никой друг, а сеньор Крусада, най-прочутият еспада — бикоборец — в цялото испанско кралство.

Тази новина бе напълно достатъчна да развълнува жителите на града, но ги очакваха и още по-интересни неща. И други двама сеньори изказаха желание да участват и тяхното предложение засили възбудата на духовете до неимоверност. Единият от тях беше собственик на големи стада добитък. Преди известно време за огромна сума успял да закупи няколко северноамерикански бизона, за да опита дали е възможно да ги кръстоса с местната порода говеда. Но тези силни животни се оказали толкова диви и неукротими, че той дошъл до решението да бъдат застреляни. Сега беше предложил да предостави безвъзмездно за коридата най-силното от тези животни. Другият сеньор беше притежател на асиенда^[2] в околността на Сан Николас. Неговите пеони^[3] издълбали няколко ями, за да хванат един ягуар, който нападал стадата му и имали щастието да заловят хищника жив и невредим. Не го убили, за да могат да го продадат на някой търговец, но сега асиендерото бе заявил, че ще докара ягуара, за да го подари на комитета.

Човек може да си представи, че тези обстоятелства — присъствието на прочутия бикоборец и очакването на борбата между бизон и ягуар — не само привлякоха вниманието на публиката, но преди всичко събудиха силен интерес у местните тореадори.

Бикоборците биват наричани най-общо тореадори или торероси. Думата се образувала от „торо“, което означава бик. Бикоборците се подразделят на няколко групи, всяка от които има своя определена

задача. Да споменем най-напред пикадорите, които, яхнали коне, имат за задача да дразнят бика с копията си. След това идват бандерильеросите, отвличащи вниманието на бика с пъстри парчета плат от изпадналите в опасност пикадори. Освен това те забиват във врата на бика тънки пръчки, снабдени с куки, наречени „бандерильо“. Хората, провеждащи истинския бой, са бикоборците, еспада, които трябва да убият бика с шпагата си. Името си са получили от думата *espada* — шпага, меч. Бикоборците биват наричани и матадори, от думата *matar* — коля, защото, когато бикът падне на земята, но все още е жив, те трябва да го доубият.

Както вече споменахме, из улиците на Буенос Айрес кръстосваха викачи, за да съобщят, че борбата с бикове ще се състои на следващия ден. Беше привечер. Който можеше, затваряше магазина си и отиваше в някой ресторант, кафене или сладкарница, за да се наговори на воля за предстоящото събитие.

„Кафе дьо Пари“, което минаваше за най-изисканото в Буенос Айрес, беше така претъпкано от посетители, че почти не се виждаше свободен стол. Вътре цареше голямо оживление, особено край една маса, към която присъстващите постоянно отправяха погледи, защото там седяха тримата аржентински бикоборци, които трябваше да покажат на другия ден своята ловкост и умение. Изпълнени със скрита завист един към друг, те бяха единодушни в мнението си, че комитетът върши направо непростима грешка, като разрешава на испанеца да участва. Тримата се канеха да направят всичко възможно, за да отнемат досегашната му слава. Единият от тях, който говореше най-много, се одързости да твърди, че щял да убие северноамериканския бизон още с първия си удар. Той се обърна към присъстващите и каза, че е готов да се обзаложи с всеки, че ще удържи на думата си.

Близо до тях, на една друга маса, седяха четирима изискано облечени господа, единият от които правеше особено силно впечатление. Имаше исполински ръст и дълга гъста брада, с кажи-речи снежнобял цвят, въпреки че не беше много над петдесетте. Косата му беше със същия цвят. Поради силно загорялото му от слънцето лице можеше да се предположи, че е гаучо или изобщо човек, който живее в пампасите или нейде из дивите местности, ала елегантният му костюм, ушит по последна парижка мода, сочеше противното. Неговите трима

съседи бяха също така загорели от слънцето. Един от тях се обърна към великана с думите:

— Карлос, чу ли какво каза онзи самохвалко?

Белобрадият кимна с глава.

— А ти какво мислиш?

Великанът само сви рамене и по сериозното му лице се плъзна слаба презрителна усмивка.

— Напълно споделям мнението ти! — продължи другият. — Не е все пак малка работа да убиеш с шпагата си някой тукашен бик, преди да е изтощен. Но ти знаеш най-добре какво представлява северноамериканският бизон, защото години наред си бил на север и си ловувал такива животни. Мисля, че този бикоборец едва ли ще бъде в състояние да удържи обещанието си.

— И аз мисля така. Само с приказки не може да се убие бизон. Той изговори тези думи по-силно, отколкото бе желал. Бикоборецът ги чу, скочи от стола си, приближи се до него и с почти заповеднически тон рече:

— Сеньор, ще ми кажете ли, как ви е името?

Белобрадият го измери с безкрайно безразличен поглед и после отвърна:

— Защо не, особено ако преди това чуя вашето?

— Моето име е известно надалеч. Казвам се Антонио Перильо.

При тези думи очите на великана проблеснаха по особен начин, но той сведе бързо поглед и със същия тон както и преди рече:

— Моето име едва ли е толкова прочуто като вашето. Казвам се Хамер.

— Това име немско ли е?

— Да.

— Тогава сте немец?

— Естествено.

— В такъв случай бъдете така любезен да си държите устата затворена, когато става въпрос за тукашни работи. Аз съм портеньо, ясно ли е?

Той наблегна особено на тази дума, като надменно и с нескрита гордост погледна другия в очите. Портеньо се наричат коренните жители на страната за разлика от преселниците. Ако бикоборецът мислеше, че ще направи впечатление с тази дума, то той се бе излъгал,

защото великанът се държеше така, като че значението ѝ не му бе известно. Ето защо бикоборецът продължи още по-разгневено:

— Вие говорихте за мене с пренебрежение. Ще си вземете ли думите обратно?

— Не. Казах, че не може да се убие бизон с приказки, и знам точно какво говоря.

— Карамба! Това е прекалено! Нима най-прочутият бикоборец на тази страна трябва да слуша как му се подиграва един немец! Човече, а какво ще кажете, ако ви извикам на дуел?

— Нищо, защото за това изобщо не си заслужава да се говори — отвърна Хамер, като се облегна назад в стола си и отправи към бикобореца поглед, в който можеше да се прочете всичко друго, само не и страх. Това раздразни другия още повече. Той направи една крачка към масата и с искрящи от гняв очи вдигна ръка, готов да го удари, викайки:

— Как, не искате да се извините за обидата, нито пък да ми дадете удовлетворение?

— Не.

— Добре, тогава ще ви бележа като безчестен страхливец. Ето така!

Той имаше намерение да стовари юмрука си в лицето на немеца. Но последният с длан отби удара в страни, бързо се изправи, хвана бикобореца за двете ръце над лактите, притисна ги към тялото му, вдигна го високо като перце и го запрати в стената така, че кокалите му изпращяха.

Посетителите наставаха от столовете си, за да видят какво ще се случи по-нататък. Бикоборецът, както и всички присъстващи, беше облечен с елегантен костюм, а не в дрехите на хората от пампасите и затова не можеше да се предположи, че носи някакво оръжие у себе си, ала след като скочи бързо на крака, той бръкна под сако си, измъкна дълъг нож, с какъвто си служи гаучото, и с див рев се нахвърли върху белобрадия. Великанът не отстъпи нито педя, а сграбчи с бързо движение вдигнатата ръка с ножа и я стисна така, че противникът му нададе болезнен вик и изпусна оръжието. След това заповяда заплашително:

— Стой мирен, Антонио Перильо! Не обичам такива обноски. Намираме се в Буенос Айрес, а не при Салина дел Кондор. Разбра ли?

При тези думи той вторачи поглед в противника си, сякаш искаше да надникне в най-скритото кътче на сърцето му. Перильо отскочи назад и го загледа втренчено и изплашено. Беше пребледнял, в очите му припламваше несигурна светлина, а гласът му трепереше, когато попита:

— Салина дел Кондор ли? Какво е това име, не съм го чувал.

— Много добре ти е известно, просто ти личи.

— Не знам за какво говорите и какво искате от мен. Не желая да си имам работа с вас.

— Имаш всички основания за това. Пази се, Антонио Перильо!

Хамер бръкна в джоба си и хвърли на масата няколко книжни талера, за да плати сметката, взе шапката си от закачалката и се отправи към вратата, без никой да посмее да го спре. Откакто бе станал от стола си, всеки беше разбрал, че не е разумно да се спречкваш с този голиат. Тримата му спътници го последваха.

Едва когато вратата се затвори зад тях, смелостта на бикобореца се възвърна. Той се обърна към приятелите си, за да оправдае поражението си, тъй като един от тях му извика подигравателно:

— Какъв позор, Антонио Перильо! Просна те на земята!

— Защо не изтичаш ти подире му да се биеш с него! Никой човек не може да се мери с великаните.

— Може и да е така. Но той ти заговори на „ти“. А ти не само че го преглътна, ами продължи да му говориш на „вие“.

— Изобщо не съм обърнал внимание.

— А каква беше тая Салина дел Кондор? Какво искаше да каже?

— Че знам ли? Изглежда този немец страда от някаква фикс-идея. Нали сте чували, че немците или са мечтатели, или сомнамбули. Да не говорим повече за това!

Но може би тази тема нямаше да бъде изоставена, ако в същия момент не влезе една личност, която привлече всички погледи. Човекът беше гаучо, но имаше толкова дребна и слабичка фигура, че никой от присъстващите не бе виждал през живота си гаучо с такъв ръст. Човечето носеше бели широки панталони, които достигаха само до коленете му, и червена памучна чирипа. Това е един вид покривало, което обитателите на пампасите навиват около хълбоците си и при нужда изтеглят нагоре отпред и отзад, като го прикрепят към тялото си с колан. Дребният човечец беше навил ръкавите на ризата си над

лактите, която, подобно на панталоните, бе чиста и бяла. Върху пояса си беше завързал червен ешарп, чиито краища висяха отстрани. Горната част от тялото му беше покрита с пончо. И то също беше червено. Пончото е вълнено одеяло с отвор по средата, през който се провира главата. Краката му бяха обути в ботуши до коленете, каквито носи истинският гаучо. Те се правят по следния начин: след като се заколи някой кон, от долната част на краката му се свлича още топлата кожа, но без да се разрязва и се поставя в гореща вода, за да може по-лесно да се остържат космите. После още докато е мокра, кожата се навлича на краката като чорап. Когато изсъхне, тя приляга плътно около прасеца и образува устойчива защита срещу всякакви капризи на времето, обаче не може да се свали, без да се разкъса или докато не падне сама от крака. Естествено в този случай са покрити само прасците и горната част на ходилата; пръстите на краката се подават, а и стъпалото остава незащитено. Гаучото, който носи такива ботуши, ходи бос — ако изобщо може да се каже, че ходи. При него става дума за ходене само тогава, когато се намира вътре в къщата си, иначе е непрекъснато на седлото на коня си. Това, че пръстите на краката му остават голи, е дори добре дошло за него, защото стремената са направени толкова малки, че може да пъхне вътре само върховете на пръстите си. Затова пък шпорите му са толкоз по-големи. Малкото човече, което бе влязло в кафенето, също имаше чифт шпори с колелца, с размери на сребърни монети от пет марки. На главата си носеше сива филцова шапчица, с голям пискюл, а около врата му се виждаше кърпа от червена коприна, чиито увиснали краища бяха завързани отпред. Гаучото носи такива кърпи, защото те предпазват врата му от слънчево изгаряне и същевременно при езда разхлаждат приятно. В пояса под ешарпа дребосъкът беше затъкнал дълъг нож и двуцевен пистолет, а през рамото му на широк ремък бе праметната двуцевна карабина, която не беше много по-къса от самия него. В ръцете си той носеше две книги.

Това последно обстоятелство привлече най-силно погледите на всички. Гаучо с книги! Никой не беше виждал още подобно нещо. Освен това дребосъкът бе най-старателно избръснат, което не можеше да не направи също така впечатление. На всичко отгоре се спря на вратата за миг и поздрави високо с „Buenos días“ (Добър ден), нещо, което другиму не би минало и през ум. След това се отправи към една

току-що освободила се маса, настани се, отвори книгите и започна да ги прелиства и чете задълбочено, като че беше съвсем сам. Това бяха две издания на Кралската академия на науките в Берлин от Е. д'Алтон и Вайс.

Шумът, който цареше до преди малко, се превърна в най-дълбока тишина. Човечето беше изненадало хората. Те не знаеха какво да мислят за него. Но това, изглежда, хич не го вълнуваше. Той изобщо не го забеляза; четеше и не се смути дори след като наоколо отново започнаха да шумят и да говорят за борбата с бикове. Едва когато един от келнерите, също така дребен като него, се приближи, за да го попита какво желае, той вдигна поглед и попита на чист испански:

— Имате ли бира? Имам предвид „церевизия“, както се казва на латински.

— Да, сеньор, имаме бира, по шест книжни талера бутилката.

— Донесете ми една бутилка, на латински „ампула“ или „лагена“.

Келнерът го погледна учудено, донесе бутилката и напълни чашата му с бира. Гостът обаче не започна да пие и не вдигна поглед от книгите си. Никой не се занимаваше повече с него с изключение на един човек и той бе Антонио Перильо, бикоборецът. Той почти не го изпускаше от очи, цялото му внимание изглеждаше погълнато от него дотолкова, че дори престана да участва в разговора. Най-сетне стана, приближи се до дребосъка и каза много учтиво:

— Извинете, сеньор! Като че ли се познаваме?

Облеченият с червени дрехи дребен гаучо вдигна изненадано поглед от книгата, стана от стола и отвърна по същия учтив начин:

— Съжалявам, сеньор, трябва да ви кажа, че се заблуждавате. Не ви познавам.

— Тогава имате причини да го твърдите. Убеден съм, че вече сме се срещали горе край реката.

— Не, понеже изобщо не съм бил там. Намирам се в тази страна едва от една седмица и не съм направил нито крачка извън Буенос Айрес.

— А може би ще ми разрешите да попитам откъде сте всъщност?

— От Ютербок, което се пише и с „к“ и с „г“ на края. И досега не е решено кое е по-правилно. Но аз твърдо държа на „Ютербок“^[4].

— Това селище ми е напълно неизвестно. Ще имате ли добрината да ми кажете името си?

— С най-голямо удоволствие. Моргенщерн, доктор Моргенщерн.

— А професията ви?

— Аз съм учен, или по-точно казано, частен учен.

— И с какво се занимавате?

— Със зоология, сеньор. Понастоящем съм дошъл в Аржентина, за да търся глиптодonti, мегатериуми и мастодonti^[5].

— Не разбирам. Никога не съм чувал тези думи.

— Имам предвид гигантския броненосец, гигантския ленивец и гигантския слон.

Лицето на бикобореца се удължи, той погледна дребния човечец изпитателно и след това попита:

— И къде ще търсите тези животни?

— Естествено в пампасите, за които за съжаление все още не може да се каже със сигурност дали са се образували преди, или по време на дилувиума.

— Дилувиум? Сеньор, разбирам! Използвате някакъв непонятен език, за да ми намекнете, че разговорът с мен ви е неприятен.

— Но този език съвсем не е толкова непонятен, както си мислите. Надникнете в тези две книги, чиито автори са много добри познавачи на дилувиума! Вайс и Д'Алтон положително са ви познати и...

— Не, съвсем не — прекъсна го бикоборецът. — Не познавам тези двама господа. Но за вас все още мога да твърдя, че ви познавам, и то по-добре, отколкото си мислите. Ще признаете ли, че това облекло е само предрешване?

— Предрешване ли? Хмм! Ако искам да бъда искрен, трябва наистина да призная, че иначе нямам навика да ходя облечен като гаучо.

— Но вие яздите отлично, както съм виждал вече.

— Заблуждавате се, сеньор. Е, няколко пъти съм имал възможност да се качвам на кон, на латински „еквус“, но онова, което латинистите наричат „екво вехи“, тоест изкуството на ездата, ми е останало чуждо в девет десети от същината си.

Перильо не можа да се сдържи да не поклати глава. По лицето му се плъзна дипломатична усмивка и като се поклони, той каза:

— Нямам право да настоявам повече сеньор, защото всяка ваша дума ми показва, че искате да останете инкогнито. Имайте добрината да ми простите това натрапничество! Убеден съм, че ще дойде време, когато ще свалите сегашната си маска!

Той отново се върна на масата си. Червеният гаучо поклати на свой ред глава, седна и промърмори: „Да си сваля маската! Този сеньор, изглежда, много се е объркал.“

След това пак се наведе над книгите си. Но скоро спокойствието му бе нарушено отново, тъй като към него се приближи ниският келнер, който бе стоял наблизко и беше чул разговора, и му каза:

— Сеньор, няма ли да пиете? Жалко за бирата, да стои тъй дълго и да изветрява.

Гаучото вдигна поглед към него, взе чашата, отпи от нея и после отвърна:

— Благодаря ви, сеньор. Човек трябва да привикне да не забравя приятното заради необходимото. А пиенето, на латински „бибере“, е не само приятно, но дори необходимо.

Той се наклони да продължи да чете, но забеляза, че келнерът все още стои прав пред него, и го попита:

— Имате ли да ми кажете още нещо, сеньор?

— Да, ако нямате нищо против. Преди малко споменахте Ютербок. Да не би да сте немец?

— Наистина съм такъв, както доказва и името ми Моргенщерн. Ако бях римлянин, може би щях да се казвам на латински Юбар.

— Страшно се радвам, сеньор. Мога ли да говоря с вас на немски?

— На немски ли? Нима сте немец?

— Амче да, и то какъв!^[6] Роден съм в Щралау край Берлин, значи съм съвсем близък ваш земляк, гос'дин докторе. А че сте доктор, чух преди малко.

— Виж ти, щралауец! Кой би могъл да подозира! Мислех ви за аржентинец. А как се озовахте отвъд океана?

— С инстинкта на водното конче. Нали знаете рибарския празник в Щралау и езерото Румелсбург. Оттам съм свикнал с водата и се движа все по нея. Така попаднах в Хамбург, а после продължих до Южна Америка.

— Защо дойдохте тук?

— Ами исках да забогатя, разбира се.

— Е, и?

— Да, е, и! Не се става богат тъй бързо, както си мислех. Понявга идват и лоши времена и ако не те отминат, просто не събираш милиона, за който си мечтал.

— Имате ли роднини в отечеството?

— Не. Ако си имах някого или нещо, щях да си остана в къщи. По едно време много исках да стана войник, тъй като сърцето ми винаги е хранело патриотични чувства, ама не ме взеха, понеже съм една педя по-нисък. Обявиха ме негоден за военна служба. Т'ва тъй ме ядоса, че се емнах и тръгнах из странство, за да видя дали пък там няма да ме сметнат за годен.

— И колко време сте вече тук?

— Пет години, с които сметката на мойта цъфтяща и буйна младост се закръгля на двайсе и пет лазарника.

— И с какво се занимавахте през това време?

— С каква ли не работа, но почтена, без обаче да постигна нещо. Ей сега на, съм келнер, ама не е за постоянно, а помагам само днес, щото очакват много посетители. Напоследък се бях заловил с работа на пристанището.

— Били ли сте вече във вътрешността на страната? Имам известно основание за този въпрос.

— На ваште услуги. Два пъти съм стигал чак до Тукуман, и то като помагах да прекарват коне.

— Значи можете да яздите?

— Като лъва на Фрайлиграт^[7]. Тази работа се учи често по-бързо, отколкото си мисли човек.

— Добре, много добре! А сега най-важното. Тук, в Аржентина, трябва да има много кости, нали?

— В огромни количества!

— Отлично! Аз търся някои кости.

— Кости ли? А защо?

— Интересуват ме.

— Тъй ли? Още не съм чувал за такъв интерес. Ама ще ви утеша. Ако искате да имате кости, мога да ви натоваря няколко кораба с тях.

— Преддилувиални?

— Туй не го проумявам, мога само да кажа, че се намират от всякакъв вид.

— От мастодонти?

— От животни, даващи мас ли? Колкото щете!

— Имах предвид гигантските слонове.

— Не ми е известен такъв добитък.

— Това е обяснимо, защото са живели преди потопа.

— Тогава всичко е отишло по дяволите, няма и кост от тях. След потопа тук се намират само кости от говеда, коне и овце.

— Не ме разбирате. Търся кости на допотопни животни, каквито има в тукашния естественоисторически музей.

— Аха! Дето са скрити в земята и оттам човек трябва да ги изрови. Виждал съм и такива. Намират се навсякъде из пампасите. Значи такива неща искате да търсите и изкопаете?

— Да. Ще наема гаучоси и заради това съм се облякъл като тях — още от самото начало да им се видя симпатичен. Но преди всичко ми е необходим слуга, на когото да мога да разчитам. Вие ми харесвате, имате честна и същевременно хитра физиономия, изглежда не страдате от тъпота, наричана от латинистите „стултиция“. Имате ли желание да ми станете слуга?

— Защо не, ако се отнасяте с мен добре.

— Тогава елате утре рано сутринта в дома, където съм отседнал, за да поговорим за всичко необходимо. Познавате ли банкера Салидо?

— Да. Търговската му къща е съвсем наблизо, но той живее във вилата си извън града.

— И аз живея там, понеже му бях препоръчан и съм негов гост. А сега ме оставете да чета!

— Добре, четете си, четете си, гос'ин докторе. Утре ще дойда и ми се струва, че двамата отлично ще се споразумеем. Ще ви измъквам от земята всеки кокал, колкото и голям да е той.

Изглежда този разговор продължи да занимава мислите на Моргенщерн, защото той не четеше вече така внимателно, както преди, а не забравяше и пиенето. След като поизпразни бутилката, Антонио Перильо стана, за да плати и да си върви. След известно време си тръгна и Моргенщерн. Той наброи цели шест книжни талера. Това може да се стори някому твърде много, но съвсем не е така, понеже книжният талер има стойността на шестнайсет немски пфенига. Все

пак цената от двадесет и шест пфенига за една бутилка бира не може да се нарече малка, но бирата, поне внесена от Европа, минаваше тогава за много по-люксовна напитка, отколкото днес.

Щом излезе от кафенето, Моргенщерн сви наляво по улицата, водеща право към вилата на банкера. Той беше зает твърде много със своите мисли, за да забележи двамата мъже, които се бяха облегли на отсрещна на страничните директори на една порта, очаквайки някого. Първият от тях не беше никой друг, а Антонио Перильо, а вторият — един от хората, които преди това също бяха присъствали в кафенето. Но последният беше по-висок и по-широкоплещест от бикобореца, а якото му телосложение говореше за необикновена физическа сила. По безбрадото му и загрубяло от слънцето, дъжда и вятъра лице, личеше, че живее в пампасите и планините. Но впечатлението, което правеше това лице, не можеше да се нарече благоприятно. Тесният, силно извит нос напомняше неволно човката на лешояд. Изпод склучените на носа вежди очите му хвърляха пронизващи погледи. Тесните безкръвни устни подсилваха още повече приликата на лицето му с граблива птица. Беше облечен в обичайните за местното население дрехи. На главата си носеше широкополо сомбреро.

Щом разпозна ясно немския учен на светлината от прозорците на кафенето, покрай които мина Моргенщерн, мъжът прошепна на Перильо:

— Няма никакво съмнение. Той е, колкото и упорито да е отричал.

— Само дето си е обръснал брадата и се е преоблякъл като гаучо. Но така не може да ни заблуди. Непременно трябва да науча къде живее. Проследи го внимателно!

— Няма ли да дойдеш и ти?

— Не. Може да се обърне и да ни познае. Тогава не е изключено у него да се породят подозрения. Ще вляза в тази сладкарница надясно, за да изчакам завръщането ти.

Перильо се запъти към посочената „конфитерия“, а другият започна тайно да следи немца. Както вече споменахме, улицата водеше в свършено права линия, понеже Буенос Айрес е строен изключително симетрично. Състои се само от къщи, образуващи големи четириъгълници, между които улиците се пресичат точно под

прав ъгъл. Следователно градският план може да се сравни с шахматна дъска.

Околностите са незначителни като пейзаж. Няма никакво разнообразие — нито хълмове, нито падини, липсват храсталаци и дървета. Оставиш ли града зад гърба си, пред теб е откритата и равна пампа, а на хоризонта небето и земята се сливат така, че не може и дума да става за някаква ясна граница между тях. Пристанището е лошо, а водата на Ла Плата има мръсен глинен цвят, тъй че и реката не придава на града някаква особена прелест.

Буенос Айрес се простира почти на същата площ, както и Париж. Следователно човек може да си представи колко надалеч е разпръснат градът. Има няколко много красиви улици и площади, но излезе ли се от централната част на града, започват да се срещат грубо построени дюкянчета, грозни къщурки и бунища. Вярно, че някои от крайните улици имат елегантен вид, тъй като по тях са разположени вилите на богатшите. Такава вила тук се нарича „канта“.

В централните и най-оживени квартали на града се срещат двуетажни, триетажни, а дори и четириетажни сгради, но обикновено къщите се състоят само от приземен етаж и не са високи, затова пък се разпростират толкоз повече на ширина и дълбочина. Подобни къщи имат плоски покриви, покрити с керемиди, над които се издигат малки наблюдателници, наричани „мирадорес“. Покривите са съвсем слабо наклонени, за да може дъждовната вода да се стича към двора, в поставените там цистерни.

Само по-бедните хора имат един-единствен двор. По-хубавите къщи са обградени от три, четири, а понякога и повече дворове. Застане ли човек пред входната врата на подобна сграда, изработена изкусно с фини плетеници от ковано желязо, може да забележи през тях цяла редица от чисти мраморни дворове, украсени с фонтани и много цветя. Къщите на заможните хора се строят обикновено от мрамор.

Ако някой попита защо Буенос Айрес има само плоски покриви, отговорът е много лесен. Първо, високите полегати покриви изискват много повече строителен материал и са необходими само в такива райони, където средното количество на валежите е голямо. А в Буенос Айрес вали значително по-малко, отколкото в Германия. Второ, високите покриви и фронтони биха предложили твърде голяма площ

на „памперото“, силните унищожителни бури, връхлитащи откъм Кордилерите. И най-сетне плоските покриви предлагат удоволствието вечер да се поразходи човек по тях и да подиша свеж въздух.

Ако някой си мисли, че по улиците на Буенос Айрес може да види препускащи гаучоси, много се лъже. По-скоро придобива чувството, че се намира в някой европейски град. Всички се обличат по френска мода. А и броят на живеещите тук европейци е твърде значителен. Само половината от жителите са аржентинци. По онова време^[8] в града имаше четири хиляди немци, петнайсет хиляди французи, двайсет хиляди испанци, петдесет хиляди италианци, а освен това много англичани и още повече швейцарци. Тази пъстра смесица от толкова много националности е довела до необикновеното владееие на езици от населението. Има хора, и то съвсем млади, които си служат до съвършенство с три, четири, а понякога и с повече езика. И те се срещат дори по-често, отколкото в Париж, Лондон или Ню Йорк.

Що се отнася до името на града, той едва ли го заслужава напълно. Буенос Айрес означава „хубав въздух“, но напече ли слънцето плоските покриви на ниско разположения град, надали някой ще издържи в задушните нажежени помещения. А дървета, истинските освежителни на въздуха, липсват, поне няма такава растителност, каквато ние сме свикнали да наричаме с това име. Тук вече не виреят лимоните и портокалите, а тропическите плодни дръвчета — още по-малко. Климатът е твърде горещ за ябълки, сливи, череши и други подобни дървесни видове, така че могат да се видят само грозде, круши, праскови и кайсии, но пък те са превъзходни по качество. А в източната част на страната изобщо няма гори. Най-много тук-там някой от богатите собственици да засади градината на вилата си толкова нагъсто, че да може да усети истинска прохлада под клоните на дръвчетата.

Вилата на банкера Салидо беше една от най-хубавите. Той бе извънредно гостоприемнен човек, който обичаше науката и изкуствата и самият си кореспондираше с видни техни представители от Европа. Поради тази причина му беше препоръчан и доктор Моргенщерн, намерил в дома му най-сърдечен прием. Вилата се намиреше в южния край на града, така че ученият трябваше да измине дълъг път, а

Антонио Перильо се видя принуден да чака много дълго завръщането на своя съмишленик.

И в тази сладкарница имаше многобройни посетители, на които утрешният бой с бикове предлагаше богат материал за разговор. Перильо не познаваше никой от тях, а също и той им беше непознат. Говореха за сеньор Крусада, чуждестранния бикоборец, и бяха убедени, че тукашните еспадас няма да могат да се мерят с него. Това ядоса Перильо страшно много, но той внимаваше да не се издаде, че и той е един от тези еспадас. Споменаха, разбира се, и за ягуара, и за дивия бизон и всички бяха на мнение, че бикоборците щяха да имат трудна задача.

— Във всички случаи ще се лее кръв — обади се един от присъстващите, — също и човешка кръв. Не искам да говоря за бизона, защото не съм виждал още такова животно, но ягуарът е опасна и издръжлива твар, която не умира веднага, от първия удар.

Сега Перильо не можа да издържи и подхвърли:

— Ягуарът е страхливец! Готов съм да му изляза насреща с нож в ръка!

— За да бъдете разкъсан от него — изсмя се другият.

— Говоря сериозно. Нима не сте чували още, че ягуарът бяга, щом види човек, и че има гаучоси, които го ловят с ласо?

Ето че сега се обади някакъв възрастен мъж със загоряло от слънцето лице, който седеше самичък и не се беше намесвал дотогава в разговора:

— Прав сте, сеньор. Ягуарът бяга от хората и се е случвало гаучосите да го ловят с ласата си. Но какъв е бил този ягуар? Ягуарът от крайбрежията на реките, нали?

— Та има ли и други ягуари?

— Няма други видове, защото ягуарът си е ягуар, обаче я сравнете живеещия край реките ягуар с онзи, който скита из пампасите, или дето обитава клисурите в планините! Реката предлага храна в изобилие. Там има хиляди и хиляди водни свинчета^[9], с които ягуарът може да се натъпче. Не му е трудно да ловува тези глупави животни. Той си напълва търбуха с тях и става мързелив и страхлив. Щом види някой човек — и дим да го няма. Но на ягуара от пампасите не му е толкова лесно. Налага му се да се бори с биволи, с коне, а реши ли да отмъкне някоя овца — и с пастирите. Положително той не е

страхлив. А ако живее в планините, трябва да ходи на лов за диви лами, които са по-бързи от него и не се оставят тъй лесно да бъдат заловени. Там той е принуден да гладува, а гладът води до ярост. Такъв планински ягуар напада съвсем открито посред бял ден и въоръжен човек. Това е забележката, сеньори, която тъй много ми се искаше да направя.

Ето че Антонио Перильо подигравателно се обади:

— Сеньор, изглежда, имате много обширни познания в тази област. Излизали ли сте някога извън пределите на града?

— Да, понякога.

— Ами докъде сте стигали?

— На север до Боливия, а оттам до Перу. Бил съм и в Гран Чако.

— При дивите индианци?

— Да.

— И индианците не ви ли излапаха, тъй както ягуарът излапва някое водно свинче?

— Сеньор, или не съм бил достатъчно угоен за техния вкус, или пък не са имали достатъчно смелост да се захващат с мен. Вероятно втората причина е изиграла някаква роля, понеже никога през целия си живот не съм се оставял тъй лесно да бъда излапан. И дори сега, когато остарях, в десницата ми има достатъчно сила, за да цапардосам по бърбривата уста всеки, който се опита да ми се подиграва. Запомнете го, сеньор!

— Само не се пали толкова, старче! Не съм имал такова намерение — каза Перильо помирително, тъй като сцената, разиграла се в „Кафе дьо Пари“, го бе направила предпазлив. — Искях само да кажа, че не смятам ягуара за опасен.

— Опасен е за всеки човек, само за едного не е!

— Кой е той?

— Можете да се сетите. Всички са чували за него, а името му доказва онова, което твърдя.

— Тогава имате предвид Татко Ягуар?

— Да.

— Вярно, за него разправят, че нападал и най-дивия ягуар с голи ръце, но не го вярвам.

— А аз вярвам, защото съм го виждал със собствените си очи.

— Значи сте го срещали в Гран Чако?

— Не съм го срещнал, а заедно отидохме дотам. Той ни е предводител, а аз и до ден-днешен съм от неговите хора.

Едва старият изрече тези думи, и наоколо се разнесоха силни възгласи на учудване и удивление. Хората наскочаха, за да се приближат до неговата маса и да му стиснат ръката. Понечиха да съберат няколко маси, където да насядат всички заедно с него, за да им разкаже нещо за този прочут мъж, чието име и подвизи бяха предмет за разговор на всички. Обаче старият ги спря с думите:

— Татко Ягуар не обича да говорим за него. Направо ни е забранил и вие, сеньори, не бива да ми се сърдите за моя отказ.

— А как изглежда всъщност той? — осведоми се Перильо.

— Както всеки друг човек.

— На каква възраст е?

— Може би на петдесет години.

— Местен жител ли е?

— Сеньор, никога не съм виждал неговия акт за раждане.

— А не може ли да научим с какво се занимава всъщност? Ту казват, че бил йербатеро, ту златотърсач, или пък го наричат сендадор, водач на керваните през Андите. Дори вече чух, че бил и привърженик на някаква политическа партия и предоставял пушката си в услуга ту на този, ту на онзи бунтар.

Йербатеросите са събирачи на чай, които се скитат из девствените гори, за да търсят известния парагвайски чай. Животът им е изложен многократно на различни опасности. Сендадор означава следотърсач, следователно има абсолютно същото значение като американската дума скаут. Старият отговори:

— Мога да ви кажа що за човек е Татко Ягуар — той е истински мъж и втори като него едва ли ще намерите. Никога не е служил на каквито и да било метежници и никога няма да им служи. Приятел е на всички добри хора и враг на всички зли. Ако не принадлежите към първите, тогава пазете се да не го срещнете някой път.

— Езикът ви става все по-остър и язвителен, добри ми приятелю! Толкова ли ви разсърдих, като казах, че считам ягуара за страхливо животно?

— Не. Но вашето твърдение, че ще му излезете насреща само с нож в ръка, ми показва, че сте самохвалко, или пък неосведомен човек, а аз не мога да понасям нито едните, нито другите. Възможно е

ягуарът, който ще видим утре, да е живял край реките, но може да е дошъл и от пампата. Ще разберем от неговото поведение. Що се отнася до мен, той ни най-малко не събужда любопитството ми. Много повече ми се иска да разбере дали някой от всички еспадас ще се осмели да излезе срещу бизона.

— Всички ще се осмелят, всички. Уверявам ви!

— Ще видим. Един такъв бизон става опасно животно, когато е раздразнен. Знам го от Татко Ягуар, който е убил стотици от тях.

— Може би в пампата? — изсмя се Перильо.

— Не, в прериите на Северна Америка, където преди години също е ловувал.

— И там ли е бил? Тогава значи не е „портенъ“, а пришълец, нали? Това обстоятелство наистина не ми харесва особено.

— Така ли? Е, що се отнася до това, не ми се вярва Татко Ягуар да се интересува много-много дали ви харесва, или не.

— Защото не ме познава. Но ако чуе името ми, сигурно ще счете за голяма чест да ми стисне ръката.

— Тъй ли? И кое е това прочуто име?

— Перильо.

— Ах! Да не би да сте Антонио Перильо, онзи еспада, който утре също ще участва в коридата?

— Разбира се, че съм аз.

Той хвърли към стария човек поглед, от който си личеше, че очаква да чуе хвалебствия, изпълнени с най-голямо страхопочитание. Но думите, достигнали до ушите му, бяха съвсем други:

— Я ми кажете, сеньор, защо се борите с бикове?

— Ама че въпрос! За да ги убивам, разбира се. Пронизваме ги, за да покажем нашето изкуство.

— Хубаво изкуство! Не е никакво геройство да намушкаш някое добиче, което преди това е било изтощено от лудешка гонитба. Аз убивам дадено животно, защото се нуждаю от месото му, за да живея. Но заради някаква толкова съмнителна чест да го понижа, а на всичко отгоре преди това да го измъчвам с по-леки пробождания и почти да го уморя с гонитба, не — това е чисто изтезание. Следователно не би трябвало да се наричате еспада, много по-правилно би било името „десолядор“^[10].

Перильо скочи от стола си и понечи да се нахвърли върху стария. Но за щастие тъкмо в този миг вратата се отвори и вътре влезе неговият съмишленик. Перильо промени намерението си, седна на мястото си и само подхвърли към стария думите:

— Искате да се заядете с мен, но не можете да ме обидите, защото стоите толкова по-ниско от мен, че ви е невъзможно да вдигнете поглед тъй нависоко, та да ме съзрете.

— Същите думи каза мухата на лъва, докато жужала над него. Но ето че долетяла някаква птичка и я глътнала.

Перильо се престори, че не чува тези думи. Неговият приятел се настани до него и му прошепна:

— Пак ли кавги? Внимавай! Работата ни е тайна и изисква предпазливост. И десетина приятели не могат да ни принесат толкова полза, колкото вреда би могъл да ни причини един-единствен враг.

— Мълчи! Този дърт бърбовец изобщо не е в състояние да ни напакости. Кажи ми по-добре какво успя да разбереш!

Двамата разговаряха толкова тихо, че не можеха да бъдат чути от останалите посетители. Въпреки това другият се огледа предпазливо наоколо и щом забеляза, че никой не им обръща внимание, каза:

— Той е, съвсем съм сигурен. А знаеш ли къде живее? При Салидо, банкера.

— Todos demonios!^[11] При Салидо? Кой би помислил! Ами че това е изключително опасно за нас!

— За съжаление! Всичко ще му разкаже. Уверен ли си, че те е познал?

— Бих могъл да се закълна. Иначе защо ще се преструва? Само за да приспи бдителността ми!

— Тогава трябва да намерим някакво средство да го накараме да мълчи.

— Хмм! Разбирам те: един удар с нож или куршум в главата. И то без да се губи време. Утре ще е вече може би твърде късно. Изобщо не бива да стига до полицията. Де да можехме да узнаем в коя стая живее!

— Аз знам. Почаках, докато влезе в къщата, и се прехвърлих през оградата в градината. За щастие вилата няма дворове и зидове. Намира се в средата на градината, тъй че човек може да обикаля около нея. Скоро след като изчезна през вратата, се осветиха прозорците на

една стая на горния етаж откъм задната страна на постройката. Беше запалил лампата.

— Но може да е бил и някой друг.

— Не, понеже се приближи до отворения прозорец, за да го затвори. Видях го ясно да стои до него.

— Колко прозореца имаше стаята?

— Два.

— А спусна ли жалузите на прозорците?

— Не.

— Дали наблизко няма да се намери някоя стълба?

— И затова помислих и се огледах наоколо. В един от ъглите на градината расте някакво дърво, което е било подкастрирано. Стълбата бе все още облежната на него. Достатъчно дълга е, за да стигне до прозореца.

— Добре, много добре! Но за съжаление все още не може да се заловим за работа. Твърде е рано. Улиците са прекалено оживени. Не е изключено някой да ни види.

— Трябва да почакаме до полунощ. Но дали и тогава няма да е буден?

— Буден или не, все едно. Утрешният ден не бива да го завари жив. Ако е още буден, ще получи куршум през прозореца. Ако е заспал, ще влезем в стаята. Но хайде да тръгваме вече. Тук не ми харесва.

Перильо плати сладоледа, който беше изял, и след това двамата, готови с толкова лека ръка да сложат край на един човешки живот, за да предотвратят разкриването на друго, по-старо престъпление, се отдалечиха.

През този ден улиците и обществените заведения бяха оживени по-дълго, отколкото обикновено. Жителят на Буенос Айрес е домосед и е нещо обичайно да си легне навреме. Днес обаче последните посетители напуснаха „Кафе дьо Пари“ чак в единайсет часа. Немският келнер получи надницата си и можеше да си върви. Навън пред вратата той се спря. По улиците все още имаше хора. Беше началото на декември и вечерта бе хубава и прохладна. Мислеше за новата си работа и радостта, че бе намерил за господар земляк, не му позволяваше да почувства умората. Реши да се поразходи и съвсем неволно се отправи в посоката, където знаеше, че живее доктор

Моргенщерн. Действията на хората често се определят от някакъв вътрешен подтик, за който те не си дават ясна сметка, и ето как немецът изведнъж се озова пред вилата. Дори и самият той доста се изненада.

Тук, далеч от оживеното движение, нямаше запалени фенери. Беше тъмно. Единствено звездите пръскаха несигурна слаба светлина, при която се виждаше само на няколко крачки. Келнерът се канеше вече да се връща, когато долови лек шум от дебнещи крачки. Това му се стори подозрително. Защо бяха толкова тихи? Който има чиста съвест, ходи нормално. Той се прилепи плътно до оградата и зачака. Насреща му, по средата на улицата, се зададе някакъв човек, мина покрай него и спря. Последва го втори, който застана до първия. Зашушукаха си нещо, след това се приближиха до оградата, прехвърлиха я с голяма сръчност и се озоваха в градината.

„Значи крадци!“ — помисли си немецът. Но какво ли искаха да откънат? Само плодове? Или ставаше въпрос за кражба с взлом в дома на богатия banker? Той трябваше да ги проследи и затова колкото можеше по-тихо също се прехвърли през оградата. Отвъд нея имаше тревна площ, която поглъщаше шума от стъпките. Но ето че съзря на ъгъла един от мъжете и спря, за да го наблюдава. След известно време видя, че човекът изчезна към задната страна на къщата. Келнерът се наведе ниско и запълзя на четири крака към ъгъла. Онзи тип стоеше и гледаше към два осветени прозореца на горния етаж. В същия момент, промъквайки се тихо отстрани, се приближи и вторият мъж. Носеше стълбата, която подпря на зида така, че горният ѝ край легна върху парапета на един от прозорците.

Каква ли цел преследваха тези хора? Нима при кражба с взлом се влиза в осветен прозорец? Да не би да замисляха само някаква шега? В такъв случай би било глупост да се вдигне тревога. Все пак немецът продължи да наблюдава внимателно двамата мъже. Докато единият държеше стълбата, другият започна да се изкачва по нея. Щом се озова горе, той надзърна в прозореца, после слезе пет-шест стъпала надолу и прошепна няколко думи на останалия долу човек. На келнера му се стори, че говорещият държи в ръката си някакъв предмет с металически блясък. След това се разнесе двукратно тихо щракане, също както когато се запъват спусъците на двуцевен пистолет. Обзет от страх, немецът бързо се отправи към двамата мъже, които все още си

шепнеха. Те не можеха да го забележат, защото той се движеше пълзешком. Келнерът долови думите:

— Седи и чете.

— В какво положение?

— Лявата му страна е обърната към прозореца.

— Лицето му открито ли е?

— Да. Подпрял си е главата с ръка от другата страна.

— Застреляй го тогава в слепоочието. Там е най-сигурно!

Значи ставаше въпрос за убийство! Келнерът така се изплаши, че няколко секунди не бе в състояние да се помръдне. А ето че онзи негодник отново се изкачи горе и с дясната си ръка насочи към прозореца дулото на пистолета. Това накара спотаилият се немец да се окопоти. Той извика силно, втурна се към стълбата, така че намиращият се горе негодник, който тъкмо натискаше спусъка, изведнъж полетя надолу точно когато изтрещя изстрелът. Келнерът се хвърли върху него, за да го задържи.

— Пусни ме, куче, иначе ще те застрелям! — изскърца със зъби убиецът.

Разнесе се изстрел и немецът почувства болезнено подръпване в лявата ръка. Беше ранен и не можеше повече да задържи човека, който скочи на крака и бързо изчезна в тъмнината. Другият вече бе избягал.

Двата изстрела разбудиха обитателите на къщата. В нея настана оживление. Горе се отвори един от осветените прозорци. Показа се главата на доктора и той извика:

— Кой убиец стреля по мен? Защо не ме оставят да чета на спокойствие?

Повторно обзет от уплаха, келнерът възкликна:

— Олеле мале! Господин докторе, нима вас искаха да убият?

— Кой е долу? Този глас ми се струва познат.

— Аз съм, аз, Фрице Кизеветер, господин докторе.

— Фрице Кизеветер? Не съм срещал още индивид с подобно име.

— О, срещали сте! Запознахме се днес в „Кафе дьо Пари“. Вие искахте да ме вземете на работа заради допотопните кости.

— Ах, келнерът! Но човече, как ви хрумна идеята да стреляте по мен?

— Какво, аз ли? Това е вече прекалено! На нищо не прилича! Аз съм бил онзи, дето стрелял!

— Ами кой? Или не сте сам?

— Съвсем самичък съм, единствената жива душа в градината.

— Но какво търсите тук?

— Исках да ви спася. А сега, след като ми дължите живота си, ме считате за способен на такова подло убийство. Това ме обижда до дъното на душата ми!

Но му бе писано заслугите му да останат непризнати не само от доктора. Обитателите на къщата наизлязоха със свещи и фенери, както и с най-различни оръжия в ръка, за да заловят злодея. Не помогнаха ни приказки, ни молби. Фрице Кизевеетер бе хванат и откаран в къщата, при което не мина без здрави удари. Искаха да повикат полиция, за да го отведе, но той се помоли първо да го изслушат спокойно. Докторът подкрепи тази молба с обяснението: "Не съм сторил никакво зло на този млад човек, напротив — исках да го взема на работа при мен. Нима това може да е причина, за да ме застреля? А има и честно лице. Дори и да е подъл убиец, това все още не е причина да му се забранява да говори. И тъй, предлагам да му се даде разрешение да ни изложи своята защита, на латински „дефензио“."

Фрице разказа развоя на случката и поиска да бъдат огледани следите. Изпълниха желанието му и наистина стигнаха до убеждението, че не беше излъгал. Забелязаха отпечатьци от стъпки не само където убийците бяха прехвърлили оградата, но откриха и местата, откъдето бяха скочили обратно на улицата. Най-сетне зад къщата те намериха шапката на единия от тях, който я беше изгубил по време на падането или на схватката с Фрице. Келнерът кървеше. Прегледаха раната му. Не беше опасна, куршумът само леко бе засегнал ръката.

Сега вече знаеха, че двамата мъже бяха прехвърлили оградата, за да застрелят немския доктор. Само чрез намесата на Фрице куршумът беше отлетял в друга посока. Но кои бяха убийците и каква ли причина може да ги е накарала да се опитат да убият човек, който се намираше едва от една седмица в страната и положително не беше обидил никого?

— Не успяхте ли да различите лицето поне на единия? — попита банкерът.

— Само отчасти — отвърна Фрице. — Докато първият от тях се намираше горе на стълбата и насочваше пистолета към стаята, главата му бе осветена от лампата и аз можах да видя отстрани половината му лице. Стори ми се, че приличаше на онзи еспада, Антонио Перильо.

Това направи работата само още по-объркана. Вярно, че Перильо бе човек със съмнителна слава, но никой не вярваше, че е способен да извърши убийство. Та каква ли причина можеше да има, за да очисти доктора с куршум? Дори беше разговарял с него приятелски в кафенето. Обстоятелството, че очевидно го е взел за друг човек, наистина даваше повод за размисъл. Ето защо банкерът нареди да уведомят полицията. Тя се появи в лицето на двама служители с офицерски чин, облечени със сини полицейски униформи. Те огледаха следите, прецениха фактите и накрая изразиха мнението, че първо би трябвало тайно да се разбере къде е бил Перильо по време на злодеянието. Но в никой случай не можело да се предприеме нещо срещу него преди коридата, защото бил необходим като еспада, а и арестуването му можело да окаже нежелателно въздействие върху публиката.

Що се отнася до Фрице Кизеветер, нямаше никакво съмнение, че той беше спасил живота на доктора. Моргенщерн незабавно го взе на работа при себе си, и то при възможно най-изгодни условия.

Келнерът получи разрешение веднага да остане във вилата.

[0] Приключенски роман от Южна Америка. Действието се развива в средата на 60-те години на миналия век. ↑

[1] Франсиско Солано Лопес — водил завоевателни войни срещу Аржентина и Бразилия между 1864 и 1870 г. Б.изд. ↑

[2] Асиенда (исп.) — чифлик. — Б.пр. ↑

[3] Пеони (исп.) — ратаи. — Б.пр. ↑

[4] Ютербок — малко градче, недалече от Берлин, днес в ГДР. — Б.пр. ↑

[5] Измрели животни от кватерната ера. — Б.пр. ↑

[6] Фрице, замислен от автора като комичен герой, говори на берлински диалект, който е непреводим. — Б.пр. ↑

[7] Немски поет, описал в едно от стихотворенията си как лъв изминал голямо разстояние на гърба на жертвата си, една жирафа. — Б.пр. ↑

[8] Става въпрос за 1866 г. — Б.пр. ↑

[9] Гризачи от южноамериканските гори, достигащи до 1 м., обичащи водата. — Б.пр. ↑

[10] Десолядор (исп.) — дерач на животни, мъчител. — Б.пр. ↑

[11] Todos demonios (исп.) — По дяволите! — Б.пр. ↑

2. CORRIDA DE TOROS

На следващото утро всичко живо се стремеше да се сдобие с входни билети за представлението. Касата бе направо обсадена. Банкерът трябваше да се погрижи за четири места: за себе си, за своята съпруга, за доктор Моргенщерн, както и за младия си племенник, който му гостуваше.

Жената на банкера беше немкиня, чийто брат живееше в Лима, столицата на Перу. Той се казваше Енгелхард и имаше двама сина, на които някога щеше да се падне наследството на бездетния банкер. По тази причина банкерът бе пожелал един от братята да прекара по-продължително време при него и му бяха изпратили по-младия, на име Антон. Шестнайсетгодишният юноша бе предприел пътуването по море около Кап Хорн, но беше имал страшно неприятно плаване. И затова, за да избегне второ подобно пътешествие, завръщането му у дома се налагаше да стане по суша през Андите. Сега важното беше да се намери удобен случай за такова пътуване. Преминаването през цяла Южна Америка е свързано с извънредно големи опасности и лишения и не всеки мулестар е подходящ човек, комуто може да се повери един многообещаващ юноша за подобно пътешествие.

Борбата с бикове щеше да започне точно в един часа. Но два часа преди това „Пласа де торос“, както наричаха мястото на коридата, се беше изпълнило до такъв предел, че вече нямаше място за нито един зрител. Само ложите на президента и служителите от висшето държавно управление бяха все още празни.

На огромни плакати с букви, големи по една стъпка, беше изписана програмата. Свиреха няколко оркестъра, сменяйки се един друг. Прислугата заглаждаше пясъка с гребла и метли, а от време на време от тази или онази врата се появяваше някой пъстро облечен бикоборец, който бавно и важно прекосяваше арената, за да може публиката да му се възхити.

Арената бе отделена от местата на публиката с дъсчена стена, която бе достатъчно здрава да издържи ударите на бикове, но не и

твърде висока, за да могат изпадналите в беда тоreadори да се прехвърлят през нея. В единия край се намираше вратата, през която пускаха бикове, а в другия имаше врата, откъдето се очакваше появяването на ягуара. Говореше се, че заради северноамериканския бизон организаторите били принудени да вземат извънредни мерки за сигурност. Засега животното все още не се виждаше, но се чуваше неговият рев и този глас даваше да се разбере, че то няма да се остави да бъде заклано без съпротива.

Местата, които започваха зад споменатата дъсчена стена, бяха най-евтини. Там седеше и Фрице Кизеветер, на когото новият му господар беше подарил един билет. По-високо разположените места бяха значително по-скъпи. На тях се бяха настанили богатите хора, между които беше и банкерът с тримата си придружители. Случайността бе пожелала на съседните места да насядат белобрадият господин, който предишния ден в „Кафе дьо Пари“ се бе представил под името Хамер, както и приятелите му. Той седеше до доктор Моргенщерн, който полагаше усилия да обясни на другия си съсед, младия перуанец, колко непристойни и осъдителни са тези борби с животни.

— Гледали ли сте вече подобна борба, драги ми млади сеньор? — попита той.

Антон Енгелхард отвърна отрицателно.

— Тогава трябва да ви кажа, че такива мъчения на животни не са нещо ново. Имало ги е още при древните гърци, преди всичко в Тесалия, както и при римляните, под управлението на императорите. Те са били езичници, които могат да бъдат извинени. А ние сме християни и не би трябвало да вършим подобни гнусни дела.

— Но, сеньор, та нали и вие самият сте дошъл, за да гледате заедно с другите!

Забележката на момчето очевидно смути учения, но той се измъкна, като отговори:

— Ами ако не бях дошъл тук, борбата нямаше ли да се състои?

— Щеше да се състои.

— Тогава не мога да бъда упрекнат. Освен това съм дошъл да правя научни изследвания. Следователно имам двойно извинение, „екскузацио“, както казват латинистите. Аз съм зоолог, а нас ни очаква

зоологическо зрелище. Все пак къде-къде бих предпочел някоя богата находка от дилувиума.

— А имало ли е и преди дилувиума подобни борби с животни? — попита Антон, като едва успя да скрие дяволитата си усмивка.

Докторът му хвърли отстрани изпитателен поглед и отвърна:

— На този въпрос не може да се отговори току-така, с едно кратко „да“ или „не“. Споменава се за някакъв предледников, та дори и за още по-стар човек. Ако наистина е съществувал, при тогавашното ниско стъпало на развитие на нравите на хората може да се допусне, че...

Той бе прекъснат, защото музиката изсвири оглушителен туш. Президентът беше заел ложата си и бе дал знак с ръка, че борбата може да започне. Ако досега гласовете на разговарящите зрители се сливаха в някакво глухо бучене, изведнъж настъпи такава тишина, че можеше да се чуе дишането на съседа. Нов знак с ръка на всемогъщия повелител — музиката подхвана марш и една врата се отвори, за да пропусне най-напред пикадорите. Те язدهа лоши коне, тъй като никой не иска да излага на рогата на бикове ценни животни. Следваха ги пеша бандерилъероси и еспада, за да обиколят веднъж цялата арена. После пикадорите заеха позиции в средата ѝ, обърнати срещу вратата, откъдето излизат бикове, за да посрещнат или да предприемат първото нападение. Бандерилъеросите и всички еспада се оттеглиха зад подпорните стълбове или в нишите, направени за тази цел. Сега президентът даде за трети път знак — да бъде пуснат първият бик. Преградата бе отворена и животното се появи.

Беше черен бик с остри, извити напред рога. Освободен съвсем неочаквано от тясната си клетка в обора, той искаше да се наслади на свободата си и полетя напред с дълги скокове. Ето че забеляза пикадорите, стъписа се за миг, и после се затича право срещу тях. Те се пръснаха настрани, но все пак той успя да се добере до коня на единия от тях и му разпра корема. Ездачът понечи да скочи на земята, обаче кракът му се закачи в стремето и повлечен от коня си, той падна заедно с него на земята. Изглеждаше загубен, защото бикът свеждаше вече глава за втори удар, но ето че бандерилъеросите се притекоха на помощ. Със светкавична бързина те хвърлиха върху главата и очите на бика три-четири пъстри копринени ешарпа. Той се стъписа и това даде

време на пикадора да се спаси, докато конят му, пръхтейки, се потътри още малко по земята с изскочили навън вътрешности, и се строполи на място, издавайки болезнени стонове.

Всичко се разигра толкова бързо, че отделните движения едва ли можеха да бъдат различени добре едно от друго. Пикадорите бяха облечени в староиспански рицарски дрехи, докато бандерилъеросите носеха модерно испанско облекло, украсено с множество галони и панделки. Те разполагаха само с ешарпове и споменатите вече пръчки, снабдени с извити куки — бендерияси.

Черният бик разтърси глава, за да се отърве от ешарповете, и когато това не му се удаде веднага, зарева от ярост. Можеше да се предвиди, че следващото му нападение щеше да бъде много опасно. Ето че зад гърба на бандерилъеросите се разнесе звучен глас:

— Махнете се! Оставете ме да се приближа!

Беше Крусада, мадридският еспада. Бандерилъеросите се поколебаха дали да му се подчинят, защото той поемаше твърде голям риск, обаче втората му заповед ги накара да се отдръпнат.

За да дразни бика, той беше облечен изцяло в червено кадифе, като кройката бе, разбира се, по испанска мода. В лявата си ръка държеше така наречената мулета — парче лъскав копринен плат, висящо на една пръчка, — а десницата му стискаше голата лъскава шпага. Той беше застанал на десетина крачки от бика, което представляваше много дръзка постъпка, тъй като животното не беше още изтощено. Изглежда, още от самото начало Крусада искаше с подобно геройство да бие тукашните си колеги. В същия миг черният бик освободи главата си и погледът му падна върху неприятеля му, който предизвикателно размахваше мулетата. Бикът наведе глава и се втурна към него, за да го прободне с рогата си. Бикоборецът остана спокойно на мястото си, докато върховете на рогата се озоваха на педя от него. После отскочи леко настрани и с удивителна точност заби шпагата си в холката на профучаващия край него бик. Животното потича още малко и след това рухна мъртво на земята. Бикоборецът изтегли шпагата си от врата му и я размаха над главата си под бурните одобрителни викове на възхитената тълпа. Беше показал завидно майсторство.

Тогава се явиха матадорите, за да извлекат навън трупа на животното заедно с коня, който все още издаваше болезнени стонове.

После президентът даде знак да пуснат втория бик. Ще споменем само, че този бик нарани един бандерильеро и един еспада, а после бе убит от испанеца. Следващият бик прегازی два коня и рани леко Антонио Перильо. Досегашният победител уби и него. Той бе сразил тукашните си съперници, беше приветстван тържествено, а дамите го обсипаха с цветя и носни кърпички. Перильо бе ранен в крака и се видя принуден да се оттегли. Яростта му, изглежда, нямаше граници.

После следваше главният номер от програмата — борбата между ягуара и бизона. Победителят щеше да се срещне накрая с тореадорите.

Най-напред бе отворена едната врата, от която изхвъркна ягуарът. Но не можа да стигне далеч, защото бе вързан за дълго ласо, чийто край беше окачен на металическа кука. Помъчи се да се освободи, ала безрезултатно, след което легна на земята, като фучеше. И остана така да лежи, давайки си вид, че многобройната публика не го интересува. Беше гладувал няколко дни и сега надуши кръвта, която бе пролята тук. Той бе необикновено силно животно в разцвета на силите си.

Ето че бе отворена и другата врата. Очакваха, че бизонът веднага ще се втурне, но той постъпи иначе — приближи се с бавни крачки, сякаш съзнаваше, че ще му се възхитят. Беше истински великан на своя животински вид, почти три метра дълъг и много добре охранен, така че като нищо можеше да тежи към тридесет центнера^[1]. След няколко крачки се спря, разтърси глава, отмятайки дългите кичури козина, спуснали се от челото в очите му, и съзря ягуара. Всички бяха в страшно напрежение да видят какво ще се случи. Ягуарът скочи на крака и започна да вие. И да искаше да нападне, ласото го задържаше. Бизонът наведе глава настрани и го огледа внимателно с едно око. Изглежда, премисляше дали си заслужава труда да се залавя с такъв противник. После му обърна гръб и бавно се отдалечи, предприемайки обиколка из арената. Естествено, на отсрещната страна неизбежно щеше да се приближи до ягуара. Последният го допусна доста наблизко и се сви, готов за скок. Тогава бизонът наведе глава, показа рогата и мощния си врат и предупредително изсумтя. Това беше „казано“ от ясно по-ясно. Ягуарът се отдръпна и бизонът премина тежко покрай него, но за всеки случай с обърната към ягуара предница. Противно на

всички очаквания ягуарът остана свит на мястото си. Без съмнение се страхуваше.

По време на този вид примирие между двете животни ученият разясни на своя млад съсед:

— Северноамериканският бизон заедно с европейския див бик, наричан още зубър, представляват подвид от рода на говедата с латинското име „бос“. Този подвид се отличава с много силно изпъкнал череп, широко чело, къси, кръгли, извити нагоре рога, разположени отпред на челото, гъста сплъстена грива по врата и гърдите, една гърбица и сравнително силно развита предница. Бизонът има по-дебела глава, по-голяма грива и по-къси крака от зубъра. Той е всъщност общително животно, което латинистите означават с думата „конгрегабилис“ и...

Другите му думи не можаха да се чуят. Те бяха погълнати от шума и бурните крясъци на тълпата, която скучаеше от миролюбивото поведение на двете животни и настояваше ягуарът да бъде насъскан срещу бизона.

— Tirad los buscapiés, tirad los buscapiés! (Хвърлете фишеците, хвърлете фишеците!) — изрева някой от зрителите и другите завикаха след него.

Президентът даде знак с ръка да се изпълни това желание. В този момент един от приятелите на белобрадия, който седеше от дясната му страна, се обърна към своя другар с въпроса:

— Карлос, мислиш ли, че ще успеят да го насъскат? Струва ми се, че той се бои повече от бизона, отколкото от фойерверка.

— А на мен ми се струва, че много лесно може да се случи някое нещастие — отвърна запитаният. — Не виждаш ли, че е захапал ласото, с което е вързан? Ако го разкъса със зъби, ще се освободи и няма да нападне бизона, ами хората.

Наистина легналото в пясъка животно дъвчеше ласото, но служителите около арената нищо не забелязваха. Застанали на сигурно място, те се заловиха да палят фишеци и да ги хвърлят по ягуара. Улучиха го, той скочи на крака и пусна ласото. Ремъкът беше почти прегризан. Ето че искрите достигнаха до поставения във фойерверките барут и огънят запламтя на всички посоки. Ягуарът изрева от уплаха и направи голям скок. Ласото се изпъна и се скъса на прегризаното място. Хищното животно беше свободно.

Публиката поздрави тази неочаквана случка с възторжени овации, понеже беше убедена, че ягуарът веднага ще използва свободата си, за да се нахвърли върху бизона. И той действително се завтече към него, ала щом бизонът му показва рогата си, хищникът се обърна, направи няколко скока из арената насам-натам и после залегна, готов за скок, оглеждайки с яростен поглед разположените срещу него места на зрителите.

— *Estad atento!* (Внимавайте!) — извика белобрадият. — Животното ще прескочи защитната стена!

— *Por amor de Dios!* (За бога, дано не го направи!) — изкрещя ученият. — Този звяр гледа точно към мен, като че смята да ме изгълта.

Той скочи на крака и направи движение, сякаш искаше да избяга, което бе обаче невъзможно при претъпканите трибуни. Припрените движения на облеченото в червено човече привлякоха вниманието на ягуара. Животното повдигна леко задната част на тялото си, нададе кратък дрезгав рев и с един дълъг скок полетя към преградната стена. Успя да достигне горния ѝ край с предните си лапи и да доизтегли цялото си тяло.

В този миг всички крясъци замряха. Настана толкова дълбока тишина, че можеше ясно да се чуе драскането на ноктите на хищника по гредите. Всеки забеляза, че ягуарът бе хвърлил око на червеното човече. Всички около него бяха застрашени. Какво ли унищожение неминуемо щяха да причинят лапите и челюстите на дивото, скърцащо със зъби от глад животно, сред толкова нагъсто насядалите хора! Всички бяха убедени, че ягуарът веднага ще направи и втори скок, ала това не стана. Той продължи да стои върху преградната стена, защото погледът му бе привлечен от друг обект и този обект бе белобрадият сеньор на име Хамер.

Докато животното се готвеше за скок, той стана бързо от мястото си, грабна от раменете на учения пончото, а от пояса му ножа, и като уви наметалото около лявата си ръка, а ножа стисна в дясната, скочи върху преградата между редовете, служеща за облегалка на предните зрители. Всичко стана толкова бързо, че мъжът стъпи на преградата в същия миг, когато ягуарът се озова на предпазната стена.

— *Punto en boca* — заповяда с кънтящ надалече глас, — *ninguno menease!* (Спокойно, никой да не мърда!)

После взе да скача надолу от облегалка на облегалка, докато собствениците на местата се свряха под пейките от страх. Още една крачка и Хамер застана на най-предните места, толкова близо до ягуара, че можеше да го докосне с ръка. Животното бе следило движенията на великана с искрящи очи, без да предприеме очаквания втори скок. Видя се нападнато, ала не смееше да отвърне на нападението с нападение. Вкопчило се здраво с трите лапи в оградата, то разтвори широко уста и вдигна едната си предна лапа, за да нанесе отбранителен удар. Така човекът и животното стояха няколко секунди гърди срещу гърди, впили поглед един в друг. Но ето че за да освободи десницата си, Хамер захапа ножа със зъби и с юмрук нанесе на ягуара силен удар в задната част на тялото, тъй че той загуби опора. Задните му лапи се плъзнаха по преградната стена. Животното се опита да се задържи с предните и изфуча яростно срещу противника си, обаче получи от него такъв удар по муцуната, че и предните му лапи изгубиха опора и то падна обратно на арената.

Но това не задоволи немца. Той също скочи долу на арената. От всички страни се разнесе многогласен вик, защото смелият мъж се озова точно срещу звяра, който изрева силно и приклекна за скок.

И сега се случи нещо, което надали някой можеше да очаква. Хамер взе ножа от устата си, изнесе левия си крак напред и протегна към животното лявата си ръка, защитена от пончото. Дали под въздействието на безстрашното му държание, или от властта, излъчвана от втрепените в него сиви очи, ягуарът не само се отказа от скока, а придърпа бавно лапите си назад и започна пълзешком да се оттегля. Както животното малко по малко отстъпваше, така крачка по крачка го следваше немецът, без да го изпуска от очи нито за миг. Хищникът подви опашка между краката си като бито куче и заотстъпва все по-бързо и по-бързо, обърнат в бягство от силата на безстрашния човешки поглед. Ето че от едно от най-отдалечените места се разнесе викът:

— Que maravilla! Este caballero es el padre Jaguar! (Какво чудо! Та този господин е Татко Ягуар!)

При изговарянето на това прочуто име се надигна такава буря от овации, каквато дори тук се чуваше много рядко. „El padre Jaguar, el padre Jaguar!“ — завикаха всички уста.

Това беше истински ураган от гласове във всевъзможни регистри. Неописуемият шум сплаши хищника още повече. Ако досега бе крачил заднишком, в този миг той се обърна и побягна към вратата, откъдето бе дошъл. Тя беше затворена. Немецът го последва с бързи крачки и нареди с глас, който се чу дори сред този шум:

— *Abrid la puerta, presto, presto!* (Отворете вратата, бързо, бързо!)

Пеонът, натоварен с тази задача, вдигна от безопасното си място падащата решетка и я спусна веднага щом ягуарът скочи в отворената клетка. Хищникът беше обезвреден.

Избухнаха овации, които сякаш нямаха край. Татко Ягуар се отправи към средата на арената, поклони се на всички страни и се запъти към защитната стена, от която бе прогонил преди малко ягуара, прехвърли я, и скачайки от облегалка на облегалка, се добра до мястото си. Там той върна на учения пончото и ножа и каза:

— Благодаря ви, сеньор! И ме извинете, че нямах време първо да ви помоля за разрешение!

— Няма никакво значение, макар че заедно с пончото ми смъкнахте шапката и кърпата — отвърна дребосъкът. — Разбирам защо ви трябваше ножа, но кажете ми, моля, защо взехте и пончото?

— За да защита ръката си от зъбите и ноктите на ягуара. Имах намерение да го използвам като щит!

— Сеньор, вие сте герой, за което думата на латински, но от гръцки произход е „херос“. Погнахте това чудовище, сякаш бе някоя домашна котка. Ами какво ще стане с бизона, с „бизон американуса“?

— Ще разберете веднага, ако насочите вниманието си към арената.

Бизонът се бе излегнал на пясъка и не се помръдна даже когато Татко Ягуар скочи долу. Вече не можеше и да се мисли за двубой между двете животни. Ето защо публиката започна да иска повторното появяване на бикоборците, които трябваше да премерят сили с бизона. Това настоятелно искане бе изразено по толкова бурен начин, че нямаше как да не се изпълни. Този път се появи само един еспада, а именно Крусада от Мадрид, но все пак след няколко минути го последва и Антонио Перильо, който накуцваше от лекото си нараняване, ала смяташе за повеля на честта въпреки болките да вземе участие в зрелището.

Бизонът бе заобиколен най-напред от пикадорите. Той остана да лежи, сякаш те изобщо не съществуваха. Тогава един от тях хвърли по него копието си. То се заби на няколко пръста дълбочина в гърбицата му. Поради проявеното от животното голямо безразличие, след хвърлянето на копието пикадорите не сметнаха за необходимо незабавно да се оттеглят. Но се бяха излъгали. Едва почувствал нараняването си, бизонът скочи на крака много по-бързо, отколкото можеше да се очаква от неговото тромаво и тежко тяло, и се втурна към нападателя. Преди още пикадорът да намери време да обърне коня си, рогата на бизона се забиха в слабините на животното и то беше повдигнато и запратено настрани така, че затисна своя ездач. Със същата бързина бизонът се извъртя, за да нападне следващия пикадор. Той препусна. Но се оказа, че конят му не е по-бърз от бизона, който се понесе след него, без да обръща внимание на усилията на другите пикадори и бандерилъероси да го отклонят от жертвата му със своите копия и пръчки. Животното догони коня и заби единия си рог отстрани в тялото му, така че жребецът се строполи на земята, а ездачът изхвъркна от седлото. Бизонът беше хвърлил око повече на човека, отколкото на коня. Настигна пикадора, преди още той да се съвземе и изправи. Рогата на разяреното животно го вдигнаха във въздуха, подхвърлиха го нагоре, отново го поеа, пак го запокитиха нависоко, след което бизонът започна да го тъпче с крака. Човекът ревеше за помощ. Опитаха се да му помогнат, но животното не обръщаше внимание на новите нападатели, нито пък на копията, които пробиваха дебелията му кожа. Не изостави пикадора, докато не го превърна в безформена маса. После отстъпи няколко крачки назад и нададе такъв рев, в сравнение с който ревят на ягуара можеше да се нарече детски писък.

От всички страни към бизона се посипаха аплодисменти. Който все още имаше някакво цвете, го хвърли към него, а ръкопляскането на толкова много хора направи почти зашеметяващо впечатление на малцината зрители, които се почувстваха отвратени от това тъй дивашко и кърваво зрелище.

Междувременно първият пикадор бе измъкнат изпод коня си от няколко бандерилъероси, но не можеше да избяга, защото си беше счупил крака. За да го спасят, се налагаше да го изнесат на ръце. Трима бандерилъероси го вдигнаха от земята, за да се отдалечат бързо с него,

ала бизонът се спусна подир тях още по-бързо. Онова, което последва, се разигра в много по-кратко време, отколкото е необходимо, за да бъде описано. Зрителите видяха как главата на побеснялото животно се врязва в малката група и я разхвърля на всички страни. Последваха удари с рогата наляво и надясно, ясно се дочу шумът от бягащи стъпки, зловещият тропот на копита и... един от бандерилъеросите успя да се спаси, двама останаха прострени на земята, а пикадорът бе мъртъв. Някакъв млад, смел бандерилъеро изтръгна копието от ръката на друг пикадор и се втурна към бизона изотзад, за да го забие в корема му. Но животното забеляза намерението му, извъртя се светкавично и наведе глава за удар. Копието се плъзна по челичената основа на рогата и в следващия миг храбрият боец бе запокитен във въздуха, за да попадне после под копитата на победителя.

Правейки опити да се отърси от копията и ревейки, бизонът се понесе в галоп из арената. Тореадорите се разбягаха на всички страни. Който не успя да се измъкне през набързо отворената врата, се прекатери през дървената ограда. Хората скачаха от конете върху оградата, изоставяйки нещастните животни на произвола на съдбата, само и само да се озоват на сигурно място. Няколко коня избягаха през вратата, други бяха прегазени. И всичко това ставаше под възторжените резове на ентузиасираната тълпа. Никой досега не беше виждал такъв „торо“. Жертвите на неговата храброст и страшна сила не бяха оплаквани с вопли, а посрещнати с ликуване. Но публиката съвсем не искаше да се задоволи с досегашния му успех. Възбудената до крайност тълпа закрепця нестихващо: „Los espadas, los espadas! Fuera, adelante los espadas!“ (Бикоборците, бикоборците! Хайде, да излязат бикоборците!)

Както споменахме, бяха се явили само двама еспада — Антонио Перильо и прочутият Крусада от Мадрид. Другите още в самото начало не бяха пожелали да рискуват и да се изправят срещу бизона. После Крусада беше избягал през вратата, а Перильо, на когото раната пречеше да тича бързо, се бе покатерил на дървената ограда. Сега той седеше върху нея и когато чу, че викаха името му, отвърна:

— Este bufalo es un demonio, el diablo debe combatir contra esta bestia, mas yo eso no! (Този бизон е цял сатана. Нека дяволът се бори с него, не и аз!)

В отговор той бе възнаграден с подигравателни смехове. После завикаха да излезе Крусада. Испанецът не беше още ранен и сигурно си каза, че славата му щеше да отиде по дяволите, ако се покажеше страхливец. Но не можеше да рискува и да застане съвсем сам срещу бизона. Трябваше да има помощници, натоварени със задачата, в случай на опасност да отвлечат вниманието на животното върху себе си. Трима бандерилъероси проявиха готовност да поемат риска и да участват заедно с него в това опасно начинание, но само след като им обещаха високо възнаграждение. Когато четиримата се появиха на арената, бяха посрещнати с одобрителни възгласи „браво!“

Бизонът съвсем не се бе успокоил. Той кървеше от няколко рани, които обаче не бяха опасни. Щом забеляза новите нападатели, той обърна гривестата си глава срещу тях, започна да удря земята с копита и нададе предизвикателен рев.

— Какво ще стане, Карлос, как мислиш? — обърна се към Татко Ягуар един от съседите му.

— Който не избяга, е загубен — гласеше отговорът. — Чисто убийство е да насъскваш тези хора срещу бизона.

— Смяташ го за непобедим?

— Не. Но тук се намира един-единствен човек, който има право да рискува и да се изправи срещу него.

— Кой е той? Себе си ли имаш предвид?

— Може би!

Крусада се приближаваше към бизона от едната му страна с бавни, почти плахи стъпки. В лявата си ръка държеше мулетата, а десницата му стискаше голата шпага. Якото му и красиво телосложение, подчертано още повече от богато украсеното облекло, караше хората едва ли не да очакват, че той, както и досега, щеше да бъде победител. В същото време тримата бандерилъероси се промъкваха от другата страна, но бизонът, без да им обръща внимание, не отделяше поглед от Крусада, в който бе разпознал истинския си враг.

Животното беше не само силно и смело, но и хитро. То изглежда, прозря намерението на своя противник и не помръдваше от мястото си. Стоеше, без да наведе глава, и очакваше нападението. Крусада се приближи на пет крачки от него и понеже това му се удаде, се чувстваше вече уверен в леката си победа. Той виждаше широката гръд

на бизона близко до себе си, една цел, която сигурно щеше да улучи. Размаха пъстрата мулета, за да отвлече с нея погледа на бизона от себе си, и скочи към животното. Но това беше гибелен скок, скок право в ръцете на смъртта. Бизонът не обърна внимание на мулетата, а гледаше само човека. И в мига, когато голата шпага трябваше да прониже гърдите му, той наведе рога и пое удара между рогата си. Последва късо, едва забележимо движение на главата му и единият от роговете се заби дълбоко в тялото на бикобореца. Крусада бе издигнат нагоре и после запокитен назад. Тримата бандерилъероси се канеха да се нахвърлят върху бизона, обаче той се извърна, за да докопа Крусада отново, съзря ги и наведе рога. Тогава те побягнаха със силни викове, а бизонът вдигна Крусада още веднъж на рогата си и го запрати нагоре.

— Vaya, quita, sogá! Que cobardia, quo bajeza, que infamia! (Пфу, пфу, пфу! Каква страхливост, каква подлост, какво безчестие!) — завикаха от всички страни към бандерилъеросите, понеже бяха изоставили бикобореца така позорно.

Под въздействието на тези викове тримата се обърнаха и отново запристъпваха към бизона, но без изгледи да спасят Крусада, защото той бе вече мъртъв. По същата причина бизонът им отдели повече внимание от преди. Той се приготви да премине в нападение и тогава те побягнаха за втори път. Отстрани изглеждаше, сякаш животното знае точно по какъв начин може да им попречи да избягат, защото се впусна към вратата, за да им отреже пътя. Следователно те имаха възможност да се спасят само зад стената и се завтекоха към нея. Бизонът забеляза това и се понесе право натам. Първият от бандерилъеросите се изкатери успешно върху оградата, вторият — също. Ала третият не бе достатъчно бърз. Той скочи, вкопчи се в горния ѝ край, но преди да успее да изтегли тялото си нагоре, бизонът се озова зад него и заби в бедрото му единия си рог. За щастие след това веднага го изтегли, за да нанесе нов удар. По този начин бандерилъерото се видя свободен и макар с кървяща рана, можа да се прехвърли през оградата. Вторият удар на бизона срещна стената така, че строши една дъска. Животното знаеше къде трябва да търси неприятелите си и отново заудря стената, но за щастие на място, което бе особено здраво, поради намиращата се зад него колона. Скоро обаче под непрекъснатите мощни удари колоната започна да трепери. Стената пращеше по всички шевове. Ако бизонът не престанеше, тя

положително щеше да рухне и всички хора, седящи зад нея, щяха да бъдат изложени на опасността да бъдат промушени от рогата му.

Следователно нямаше нищо чудно, че от тази страна на арената настъпи паника, която започна бързо да се разпространява. Разнесоха се крясъци и писъци за помощ. Всеки, който се чувстваше застрашен, искаше да се спаси. Хората наскочаха по седалките и по преградите между редовете, за да избягат по-назад, ала там местата бяха заети. Скачаха един върху друг и един през друг. Препъваха се един в друг и падаха с крясъци и ругатни. Какви ли нещастни случаи щяха да последват! Но ето че някакъв мощен глас надвика дивите резове:

— *Quedad sentado!* (Останете по местата си, сеньори!) Не съществува опасност. Аз се заемам с бизона!

Тези думи бяха извикани от Татко Ягуар. Той свали палтото си, за да не му пречи, отново грабна ножа на учения и за втори път заскача от място на място, после се метна върху защитната ограда и оттам на арената. Но опасността не застрашаваше хората откъм тази страна, а от противоположната. Ето защо той се затича през арената, надавайки вика, обичаен за индианците на Северна Америка по време на лов или нападение. Този вик представлява едно проточено „хиии!“, изпълнено с висок фалцет, при което пръстите на ръката, с колкото е възможно по-бързи движения, удрят по устните. Така се получава едно пронизително тремоло, което не може да бъде изразено с букви. Роденият в северните прерии бизон познаваше този боен вик. Сигурно го беше чувал често от устата на ловуващи индианци. Щом го долови, той бързо се обърна. Забеляза Татко Ягуар, остави стената на мира и се спря в очакване на новия си неприятел.

Но Хамер не бързаше да напада животното. Той застана в средата на арената, държейки ножа в десницата си. А там, където допреди няколко секунди цареше безумна блъсканица и хаос, настъпи дълбока тишина.

Бизонът бе втренчил в Татко Ягуар коварния си поглед. А той пък беше приковал очи в животното също както преди в ягуара. Бизонът запристъпя напред крачка по крачка, сякаш знаеше, че пред него е застанал съвсем друг, много по-опасен противник. Хамер също закрачи напред бавно като бизона. Така двамата се приближаваха един към друг все повече и повече, докато останаха да ги делят само няколко метра. Но тук сдържаността на бизона се изпари. Той вдигна

глава, нададе ядовит рев, и наведе ниско рога, за да премине в нападение. Всичко живо помисли, че Татко Ягуар ще отскочи встрани, но за всеобщ ужас той не постъпи така, а остана на мястото си. Ето че бизонът го достигна, рогата му трябваше всеки миг да промушат човека, който, изглежда, се бе парализирал от внезапен страх. Татко Ягуар бе запратен във въздуха — над арената отекна многогласен вик, слял се в едно. Но какво беше това? Татко Ягуар полетя във въздуха изправен, после падна на краката си зад гърба на побеснелия бизон и остана да стои там най-спокойно, сякаш изобщо не бе напускал предишното си място! Животното се обърна и повторно се втурна към него, пак го подхвърли във въздуха и зад гърба си, после още веднъж се обърна и го запокити нагоре, за да се види принудено отново и отново да повтаря същото представление.

Но сега вече хората разбраха, че тази безумно рискована игра на Татко Ягуар е преднамерена и беше изпълнявана от него с голяма смелост и сръчност. Щом бизонът замахнеше с рога, за да нанесе смъртоносен удар, безумно смелият човек поставяше десния си крак между тях и се оставяше да бъде запратен нагоре, за да стъпи пак на земята зад гърба на животното след един дълъг скок. Смайването на зрителите нямаше граници. Каква сила и ловкост имаше във всяко движение на Хамер! Двубоят бе на живот и смърт и въпреки това го видяха да се усмихва.

Колкото по-спокоен бе той, толкова по-неспокоен ставаше бизонът. Той побесня, защото винаги намираще своя неприятел здрав и читав зад гърба си. Зарева от злоба. Движенията и обръщанията му ставаха все по-припрени и несигурни. Очите му се наляха с кръв, което му пречеше да вижда добре. Вече се случваше да не може да прецени точно къде е противникът и да замахне с рогата си във въздуха. Татко Ягуар бе изчакавал този момент. Той отново бе подхвърлен нагоре и отново се озова на краката си зад бизона. Но този път не остана на мястото си, а се втурна бързо напред. Бизонът, канейки се тъкмо да се извърти, бе обърнал към него едната си страна — последва смел мощен скок и Хамер се намери на гърба му. Ножът проблясна в ръката му и острието се заби точно там, където се срещаха последният вратен и първият гръбначен прешлен. Бизонът остана напълно неподвижен почти цяла минута. После мощното му тяло потрепери и той рухна безжизнен, без да издаде никакъв звук.

Татко Ягуар се спусна от гърба му и измъкна ножа от врата на животното.

Всички стояха безмълвни. Очакваха да видят как бизонът отново ще скочи на крака, за да поднови нападенията си. Татко Ягуар направи знак с ръка на тримата си придружители, които бяха седели до него. С ловки скокове те се добраха до арената по начина, по който бе минал преди това и той, като му занесоха палтото. Хамер го облече бързо и напусна заедно с тях арената през вратата, предназначена за публиката.

Тогава неколцина кампеадори^[2] се осмелиха да се появят на арената. Приблжиха се много предпазливо до прострения на земята бизон, за да го огледат. Тореадорите, избягали върху и зад защитната стена, последваха примера им. Зрителите все още не помръдваха, толкова голямо бе слисването им, а президентът попита от високата си лежа:

— Esta el bufalo muerto? (Бизонът мъртъв ли е?)

— Si, Vuestra merced, esta muerto! (Да, ваша милост, мъртъв е!) — отговори му.

— Esta en verdad muerto, todo muerto? (Наистина ли е мъртъв, съвсем мъртъв?) — осведоми се той угрижено.

— Completamente difunto indudablemente finado. — (Напълно е мъртъв, без съмнение е свършил.) Por medio de un golpe de cuchillo en la pusa. (Вследствие на удар с нож във врата.)

Тези въпроси и отговори изтръгнаха публиката от вцепенението, в което бе изпаднала. След досегашното мълчание последваха такива викове, ръкопляскания и тропане с крака, та човек можеше да помисли, че всичко около арената ще се срути.

— Donde esta el padre Jaguar? Acá venid acá, entre el padre Jaguar! — (Къде е татко Ягуар? Нека се покаже, да дойде Татко Ягуар!) — крещяха хиляди гласове един през друг.

Но търсеният от тях човек беше изчезнал.

[1] Центнер (нем.) — мярка за тежест, равна на 50 кг. — Б.пр. ↑

[2] Кампеадор (исп.) — боец, борец, в случая бикоборец. — Б.пр.

3. ТАТКО ЯГУАР

Татко Ягуар беше героят на деня. Името му бе в устата на всички, а по-късно, когато местата около арената се опразниха и тук-там вървяха или пък седяха заедно няколко души, той беше обект на техните разговори и възхищение. Но напразни бяха усилията на мнозина отново да го видят. Не успяха да открият къде живее.

И в дома на банкера Салидо се говореше за него. Та нали беше спасил семейството от смърт, или най-малкото го беше предпазил от тежки наранявания.

— Голям пропуск направих, голяма грешка — обади се доктор Моргенщерн. — Той ми благодари за пончото и ножа, а аз не му казах една дума за благодарност, на латински „грация“, макар че онзи кръвожаден ягуар беше хвърлил око тъкмо на мен. Какво ли ще си помисли този човек за учения Моргенщерн?

В същия миг се появи един слуга и донесе визитна картичка, на която бе написано обикновеното име Карл Хамер. Банкерът се отправи към приемната и беше най-радостно изненадан, когато разпозна в посетителя... Татко Ягуар. Протегна му двете си ръце и каза:

— Вие ли сте, сеньор, вие, когото всички напразно търсят! Позволете ми да ви стисна ръката и да ви кажа най-сърдечно добре дошли. Колко сте добър и любезен да ни дадете възможност да ви кажем колко много сме ви задължени!

По сериозното лице на Хамер се плъзна лека усмивка, когато отговори:

— Моля ви, сеньор, да не мислите, че това е причината, довела ме при вас. Напротив, идвам по служебна работа, която ме принуждава да ви отнема няколко минути.

Докато говореше, той извади портфейла си, откъдето измъкна някакъв документ, и го подаде на банкера. Последният му хвърли един поглед и каза:

— А, да — от съдружника ми в Кордоба. Сумата ще ви бъде незабавно изплатена, макар че днес кантората ми е затворена заради

борбата с бикове.

— Не е толкова бързо. Счетох за целесъобразно да ви се представя и помоля за разрешение да изтегля сумата от банката в близките дни.

Той направи поклон и се наклони да си тръгне, обаче банкерът го улови за ръката и помоли:

— Останете за малко, сеньор! Не ми е възможно да ви пусна да си отидете веднага. Вие ни спасихте живота. Моля настоятелно за разрешение да ви представя на жена си.

— А аз ви моля много да се откажете от това, сеньор. Тъкмо благодарността, за която говорите, ми затваря вашата врата. В никой случай не бива да си приписвам заслуга, която може да се отдаде единствено на случайността.

И от израза на лицето му, и от неговия тон си личеше, че скромността му е истинска и неподправена. Затова Салидо отговори:

— Сеньор, вие имате по-друга представа за стойността на онова, което направихте. Въпреки това ви обещавам да не чуete от мен и от близките ми нито дума за благодарност и ми се струва, че при подобно условие ще промените решението си.

— При това условие — да. Тогава действително съм готов да приема вашето любезно предложение.

Банкерът го отведе във всекидневната, където внезапното появяване на Татко Ягуар предизвика голяма изненада и радост. Но най-голямо бе възхищението на учения, който сякаш отначало изобщо не можеше да се съвземе от удивлението си, но после, подавайки ръка на Хамер, извика:

— Сеньор, преизпълнен съм с радост, на латински „гаудиум“, но също и „летиция“, че имам възможността да ви поздравя тук, още повече като смятам за свой дълг да ви изкажа моята благодарност, за това...

— Чакайте! — прекъсна го банкерът. — Сеньор Хамер остана тук само при условие, че няма да му говорим за нашата благодарност. И така, моля, поне засега тази дума да не се споменава.

— Ами ако не бива да говоря за благодарността си, тогава за какво да приказвам?

— За всевъзможни други неща, например за вашите предледникови животни.

Последните думи Салидо каза на шега, обаче дребничкият учен с червени дрехи се възползва веднага от случая да заговори на любимата си тема и за да не го изпревари друг с някакъв въпрос, отвърна припряно:

— Вие наистина сте много прав! Сеньор Хамер, виждали ли сте някога мегатериум или пък някой мастодонт?

— Вече неколkokратно — отвърна запитаният.

— А къде, къде?

— В пампасите. Който има остър поглед за подобни находища, няма нужда да търси много дълго.

— Наистина ли, наистина ли? А вие да не би да имате подобен поглед?

— Няма да ви отговоря направо с „да“, ала понякога съм имал възможността да бъда водач на учени господа през пампасите.

— Тъй! Но все пак е необходим школуваният поглед на палеонтолог, за да се забележи място, криещо допотопни растения или животни. Изкопаемите останки от предледникови фауни и флори са достигнали до нас в най-различни състояния.

— Разбира се — отвърна усмихнато Хамер. — Различаваме овъглени, изсушени, инкрустирани, вкаменели, а най-сетне и отпечатани останки.

Дребосъкът направи крачка назад и започна смаяно да оглежда великана.

— Сеньор, та вие говорите като професор по палеонтология! Тя е моята любима наука. Възнамерявам да напиша голям труд за онези животни, които трябва да се отнесат към юрския период.

— Още преди това е имало огромно количество животни, защото само от юрата са ни известни десетина хиляди вида.

— Десетина хи...! — От смайване дребосъкът остана с отворена уста, но после продължи: — ... ляди вида! И вие го знаете? А кои от тях са ви известни?

— Главоноги, иглокожи, червеи, членестоноги, молюски, а в горните пластове има дори и гръбначни, например акули. Но обитателите на сушата се появяват едва в триаса. Насекоми и влечуги срещаме в карбона, перма, в триаса, юрата и в кредата.

— Ами бозайниците? — попита ученият очаквателно.

— В горния триас се срещат и торбести, а първата птица — в горната юра. Но в терциера те имат вече ръководна роля, която се е падала преди това на влечугите.

— А човекът?

— Той се е появил най-рано в началото на дилувия.

При тези думи дребосъкът подскочи във въздуха от радост и извика:

— Нима е възможно подобно нещо! И то тук, в Буенос Айрес. Вие сте наистина направо самият професор Гибел, който е написал прочут наръчник за фауната на света през предалувиалния период! Седнете, седнете бързо! Трябва да ви задам няколко много важни палеозооложки въпроса. Защо истинските амонити, достигнали най-голямото си развитие в горната юра и долната креда, се появяват в алпийския триас само тук-там? Дали може да става въпрос за епакма^[1], или не? По какви причини причислявате наutilus и лингула към устойчивите типове и как бихте предприели определено диференциране в животинския свят, ако ви се каже, че...

— Valgame Dios! (Господ да ни е на помощ!) — прекъсна го банкерът, като си затисна ушите с длани. — Сеньори, моля ви да си спомните, че не се намирате в допотопната креда, а сте тук при мен. За съжаление не разбирам абсолютно нищо от подобни неща. Имайте милостта да си запазите за по-късно тази тема, която може иначе и да е много интересна.

Татко Ягуар се засмя и заяви, че е съгласен. Но, изглежда, дребосъкът никак не бе доволен от това прекъсване на любимата му тема. Започнаха да говорят за коридата, при което доктор Моргенщерн успя да направи няколко културно-исторически забележки. Започна да описва римските гладиатори, като използва случая да отправи към Татко Ягуар следната похвала:

— Сеньор, щяхте да бъдете отличен гладиатор и щяхте да извършите велики подвизи както сред ретиариите, велитите и секуторите, така и между галите, траките и хопломахите^[2]. Наистина страшно жалко, че не сте живели по онова време!

— Защо пък страшно жалко? — попита Хамер, криейки, че тези думи много го развеселиха.

— Защото тогава сигурно щеше да бъде споменато името ви по най-славен начин в „Картини от историята на нравите в Рим“ на

Фридлиндер и „Римско държавно управление“ на Маркворд.

— Благодаря, сеньор. Ако бях живял по онова време, повече от хиляда години щях да съм мъртъв. По ми е добре, че живея сега и че двете книги на тези господа не споменават нищо за мен.

— Може и така да е! Но в никой случай няма да ви се размине подобно споменаване. Името ви ще бъде цитирано в трудовете по бикоборство редом с имената на най-великите тореадори. Ами как успяхте да повалите страшния „бизон американус“ само с един удар с нож?

— Това е резултат единствено на дългото упражняване. Убил съм вече много бизони по същия начин.

— Струва ми се, че тук, в Аржентина, няма бизони, нали? Или може би науката греши?

— Не греши. Бизоните, за които говорих, съм убивал в Съединените щати.

— В Съединените щати? Ах, тогава трябва веднага да ви попитам дали сте посещавали прочутата Мамутова пещера в Кентъки и дали сте виждали и някоя от находките в Охайо?

— За това ще поприказваме може би друг път, драги сеньор, защото не бива да говорим по предледникови въпроси.

— Значи не бива да говорим нито за благодарността, която ви дължим, нито за вкаменелите животни. Е, тогава ще ви попитам само за какво ли ще си говорим! Като немец съм свикнал да приказвам...

— Немец ли сте? — прекъсна го Татко Ягуар.

— Разбира се, както си личи по името ми Моргенщерн, което, изглежда, не сте чули добре преди малко. Аз съм учен без постоянна служба и изследвам света на предалувиялния период.

— А аз съм лаик и изследвам съвременния свят. Името ми Хамер вероятно ви показва, че сме сънародници.

— Какво, и вие ли сте немец? Аз съм от Ютербок. А вие откъде сте, ако мога да попитам?

— Роден съм в златния Майнц.

— Ах, в Майнц, изградения от Друз^[3] Могонциакум^[4]! Кастел се намира отвъд реката, на отсрещната страна, „ултериор“, както казва латинистът. А какво ви накара да дойдете от Майнц в Северна Америка?

— Стремежът за изява.

— А оттам в Южна Америка?

— Предпочитам да премълча повода.

При тези думи ведрото му досега лице стана изведнъж много сериозно. Тактичният банкер разбра, че прочутият мъж бе засегнат на някакво болезнено място и даде друга насока на разговора, като учтиво се осведоми:

— Навсякъде ви търсеха, сеньор. И понеже не ви намериха, си вадя заключението, че не сте отседнали в хотел.

— Имам приятели в Буенос Айрес, където мога да живея необезпокоявано. — усмихна се немецът.

— А ще останете ли по-дълго време в града?

— Не. Скоро ще потегля към Андите.

— В каква посока?

— През Тукуман ще се насоча вероятно към Перу.

Банкерът наостри уши и бързо попита:

— А дали ще стигнете до Лима?

— Възможно е.

— Имам много важна причина за тези въпроси, сеньор. При мен е на гости мой племенник, който изчаква само някаква удобна възможност, за да се върне в Лима през Андите.

— На колко години е?

— На шестнайсет.

— Тогава по-добре да си остане тук.

— Но той трябва да се върне у дома си. Отдавна вече щеше да е на път, ако бях намерил някой добър и благонадежден сендадор, на когото да мога да поверя момчето. Впрочем то е много добре развито за възрастта си — и физически, и духовно.

— Но, сеньор, помислете за опасностите, които дебнат пътуващите през онези места!

— Помислил съм. Опасностите ще са толкова по-малки, колкото по-благонадеждни и опитни хора пътуват с него. Вие искате да се прехвърлите през Андите. Бих желал да ви задам един въпрос и да го свържа с определена молба.

Той погледна очаквателно Татко Ягуар, а когато немецът продължи да мълчи, без да вдига очи, добави:

— Разбира се, ще заплатя подобна услуга толкова богато, колкото ми позволяват възможностите.

Хамер поклати леко глава и отговори:

— Подобно нещо не се оправя със заплащане. Скитал съм като йербатеро^[5] из Гран Чако, като гамбусино^[6] из Перу, като чинчилиеро^[7] из Андите и като каскарилиеро^[8] из Бразилия. Моите спътници са ме придружавали навсякъде. Не се боим от опасностите, защото имаме сили и умение да ги преодолеем, но само докато между нас няма други хора. Присъствието на чужд човек, а още повече на някой много млад и следователно неопитен придружител, би ни отнело сигурността, така че едва ли ще можем да оправдаем доверието, което ни се гласува.

— Говорите като предпазлив и почтен човек, сеньор. Но моят Антонио не е толкова неопитен, колкото мислите. Той язди и стреля отлично и е ходил вече два пъти в Боливия през Андите, а да не броим морското пътуване от Перу до тук. Як е, издръжлив, предприемчив и непретенциозен, така че не обръща внимание на лишенията и умората. Ето го на и него. Поогледайте го и поговорете с момчето, сеньор! Родителите му са също немци. Струва ми се, че това обстоятелство може да има качеството на препоръка пред вас. Ела, Антонио! Този сеньор ще тръгва за Перу. Искаш ли да пътувате заедно?

— Никой друг не бих предпочел пред него! — отвърна зарадвано момчето.

Беше наистина необикновено силно развит, а и красив юноша. Загорялото му от слънцето лице имаше характерни черти, които издаваха, че е способен да мисли и действа самостоятелно. Косата му беше тъмна, ала сините му очи и техният честен, открит поглед свидетелстваха за произхода му. Изглежда той самият както и неговият отговор допаднаха много на Татко Ягуар, защото последният му протегна ръка, притегли го към себе си, погали го по главата и каза:

— Значи ще тръгнете с мен с удоволствие? А трудностите, продължителната езда?

— О, не само че ще ги издържа, ами дори ще ми е много приятно.

— А пътуването през страшната пустиня Гран Чако, ягуарите и индианците?

— Не ме е страх от тях. Умея да си служа с пушката и ножа!

— Тъй! Значи сме смели. А какво е учил иначе младият храбър сеньор?

При този въпрос юношата бе обзет от леко смущение. Но преодолявайки го бързо, той отвърна:

— Сеньор, знам твърде добре, че на моята възраст момчетата в Германия вървят по-бързо напред и постигат целите си по-лесно, отколкото ние, тъй като имат по-добри училища и учители. Но аз посещавам Института по художествени занаяти, защото ще стана наследник на чичо си. За мен и за брат ми баща ни е взел домашен учител, немец, а по-късно ще посещавам някой немски университет. Ако искате да ме изпитате, ще ви отговарям с най-голямо удоволствие.

— Тези думи ми харесват, защото така не би говорил някой, който е последен в училище. И казвате, че сте немец? Но сигурно само по произход.

— Не, сеньор, не само по произход, а и с цялата си душа. Не съм раждан там, но считам хубавата Германия за мое отечество. За да си немец, и то истински немец, не е необходимо да живееш в Германия, защото родината ти може да е навсякъде, „където немска реч звучи и в небето песен божия ечи.“

Той изговори тези думи с дълбоко чувство. Дребничкият учен скочи въодушевено, разпери ръце и извика:

— Да, „където немска реч звучи и в небето песен божия ечи“! Това стихотворение е съчинено от Ернст Мориц Арнд^[9], роден на 26 декември 1769 в Шориц на остров Рюген, и умрял в Бон на 29 януари 1860 година. Много композитори са писали музика към стиховете му. Моята любима мелодия е от Хайнрих Маршнер, създадена за четиригласен мъжки хор в С—дур. Аз съм член на ютербокското певческо дружество „Немска лира“ и пея първи бас от ла-бемол чак до горното ми, а по време на концерти раздавам и нотите, защото съм и библиотекар на дружеството. Често сме изпълнявали тази песен. Как ли ще прозвучи в дивата Гран Чако?

Въодушевлението на дребосъка бе извънредно развеселяващо, но той остана напълно сериозен. Татко Ягуар дружелюбно кимна на момчето и каза:

— Точно така, драги сеньорито! И на по-възрастните хора от вас започва да се вълнува сърцето, когато стане въпрос за родината, откъдето е коренът им. Изглеждате ми добро момче и ще си помисля дали е възможно да се изпълни желанието на вашия чичо.

— Помислете, сеньор, помислете — помоли го и банкерът. — Ще ми направите голяма услуга.

— Не зависи само от мен, а и от моите другари — отвърна Татко Ягуар. — Ще се посъветваме. А за момчето няма защо да се боите, защото в Санта Фе, откъдето ще започнем ездата, ще бъдем двайсет и четири души и сред тях не се намира нито един, който да се страхува и от най-големите опасности. Вярно, че пътуването ще премине по-иначе, отколкото си мислите — ще бъде значително по-бавно. А и да преведем племенника ви отвъд Андите, това ще бъде за нас, тъй да се каже, между другото, защото в Гран Чако имаме да изпълняваме задачи, които не търпят отлагане.

— В Гран Чако ли? — попита дребничкият учен. — Има ли и там вкаменелости, сеньор Хамер?

— И още как! Повече, отколкото другаде! Цялата пампа е вече претърсена, но не и гран Чако, защото заради индианците никой изследовател не се е решил да отиде дотам. Известни ми са местата, където е необходимо само малко да се копне, за да се открият чудесни находки.

— Ура! Тогава много им здраве на пампасите, тръгвам с вас за Гран Чако! Просто не ми е възможно да пропусна такъв изгоден случай, на латински „фруктус“, а също и „комодум“!

— Не бързайте толкова, драги! От Буенос Айрес до дивата Чако не се стига тъй лесно, както от Ютербок до Берлин. А пък там няма никакви немски мъжки певчески дружества. Твърде лесно можете да се видите принуден да подемете песента на смъртта с вашия чудесен първи бас.

— И така да е! Ако индианците ми дадат нотите, ще я запея направо, „примо визу“, както се казва на латински. Надявам се, че ще ме вземете с вас, нали?

— Надявате ли се? — промърмори Татко Ягуар, като направи замислена физиономия. — Но моля ви, драги сеньор Моргенщерн, поразмислете и сам се запитайте дали сте подходящ за подобно опасно начинание.

— За някой мастодонт или глиптодонт рискувам всичко, дори живота си. Няма да отхвърлите молбата на един свой сънародник от Ютербок, нали?

— О, и още как! Ще трябва непременно да се откажете от тази мисъл.

Никой не биваше да се сърди на Татко Ягуар, че по време на опасното си пътуване искаше да има около себе си само изпитани хора. По израза на лицето му си личеше, че молбата на дребосъка не му бе приятна. Ето защо домакинът насочи разговора към друга тема.

След вечеря гостите си тръгнаха. Докато се сбогуваха, домакинът прояви достатъчно такт, за да не споменава повторно желанието си. Знаеше, че Татко Ягуар щеше да дойде пак, за да получи нужната му сума и тогава можеше отново да поговорят по този въпрос. Но доктор Моргенщерн не беше толкова деликатен. Той хвана ръката на Хамер и го попита настоятелно:

— И така, сеньор, колко коня трябва да си купя?

— Коня ли? А за какво?

— Е, ами за пътуването ни. Нали трябва да имам коне, кирки и лопати, а и други инструменти.

— Само това ли? — попита Татко Ягуар почти разгневен.

— Ами какво друго?

— Някой товарен влак. Или си мислите, че след като изкопаете такъв гигантски слон, той ще отиде самичък до Ютербок, за да стане там член на вашата „Немска лира“?

При тези думи Хамер си тръгна, зарязвайки дребосъка. Банкерът го придружи до изхода. Тъкмо когато се канеха да се сбогуват, се появи криминалният служител, който беше разследвал вчерашния инцидент. Той съобщи, че бикоборецът Антонио Перильо не е могъл да извърши престъплението, защото успял да докаже невинността си чрез непоклатимо алиби.

Те поговориха още известно време по този въпрос. Осветявани силно от лампата, която държеше един пеон, не забелязаха, че бяха наблюдавани.

Когато преди малко полицаят завиваше в улицата, където се намираше вилата, по петите му вървяха двама мъже толкова потайно и тихо, че той изобщо не усети присъствието им. В момента те стояха насреща, от другата страна на улицата. Нощта бе тъмна, но и да беше по-светла, едва ли щяха да бъдат забелязани, тъй като те се бяха сгушили в храстите на орлеановия плет. Бяха двамата негодници, опитали се да убият безобидния доктор Моргенщерн.

— Знаех си, че този полицаи ще отиде при банкера — прошепна Антонио Перильо на своя придружител. — Значи ненапразно дебнахме пред жилището му. Как ми се иска да разбера какво има да му казва.

— Знам съвсем точно — отговори другият също така тихо, — ще му каже, че не е възможно ти да си злодеят, защото... Tempestad! (По дяволите!) — прекъсна той мисълта си. Кой ли пък е онзи тип?

— Кой?

— Великанът, застанал до банкера.

Лампата току-що бе осветила цялото лице на Хамер.

— Не го ли познаваш? — попита Антонио Перильо. — Ах, забравих, че ти не беше днес на борбата с бикове. Това е Татко Ягуар, подлецът, който така изложи всички ни. El diablo se le leve! (Дяволите да го вземат!)

— Та... а... атко Ягу... ар? — попита по-възрастният, разтегляйки силно отделните срички. — Този човек ли е Татко Ягуар! Този!

— Значи го познаваш?

— И още как? Толкова години съм копнял да го срещна, но случайността или по-скоро щастливата ми звезда все е отказвала да ми изпълни това желание. А ето че сега ми е съдено да го видя, за мой късмет, без самият той да ме забележи, съдено ми е да разбера, че е този... този... този човек! Ама че новина! Какво нещо узнах само!

Той прошепна тези думи със запъване, провлачено, като занесен. Антонио Перильо не можеше да си обясни поведението на своя приятел. Затова го попита:

— Какво ти става? Какво приказваш? Кой е той?

— Ще ти кажа. Известна ти е историята. Северноамериканските индианци наричат този човек Метана Му^[10].

— Не разбирам тези думи.

— Ловците, които говорят английски, го наричат Лайтнингхенд^[11].

— И английски не разбирам.

— Тогава ще ти кажа, че говорещите испански мексиканци са му дали името Ел Мано Релампагеандо.^[12]

— Какво? Как? Нима е възможно? — попита Перильо смаяно. — Ами тогава той е брат на онзи... онзи... когото ти тогава...

— Да, да, на онзи... онзи... когото аз тогава! Лайтнингхенд се намира тук от дълго време под името Татко Ягуар. Значи веднага след това е дошъл в Аржентина. Открил е дирите ми и ги е проследил, за да отмъсти за смъртта на брат си, обаче никога не ме е срещал, също тъй по някаква случайност, както и аз никога не съм го виждал.

— Да, така е, така е. Не може да е другояче. Пази се!

— Ще се пазя. Тъй като вече зная за голямата опасност, застрашавала ме толкова дълго, без да подозирам, ще съумея да я посрещна по свой начин. Той ме е търсил, но не ме е намерил. Аз пък го намерих, без да съм го търсил. Няма да ми се изплъзне.

— Ти искаш да го...?

— Да.

— Също като брат му?

— Също като него! Или си мислиш, че трябва да го оставя жив, та да му падна в ръцете? Впрочем какво ли прави тук, при банкера Салидо, където живее червеният дребосък, който се облича като гаучо, без да е такъв?

— Това и на мен ми прави впечатление.

— Дали двамата са приятели? Това джудже и този великан? И двамата трябва да изчезнат. Ще ми помогнеш ли?

— Искан ли питане? От само себе си се разбира, че десницата, ножът и куршумът ми са на твое разположение. Нали сме сродни души и имаме общи интереси.

— Тогава първо трябва да разберем къде живее Татко Ягуар. Я слушай!

Най-напред си тръгна полицейският служител. За радост на Перильо той повтори на висок глас, че бикоборецът бил невинен. После си отиде и Татко Ягуар, след като размени с банкера няколко любезни думи.

— А сега след него! — прошепна другарят на Перильо. — Трябва да разберем къде се е настанил. И така, да не го изпускаме из очи!

[1] Етап във филогенията на група, предхождащ най-високата точка на развитието ѝ. — Б.пр. ↑

[2] Видове гладиатори в зависимост от тяхното въоръжение. — Б.пр. ↑

- [3] Друз — известна римска фамилия. — Б.пр. ↑
- [4] Могонциакум — латинското име на Майнц. — Б.пр. ↑
- [5] Водач, следотърсач. — Б.пр. ↑
- [6] Гамбусино (исп.) — златотърсач. — Б.пр. ↑
- [7] Чинчилиеро (исп.) — ловец на чинчил, животно с ценна кожа.
— Б.пр. ↑
- [8] Каскарилиеро (исп.) — събирач на кора от хининово дърво.
— Б.пр. ↑
- [9] Значителен политически публицист и писател с антифеодален
мироглед, в чието творчество личат патетично-патриотичните
настроения, особено по времето на борбите срещу нашествието на
Наполеон. — Б.пр. ↑
- [10] Ръката светкавица (Бързата ръка). — Б.пр. ↑
- [11] Ръката светкавица (Бързата ръка). — Б.пр. ↑
- [12] Ръката светкавица (Бързата ръка). — Б.пр. ↑

4. НОВО ЗАПОЗНАНСТВО

След около две седмици параходът от Росарио спря на пристана на Санта Фе. Дъсченият мост бе спуснат и пътниците побързаха да слязат на сушата. По брега се разхождаха няколко офицери, за които появата на непознатите хора на пристана представляваше много по-приятна гледка от замрелия живот в града.

Последните двама, слезли на брега, имаха дребни фигури, бяха облечени като гаучоси — целите в червено, — и то толкова еднакво, че лесно можеха да бъдат сбъркани по облеклото. И двамата носеха съвършено еднакви оръжия: по една пушка и два револвера, чиито дръжки стърчаха от поясите им, както и по един нож. Щом офицерите съзряха двамата мъже, изглежда, се изненадаха много. Единият от тях, който беше капитан, каза на другия:

— Какво виждам? Пристига коронел^[1] Глотино, и то предрешен! Дали иска да остане инкогнито, или ще трябва да му отдадем чест?

— Нека изчакаме да видим дали ще ни обърне внимание — обади се старши-лейтенантът.

Двамата червенодрешковци се приближаваха бавно, и то право към офицерите. И така последните удариха токове, при което шпорите им звъннаха, и в същото време вдигнаха ръце, за да отдадат чест.

— Buenos mañanas! (Добро утро!) — поздрави дребният учен, защото това беше той, допирайки два пръста на дясната си ръка до периферията на шапката си. Неговият спътник, Фрице Кизеветер от Щралау, направи същото. — Времето е хубаво днес, сеньори, нали?

— Разбира се, полковник — отвърна капитанът. — Ваша милост сте имали добро пътуване. Господин полковникът ще остане ли днес тук?

— Може би. Ще си потърся квартира.

— Ще разрешите ли, господин полковник, да ви придружа?

— С удоволствие, само че не съм полковник.

— Тъй вярно! Разбирам! Дипломатическа мисия или може би дори частна военна инспекция. А как да се обръщаме към ваша

милост?

— Искате да кажете с какво име? Аз съм зоолог и се казвам доктор Моргенщерн от Ютербок.

— Много добре! Колкото по-чуждо и трудно изговоримо е името, толкова по-тайно и непроницаемо е инкогнитото. А този сеньор до ваша милост?

— Той е слугата ми Фрице Кизеветер от Щралау на Румелсбургското езеро.

— Това име е още по-трудно изговоримо, следователно е още по-непроницаемо. Разрешете, ваша милост, да тръгнем към казармата!

Групата потегли, при което капитанът страхопочитателно вървеше отляво на учения, на една крачка по-назад, а подир двамата следваха Фрице Кизеветер, заобиколен от двете си страни от останалите офицери.

Казармата на Санта Фе представляваше стара неколкостайна постройка с кула още от времето на испанското господство. Прозорците, а даже и балконите имаха дебели железни решетки. Пред фасадата на сградата се намираха няколко оръдия. Край вратите стояха или седяха войници, а зад решетките на прозорците надничаха многобройни затворници.

— По дяволите! — обърна се ученият към слугата си на немски. — Та това е затвор! Да не ни смятат за разбойници или крадци, за което латинистът казва „ескпилатор“ и „вултуриус“?

— Хич не ми се вярва — отговори Фрице. — След туй приятелско и учтиво възприемане няма да вземат да ни опандизят, я! По-скоро ми се чини, че в главите им са породени най-благородни намерения спрямо нас. Я да влизаме! Все ще се намерим пак навън, пък ако ще и изхвърлени, вместо доброволно оттеглили се.

Присъстващите войници отдадоха чест по устав и господата влязоха вътре. Преведоха ги през някакъв вътрешен двор и после по една стълба към няколко много хубаво подредени стаи, пред които се сбогуваха с офицерите. Капитанът направи забележката:

— Незабавно ще се погрижим за закуската, а ще ви изпратим на разположение и ординарец. Днес аз съм комендант, тъй като господин майорът трябваше да отиде до Парана. Има ли господин полковникът... пардон, исках да кажа господин зоологът, някаква заповед?

— Имам, но не заповед, а молба. Наредете бързо да разпитат дали завчера или вчера е пристигнал тук, в Санта Фе, един йербатеро, който е същевременно и сендадор и се казва просто Татко Ягуар. Трябва да разбере къде ще ношува.

— С парахода ли е дошъл?

— Да, от Буенос Айрес.

— Тогава се надявам да ви докладвам до половин час.

Капитанът се оттегли, а малко след това се представи един подофицер, който оставаше на тяхно лично разположение. Той им поднесе месо, хляб, плодове и вино „Бордо“, което се пие край Ла Плата твърде много.

— Не може да се отрече, че военните имат все пак добри маниери — обади се Фрице. — И до ден-днешен се ядосвам, че не ме взеха в армията. При моите морални заложи щях да се издигна твърде скоро и можех също да подрънкавам с дългата сабя и портупея. Да започваме, господин докторе! Ще наляя виното.

Той напълни чашите. Двамата започнаха да ядат и пият, седнали непринудено един до друг, от което подофицерът заключи, че Фрице Кизеветер не е слуга, а също е някакъв висш офицер. Фрице нагъваше всичко поднесено с весело безгрижие, но на доктора цялата работа му се струваше все пак съмнителна. Той се обади угрижено:

— Нареккоха ме коронел, значи полковник. Но аз съм човек, посветен на миролюбивата наука, а не привърженик на някоя партия в Аржентина. По какъв начин тогава съм достигнал до това военно звание?

— Сигурно както кучето до киселата краставичка, като я помислило за саламче. Я не си блъскайте главата! Аз нямам нищо против да ме наричат и генерал, оставам си това, което съм, и ще изям с удоволствие всичко, донесено ни от ординареца.

— Но, Фрице, не ти ли се струва, че ме вземат за някой офицер? Тази грешка, на латински „ерор“, може много лесно да ни постави в трудно положение.

— Но най-напред постави пред нас тази солидна закуска, което не бих нарекъл никаква грешка.

— Ами последствията? Фрице, Фрице, изглежда, ти притежаваш доста от онова качество, което латинистите означават с думата „левитас“ — лекомислие.

— Не е възможно да е вярно, господин докторе. Нима римляните са гладували, когато са им поднасяли нещо за ядене?

— Мисля, че не са.

— Тогава никой римлянин не може да ми припише „левитас“, ако седна да ям, когато ми поднесат нещо за ядене.

В този миг се появи капитанът, застана мирно и докладва:

— Татко Ягуар е пристигнал тук вчера, а днес рано сутринта е потеглил на път към Лагуна Поронгос заедно с двайсет и трима мъже и едно момче.

— На коне?

— Да. Двайсет от неговите придружители са го очаквали тук от няколко дни.

— Трябва да го последвам. Можете ли да ми намерите коне?

— На вашите заповеди! Колко, ваша милост?

— С два резервни, значи всичко четири.

— От реквизираните или от тези на полка?

— Не от полковите, понеже не умея да яздя по войнишки.

— Значи от реквизираните — заяви офицерът с лека усмивка. — А кога ще заповяда ваша милост да бъдат оседлани конете?

— След час.

Капитанът козирува и се отдалечи. Когато след малко се появи подофицерът, за да донесе цигари и да разчисти остатъците от закуската, Моргенщерн го попита:

— Драги, не бих ли могъл да получа вещите си? Тъй като параходът тръгва оттук едва следобед, а аз не знаех къде ще се настаня, оставихме багажа си временно на борда. Имаме един голям вързоп, на латински „сарцина“, където са инструментите, и един обвит в кожа пакет, наречен на латински „фасцис“, който съдържа книги.

— Веднага ще бъдат донесени, сеньор коронел! — С тези думи подофицерът бързо излезе навън.

След четвърт час капитанът се върна и рапортува, че конете са готови.

— Колко струват? — попита Моргенщерн.

— Разбира се, нищо, ваша милост — усмихна се офицерът.

— Но аз искам да ги платя!

— Един зоолог не е необходимо да плаща.

— Защо не?

— Такива са обичаите на тази страна, сеньор.

— Странно! Тази страна беше цивилизована от испанците, които са възприели езика и нравите си от римляните. Но никъде не съм чел, че при римляните учените са получавали безплатно коне. По-късно ще направя усърдно справки по този въпрос, защото това засяга един културно-исторически период от значителна важност. Изглежда, Аржентина е единствената страна, запазила този хубав обичай. Но тя е извънредно консервативна и в едно друго отношение. В своите пампаси е запазила за нас свидетели и доказателства за отдавна загинали форми на живот. Няма да говоря за мастодонта и мегатериума, но все пак трябва да ви попитам, сеньор, дали не сте имали вече щастието да видите някой човек от терциера?

— От терциера? — повтори капитанът смутено. — А ще заповяда ли ваша милост какво лице трябва да си представя под този човек от терциера?

— Не заповядвам, а само ви моля. Още в по-старите пластове на плеистоцена са намирани следи от огън и каменни сечива. По-късно са открити дори и човешки скелети. Следователно в пампасите трябва да са съществували хора още в средата на терциера, които по странен начин са имали пробита гръдна кост и тринайсет прешлена вместо дванайсет. Възможно е след хилядолетия да притежаваме само единайсет или десет, или даже още по-малко прешлени, което никак не би ме учудило.

— От което може да се направи изводът, че още по-късният човек изобщо няма да има кости — намеси се Фрице много сериозно на испански език.

— Възможно — кимна докторът. — Изменението на живите същества продължава непрекъснати си ход, макар да не сме в състояние да си представим бъдещите форми. Да вземем един рядък пример и да поговорим за зъба на пещерната мечка. Виждали ли сте вече такъв зъб, сеньор капитан?

— Не. — обади се запитаният, който вече наистина не знаеше какво да мисли за „полковника“.

— Този зъб, имам предвид кътника, е по такъв начин...

Той бе прекъснат. Влязоха няколко войници, които носеха багажа, и като го оставиха на земята, се накулиха да се отдалечат. Както се виждаше, един от вързопите съдържаше две кирки, два бела и

две обикновени лопати, а обвивката на другия се беше разкъсала и от него изпаднаха няколко книги. Капитанът се наведе услужливо, за да ги вдигне и постави на масата. Тъй като една от тях се отвори, погледът му падна върху заглавието ѝ. Печатните букви гласяха: „Nuestros predecesores“ (Животът в пампасите преди алувиалния период). А на вътрешната страна на корицата можеше да се прочете името на доктор Моргенщерн от Ютербок. Офицерът разтвори бързо втората, третата и четвъртата книга. На всички бе написано същото име. Тогава той попита припряно:

— Как се нарекохте преди, сеньор... зоолог?

— Доктор Моргенщерн от Ютербок.

— Да не би това да е истинското ви име?

— Разбира се.

— Можете ли да го докажете?

— Много лесно.

— А с какво?

— С моя паспорт.

— Дайте го!

Тези думи прозвучаха заповеднически, гневно. Ученият извади от портфейла паспорта си и го подаде на офицера. Едва хвърлил поглед в него, капитанът извика:

— Que yerro y que desverguenza! Mas aun que semejanza! Sois bribones, sois embusteros! (Какво заблуждение и какво нахалство! Но и каква прилика! Вие сте мошеници, измамници!)

— Мошеници! И измамници? Ние? — попита Моргенщерн. — Сеньор, ще бъдете ли тъй любезен да ни кажете как достигнахте до подобна преценка, която е абсолютно неоснователна, „инанитер“, както би казал латинистът.

— Я ме оставете на мира с вашите латинисти! Как можете да ни мамите и да се представяте за полковник Глотино, зетя на нашия генерал Митре?

— Нима съм се представял? — кипна от своя страна Моргенщерн. — Как се осмелявате да ме наричате мен, един немски поданик, лъжец?

— Мълчете! Знаете ли, че мога веднага да ви затворя?

— Можете. Но след това няма как да се оправдаете. А един немец не се оставя току-така да го тикнат в затвора, без да потърси

отговорност за това!

— Оказани ви бяха почести. Дадох ви да ядете и пиете, а войниците ми се караха дълго с гаучосите, за да ви намерят коне. И ето сега излиза, че сте гринго^[2], някакъв немски книжен плъх!

Моргенщерн се държеше по-решително, отколкото можеше да се очаква от него. Фрице беше мълчал досега, но ето че се обади и той:

— Бъдете по-сдържан, сеньор, иначе може да разберете, че един немски учен, наричан от вас с обидните прозвища гринго и книжен плъх, не е толкова незначителен човек, колкото, изглежда, си мислите. А възможно е и да сте прав, че наоколо се мотаят такива субекти, с които и през ум не би ни минало да си сменим местата.

— Да не би да имате предвид мене? — попита остро капитанът.

— Не е необходимо да ви казвам кого имам предвид. Отнесете думите ми към когото си искате, нямам нищо против. Учудвам се на упреците, които отправяте към нас. Но и през ум не ни е минавало да ви мамим. Ще ви заплатим каквото сме изяли. По отношение на оказаните ни почести сме квит, защото и ние отдавахме чест. А колкото до конете, можете да ги върнете на законните им собственици, понеже ще си купим други. Колко струва храната и виното, по вкуса на което си личи, че не е истинско „Бордо“, а е произведено в местните винарски изби?

Той измъкна кесията си, за да плати. Но капитанът го сръза гневно:

— Какво? Да приема пари от един слуга? Ти да не полудя бе, тип такъв!

Фрице направи крачка към него и каза заплашително:

— Тип ли? Аз ли съм тип? Казвам се Фридрих Кизеветер и съм прусак. Разбра ли? А който се обръща към мене на „ти“, все едно ми става побратим и аз също започвам да му говоря на „ти“.

— Ама че нахалник! Човече, ще те натикам при войниците ми и ще имам грижата гърбът ти цяла година да не изгуби хубавия си син цвят!

— Само опитай! Аз съм поданик на пруския крал, чиято ръка е достатъчно дълга, за да те достигне и накаже, ако се осмелиш да посегнеш на мен.

Тези думи разпалиха гнева на офицера до краен предел. Той се завтече към вратата, зад която трябваше да стои ординарецът, отвори я

и извика:

— Елате насам! Изхвърлете незабавно този човек чак на улицата и не бъдете много нежни с него! Колкото повече синини получи, толкова по-добре.

Отвън все още стояха войниците, донесли багажа. Силните гласове, които се чуваха, ги бяха задържали и ето че сега те бързо влязоха, за да изпълнят заповедта. За тях беше голяма радост да изхвърлят навън един пришълец, при което и през ум не им минаваше, че само до преди няколко минути го бяха смятали за офицер. Фрице грабна пушката си, за да се защити, но се оказа достатъчно умен да се откаже от намерението си. Той я преметна през рамо и каза:

— Не ме докосвайте, сам ще си отида! Елате, сеньор докторе!

Докато говореше, той вдигна вързопа с инструментите, метна го на рамо и се отправи към вратата. Никой не би повярвал, че този дребосък може да се справи с тежкия пакет толкова лесно. Неустрашимото му поведение направи впечатление на войниците. Те отстъпиха и го пуснаха да излезе през вратата. Но ето че капитанът ги скастри:

— Това ли наричате изхвърляне, негодници такива? Веднага след него, иначе ще има карцер!

Те се подчиниха, а капитанът се обърна към учения:

— Виждате, сеньор, докъде се стига, когато не се отнасят към един офицер с онова уважение, което му се полага. Какво ще направите, ако наредя да ви затворят?

— Ще се отнеса до вашия президент с помощта на представителя на краля на моята страна — отвърна спокойно Моргенщерн. — Тогава ще затворят и вас, за да разберете докъде се стига, когато не се отнасят към немски поданик с онова внимание, което му се полага.

— Считам, че говорите много надменно. Положението, в което се намирате понастоящем, не ви прави особено голяма чест.

— Вашето пък ви прави още по-малка чест. Онзи, който иска да затвори един сеньор, наричан от него преди това „полковник“ и „ваша милост“, би трябвало да се опасява, че ще се изложи много. Надявам се, няма какво да си кажем повече. Книгите, които остават тук, ще бъдат взети от човек, изпратен от мен. Сбогом, сеньор!

Той се обърна към вратата и излезе навън, без капитанът да направи някакъв опит да го задържи. Докато слизаше по стъпалата, той долови откъм двора шум и когато се озова долу, забеляза Фрице, заобиколен плътно от куп войници. Те бяха свили ръцете си в юмруци и се канеха да го нападнат, обаче не смееха, защото той беше извадил револвера си. Само го ругаеха, бутаха се подир него и така го докараха до портала, където той се спъна и падна заедно с багажа. Там го сграбчиха, изтръгнаха му револвера и взеха да го обработват с юмруци. Той започна да се отбранява с крака и ръце, раздавайки около себе си здрави удари, докато се приближи Моргенцерн и разблъска неколцина от тях с приклада на пушката си.

— Назад, негодници! — каза заповеднически той. — Забравихте ли, че съм офицер! Капитанът ви е полудял, щом се осмелява да ви кара да гоните придружителя на един полковник. Тичайте бързо при *medico militar*^[3]! Заповядвам му незабавно да прегледа капитана и да започне да го лекува!

Тази хитрост подейства веднага. Те се оттеглиха смаяни, а неколцина от тях дори наистина се разтичаха, за да потърсят лекаря. Фрице скочи на крака, раздаде набързо още няколко удара наоколо, после пак вдигна вързопа на рамо и последва доктора, който се отдалечи с бързи крачки в посока към града. След като го застигна, Фрице започна да ругае:

— Не бях виждал още такваз разпасана сбирщина! И туй ми било войници! Ама че герои! Трийсет срещу един, който на всичко отгоре носи и багаж! Искане да ме напердашат здравата!

— Пострада ли? — попита го загрижено господарят му.

— Де да знам. Най-напред трябва да се огледам. Засега все още не чувствам болка. Дано и по-късно не се появи това неприятно чувство.

— Слава Богу, че не ни сполетя и нещо по-лошо. Наистина постъпихме лекомислено, като се изложихме на такава опасност, на латински „*periiculum*“. Да потърсим някой хотел!

Оглеждайки се, те тръгнаха из улиците и така стигнаха до една къща, над чиято врата се намираше табела с надпис: „*Posada por pasageros*“^[4]. Тази странноприемница нямаше особено привлекателен вид. Сградата бе строена от глина и се състоеше само от приземен етаж, една широка и ниска врата и два отвора вместо прозорци, в които

нямаше нито рамки, нито стъкла. Отстрани се намираше двор, обграден със зид, откъдето се чуваше цвилене на коне. Фрице се запъти към тази съборетина.

— Тук ли ще влезем? — попита докторът и по лицето му се изписа израз на явно колебание.

— Да — отговори Фрице.

— Но изглежда също като някой вертеп!

— Няма да ни навреди, стига пак да не ни изхвърлят. Наоколо има само вертепи. И тъй, напред към нови удоволствия!

След като влязоха, забелязаха, че вътрешността на странноприемницата се състои само от едно помещение. Липсваха маси и столове, но затова пък имаше няколко хамака и ниски столчета без облегалки. На едно от тях седеше ханджията, слаб и мръсен човек, който се надигна и кланяйки се дълбоко, попита за желанието на сеньорите. Фрице захвърли багажа на земята и отвърна вместо Моргенщерн:

— Можете ли да ни набавите четири коня, два от които да бъдат ездитни, а другите два — товарни?

— Ще ги наемете ли?

— Не, ще ги купим.

— Накъде сте тръгнали?

— За Гран Чако, за Тукуман, а може би и още по-далеч.

— Имам чудесни коне за продан. Нека ваша милост заповяда в двора!

Той отвори страничната врата, водеща към двора. Двамата го последваха. В един от хамаците лежеше някакъв мъж, когото изобщо не бяха забелязали. Щом чу, че става дума за продажба на коне, той скочи от хамака и тръгна подир тях. Навън стояха дванайсет изтощени и полумъртви от глад кранти, чиито външен вид беше толкова изпосталял, че дори докторът, който нищо не разбираше от коне, поклати глава и каза:

— И това ми било коне! Бих ги взел по-скоро за онези животни, които латинистът нарича „капер“ или „хиркус“.

— Какво означава това? — попита ханджията.

— Козел.

— Тогава няма какво да говорим повече. Конете ми не са козли.

Той се извърна гордо, за да се прибере в стаята. Тогава пред двамата дребосъци се изправи посетителят, който бе лежал в хамака. Той ги огледа любопитно. Беше облечен като тях, в червени дрехи, но носеше високи ботуши, чиито кончови закриваха бедрата му. Лицето му бе обрасло с такава гъста брада, че се виждаха само носът и очите. Изпод шапката се показваше дългата му коса и се спускаше чак до плещите. Въпреки това мъжът правеше впечатление на човек, от когото няма нужда да се пазиш. Той се поклони и каза:

— Сеньори, чух, че ваша милост се кани да стигне до Гран Чако и може би ще мога да ви бъда от полза с моите съвети. Откъде идвате?

— От Буенос Айрес.

— Там ли живеете?

— Не. За пръв път идвам в тази страна.

— Чужденец ли сте? А къде сте роден?

— В Германия.

— Значи немец! А какво работите? Не ми се сърдете за този въпрос, имам добри намерения!

— Аз съм учен, зоолог, искам да отида в Гран Чако, за да изкопая там допотопни животни.

— Аха! Може би някой мастодонт?

— Надявам се!

— Или някой мегатериум?

— Вие знаете имената на тези животни?

— Разбира се! Аз съм ваш колега.

— Какво? И вие ли сте учен? — попита Моргенщерн учудено, понеже този човек приличаше на истински гаучо, а не на учен. — А може би сте и зоолог?

— Да, защото съм следвал всичко, но всъщност съм *cirujano*^[5], ако ваша милост няма нищо против.

— Значи лекар!

— Да. Позволявам си да се представя на ваша милост. Познават ме навсякъде, но вие надали сте чували прочутото ми име, защото сте чужденец. Казвам се доктор Пармесан Руи ел Иберио де Саргуна и Кастелгардианте.

— Благодаря! Казвам се доктор Моргенщерн, а името на моя слуга е Кизеветер.

— Две хубави имена, но ще ми разрешите да остана на мнението, че моето е по-благозвучно, а и може да се изговори много по-лесно. Аз съм потомък на древна кастилска благородническа фамилия. Какво ще кажете за една ампутация на целия крак, и то по такъв начин, че първо да се изрежат меките части, а после просто да се извади ябълката на бедрената кост от ямката на тазовата кост?

— Бедрената кост, наречена „ос феморис“? И тазовата кост, наречена „пелвис“? Не ви разбирам, сеньор. Защо трябва да бъде ампутиран кракът на нещастния човек? Ранен ли е? Нима има вече гангрена?

— Нищо подобно. Кракът е съвсем здрав.

— Но защо трябва да бъде отрязан?

— Защо ли? Cielo^[6]! Ама че въпрос! Човекът е съвсем здрав и се чувства добре. Нищо му няма, абсолютно нищо. И аз изобщо нямам предвид някой определен човек, а само допускам, разберете ме добре, допускам, че ми се налага да ампутирам нечий крак. Ще повярвате ли, че имам необходимата сръчност?

— С най-голямо удоволствие, сеньор. Но въпреки това съм много радостен, че само допускате подобен случай. Вече си бях помислил, че ще трябва да ви помагам и да държа крака на нещастника.

— Това съвсем не е необходимо, защото нямам нужда от помощ. Действувам с такова умение и бързина, че болният хич нищо не усеща. Едва когато, вече оздравял, стане от леглото, забелязва, че има само един крак. И така се справям не само с краката, ами с всякакви крайници. Едно ще ви кажа, сеньор, аз отсичам всичко, всичко!

Той придружи думите си с толкова енергични движения на ръката, че докторът извика изплашено:

— Боже мой! Аз съм здрав, съвършено здрав! Няма нужда да ми ампутирате нищо!

— За съжаление! Наистина страшно жалко, че не сте ранен или пък нямате някое хубавичко наядане на кост. Щяхте да изпитате огромно удоволствие от изкуството, с което щях да освободя тялото ви от въпросния крайник. Винаги си нося инструментите. Какво мислите например за отрязването на ръката от лакътната става? Наблюдавали ли сте вече тази чудесна операция?

— Не. Но ви уверявам, че лактите ми са в пълна изправност.

— О, що се отнася до това, нямаше да бъде никак лошо, ако бяха раздробени от куршуми или пък ако бяха станали негодни от някакво старо изкълчване. Щях да ви ги отрежа за ваше най-голямо възхищение, а после пак щяхте да си служите с ръцете доста сносно.

— Не се и съмнявам, сеньор, но въпреки това предпочитам да не изпадам в такова положение, че да се наложи отрязването им.

— Тогава вие може и да сте учен човек, обаче нямате смелост да принесете на науката някаква жертва. А това е страшно жалко, защото аз отсичам всичко, всичко!

— Възхищавам се от умението ви, сеньор, но за съжаление нямам време да се разпростирам по-нашироко върху тази тема. Търся коне за моето пътуване, а тъй като тук не намерих подходящи животни, се налага да продължа...

— Не се тревожете — прекъсна го хирургът. — Аз съм на ваше разположение.

— Вие ли? Да не би да знаете къде могат да се намерят четири здрави и издръжливи коня?

— Не само знам, но и аз самият се каня да си купя един.

— И къде може да стане това?

— В една малка естансия^[7], намираща се на половин час път от града. Но няма защо да бързаме. Можем да направим покупката и чак утре рано сутринта. Научих, че естансиерото^[8] е заминал нанякъде и ще се върне едва тази вечер.

— Тогава ще трябва да потърся някаква друга възможност, защото нямам време за губене.

— Защо? Допотопните животни няма да ви избягат.

— Няма, обаче искам да настигна група мъже, тръгнали към Лагуна Поронгос.

Хирургът наостри уши.

— Кои са те? Да не би да имате предвид Татко Ягуар и неговите хора?

— Да, него имам предвид. Нима го познавате?

— Не по-зле от самия себе си. Та аз съм от неговата група. Трябваше да се съберем тук, но се забавих непредвидено горе в Пуерто Антонио, тъй че закъснях. Вече бяха тръгнали. Вярно, че можех веднага да си купя кон и от града, за да ги последвам, но тук не е възможно да се намери никакво сваятно животно. Затова предпочитам

да изчакам до утре сутринта, когато ще купя добър кон и няма да се изложам на опасността да го видя как рухва на земята под мен.

Доктор Моргенщерн изпитваше известен ужас пред този човек, който „отсичаше всичко, всичко“. Но след думите му се зарадва, че го е срещнал. Попита го:

— Мислите, че ще успеем все още да догоним Татко Ягуар?

— Разбира се! Познавам много добре пътя, по който е поел.

— Страшно се радвам. Ще ни дадете ли разрешението си, на латински „концесио“, да се присъединим към вас?

— От сърце, сеньор, понеже и двамата сме апостоли на науката, значи колеги, и отсега се радвам, че може би ще ни се предложи някой случай да ви покажа, че не се боя дори от най-тежката ампутация. Дано се натъкнем на неприятелски настроени индианци. Разбира се, тогава допускам с голяма сигурност, че на неколцина от нас крайниците ще бъдат изпотрошени. В такъв случай ще видите как се справям с работата си. Ще има да хвърчи перушина, защото аз наистина отсичам всичко, всичко!

При тези думи той размаха ръце из въздуха, за да покаже как ще се „разхвърчат“ костите и мръвките. Този човек изглеждаше привързан към кървавата страна на професията си с изключителна страст. Въпреки това Моргенщерн не се чувстваше вече тъй изплашен, както преди. Започна да подозира, че в случая си има работа с болезнена, но безопасна фикс-идея. Ето защо отвърна усмихнато:

— Тогава съм готов да почакам с вас до утре. Но какво ще правим през това време? И къде ще отседнем?

— Ще вземем на заем няколко кранти от ханджията и ще отидем до естансията, откъдето ще ги върне някой пеон. Там ще ядем, ще пием, ще пушим и ще спим.

— Съгласен съм, но аз няма да пуша.

— Цяло чудо! Тук пушат всички, мъже и жени, кърораво и сакато. Защо да не пушите и вие?

— Защото се страхувам от никотиново отравяне. Нали науката доказва, че от многото пушене човек може да получи черно перде на окото, наречено „амауросис“.

— Но в случай, че цигарите не се пушат, а се гълтат направо с лопата. Ала дори тогава те ще попаднат в стомаха, а не в очите. Не бих могъл да живея без пушенето. То възбужда нервите, повишава

жизнените сили, въодушевява хората за доброто и красивото и прави ръцете толкова сигурни, че с лекота да извършат дори и най-тежката и опасна ампутация. Имате ли още някаква работа в Санта Фе, или ще можем скоро да тръгнем?

Моргенщерн му разказа накратко преживяното приключение и му съобщи, че само трябвало да си вземе книгите, за да бъде съвсем готов за път.

— Веднага ще ви ги донеса, сеньор — рече „доктор“ Пармесан.

— Вие ли? Не ми е възможно да ви товаря с подобна задача, сеньор.

— Защо не? Дайте ми два книжни талера и с удоволствие ще го сторя. Впрочем войниците и офицерите ме познават. На никой друг не биха дали книгите с такава сигурност, както на мен.

И тъй, този човек с дългото и благозвучно древнокастилско име, който се наричаше „доктор“, беше готов да поеме службата на хамалин само за два книжни талера, тоест за трийсет и два пфенига! След като получи сумата от Моргенщерн, той се отдалечи и скоро се завърна с книгите. После отново тръгна, за да накупи хартия, тютюн и цигари. За тази цел взе кожена торба, която донесе пълна. Не беше излъгал, когато каза, че тук всеки пуши. Рядко може да се види в пампата човек, който да няма в устата си собственоръчно направена цигара.

Ханджията се съгласи веднага да им даде на заем коне и един пеон срещу незначителна сума. Едно от животните натовариха с багажа на Моргенщерн. После мъжете се метнаха на седлата, за да се отправят към естансията. Когато преминаваха бавно по първата улица, на едно място се бяха събрали няколко деца. Щом видяха хирурга, те веднага избягаха в най-близката къща, крещейки:

— El carnicero, el carnicero! Huid, huid, de la contrario os amputa! (Касапина, касапина! Бягайте, бягайте, иначе ще ви нареже на парчета!)

Изглежда, сред децата хирургът се ползваше със славата на страшилище, с което ги плашеха. Но това ни най-малко не го ядоса. Той гордо каза:

— Чувате ли, сеньор? О, познават ме, познават и способностите ми. Славата ми се е разнесла из всички щати край Ла Плата!

Преминаха край казармата, където неотдавна Моргенщерн за кратко време бе играл ролята на полковник, а после покрай гробищата

и няколко малки ранчоси, докато най-сетне оставиха града зад гърба си. От лявата си страна ездачите видяха разлялата се като езеро Рио Саладо, а пред тях се простираше обширна хълмиста равнина. Долу от дясната страна на езерото, образувано от Рио Саладо, се намираше естансията, за която бе говорил „касапинът“. Тя не беше голяма, но въпреки това там имаше многобройни стада. Виждаха се да пасат около хиляда овце. Откъм другата ѝ страна бяха изведени на паша и охранявани от неколцина гаучоси неколкостотин глави едър рогат добитък, а в коралите^[9] имаше достатъчно коне, за да задоволят нуждите на цял кавалерийски ескадрон.

Който язди през пампата или кампото, полето, може да забележи три вида поселища. Първите от тях са ранчосите, малки къщи, които се правят от глина и имат сламени или тръстикови покриви. Често те не се строят върху равната земя, а в изкопи, дълбоки метър, метър и половина. За мебели, отговарящи на нашите разбирания, и дума не може да става. Хамакът минава за лукс. Ястията се приготвят на огнище, зидано също така от глина, защото в пампасите няма камъни. Комините липсват. Димът излиза през отворите, които минават за врати и прозорци, но вратата не се затваря, а в отворите, служещи за прозорци, няма нито стъкла, нито рамки. Най-много стъклата да са заместени от восъчна хартия.

В подобно ранчо живеят бедните хора, които работят в асиендите и естансиите като пастири и ратаи и ги наричат гаучоси.

Тази дума е заимствана от индианския език. Двете букви „ау“ "не образуват двугласна, а се изговарят поотделно, следователно би трябвало да казваме „га-учо“. В повечето случаи гаучосите са метиси, но се считат за бели, с което се гордеят извънредно много. Всъщност са раждани от индианки, а бащите им са испанци, заселили се тук в миналото.

Всички гаучоси притежават гордостта на испанеца и вследствие на своеобразния си начин на живот питаят необикновено голяма любов към свободата. Всеки от тях се счита за кабахиеро и е много учтив към околните, за да се отнасят и те учтиво към него. И към най-големия бедняк, та дори и към просяка, е прието човек да се обръща с „ваша милост“. Онзи пришълец, който си мисли, че понеже е по-богат и образован от гаучосите, има право да се отнася към тях пренебрежително, бива скоро поставян на мястото му така, че му се

изпарява всякакво високомерие. Гаучото отговаря на снизхождението с подчертана грубост или, ако това не помогне, дори и с ножа си. Но щом към него се отнасят учтиво, като към напълно равноправен човек, той скоро се превръща във верен и самопожертвователен приятел. Преди всичко се слави с честността си. Тъй като никога не заключава къщата си, и той самият никога не краде. Ако намери нещо, съвсем сигурно е, че ще го върне обратно на човека, който го е загубил, стига това да е възможно. Така например един гаучо, който бил толкова беден, че нямал у дома си даже едно столче, а използвал за сядане конски череп, намерил в откритата пампа часовник, паднал от джоба на някакъв чуждестранен пътник. Гаучото препускал цял ден от съсед на съсед, за да разбере чий е часовникът, и щом чул за чужденеца, яздил подир него в продължение на два дни, за да му го даде. Когато пътникът поискал да го възнагради, гаучото захвърлил презрително парите в краката му и без да каже нито дума, му обърнал гръб.

Свикнали от ранна младост с коня, гаучосите са храбри и неуморими ездаци. В това отношение приличат на уестманите и индианците от Северна Америка. На гаучото и през ум не му минава да извърви пеша дори и сто метра. Излезе ли от ранчото си, той се мята на коня. Двегодишни деца препускат из пампата на полудиви коне, надавайки тържествуващи викове. Жените също яздят, и то по мъжки маниер. Често може да се видят на един кон мъж и жена, като жената седи върху задната част на животното с лице към опашката без никаква опора, облегнала само гръб о гръба на своя съпруг. Но тя не пада от коня дори и при най-бърз галоп.

Гаучото има обаче един голям порок. Той е съвършено безчувствен към коня си. С големите си остри шпори най-безмилостно прави дълбоки рани в слабините на животните, без да се замисля за болките, които причинява на тези нещастни твари. Затова конете се боят от своя господар и се държат като побеснели, когато ги погне из корала, за да улови от стадото с ласото си някой от тях и да го яхне. А рухне ли под него конят от умора, той го оставя все още жив на лешоядите и взима някой друг. При безбройните стада в страната конят е толкова евтин, че към смъртта на едно животно гаучото остава напълно безразличен. Оттам идват и неизброимите конски скелети, които се виждат навсякъде. Без преувеличение може да се каже, че безкрайните пампаси са направо осеяни с конски кости.

Своеобразният начин на живот, воден от гаучото, пълната липса на каквито и да било училища и други средства за образование и непрекъснатото общуване с полудиви животни са причините, които го правят съвършено безучастен към всякакви по-нежни чувства. Към това се прибавя и печалното политическо положение в страната. Един историк беше казал, че в щатите край Ла Плата не може да мине и година, без да избухне някой малък бунт, и е истина, че открай време там революциите следват една след друга. Това загрубява хората. Гаучото, изпълнен с неприязън към спокойния живот, закоравял в професията си, е готов по всяко време да се присъедини към някой „пронунсиамiento“ — бунт, метеж. Колкото по-често се повтаря това, толкова по-дълбок става отпечатъкът на непокорство върху характера му и последствията са, че жителите на онези области, които се бунтуват често срещу властта, са далеч по-изостанали от другото население по отношение на добрите качества в нрава си. Оттам идват и различните преценки, които се дават за населението на пампасите.

Вторият вид поселища се наричат асиенди. Асиендерото се занимава едновременно със земеделие и животновъдство, следователно само в редки случаи притежава големи стада. Третият вид се нарича естансия. Естансиерото не обработва земя, а отглежда само добитък, който изпраща после в кланиците. Има естансиероси, притежаващи по неколкостотин хиляди глави добитък.

Тези животни се намират на открито и зиме, и лете. Въпреки че са наглеждани от гаучоси на коне, често се случва някои от тях да прекосят границата между две владения и да се смесят със стадата на най-близкия съсед, та дори и със стадата на следващия или пък чак на по-следващия естансиеро. За да се предотвратят загубите, всеки собственик жигосва животните си със собствен знак, регистриран на негово име от властите. Така той може да разпознае собствеността си и от време на време връща на законните стопани наличния чужд добитък, присъединил се към стадата му. При продажбата на някой кон или говедо знакът за собственост се прави невалиден, като клеймото се жигосва още веднъж върху предишното, но вече наопаки, една болезнена процедура, на която, разбира се, животните се противят с всички сили.

Когато ездачите пристигнаха в естансията, там се провеждаше такова дамгосване на младите добичета. Известен брой гаучоси на

коне бяха заети със събирането на добитъка от полето и подкарването му към определения за тази цел корал. В случая под корал се разбира открито място, заобиколено от висок бодлив кактусов плет.

Добитъкът чувства много добре, че винаги, когато искат да го вкарат в корала, предстои нещо необичайно, затова отказва да се подчинява на пастирите си. И сега беше така. Животните се опитваха да избягат встрани, но пред тях винаги се озоваваха смелите ездачи, за да им попречат с високо размахано ласо или развъртяна бола.

Болата е метателно оръжие и се състои от три железни или оловни топки. Всяка от тях виси на дебел и здрав ремък. Краищата на тези ремъци са свързани заедно. Гаучото хваща в ръката си една от топките, започва да върти другите две над главата си, прицелвайки се, и след това запраща болата подир животното, което иска да залови. Той извършва всичко това толкова умело, че болата се омотава около задните крака на коня или говедото и го поваля на земята.

Животните познават металическите топки и се боят от тях точно толкова, колкото и от ласото. Наканят ли се да побягнат от стадото, страхът пред тези оръжия винаги ги връща обратно. Ето че в момента те се носеха напред с оглушителен тропот, обградени от двете страни и отзад от викащи гаучоси. Щом стигнаха пред отворения корал, животните се стъписаха. Но когато вътре се втурна един стар и опитен бик, който, изглежда, знаеше, че не го застрашава никаква опасност, останалите го последваха и входът бе веднага затворен.

Сега гаучосите забелязаха спрелите се трима ездачи и препуснаха към тях. Щом съзря хирурга, махордомото^[10] се засмя развеселен и извика:

— Cielo, (небеса), това е el Carnicero (Касапина)! Добре дошли, сеньор! Да не би да искате да ни отсечете нещо? Всички сме здрави и читави. Оставете инструментите си на спокойствие!

Изглежда, това посрещане ядоса доктор Пармесан, защото той отговори:

— Оставете подобни шеги, когато разговаряте с един кабахиеро! Как можете да ме наричате касапин! Забранявам ви! Прадедите ми са живели в древнокастилиански дворци и замъци и са водили победни битки срещу маврите, още когато не се е споменавало за вашите предшественици. За вас съм дон Пармесан Руи ел Иберио де Саргуна и Кастелгардианте. Запомнете го, ваша милост!

— Добре, дон Пармесан, ще го запомня. Впрочем нямах никакво намерение да ви обиждам. Знаете колко много ви ценим и ще ми простите, ако в радостта си от пристигането ви съм се изразил погрешно!

— Така ми харесвате повече. Разкажанието винаги намира сърцето ми готово за помирение. Използвам случая, за да ви обърна внимание, че при трепанацията на черепа вече не се работи с пергелообразния трепанум, а с длето. Трябва да...

— Моля ви, за това по-късно! — прекъсна го гаучото. — Нали знаете, дон Пармесан, че много обичаме да ни поучавате. Обаче с вас има и други сеньори, към които ще бъдем неучтиви, ако заговорим за нараняванията на черепа. Мога ли да ви помоля ваша милост да ни каже техните имена?

— Сеньорите са мои нови познати, тръгнали за Гран Чако, учени хора, вследствие на което имената им се произнасят толкова трудно, че ми е невъзможно да ви ги кажа.

— Името ми е Моргенщерн, а придружителят ми се казва Кизеветер — обясни ученият. — Дойдохме, за да купим няколко коня. Дано имате в излишък, на латински „суперсум“ или според обстоятелствата и „реликвус“.

— Е, конете ни не са реликви, но естансиерото с удоволствие ще ви продаде няколко. За съжаление ще се върне чак вечерта. Дотогава ще бъдете наши гости и ако не искате да скучаете, можете да вземете участие в жигосването на добитъка.

— С най-голямо удоволствие! Още не съм виждал подобно нещо!

— Тогава елате! Най-напред ще наредя да ви дадат стаи.

Той насочи коня си към жилищната постройка и после ги въведе в гостната. Пеонът от Санта Фе си получи парите и се върна в града заедно с конете.

Без съмнение собственикът на естансията бе заможен човек, но въпреки това обзавеждането на жилището му не можеше да се сравни дори с обзавеждането в дома на някой немски работник. Четирите глинени стени бяха голи. Имаше една стара маса, два още по-стари стола и няколко ниски столчета без облегалки. В ъгъла висеше китара. И това беше всичко. Махордомото ги покани да седнат и отиде в

кухнята, за да донесе обичайния "мате", който в тази страна се поднася веднага на всеки гост.

„Мате“ е парагвайският чай. Добива се от листата и стебълцата на „*ilex paraguensis*“, стрити на едър прах. Слага се една щипчица чай в малка издълбана кратунка и се залива с вряла вода. Чаят не се пие, а се смуче от кратунката с тънка металическа пръчица, наречена бомбиля. Понеже бомбилята се нагорещява много, чужденците, несвикнали на подобен начин на пиене, обикновено си изгарят устните и езика, докато се научат да бъдат предпазливи.

Тримата гости получиха точно такъв чай. Хирургът смукна внимателно от течността, а и Фрице бе прекарал достатъчно време в страната, за да знае, че трябва да внимава. Но докторът веднага плати данъка, който обикновено всеки чужденец плаща на матето. Бомбилята беше гореща, Моргенщерн започна здравата да смуче, поради което в устата му попадна твърде голямо количество горещ чай. Той се изгори и понеже считаше за неприлично да изплюе матето, го гълтна. Разбира се, изгори си и гърлото и като направи болезнена гримаса, извика:

— Олеле, устните ми, небцето ми, гърлото ми, на латински „лабиа“, „палатум“ и „глутус“! Това пиение е направо дяволско и е съвсем подходящо вътрешно да измъчва прокълнатите в ада! Покорно благодаря за този „илекс“!

— Ама и аз рекох същото при първия опит — обади се Фрице. — При много силно смукване човек направо си възпламенява вкусовите органи, но не минава много време, докато се нагоди и свикне с правилното налягане на манометъра. Продължавайте да пиете, господин докторе!

— Нямам такова намерение! Струва ми се, че цялата ми глътка се е превърнала в огромна пришка!

Никакви увещания не бяха в състояние да го накарат отново да отпие от чая. Но другите двама скоро изпразниха своите „calabazas“^[11], след което махордомото ги подкани да се отправят с него към корала, за да присъстват на жигосването на добитъка. Дон Пармесан свали червеното си пончо, кърпата и чирипата, които имаха същия цвят. Попитан от Моргенщерн за причината, той отвърна:

— Ваша милост не знае ли, че червеният цвят дразни тези полудиви добичета? Облеченият в червено човек трябва да внимава да не се приближи до някой торо.

— Така ли мислите? Доколкото знам, само за пуяка е доказано научно, че получава идиосинкразия^[12] към този хубав цвят. Вярно е, че тук-там се споменава за същата антипатия и у говедата, на латински „бос“, но още нито един зоолог не е привел неопровержими доказателства за това. А тъй като съм зоолог и тук ми се предлага такъв великолепен случай да събера материал за научна студия на тази тема, би било безотговорно, ако проявя желание да си сваля червените дрехи.

— Но, сеньор, излагате се на опасност!

— Когато става въпрос за разрешаването на някой проблем, истинският човек на науката не бива да пита дали има опасност, или не. Оставам си облечен както съм.

— И аз — присъедини се към него Фрице. — Тъй като служа на зоолог, и най-голямото говедо не бива да е за мен нещо друго освен обект на тази благородна наука.

Излязоха навън. Главният вход на корала беше затворен, а до него имаше малък тесен отвор, през който можеше да се промъкне човек. Тримата гости го използваха, за да влязат в корала. Махордомото остана навън.

Родеото, както наричат подгонването и събирането на стадото в корала, бе в пълен ход. Основното ядро от добитъка стоеше изплашено в задната част на ограденото място, но телетата, които трябваше да бъдат белязани, тичаха бясно из свободната площ, преследвани от гаучосите. Всяко добиче, което щеше да бъде жигосано, трябваше да бъде заловено и вързано така, че да не може да се съпротивлява. По начина, по който работеха в тази естансия, за това бяха необходими пет гаучоси. Други пък се занимаваха с поддържането на огъня, на който се нажежаваше желязото за дамгосване.

Цялата работа протичаше по следния начин: най-напред отделяха съответното добиче от останалите. Докато то тичаше из ограденото място, един гаучо го подгонваше, за да хвърли ласото си по него. С непогрешима точност примката се затягаше около врата на животното, задушаваше го и го поваляше на земята. Другите четирима гаучоси веднага заемаха местата си, за да хвърлят примките около краката му. Конете, на които седяха тези петима ездаци и на чиито седла бяха завързани краищата на ласата, знаеха много добре какво трябва да вършат. Всеки от тях започваше да дърпа здраво ласото в съответната

посока и така краката на добичето се изпъваха яко, а в същия миг притичваше шести гаучо с нажежено желязо в ръка, за да го притисне в левия бут на животното. Станеше ли това, те го освобождаваха. То скачаше на крака, започваше да тича насам-натам, ревейки от болка и възбуда, и после се връщаше при стадото, за да се скрие сред него.

Тази процедура не протичаше винаги така гладко. Понякога ласото не се затягаше около желаното място и животното можеше да се движи и съпротивлява. Тогава бе необходима помощ и двойно напрежение на силите, а това не минаваше без викове и крясъци, без сцени, при които сърцето на всеки европейец да не изтръпне от страх. Измъчваното добиче се противеше с рев. Останалите започваха да му пригласят и пръхтейки, се разпръсваха наоколо, за да тичат из свободното място, докато гаучосите, с високо размахани ласа и бола, ги съберяха отново. Случваше се някой опърничав бивол да окаже съпротива и тогава нападнатият ездач успяваше да се спаси само благодарение на голямата си сръчност и повратливост.

— Наистина фамозно — каза Фрице на господаря си след една подобна сцена. — И аз съм яздил на кон, ама нямам такваз ловкост, каквато се иска в случая. Убеден съм, че още първото добиче би ме сгазило, а може би и вас, гос'ин докторе?

— Не мога да отговоря на въпроса с математическа точност — обади се предпазливо докторът. — Нямам такъв опит, а както ни учи науката, трябва да твърдим само доказуемите неща. Впрочем доказателствата за това, дали ще бъда прегазен, ме интересуват значително по-малко от онези, които ще покажат дали преживното, наречено говедо, наистина има такова голямо отвращение към червения цвят, както чухме преди малко. Надявам се, че ще ми помогнеш да направим един опит в това отношение.

— С голямо удоволствие, стига всичко да мине без счупени крайници.

— Без съмнение!

— Тъй ли? Я си спомнете за бизона по време на коридата!

— Но това беше „бизон американус“, докато тук имаме работа само с обикновени аржентински говеда. Смятам да направим опит, и то двоен опит. И двамата сме облечени в червено. Аз ще се приближа до някой бивол, а ти ще се помъчиш да се добереш до една крава. По този начин ще разберем не само дали изобщо говедото има въпросната

антипатия, а същевременно ще дадем отговор и на частния и много важен въпрос при кой пол, на латински „генус“, тази антипатия е по-силно изразена — при мъжкия или при женския, на латински „генус маскулиnum“ и „генус фемининum“.

— Добре, ами ако попадна тъкмо аз на по-злия „генус“?

— По-малко вероятно е, понеже аз ще се заема с бивола, а всяко качество, предполагам, че и тази антипатия, е по-силно изразено при мъжкия пол, отколкото при женския, който, както е известно, винаги си остава по-нежната половинка. И така, готов ли си?

— Да, само заради вас ще покажа необходимия интерес към този зооложки въпрос.

— Всъщност той не е най-общо зооложки въпрос, а зоопсихологически.

— Все тая. Все едно ми е дали ще ме сгзят по зооложки, или по зоопсихологически. И двата начина са еднакво неприятни, но заради вас ще рискувам.

— Тогава се заеми с кравата, дето тъкмо ѝ слагат клеймо.

Той посочи към животното, което в този момент лежеше вързано на земята, за да бъде жигосано. Дотогава двамата немци бяха стояли край оградата зад гаучосите, заети с поддържането на огъня, и вероятно по тази причина червеният цвят на облеклото им още не бе направил впечатление на животните. Фрице последва подканата на своя господар и бързо се запъти към мястото, където тъкмо освобождаваха кравата от ласата. Щом го видяха, гаучосите се развикаха от няколко страни:

— *Arredro, arredro! Que demoncia, que locura!* Назад, назад! Какво безумие, каква лудост!

Но той не се спря, а продължи пътя си. В този миг и последното ласо бе развързано, кравата скочи на крака и се накани да побегне. Ала ето че погледът ѝ падна върху непредпазливия немец. Раздразнена от червения цвят на дрехите му, тя наведе глава, готова за нападение, но процедурата, на която бе подложена само преди няколко секунди, оказваше все още своето потискащо въздействие. Животното постоя няколко мига с наведени рога, после отхвърли назад глава и побягна.

— Какъв късмет! — разнесе се от устата на гаучосите. — Върнете се бързо, сеньор, върнете се! Стойте при оградата! Не знаете ли, че червеният цвят е противен на тези животни?

— Не бях съвсем сигурен и точно затова исках да проверя дали е вярно — отговори той, връщайки се бавно.

— Не опитвайте повторно! Може да не ви провърви както този път!

От тона им личеше не само загрижеността им за него, а и тяхното недоволство, че се бе осмелил да се приближи до кравата и я бе раздразнил, без да ги попита за разрешение. Радостен от победата си, Фрице пристъпи към Моргенщерн и каза:

— Е, доволен ли сте от мен? Струва ми се, че опитът имаше задоволителен резултат.

— Разбира се — кимна докторът. — Кравата се канеше да се втурне към теб, но после размисли и се отказа. От това може да се заключи със сигурност, че червеният цвят ѝ е неприятен, но не в такава степен, каквато би я накарала да премине към истинско нападение, на латински „агресио“. Следователно при „генус фемининум“ е налице по-малка степен на антипатия, а сега аз ще потърся някой „маскулинум“ и ще опитам да се добера до едно сравнително доказателство.

По време на този кратък разговор неколцина от гаучосите бяха навлезли сред стадото, за да уловят с ласата си ново животно. Юницата, която бяха избрали, се намираше много близо до стария бик, влязъл в корала. До момента той се бе държал спокойно, но щом ласата се заизвиваха тъй наблизко, си помисли, че са предназначени за него, проби си със сила път между „gebano“^[13] и ревейки, се понесе в галоп през свободното пространство право към огъня. Намиращите се там гаучоси размахаха ръце из въздуха и закрещяха срещу него, за да го накарат да се върне. И той действително се спря близо пред тях и ги загледа втренчено с опулените си очи. Един от гаучосите грабна от огъня главня и я хвърли по главата му. Тогава бикът се обърна, сигурно за да се върне в стадото, но ето че отново се спря и нададе сърдит рев.

Повод за това му даде Моргенщерн, който се бе приближил към него и се намираше на разстояние, не по-голямо от четири крачки.

— Lugar, lugar! (Встрани, встрани!) — завикаха гаучосите.

Бикът се нахвърли към дребничкия учен със съвсем неочакван скок и за Моргенщерн бе цяло щастие, че се подчини мигновено на предупредителните викове и бързо отскочи надясно, защото по този

начин отбягна рогата на животното, което профуча от лявата му страна, но незабавно се обърна, за да го връхлети отново.

— Lugar, lugar! — завикаха пак гаучосите. В същото време ездачите препуснаха към бика, за да отвлечат вниманието му върху себе си.

Моргенщерн отново се изплъзна щастливо, но върхът на застрашаващия го рог премина на не повече от няколко сантиметра край него. Едва тогава той изведнъж проумя, че се бе изложил на голяма опасност, и тревогата за неговия собствен живот му внуши една колкото внезапна, толкова и своеобразна идея. Можеше да се спаси, само ако успееше да отбегне опасните рога. Рогата на бика се намираха отпред и следователно щеше да бъде в безопасност само зад него. Тази мисъл бе приведена в изпълнение от дребосъка със същата бързина, с която му беше и хрумнала. Моргенщерн изтича зад бика. Животното се обърна, но не видя противника си на мястото, където бе стоял, а го забеляза зад себе си. Обръщайки се пак, то се опита да го достигне. Но ученият чевръсто кривна и остана зад неприятеля си. Това се повтори неколkokратно, и то толкова бързо, че гаучосите не можеха да използват своите ласа и бола, без да застрашат и немеца. Но тази бързина влоши положението му. Той почувства, че няма да издържи и скоро ще капне от умора. Нима нямаше никакво спасение, никаква помощ? Разбира се, че имаше, и то съвсем близо до него! Той посегна с двете си ръце и се залови здраво за опашката на бика. Докато висеше на нея, рогата на животното нямаше да го достигнат.

Щом бикът се почувства уловен, и то по начин, по който никой дотогава не се бе осмелявал да го хване, той, най-напред напълно смаян, застина няколко секунди в изчакувателна поза. После скочи с двата си задни крака настрани, за да се отърси от придата на опашката си, но безуспешно, тъй като Моргенщерн я стискаше здраво, борейки се за живота си. Въпреки целия си дългогодишен опит и житейски познания удивеният бик тъй се обърка от всичко това, че се отказа напълно от играта, готов да се прости дори и с опашката си. Той нададе жален рев и се завтече право към стадото си.

Ако отначало гаучосите крещяха с все сила, за да отклонят животното от учения, сега се разсмяха толкова по-сърдечно на гледката, която им се предложи. Бикът, изглежда, направо не бе на себе си от уплаха. Правеше бесни скокове, отхвърляйки задницата си ту

наляво, ту надясно. Ревът му издаваше съвсем ясно обзелия го страх. Моргенщерн стискаше здраво опашката. Понеже не можеше да тича тъй бързо като животното, краката му изгубиха всякаква опора и ученият бе повлечен по земята, докато силите му го изоставиха и той пусна опашката. Това бе последвано от такова премятане през глава, каквото не беше правил никога през живота си.

В този миг кикотът на гаучосите стана толкова силен, че удвои страха на бика. Той се вряза като стрела между себеподобните си, премина през стадото и достигна най-отдалечения ъгъл, където се спря, пръхтейки, и сигурно си даде тайна клетва никога вече да не се залавя с някой зоолог от Ютербок.

Моргенщерн се отърва без наранявания. Той се изправи на крака, опипа крайниците си и се върна бавно на предишното си място. Все още смеейки се, гаучосите се приближиха, за да го поздравят. Но главният пеон каза много сериозно:

— Сеньор, вие бяхте страшно непредпазлив, а изглежда, и все още не разбирате, че изложихте живота си на опасност. Как изобщо ви дойде и на двамата идеята да рискувате да се приближите до добитъка в тези дрехи?

— Вследствие на един зоопсихологически проблем — отвърна Моргенщерн.

— Тези думи са ми непознати.

— Искях да разбера дали червеният цвят е наистина в състояние да разгневи това семейство преживни животни.

— Ах! И затова рискувахте живота си! Можехте много по-лесно да го научите. Ако ни бяхте попитали, с удоволствие и готовност щяхме да ви дадем сведения.

— Вие зоолог ли сте?

— Не. Гаучо съм.

— Тогава вашите сведения нямаше да ми бъдат достатъчни. Важат само мненията на признати авторитети.

— Сеньор, макар и да не се числя към авторитетите, аз все пак съм кабелиеро! — каза човекът обидено. — Нима мислите, че мога да ви излъжа?

— Не. Ще ми кажете онова, което мислите за истина. Но една такава истина може да бъде установена само от специалисти.

— Не съм учен и не ми се ще да допусна, че искате да ме обидите, понеже сте наш гост. Несъмнено вие сте специалист и аз се радвам, че въз основа на собствения си опит успяхте да установите една истина, която отдавна ни беше известна. Обаче вашата непредпазливост изложи на опасност и нас. Може би изобщо не знаете какво означава „естампеда“?

— Не.

— Естампедата е възбудено, подплашено, втурнало се напред стадо коне или говеда. Вследствие на вашата непредпазливост всички ние можехме много лесно да попаднем под копитата на животните и да бъдем стъпкани. Дано поне в това отношение ми дадете право и имате добрината да се погрижите да не бъдем поставяни отново в затруднение заради вашите червени дрехи.

Той му обърна гръб и другите гаучоси последваха неговия пример. Чувстваха се обидени, защото предводителят им не беше признат за „авторитет“. Двамата немци разбраха техния намек и се измъкнаха през отвора от корала. Отвъд оградата Фрице каза:

— Ездата ни започва много добре, няма що. Още не сме си осигурили даже и коне, а само за един ден ни изхвърлят вече два пъти. Но ни остава поне утехата, че установихме научната истина: не само пуякът се ядосва на червения цвят.

— Да — кимна докторът. — Ще изпратя до Академията на науките обширна статия по този въпрос. Днес бе доказано по неоспорим начин, че говедата имат антипатия към червения цвят.

— И то от двата пола.

— Разбира се, но все пак в различна степен. Генус маскулинум беше по-чувствителен от генус фемининум.

— Но откъде е това отвращение у тях тъкмо към цвета, който ми е любим?

— Засега не може да се каже. Фактът е установен, причините предстои да се издирят. Дали се крият в това, че червените лъчи от слънчевия спектър се пречупват най-слабо през призмата? В една секунда червените лъчи трептят само петстотин билиона пъти.

— Дали това прави впечатление на бикове?

— Ако например виолетовите лъчи имат осемстотин билионд трептения в секунда, това вече дава разлика от триста билиона, която е толкова голяма, че може би прави впечатление даже и на окото на едно

преживно животно. Обаче въпросът все още се нуждае от изясняване. Постигнах най-близката си цел, като същевременно направих откритие, което ще възхити всеки собственик на менажерия.

— Така ли? И кое е то?

— Как може веднага да се укроти дори и най-дивото животно. Просто човек му увисва на опашката. Вярно, положението не е особено удобно, но това едва ли би попречило на някой звероукротител да последва съвета ми.

— Хмм! Тази работа не е много лесна! Аз например хич не бих искал да увисвам на опашката на лъв или на огромна змия...

По време на този учен разговор двамата продължиха бавно да вървят, без да забележат, че бяха последвани от хирурга. В момента той ги догони и каза:

— Сеньори, много сте ядосали гаучосите. Предупредих ви, но не обърнахте внимание на думите ми и изпаднахте в опасност. Но за съжаление бикът си подви опашката.

— За съжаление ли? — попита Моргенщерн учудено.

— Да, за съжаление! Защото, ако не се беше изплашил толкова, щях да имам случай да ви покажа изкуството си.

— Откъде накъде?

— Ами или щеше да ви намуши на рогата си, или да ви строши няколко кости. Колко щастлив щях да бъда, ако можех да докажа на ваша милост, че съм майстор в лекуването на всякакъв вид рани и счупване на кости! Вадя и най-дългите парчета, отчупени от костта, без усиливане на кръвотечението. Всеки миг съм готов за извършване и на най-тежката операция.

За да видят конете, които щяха да получат за пътуването си, те трябваше да отидат до пасището. Както вече споменахме, естансията не беше от най-големите и въпреки това броят на отглеждания добитък бе направо учудващ.

Най-важната стока, произвеждана в щатите край Ла Плата, е добитъкът. Естансиеросите развъждат коне, говеда и овце. Европейският кон е внесен тук през 1536 година от Мендоса, овцата е докарана от Перу през 1550 година, а говедото — от Бразилия през 1553. Много рядко човек може да язди из страната повече от час, без да забележи цели *majados*^[14] от тези животни. Изчислено е, че от една квадратна испанска миля^[15] могат да бъдат изхранени дваисет хиляди

овце или триста глави едър рогат добитък, който в добри години достига и до осемстотин глави.

На овците се предоставя по-хубавата паша заради вълната. За тях се проявява старание. За конете и говедата не се полагат толкова грижи. Те са под надзора на гаучосите и кучетата и собственикът им обръща внимание само когато трябва да бъдат жигосани или пък продадени. За една кобила дават най-много 16 марки, а за добър ездитен кон — не повече от 60. Една глава едър рогат добитък, продаден за някоя „saladero“, струва най-често по-малко от 50 марки. Саладерос са големи кланици, където говедата се убиват масово. Думата се образува от испанския глагол „salar“ — осолявам. Там осоляват кожата и добиват огромни количества лой. Една от най-прочутите саладерос се намира във Фрай Бентос, където се получава месният екстракт „Либиш“. Там колят дневно до 900 глави добитък и раздробяват на ситно мускулната маса с машини, всяка от които накълтва за един час месото на 200 бивола. Цялото месо на един бивол дава само три килограма месен екстракт.

След като тримата мъже се убедиха, че тук има съвсем различни коне от онези в странноприемницата в Санта Фе, те се върнаха в естансията. Междувременно жигосването на добитъка бе приключило. Отвориха корала и животните се втурнаха на свобода, радостни да избягат от пленничеството си. Задържаха само две от тях, за да ги заколят. Пътниците се приближиха, понеже искаха да видят как ще стане това.

Гледката, която им се предложи, бе безкрайно отвратителна. Кравите подозираха какво ги очаква и ревяха от страх. Понеже според гаучосите месото било по-вкусно, когато кръвта била разгорещена, те погнаха животните из корала и ги гониха известно време, а после ги повалиха на земята с помощта на ласата по начина, описан по-горе при жигосването. След като набързо им прерязаха гърлата, тези загрубели хора се нахвърлиха върху все още живите добичета, които се гърчеха от болки и ритяха с крака, и отрязваха от телата им дълги парчета димящо и потръпващо месо заедно с кожата. Предсмъртното хъркане, излизащо от прорязаните гръклани, заедно с настървените подвижвания на гаучосите, се смесваха в такъв шум, който бе непоносим за слуха на що-годе благовъзпитани хора. Моргенщерн и Фрице се отдалечиха. Но хирургът остана и извади ножа си, за да си

отреже и той парче месо. Тази жестока сцена бе за него нещо обикновено.

Гаучото набожда такова парче месо на пръчка или направо на ножа си и го държи над огъня. После пъха в устата си позапечената страна, отрязва хапката под носа си и продължава да пече останалото парче. Изпеченото в прясна кръв месо се нарича „asado“. Ако върху него се намира още и „cuero“^[16], тогава то представлява най-изискан деликатес и се нарича „asado con cuero“ — асадо с кожата.

Скоро запламтяха огньовете, край които насядаха гаучосите и другите слуги, за да изядат любимия си специалитет. Изобщо не се погрижиха за двамата немци. Но затова пък по време на яденето и разговорите хирургът им правеше компания, макар че те не проявяваха към него кой знае колко голямо уважение. Маниакалното му увлечение по хирургията не му позволяваше да забележи, че се отнасяха към него по-скоро иронично, отколкото сериозно.

Доктор Моргенщерн щеше да се чувства съвсем изоставен, ако махордомото не бе счел за свой дълг да се заеме с него. Той му отдели половин час и се погрижи да не му липсва ядене и пиене.

Вечерта се завърна естансиерото, който веднага се съгласи да им продаде пет коня на обичайната цена. Той се зарадва да завари у дома си европейци, поне единият от които се намираше в страната от толкова кратко време, че можеше да го осведоми за последните събития отвъд океана. Гаучосите седяха навън край огньовете си и все още ядяха или по-скоро отново бяха започнали да ядат, тъй като хора като тях са в състояние да погълнат огромни количества месо. Почивките между храненето запълваха с пиперливи шеги, с разкази за буйни страсти или с патриотични песни в съпровод на китарите си. Рядко може да срещнете някой гаучо, който да не притежава китара.

Още при завръщането си, естансиерото бе научил за случилото се в корала и бе поклатил глава в недоумение как е възможно човек да се осмели да дразни един бик, само за да се убеди дали е безразличен към червения цвят, или не. В течение на разговора той разбираше все по-добре, че Моргенщерн е голям особняк и същевременно душа човек, който мисли само за своята научна дейност и почти нищо не разбира от обикновения живот и неговите изисквания. Мястото му бе навсякъде другаде, само не и в пампасите, а камо ли в Гран Чако, където пътникът е заобиколен от многобройни опасности и денем и

нощем. Затова, след като получи отговор на всичките си съчувствени въпроси, той най-сетне каза:

— Но, драги сеньор, действително ли си мислите, че ще постигнете целите си, без да загинете в онези диви местности? Нямате и представа какво ви очаква в Гран Чако или в Кордилерите.

— Що се отнася до това, знам много добре какво е положението там! — отвърна ученият. — Чел съм книгата „Excursion au Rio Salado et dans le Chaco“, par Amédé Jacques^[17].

— Тази книга не ми е известна, но знам, че четенето далеч не може да помогне на човек, пък макар и на най-учения, да понесе лишенията и да преодолее опасностите, които ви очакват. Или си мислите, че можете да разчитате на тъй наречения дон Пармесан?

— Защо не? Та той е учен човек.

— Глупак е той и нищо повече!

— Но нали е известен хирург?

— И хабер си няма от тая работа. Хирургията е неговата фикс-идея. Този сеньор не е отрязал още нито косъм, нито нокът на когото и да било, макар че навсякъде мъкне със себе си торба, пълна с инструменти.

— Значи е само идея-фикс? Просто да не повярваш!

— А защо не? Има много хора, страдащи от подобни щурави идеи. Запознах се например с един, който живее с фикс-идеята да търси кости от животни, живели преди хиляди години. Ако Ной знаеше, че подобни същества имат някаква стойност, щеше съвсем сигурно да вземе и тях в ковчега си.

— Сеньор, това не е фикс-идея, защото човекът положително е някоя много умна глава, някой палеозоолог също като мен! — извика Моргенщерн въодушевено. — Тук ли живее този човек?

— Сега да.

— Къде е, къде? Може би ще мога да се запозная с него?

— Да се запознаете? Изобщо не е необходимо. Отдавна го познавате, защото това сте вие самият.

— Аз ли? А-а! О-о! — възкликна привлечено ученият и устата му остана широко отворена. — Мен ли имате предвид, мен? Значи според вас страдам от някаква идея-фикс, от болезнено фантазиране?

— Разбира се. Не ми се сърдете, сеньор, но е така, наистина е така. Каква полза може да имате от допотопните гущери?

— Каква полза ли? О, един-единствен подобен гущер, на латински „лацерта“, може да ме направи прочут човек.

— Не виждам как може да стане това, но ще ви повярвам. А каква ще ви е ползата от една известност, която изобщо няма да успеете да придобиете, тъй като ще загинете по пътя? Както разбирам, изобщо не сте екипиран за пътуване през Гран Чако.

— О, не е вярно! Имам оръжия, книги, кирки и лопати. А вие ще ми продадете необходимите коне. Освен това с мен е и дон Пармесан, който познава Чако.

— А аз ви казвам, че не познава пустинята, най-много понякога да е стигал до границите ѝ.

— Но той е от хората на Татко Ягуар!

— Не вярвам. Татко Ягуар няма нужда от глупаци.

— Но каква причина би могъл да има да го твърди, ако не е вярно?

— Ще ви кажа, сеньор. През деня той мечтае само за хирургията си, а през нощта я сънува. Тича от едно селище до друго, за да намери счупени кости или някакви други наранявания. Казали сте му, че се каните да отидете в Гран Чако, и той още в самото начало е бил убеден, че при вас ще има счупени кости, удари с нож, куршуми и всякакви рани и е предложил да ви придружи. Но ако изпаднете в беда, той няма да ви спаси.

Естансиерото искрено му желаше доброто. Моргенщерн се загледа пред себе си мълчаливо и замислено. Ето че Фрице, който седеше при тях, се обади:

— Сеньор, не ни плашете. Ние сме прусаци, а прусакът се оправя навсякъде. Бил съм вече на север в Тукуман и ми се струва, че и този път ще се доберем щастливо до там.

— Както искате! — отвърна естансиерото. — Няма да рискувате моята кожа, а вашата. Така че не ще ме боли, когато ви я смъкнат. Но ви желая всичко най-добро.

Той стана и попита дали може вече да им покаже къде ще спят. По правило хората по онези места си лягат много рано, за да станат навреме. Двамата гости бяха настанени на меки постели от кожи и заспаха под звуците на песните, които все още долитаха отвън.

Събудиха се тъкмо когато слънцето изгряваше. Гаучосите бяха вече на крак, макар че си бяха легнали много късно. Хирургът бе

пренощувал в малкото ранчо на един от тях. Естансиерото също беше станал. В железен котел над огнището вреше „пучеро“ — смесица от варено месо, царевица, маниока, сланина, зеле и моркови. За пиене имаше мате, но докторът се отказа от него, за да не се изгори отново.

След като се нахраниха, отидоха на пасището при конете. Въпреки не особено любезните думи на Фрице от предишната вечер, естансиерото бе толкова безкористен, че сам избра четири от най-добрите си коня и ги даде на Моргенщерн срещу общата сума от двеста марки, пресметната в немска парична единица. Но към хирурга не се отнесе така любезно. Изглежда, не беше особено благосклонен към него. Дон Пармесан бе принуден сам да си избере коня и да заплати повече, макар че изборът му не беше особено сполучлив. Да предложат пари за получената храна и напитки, бе равносилно на обида. Дон Пармесан си купи старо седло от един гаучо. Естансиерото продаде на двамата немци две товарни и две ездитни седла. Ездитните седла бяха от вида, наречен „рекадо“, и се състояха от няколко свързани помежду си части, които могат да се разгъват и да се използват при пренощуване като постеля. Щом уредиха всичко това, тримата пътешественици потеглиха.

— La enhora buena de la vuelta! (Щастливо пътуване!) — извика подир тях естансиерото. — Пазете се от индианците в Гран Чако, използват отровни стрели! А те са много по-опасни от куршумите на пушките!

Това предупреждение, направено с добри намерения, не беше неоснователно. Индианците от Южна Америка си служат и до ден днешен с малки остри стрели, издухвани от дълги цеви. Необходимата отрова се приготвя от сока на стрихниновото дърво и от един вид лиана, наречена от тях маракури. Към този сок прибавят чер пипер, лук, плод от индийска билка^[18] и други, непознати за нас, растения. Сместа се вари до сгъстяване и запазва гибелното си въздействие с години, макар че, докато е прясна, действа по-бързо. И най-малкото нараняване от стрела, намазана с нея, води до неминуема смърт и на хора, и на животни, но отровата е опасна само когато попадне непосредствено в кръвта — също като змийската отрова. Така индианците убиват всички животни, годни за ловуване, и после ги изяждат, без да имат никаква вреда. Веществото, което всъщност има отровно въздействие, се нарича курарин, един алкалоид, съдържащ се

в кората на споменатите растения. Той убива като парализира гръдните мускули и спира кръвообращението. Каква е силата на тази отрова, ни показва следният пример: ягуар, ранен от подобна мъничка стрела толкова леко, че изобщо не я е усетил, пада мъртъв на земята само след две минути.

- [1] Коронел (исп.) — полковник. — Б.пр. ↑
- [2] Гринго (исп.) — чужденец, пришълец. — Б.пр. ↑
- [3] Военен лекар (исп.) — Б.пр. ↑
- [4] Странноприемница (исп.) — Б.пр. ↑
- [5] Хирург, лекар (исп.) — Б.пр. ↑
- [6] Небеса, боже! (исп.) — възклицание. — Б.пр. ↑
- [7] Чифлик, селско имение, където се отглежда предимно добитък, (исп.) — Б.пр. ↑
- [8] Собственик на естансия. — Б.пр. ↑
- [9] Корал (лат.-исп.) — оградено място за залавяне на диви животни или за охраняване на стада коне. — Б.пр. ↑
- [10] Махордомо (исп.) — майордом, домоуправител. — Б.пр. ↑
- [11] Calabazas (исп.) — кратунки. Б.изд. ↑
- [12] Идиосинкразия (гр.) — в медицината изразява болезнено реагиране на организма към някои храни, зрителни възприятия и др. — Б.пр. ↑
- [13] Rebaño (исп.) — стадо. — Б.пр. ↑
- [14] Majados (исп.) — стада. — Б.пр. ↑
- [15] Испанска миля = 5,6 км. — Б.пр. ↑
- [16] Cuero (исп.) — кожа. — Б.пр. ↑
- [17] "Пътешествие по Рио Саладо и през Чако" от Амеде Жак. — Б.пр. ↑
- [18] Използва се като отровна стръв за риба. — Б.пр. ↑

5. ПЪТУВАНЕ ИЗ ПАМПАСИТЕ

Пътят, избран от доктор Моргенщерн и двамата му спътници, водеше на север между Рио Саладо и Рио Саладильо, зад които се издигаха гъсти гори. След по-малко от час ездачите стигнаха до дървен мост, минаващ над първата от споменатите реки, а по-късно се добраха до селището Есперанса, заселено най-вече от немци. Понеже искаха да догонят Татко Ягуар и нямаха време за губене, те не спряха тук, а продължиха да препускат по пътя за Кордова.

Да препускат! Да, наистина ездата им можеше да се нарече препускане, понеже хирургът се движеше с обичайната за страната бързина, а двамата бяха принудени да го следват. Една пощенска кола в Аржентина изминава за един час средно около двайсет километра. Но конникът оставя зад гърба си поне пет километра повече. Никой не пита докога ще издържи конят. И на хирурга не му минаваше през ума подобен въпрос. Изобщо не помисляше, че се е отправил към места, където няма да има възможност да размени изтощения си кон в някоя естансия срещу доплащане за друго животно с пресни сили. Шпорите му се забиваха в месата на нещастния кон, а когато немците го помолеха да не бъде толкова жесток, се изсмиваше безсърдечно и продължаваше да измъчва жребеца си още повече. Впрочем той бе добър ездач, а изглежда, имаше и издръжливост.

Фрице Кизеветер също не седеше лошо на коня. В тази страна той бе имал възможност да привикне към седлото. Но за съжаление същото не можеше да се твърди и за дребничкия зоолог. Вярно, че не бе проявил страх от седлото, но правеше такива гримаси, сякаш конят му летеше заедно с него сред облаците. Полагаше всички усилия да запази равновесие и това му се удаваше доста сносно, ала по здраво стиснатите му устни си личеше, че не се чувства особено добре. Впрочем конят му имаше плавен, равномерен ход и понеже язدهа най-често в кариер, това негово качество се изявяваше в пълна сила. Въпреки всичко след един час езда от Есперанса палеонтологът бе вече толкова изморен, че спря коня си и извика на другите двама:

— Стойте! Конят ми не може да препуска повече. Краката го болят! Трябва да му се даде почивка, което латинистът изразява с думата „транквилитас“.

— Добре! — каза Фрице и спря. — Много ще съм доволен, ако имаме четвърт час ваканция. Продължим ли да летим така, привечер ще стигнем чак в Китай, а нали нямаме намерение да отиваме толкова надалеч.

Но хирургът възрази:

— Днес трябва да се доберем до форт Тио, а дотам има още стотина километра. Само в такъв случай ще можем до утре вечер да достигнем Лагуна Поронгос. Аз продължавам!

— За бога! — отвърна Моргенщерн, като слезе от коня и седна в меката трева, покрила равнината. — Щом искате да уморите коня си, ваша работа! Ами откъде ще намерите после друг? Я погледнете на какво сте го направили за два часа! И двете му слабини кървят. Как е възможна такава жестокост, на латински „атравитас“ и „круделитас“, а също „дуритас“ или „иманитас“, та дори и „севитас“.

— Моя работа си е какво ще правя с моя кон, защото съм го платил със собствените си пари, сеньор!

— Що се отнася до това, няма да ви противоречим — обади се Фрице, — и все пак можем да твърдим, че обстоятелството със заплащането съвсем не ви дава право да го измъчвате.

Той седна до господаря си. Хирургът промърмори под носа си още няколко ядни забележки, ала все пак сметна за по-добре да се подчини, отколкото да продължи сам ездата. Но само след половин час настоя отново да тръгнат и другите двама изпълниха желанието му.

Обширното поле, през което яздеха, бе съвсем равно и покрито само с трева. Никъде не се виждаха храсти или дървета. Гори и храсталаци могат да се намерят само там, където има вода. След като яздиха известно време, те доловиха зад гърба си някакъв ужасен шум. Обръщайки се в тази посока, забелязаха, че ги следва дилижансът, който осигурява пощенската и пътническа връзка между Санта Фе и Кордоба.

Подобно пътешествие с дилижанс е нещо съвсем различно от пътуването с достопочтената немска пощенска кола. Разликата между двете превозни средства наподобява онази между лекия майски зефир и беснеещата буря „памперо“.

Говори се или говореше се за пътища и в щатите край Ла Плата. Но при тази дума човек не бива да си представя някакъв равен друм. Там няма шосета или добре и редовно поддържани пътища, тъй като напълно липсва материал за техния строеж. Дървеният материал е рядкост, а камъни няма никъде. Всеки язди или пътува в посоката, водеща го към целта, без да отдава значение на това дали ще се отклони с няколко километра повече вдясно, или вляво.

Онова, което тук наричат пътища, представляват по-тясно или по-широко изровени дири и коловози, които преминават през пампасите в каквато си искат посока. Те ту следват врязваща се в терена падина, ту заобикалят блато или пък пресичат някоя от онези малки рекички със стръмни брегове, които се появяват тук-там, за да се изгубят отново нейде из пампасите, без да се влеят в друга по-голяма река.

В същото незадоволително състояние като пътищата се намират и спирките, където се сменят конете — най-често това са мизерни ранчоси, в които пътниците не намират и следа от удобства.

А какво да кажем за пощенските коли! Тези превозни средства, изглежда, произхождаха от времето, когато човекът е бил на „ти“ с пещерната мечка. Те са така грубо изработени и имат толкова недодялана форма, че дори само видът им всява ужас в цивилизованите пътници, принудени да се възползват от услугите им. Вътре се побират обикновено осем души, макар че според нашите разбирания има място само за четирима. И при това осмината трябва да вземат при себе си целия си багаж. Навън, зад кочияша или майорала, има още две места. Покривът се отрупва с толкова много пощенски пратки и други предмети, та на човек му се струва, че дилижансът в никой случай няма да може да запази равновесие и сигурно още при първите крачки на конете ще се прекатури. А често се случва и останали без място пътници да се настанят горе върху тази „кула“!

Такава пощенска кола има обикновено осем коня. Четири от тях са впрегнати един до друг пред колата, пред тях има още два коня, а пред тези два — само един, където седи водачът. Осмият кон е яхнат от пеон, който язди отстрани и има задача да насърчава конете или да вдига падналите предмети.

Сбруята на конете е съвсем оскъдна. Около тялото на всяко от впрегнатите животни се затяга кожен колан, на който е завързано ласо, прикачено към колата.

Майоралът има пръчка с остър връх, с която бодне задните коне, и дълъг камшик, с който може да достигне предните животни. Водачът и пеонът също разполагат с камшици, тъй че не се чувства липсата на средства за „дружеско“ увещаване на конете. Често на някой от двата средни коня седи още един гаучо, който също държи камшик.

Сравнени с нашите пощальони, четиримата служители на дилижанса имат вид на разбойници, в чиито ръце никой не би желал да повери собствеността и живота си нито за секунда. Обаче те са добри и честни хора, които разбират от работата си и изпълняват своите задължения така, че на човек може свят да му се завие.

Да предположим, че дилижансът е натоварен и пътниците са се качили. Настанили са се според възможностите и са убедени, че пътуването ще започне. И то наистина започва, понеже майоралът надава рев, приличен на рева на тигър, и се захваща да мушка с острието на пръчката си задните коне в отворените рани, причинени от преди, а в същото време размахва камшика така, сякаш се кани да убие предните животни. Ездачът на средните коне, водачът и пеонът също започват да реват и да удрят животните с камшиците си. Конете се втурват напред. Тромавата кола прави скок, накланя се надясно, после наляво и след това се понася, теглена бясно от шибаните с камшик коне. При мощния тласък пътниците си сблъскват главите и шапките им падат на пода. Багажът им започва да се търкаля по скута или между краката им. Те разперват ръце, за да се задържат взаимно, един от тях хваща друг за брадата, а той пък се улавя за верижката на часовника на първия.

— Какво искате от брадата ми, сеньор? — пита вторият.

— А вие какво ще правите с верижката ми? — пита първият.

— Не го сторих нарочно. Извинете, ваша милост!

— Аз също ви моля за извинение, сеньор. Наистина улових брадата ви, без да искам.

Дилижансът изхвърква от станцията. Но ето че отзад се чува трясък.

— Спрете, спрете! — крещи пеонът. — Майорал, в името на Сан Яго, трябва да спрем!

Майоралът дръпва юздите на конете и изревава:

— Какво ме интересува твоят Сан Яго? Задачата ми е да карам колата, а не да се моля. Защо ми пречиш?

— Падна един сандък. Ей го къде лежи там на земята.

— Тогава го вземи и го хвърли пак отгоре!

— Изглежда, се е строшил.

— Да не би да съм виновен? Защо не използват по-дебели дъски за тези сандъци? А какво има в него?

— Ще погледна.

Пеонът скача от коня и домъква сандъка. Капакът му се е отковал. Върху него е написан адреса на някакъв професор от Кордоба. В сандъка има бутилки, някои от които са се счупили. От тях още капе червена течност и носът на пеона усеща приятно ухание.

— Кълна се в душеспасението си — това е червено вино! — възкликва той. — Четири бутилки са строшени, но за щастие горе при гърлата.

— Извади ги! За всеки от нас има по една. Не бива да оставяме този еликсир да изтече на земята!

Счупените бутилки се изпиват, а сандъкът се стяга с ремък и се връзва горе на покрива. После пътуването продължава, при което пътниците отново връхлитат един върху друг.

— Извинете, ваша милост! Това е моят крак! — извиква един от тях.

— О, прощавайте, сеньор! Помислих, че е моят, и исках да го измъкна измежду тези пакети. А къде ви е шапката?

— На главата ви. Ваша милост току-що я нахлупихте. А вашата изхвъркна през прозореца.

— Небеса! През прозореца ли? Тогава е загубена. Откъде ли ще намеря друга? Ужасна работа е това пътуване с дилижанс!

Но за щастие шапката не е загубена. Пеонът я е видял да лети, върнал се е, вдигнал я е от земята, без да слиза от коня, и я донася обратно. Хвърля я в отворения прозорец и извиква:

— Сеньори, дръжте си шапките здраво или ги връзвайте! Нямаме време да се занимаваме с тях!

После отново избързва с коня си напред, за да подкарва с крясъци и камшични удари впрегнатите животни. Достигне ли колата случайно някой пресъхнал поток или малка рекичка, конете се спускат

в кариер по отсамния бряг, прекосяват коритото и се изкачват по отсрещния бряг. Обаче пеонът скача от седлото, за да потърси речен чакъл в леглото на потока — единствените камъни, които се намират в пампасите. Напълва си джобовете и препуска подир дилижанса, та ако ударите с камшика се окажат недостатъчни, да пришпори конете, замеряйки ги с камъни.

Пеонът е майстор в ездата, но може би водачът е два пъти по-голям. Водачът има за задача да определя посоката. Той трябва да оглежда терена надалеч, за да открие със сигурен поглед онези места, които е необходимо да бъдат заобиколени. За това се изисква голям опит, тъй като конете се носят винаги в кариер. За да избегне някое опасно място, често му се налага да прави съвсем неочаквани завои. В такъв случай той крещи като побъркан, майоралът реве, удря и бодне конете, а ездачът върху средния кон и препускащият отстрани пеон започват също тъй силно да крещат. Пътниците, обхванати от панически страх, се присъединяват към тях. Дилижансът извива рязко в съответната посока, за да бъде повлечен веднага след това на другата страна, което изглежда толкова по-опасно, защото водачът винаги е принуден да прави отклонения под много остър ъгъл. Ако иска например да отклони колата под ъгъл от десет градуса, той самият подкарва коня си в съответната посока под ъгъл от тридесет градуса. И ако веднага след това последва голям и също тъй бърз завои на другата страна, тогава само за някакви си десетина-двайсет метра водачът трябва рязко да обърне коня си под ъгъл от шестдесет градуса, при което косите на страхливо гледащите пътници се изправят от ужас.

По този начин дилижансът изминава може би към два пъти и пет километра в час, но само докато конете са с пресни сили. Защото скоро безумното препускане ги изтощава толкова много, че постепенно пътят, изминат за един час, става все по-къс и по-къс.

Наближат ли до някоя станция, където предстои смяна на конете, пеонът препуска напред, за да уведоми тамошните хора. Сдруженията, собственици на дилижанси, сключват договори с онези естансиероси, асиендероси и ранчероси, чиито имоти са разположени близо край пътя. Щом се появи пеонът, конете в корала се подгонват и се събират, за да бъдат уловени необходимите животни. После ги държат здраво и им слагат коланите. Конете знаят какви мъки и какво напрежение им предстои и се противят с всички сили. Това отново води до сцени, от

които образованият човек с негодувание извърща глава. Изтощените коне се пускат на свобода и побягват, цвилейки от радост. Новите се впрягат пред колата, като не престават да се изправят на задните си крака, да пръхтят и да хвърлят къч. После бясното пътуване продължава.

В годишните времена, когато пашата е тлъста, конете са охранени по-добре и горе-долу са в състояние да издържат подобно напрежение. Но ако тревата не е достатъчно или ако пампасите са изсъхнали, нещастните животни са изтощени от глад и едва-едва мъкнат тежката кола. А когато въпреки всичко ги накарат да препускат и в бесен карьер, те не могат да издържат и в крайна сметка рухват насред пътя. Но това няма никакво значение. Взети са и резервни коне. На един от тях се поставя коженият колан и просто зарязват падналия кон да лежи на мястото. Той все още е жив, но е толкова изнемогнал и съсипан, че му е невъзможно да се изправи. Хълбоците му треперят. Краката му конвулсивно потръпват. Очите му са налети с кръв, а езикът е увиснал навън от широко разтворената муцуна. Многобройните лешояди, обитаващи пампасите, необезпокоявани от никого, понеже играят ролята на санитарии, се приближават и започват да късат цели парчета месо от тялото на нещастното животно. След няколко часа от коня остава само скелетът. Затова почти на всяка крачка из пампасите се белеят кости. Животът на коня няма никаква стойност за гаучото. И ако някой рече да му обърне внимание върху моралната страна на подобно отношение към едно живо същество, той би се изсмял учудено, защото не проявява ни най-малко разбиране по този въпрос.

Ето че в този момент зад тримата ездаци се беше задал един от тези дилижанси. Той се движеше по-бързо от тях и скоро ги настигна. Профучавайки покрай тях, пеонът запита:

— Сеньори, накъде?

— Към форт Тио, ваша милост — отговори хирургът.

— Ще минем оттам. Да запазя ли за ваша милост квартира?

— Да, моля ви, сеньор!

Бясно летящата кола продължи пътя си и съвсем скоро изчезна на хоризонта.

— Нима е възможно подобно нещо? — обади се Фрице, поклащайки глава. — У нас на таквиз хора на бърза ръка биха им

забрали туй безчинстване. А тук на сичко отгоре трябва да ги титулуваш с „ваша милост“! Гос’ин докторе, кво ще кажете за подобно измъчване на животни?

— Нищо друго, освен че някой път би трябвало да се отнесат към тези хора така, както и те се отнасят към конете си. Може би тогава ще се научат на разум, което латинистът нарича „интелигенция“ или „перспициенция“.

Всъщност Моргенщерн бе спрял да почива не толкова заради коня, колкото заради самия себе си. Конят му съвсем не беше изтощен и скоро тримата продължиха пътя си във весел галоп. Ученият наистина нямаше весела физиономия, защото ездата го изморяваше. Полагаше всички усилия да не показва умората си, но все пак следобед бяха принудени да направят още една продължителна почивка, така че вече почти се бе свечерило, когато видяха пред себе си форта. Не им беше трудно да намерят пътя, защото следите на дилижанса бяха надежден водач.

Под форт по аржентинската индианска граница човек не бива да си представя онова, което се разбира у нас под тази дума. Всъщност форт Тио е равна площ, заградена от гъст бодлив кактусов плет и заобиколена с ров. Върху тази площ се издигаха няколко ранчоси, където живееха двайсетина войници, чийто командир беше някакъв лейтенант. Входът стоеше широко отворен. Щом тримата мъже влязоха, яздейки, лейтенантът се приближи към тях.

— Добре дошли! — подвикна им той. — Сеньори, радваме се да ви видим...

Той замлъкна. Беше забелязал хирурга. Засмя се радостно и продължи:

— Касапина! А, значи пак се виждаме! Какви операции извършихте, откакто се срещнахме за последен път в Росарио?

Тези думи бяха изговорени с известна ирония. „Дон“ Пармесан се почувства засегнат и отговори остро:

— Приятно ми е за моите операции да се интересуват онези хора, които съм оперирал, или пък, които ще оперирам. Да отрежа ли на вас или на някой от подчинените ви крак или ръка?

— Не, сеньор, за щастие всички сме напълно здрави.

— Тогава нека не говорим за подобни неща, макар че можех да попитам какво бихте казали за евентуално отстраняване на долната

челюст. Дали болният би живял и без нея?

— Не мога да ви кажа. Само знам, че не бих желал да живея без моята долна челюст. А кои сеньори имам честта да поздравя заедно с вас?

— Двама немски учени, единият от които е слуга на другия. Нека сами ви кажат имената си, езикът ми не е в състояние да ги изговори.

Моргенщерн назова своето име и името на Фрице и двамата бяха отведени в ранчото, където живееше лейтенантът. Пармесан се присъедини към войниците. Офицерът беше излизал вече няколко пъти навън, за да види дали се задават, тъй като пеонът наистина бе удържал на обещанието си и бе съобщил за пристигането им.

Войниците разполагаха с коне и говеда, които пасяха през деня на открито, а вечерно време ги прибираха във вътрешността на форта. Добитъкът беше част от провизиите на това населено място. И така, месо имаше предостатъчно. Гостите получиха толкова много храна, че изобщо не успяха да се справят с нея.

В хода на разговора офицерът забеляза твърде скоро що за люде имаше пред себе си. Според неговите схващания човек, тръгнал из пампасите, та даже и към Гран Чако, само за да рови в земята за кости, е положително умопобъркан. Той проумя, че срещу подобна фикс-идея не бе възможно да се направи нищо. Затова се отказа от опитите си да разубеди учения и продължи:

— Сигурно ще поостанете известно време при нас, за да изчакате още някои спътници или слуги, които ще се присъединят към вас, нали, сеньор?

— Не. Имам само един спътник, сеньор Пармесан, а също и само един слуга — Фрице Кизеветер.

— Какво? — възкликна офицерът. — Значи след вас не идва никой, който да ви донесе необходимите неща за едно пътуване през Гран Чако?

— Не. Имам вече всичко, от което се нуждая.

— Лъжете се, сеньор. От какво ще живеете? Имате ли брашно?

— Не.

— Сушено месо, мас и сланина?

— Не.

— Кафе и чай? Какао и тютюн?

— Не.

— Барут, кибрит и всички онези дреболии, без които не може никой културен човек? Дрехи, обувки, ножици и други инструменти?

— Дрехите ми са си на мене. С барут съм напълнил цяла кожена торба.

— Не е достатъчно. А и всичко останало ви липсва. Какво ще пиете и ще ядете? Имате ли съдове за готвене?

— Не ми трябват, понеже няма да готвя. Ще пия вода и ще ям месо.

— Но няма да ги намерите навсякъде.

— О, ще ги намеря. Вода има във всички местности, а с месо ще се сдобием чрез лов.

— Ами добър стрелец ли сте?

— Фрице стреля отлично.

— Тогава да ви кажа, че няма навсякъде вода. Отвъд Рио Саладо ще се озовете в *Montes impenetrabiles sin agua* (непроходимите и безводни лесове). Там можете да страдате от жажда седмици наред, без да намерите и глътка вода. А месо? Ако не сте добър ловец, сигурно ще умрете от глад.

— Едва ли! Чел съм, че стотици трапери и ловци в Северна Америка живеят от месото на диви животни. Няма да страдаме от глад, наричан от латинистите „фамес“.

— Южна Америка не е Северна Америка. Ами индианците!

— Няма да ми сторят нищо лошо, защото и аз няма да им причиня какво зло.

— Лъжете се. В определени времена от годината сме принудени да им плащаме данък в коне, говеда и овце, който ние естествено наричаме „подарък“, за да не унищожават стадата ни и да не ни крадат добитъка. Но въпреки това те често преминават границата и откарват стотици глави добитък. При това взимат в плен и хора, отвеждат ги в Гран Чако, за да ги освободят само срещу пари. После идват най-открито в градовете ни при представителите на властта и искат откуп.

— Ами тогава не им го давайте, а ги накажете!

— Не става, сеньор. Ако пребием такъв пратеник, белите пленници, за които става въпрос, са загубени. А какво ще правите, ако пленят и вас?

— Мен няма да ме хванат. Аз съм изключително хитър и предпазлив, което латинистът нарича „астутус“ и „катус“ или

„пруденс“.

— Може и така да е. Нямам намерение да проверявам. Ами дрехите ви! Докога ще останат в това състояние? Из пущинаците много бързо ще се превърнат в парцали.

— Ще ги пазя.

— И ботушите. Носите ботуши на гаучо — без подметка. Мислите ли, че краката ви ще могат да стъпват по тръните и бодлите на Гран Чако?

— Ами нали яздя?

— Конят ви може да умре!

— Имаме резервни коне. О, за всичко съм помислил. Впрочем не сме предоставени изцяло сами на себе си. Ще се срещнем с приятели.

— Кои са те?

— Хората на Татко Ягуар.

— Ах! Познавате ли го?

— Да. Срещнахме го в Буенос Айрес. Тръгна на път преди нас, но ще го настигнем.

— Той беше тук. Канеше се да отиде до Лагуна Поронгос и да остане там за два дена.

— Тогава сигурно ще се срещнем, защото, ако тръгнем утре сутринта навреме, привечер ще достигнем лагуната.

— А той знае ли, че искате да правите разкопки на допотопни животни?

— Да. Увери ме, че в Чако ги има.

— А предложи ли ви да го последвате? — попита офицерът невярващо.

— Не. Помолих го да ме вземе, но ми отказа.

— Тъй си и мислех. Той си има друга работа и няма да тръгне с вас да търси стари кости. Значи сте го последвали тайно, без знанието му?

— Да, тайно, за което латинистът употребява думите „кландестинус“, „фуртинус“ и „латито“.

— Опасявам се, че в латинския имате основание да сте по-уверени, отколкото в приятелското посрещане от страна на този прочут мъж. Върнете се! Копайте из пампасите за стари останки! Това не е толкова опасно, колкото пътуването през Чако, където зад всяко дърво може да ви дебне ягуар или индианец!

— Вече ви казах, че не се боя от индианците, а в случай че ме срещне ягуар, аз открия изпитано средство веднага да обръщам в бяг всеки див звяр, следователно и всеки ягуар.

— Много ми се иска да науча такова средство!

— Е-е, вярно, че е все още тайна, но тъй като ни посрещнахте толкова дружелюбно, ще ви го кажа. Нападне ли ви някое диво животно, увиснете на опашката му, наричана от латинистите „кауда“. Дори и най-кръвожадният звяр ще побегне начаса.

Лейтенантът отвори уста, ала не успя да продума нищо, а безмълвно втренчи поглед в учения.

— Учудвате ли се? — попита Моргенщерн усмихнато. — Не очаквахте подобно нещо, нали?

— Не, наистина не! — отговори офицерът и избухна в силен смях.

— Не се смейте, истина е.

— Да уловиш ягуар за опашката! Ама че идея!

— Много хитра идея! И при това толкова проста, че напомня за яйцето на Колумб^[1]. Щом съм хванал някое животно отзад, то не може да ме ухапе отпред.

— Но ягуарът светкавично ще се обърне и ще ви разкъса!

— И през ум няма да му мине. Ще изреве от страх и незабавно ще побегне. Сигурен съм и знам, че такъв звяр е много по-безопасен от някои хора, да речем например като онзи капитан от Санта Фе, който искаше да ни затвори или пък да ни накара да служим заедно с войниците му.

Лейтенантът наостри уши и попита:

— Капитан от Санта Фе ли? Кога беше това?

— Вчера.

— По това време там е имало само един капитан, а именно капитан Пелехо. Той ли е искал да ви вкара в ареста?

— Да.

— Защо?

— Заради едно недоразумение, за което нямахме и най-малката вина. Да ви го разкажа ли?

— Много ви моля! — отвърна запитаният и по лицето му се изписа израз на най-голямо напрежение.

Непредпазливият учен разказа неприятното си приключение. Докато траеше разказът му, лицето на офицера ставаше все по-сериозно и най-сетне той каза с много по-недружелюбен тон, отколкото дотогава:

— Съжалявам, сеньор. Капитан Пелехо е мой пряк началник и съм длъжен да ви кажа, че днес се намира във форт Учалес, а утре ще дойде тук. За щастие при пристигането му вие вече няма да сте при нас. Внимавайте да не го срещнете!

— Не се тревожете за мен! Не ме е страх от него.

— Безразлично ми е дали имате основание да се боите от него, или не. Като негов подчинен съм отговорен за всичко, което върша, и ако научи, че съм ви приел и подслонил тук, ще си навлека гнева му. Ще пренощувате във форта, но се виждам принуден да ви посоча някое друго ранчо.

Той се изправи и излезе. Не след дълго вместо него се появи хирургът и извести, че щял да им покаже местата за спане.

— Ами лейтенантът няма ли пак да дойде? — попита Моргенщерн.

— Вероятно няма да се появи, преди да сте си отишли, сеньор. Изведнъж се е променил, изглежда сте го ядосали. Карахте ли се с него?

— Не, обаче разказът ми, наречен „комеморацио“ или „орацио“, май не му хареса. Да лягаме да спим, за да тръгнем на път още в ранни зори!

Хирургът ги отведе до друго ранчо, отстъпено им от собственика му, за да преспят в него. Никой не им обърна внимание. Лоена свещ, поставена в малка кратунка, осветяваше колибата, построена от чимове, наредени един върху друг. За постеля им послужи суха трева, но въпреки това спаха през цялата нощ толкова добре, сякаш имаха пухени завивки. На зазоряване бяха вече будни. Войниците все още спяха. Тримата уловиха конете си, оседлаха ги, отвориха портата, която през нощта бе стояла заключена, и препуснаха, без да се сбогуват.

Фрице добре знаеше посоката, в която се намираше Лагуна Поронгос, а и хирургът беше ходил вече там. Затова не се опасяваха, че ще се заблудят.

През този ден ездата се стори на дребничкия учен много полесна, отколкото предишния. Той издържа чак до обед. Но тогава се

видяха принудени да спрат да починат — не само заради себе си, а и заради конете, които пуснаха да пасат. Нямаше вода, обаче тревата бе толкова свежа и зелена, че конете не изпитваха жажда.

Но ето че господата огладняха и се оказа, че предупрежденията на лейтенанта не бяха неоснователни. С изключение на няколко лешояда по време на целия предиобед не забелязаха никакво животно, да не говорим за животно, което можеше да се яде. За щастие хирургът носеше голямо парче месо, предвидливо закупено предишния ден от един войник. Той се оказа достатъчно тактичен, за да го разреже на три равни части и две от тях да даде на своите спътници, но, разбира се, само срещу заплащане в брой, едно обстоятелство, което им показва що за другар щяха да имат в негово лице.

Запалиха малък огън от изсъхнала трева, за да изпекат месото. То стигна точно толкова, колкото да насити мъжете. След като отново тръгнаха на път, започнаха да се оглеждат внимателно да не би нейде да се мерне някакъв дивеч. Фрице и хирургът държаха пушките си, готови за стрелба. Грижите по изхранването им бяха започнали, а те не искаха да прекарат нощта гладни.

Следобедът измина и вечерта наближаваше, без да се бяха сдобили с някакъв улов. Отново огладняха. Но ето че изведнъж хирургът зарадвано извика:

— Видях го, видях го! Ще имаме храна.

— Какво? Какво видяхте? — попита ученият.

— Една вискача — пампаско зайче. Ще го изровим.

— Къде е?

— Ей там вляво. Показа се от дупката си, но щом ни забеляза, веднага се скри.

Вискачата е по-едра от нашия див заек. Вярно, че му прилича, поради което я наричат „пампаско зайче“, но не спада към зайците, а към чинчилите^[2]. Хората я ядат само когато гладуват и нямат никаква друга храна. Леговището на това животно представлява леко заоблена купчина земя с дупка в средата, каквито се срещат винаги в глинестите местности. Най-често вискачите живеят по няколко семейства заедно, поради което освен главния вход леговището има още няколко дупки.

И в този случай бе същото. Имаше четири дупки, които спътниците грижливо запушиха. Докато конете се наслаждаваха на свежата трева, Моргенщерн и хирургът разкопаха купчината пръст, а

Фрице стоеше с пушка, готова за стрелба, в случай че някоя вискача се опиташе да си пробие път за бягство през една от затъкнатите дупки. Това бе съвсем погрешно. Опитният ловец би постъпил съвсем иначе. Въпреки всичко имаха успех. Едва бяха изминали пет минути, а лопатите бяха разкопали земята на две-три стъпки^[3], когато Фрице стреля два пъти и после нададе радостен вик. Моргенщерн и хирургът зарязаха работата си и видяха, че той бе застрелял две вискачи. Това им беше достатъчно. Отново сложиха лопатите върху товарните коне заедно със зайците, които бяха доста едри и тлъсти и продължиха ездата си.

Скоро тревата стана още по-сочна, а почвата по-мека. На север се появиха отделни дървета — сигурен признак, че се намираха близо до Лагуна Поронгос. Това име означава нещо като езеро или блато на дивите лимони и скоро видяха, че дърветата пред тях наистина бяха диви лимони. Слънцето тъкмо се скриваше зад хоризонта, когато пред погледите на тримата ездачи блеснаха водите на лагуната.

През последните часове те следваха една диря, оставена от много конници, и нямаше съмнение, че яздат по петите на Татко Ягуар и неговите хора. Много искаха да продължат, но бързо се стъмни и те счетоха за по-разумно да спрат и да бивакуват.

И така, слязоха от конете и свалиха седлата им. После вързаха с ласата предните им крака, за да могат да пасат, правейки само малки крачки, без да се отдалечават. Конете в пампасите живеят на стада и винаги остават заедно. Затова нямаше защо да се опасяват, че рано сутринта ще се наложи да ги търсят в различни посоки.

После събраха сухи съчки за огън. Дивите лимони им предоставяха достатъчно такъв материал. Щом пламъците затрепкаха весело, двете вискачи бяха одрани и изкормени. Месото им щеше да стигне за вечеря и за закуска. Но вода нямаше, понеже солената вода на лагуната не беше за пиене.

След вечеря тримата се загърнаха в пончосите си и налягаха край огъня да спят. Този ден пак бяха изминали над сто километра и бяха толкова изморени, че никой не се събуди през цялата нощ, макар да появяваше остър вятреца.

На сутринта се оказа, че конете са останали съвсем наблизо. Изпекоха остатъците от месото и ги изядоха. После отново тръгнаха на път.

Конниците се намираха откъм източната страна на лагуната, в която от северозапад се влива Рио Дулсе. Реката бе получила това име, защото в началото водите ѝ са сладки и с хубав вкус. Но след като премине през солената пустиня, тя е поела вече толкова много сол, че водата в долното ѝ течение не може да се пие.

Вчерашната следа водеше покрай лагуната, а после се отбиваше малко встрани. Там хората бяха спирали и лагерували, понеже земята беше изпотъпкана. Имаше няколко огнища с овъглени останки, а тревата далеч наоколо бе изпогазена от паслите на това място коне. Но тримата нямаха достатъчно опит, за да разберат преди колко време ездачите са почивали на това място.

Оттук следите продължаваха в североизточна посока. Хирургът спря и замислено каза:

— Сеньори, действително ли мислите, че следите са оставени от хората на Татко Ягуар?

— Да — отвърна Фрице Кизеветер. — Той има при себе си двайсет и четири души, а тези ездачи са били приблизително толкова на брой.

— Това е вярно, обаче Татко Ягуар иска да отиде в пустинята Гран Чако, която се намира на север-северозапад оттук, а тази диря води на североизток.

— Тогава е имал някоя важна причина, за да се отклони от правата посока.

— Хмм! Значи ваша милост предлага да следваме тази диря?

— Да. Мисля, че не се лъжа. Съвсем сигурно е, че Татко Ягуар се е отправил към тази лагуна. Пред нас е единствената следа, която се вижда наоколо, и следователно тя е неговата. О, разбирам от тези неща, защото преди време четох една индианска история, в която се разправяше много за отпечатъци, следи и дири.

И така, те насочиха конете си на североизток. Пътят водеше през открита равнина, където не се виждаше нищо друго освен трева и небе. Следите бяха ясни. Към обед намериха бистър извор, където бе лагерувала групата, предвождана, както мислеха, от Татко Ягуар. Те също скочиха от седлата, за да се напият най-после до насита, а после да напоят конете и да ги оставят да си отпочинат. След час отново тръгнаха на път.

На верижката на часовника си доктор Моргенщерн имаше окачен малък компас. Когато го погледна, той видя, че следата е извила още по на изток. Посоката ѝ не беше вече на североизток, а на изток-североизток. Това още повече впечатли хирурга. Той поклати глава и каза:

— Продължим ли да яздим така, и през целия си живот няма да стигнем до Чако. Ако не се лъжа, отиваме към онази област на Рио Саладо, където се намира Пасо де ла Каняс или дори Пасо де Кебрачо. Дали наистина пред нас е Татко Ягуар? Имам голямото желание да се върна или да се отправя наляво.

— Аз ще яздя натам, накъдето води следата — отвърна Моргенщерн. — Където има следи, ще намериш и хора. А където има хора, има и нещо за ядене.

Това заключение направи добро впечатление на дон Пармесан, защото, като кимна в знак на съгласие, той каза:

— Така е! Днес може би ще се наложи да гладуваме, понеже все още не ни се е мярнало никакво животно с изключение на лешоядите, които са навсякъде, но за съжаление не се ядат. И така, нека яздим по следата!

Отново продължиха. Половината следобед беше изминал, когато хирургът посочи с ръка напред и каза с такъв глас, сякаш се опасяваше, че ще бъде чул:

— Un avestruz, un avestruz! (Щраус, щраус!)

Другите двама погледнаха, накъдето им сочеше, и наистина забелязаха един щраус, който доста далеч напред усърдно обработваше земята с клюна си и не бе видял конниците, защото беше с гръб към тях.

— Ще има месо, ще има месо! — продължи дон Пармесан. — Ще уталожим глада си.

— Но едва когато птицата ни падне в ръцете — обади се Фрице. — Чувал съм, че щраусът се ловува много трудно.

— Правилно са осведомили ваша милост. Той ще ни се изплъзне. Докторът сложи пръст на носа си и важно-важно каза:

— Сеньор, сетих се! Науката се притича на помощ на човека при всяко затруднение. Тя ни учи, че щраусът завира главата си в земята. Значи накараме ли го да си завре главата в земята, той няма да ни

вижда и ще можем да го връхлетим, както Давид е връхлетял върху филистимяните!

— Сеньор — избухна Пармесан, — подигравате ли ми се?

— Нямам такова намерение! Говоря напълно сериозно.

— Тогава отидете при щрауса и го помолете да си скрие главата.

— Предполагам, че това би дало точно обратния резултат.

— И аз така мисля. А как ще го накараме да си скрие главата?

— Ваша си работа, сеньор. Щом не ви е известно средство да се възползвате от моето предложение, това вече не ме засяга, макар и страшно да съжалявам, защото ще гладуваме.

Пармесан се нагани да отговори още по-грубо, но Фрице го изпревари:

— Не спорете, сеньори! Струва ми се, че ми хрумна добра идея.

Мислите ли, сеньор Пармесан, че...

— Моля ви — дон Пармесан! — прекъсна го гордо хирургът.

— Добре! И тъй, дон Пармесан, мислите ли, че щраусът ще побегне от един кон?

— Не, напротив, случвало се е да бъдат забелязани пасящи щрауси сред стада коне или говеда.

— Хубаво! Ще слеза от коня и ще залегна с пушката си тук в тревата. Вие двамата ще пришпорите конете, ще опишете широка дъга вляво и вдясно от щрауса, ще го подминете и после ще се опитате да го подгоните насам. Ако щастието е благосклонно към нас, не е изключено да успее да го убия.

Това предложение бе посрещнато одобрително и веднага бе приведено в изпълнение. Моргенщерн подкара коня си, описвайки дъга наляво и надясно из равнината, а Пармесан тръгна наляво, за да принуди птицата да побегне към Фрице.

Американският щраус или нанду се лови с бола, която се хвърля около краката му. Не е лесно да бъде застрелян, защото, за да се прицели, ловецът трябва да спре коня си, а докато конят застане мирно, обикновено бързоногата птица е излязла вече извън обсега на огнестрелното оръжие.

За да не губят време и колкото се може по-скоро да отрежат пътя за бягство на птицата, двамата ездаци пришпориха конете до предела на възможностите им. Нандуто, изглежда, не обръщаше внимание на нищо друго освен на заниманието си. То кълвеше земята с клон,

ровеше я със здравите си трипръсти крака и непрекъснато се въртеше около собствената си ос, без да забележи двамата ездачи или спокойно пасящия самотен кон.

— Май че се кани да снася яйца и си прави гнездото! — промърмори под носа си лежащият в тревата Фрице.

Ездачите се озоваха зад нандуто и вече насочиха конете си към него. Птицата бе толкова заета, че ги забеляза едва когато бяха на не повече от двеста метра от нея. Тогава тя направи голям скок и побягна пред тях, и то тъкмо към мястото, където лежеше Фрице. Ето че забеляза коня, стъписа се, но после продължи да бяга в избраната вече посока. Конят не й изглеждаше опасен.

Фрице почувства как от радост сърцето му заби по-бързо. Той подпря левия си лакът на земята, за да има добра опора за пушката, вдигна приклада на рамо и се прицели. Щом птицата се приближи на около шестдесет метра, натисна спусъка. Изстрелът проехтя. Нандуто подскочи право нагоре, после се олюля няколко пъти насам-натам и падна на земята.

Фрице скочи, ликувайки, улови коня си за юздите и го поведе към птицата, където стигна едновременно с другите двама.

— Какъв великолепен успех! — възкликна дон Пармесан, като скочи от коня, пристъпи към щрауса и се наведе.

Обаче нандуто не беше още мъртво. То събра сили и нанесе на хирурга толкова силен удар с човката си, че разкъса пончото му и откъсна парченце месо от ръката над лакътя.

— О, небеса, о, геена! — изкрещя раненият и отскочи назад. — Този сатана е още жив! Нанесе ми рана, от която е много вероятно да умра!

— Сам сте си виновен, сеньор — отговори Фрице. — Не бива човек да се приближава до такова силно животно, преди да се е уверил, че е мъртво.

Той насочи към главата на нандуто втората, все още пълна цев и стреля. После се обърна към хирурга, за да види дали е наранен тежко. Раната не беше опасна. Вярно, че мускулът силно кървеше, но липсващото парченце месо не беше по-голямо от орех. То се намираще все още в човката на птицата. Фрице го извади, подаде го на самозвания „дон“ и каза:

— Сеньор, ето онова, което ви липсва. Ваша милост сте толкоз прочут и сръчен хирург, че няма да ви е трудно да поставите късчето говеждо месо тъй, та пак да зарасте.

— Говеждо месо ли? — избухна хирургът, докато усърдно се мъчеше да спре кървенето. — Надявам се, че ще вземете думите си обратно, иначе би трябвало с ваша милост да се стреляме на живот и смърт!

— Добре, вземам ги обратно и ви моля за извинение. Ще зарасне ли парчето?

— За мен би било нищо и никаква работа да го поставя така, че да се задържи, но за тази цел са ми необходими и двете ръце. Ще ми помогнете ли?

— С удоволствие.

— Тогава силно притиснете парченцето върху раната, но така, както е било преди това в мускула, а после завържете кърпата ми около ръката колкото се може по-здраво!

И Моргенщерн се залови да помага, тъй че съвсем скоро малката рана беше превързана. След това вече можеха да огледат птицата. Беше женска, може би метър и половина дълга и тежка към трийсет килограма, поставиха я върху един от товарните коне и щастливите ловци отново се метнаха на седлата, за да продължат прекъснатото пътуване. Когато минаха покрай мястото, където най-напред забелязаха нандуто, те видяха, че наистина е правило кръгла дупка в земята, подобна на супник — положително, за да снесе яйцата си, и то толкова близо до лесно забележимата човешка следа. Това не беше добро свидетелство за интелигентността на щраусоподобната птица!

След кратка езда тримата конници отново бяха поведени от дирята на североизток, а после и право на север.

— Е, ваша милост, доволен ли сте? — попита Фрице хирурга. — Вече се движим в посоката, водеща право към Чако.

— Сега е по-лошо, отколкото преди — отговори кисело хирургът, понеже ръката го болеше. — Така ще достигнем Монте де лос Палос Негрос, а за тамошните гори съм чувал, че са почти непроходими. Ако от по-рано се бяхме придържали по-наляво, щяхме да яздим само по открита равнина чак до Рио Саладо, а дори и отвъд нея.

— Били ли сте някога действително отвъд реката?

— Да не би да се съмнявате?

Хирургът искаше да придаде на въпроса си сърдит и назидателен тон, но той прозвуча толкова несигурно, че човек би си помислил дали нямаше да е по-добре, ако отговорът беше направо едно искрено „не“.

Скоро след това пред очите им се откри гледка, способна да въодушеви тримата изгладнели ездаци. Малко надясно от предначертаната посока те видяха да пасе стадо дребни пампаски антилопи. Без никой от мъжете да изрече каквато и да било подкана, и тримата отклониха конете си надясно и препуснаха към дивеча, като не си даваха сметка, че е съвсем невъзможно да се приближат до някое от тези бързоноги животни на по-малко от пушечен изстрел.

Водачът забеляза опасността и побягна заедно със стадото си, ала не особено бързо, тъй като добре знаеше, че конете не са в състояние да го догонят. Известно време той поддържаше едно и също разстояние между себе си и преследвачите. Но щом те пришпориха конете до предела на възможностите им и водачът увеличи своята бързина, а семейството му го последва с грациозна лекота, оставяйки ловците все по-назад и по-назад.

Въпреки това те продължиха преследването, докато на хоризонта се появи тъмна ивица гора, към която се понесе мъжкарят. Скоро стадото изчезна между дърветата. Конниците спряха на известно разстояние от гората. До самия ѝ край блестяха водите на малко езерце.

— Печеното ни се изплъзна — въздъхна дон Пармесан. — Филето от антилопа е по-хубаво от парче жилаво щраусово месо. Някой от сеньорите ял ли е вече такова месо?

— Аз не — отвърна докторът. — Какъв вкус има?

— Като подметка на ботуш. Не може да се дъвче, а трябва да се поглъща цяло. Само гладът може да го прекара през гърлото.

— А не омеква ли, ако се задуши с масло, на латински „бутирум“? Ще се наложи да изпечем птицата в собствената ѝ мазнина.

— Мазнина ли? Щраусова мазнина? Наистина ли мислите, че щраусът има макар и грам мазнина?

— Да, тъй мисля. Науката доказва, че във всяко животинско тяло се намира мазнина, наречена „адепс“. И понеже щраусът разполага с

подобно тяло, не се и съмнявам, че ако потърсим внимателно, ще намерим все някаква диря от нея.

— Ако изпечете тежката птица в тази „диря“ от мазнина, печеното ще си остане сухо и твърдо като облегалото на стар стол. Да не говорим повече за това! Ние се отклонихме от следата. Ще се върнем ли пак при нея?

— Вече става късно — обади се Фрице. — Ей сега ще се стъмни. Тук има трева за конете, а до гората има вода и за нас, и за животните. Като че ли ще е по-разумно да останем тук, а утре рано отново да поемем по следите.

Безобидният дребосък изобщо не помисли, че през нощта стъпканата трева щеше да се изправи и на сутринта следата нямаше да се забелязва повече.

Стигнаха до самата гора, където слязоха от конете и им свалиха оглавниците. Гората бе много гъста. Наоколо растяха кебрачос, високи кактуси, мистол, чанярс, виналс и други шушулкови растения. Между първите дървета от земята бликаше изворче и след десетина метра вода се събираше в една падина, образувайки малко бистро езеро. Пътниците се разположиха да лагеруват на това място. Имаше достатъчно съчки за огън. Скоро той запламтя и тримата започнаха да приготвят печеното. Не е възможно да оскубеш щрауса като някоя малка птица. Одраха му цялата кожа заедно с перата, подобно на космест бозайник. После го изкормиха. Стомахът му съдържаше растителни остатъци, пясък, камъни, рогова дръжка на нож и желязна шпора с колелце, голямо колкото един талер. Щраусът поглъща просто всичко, което му направи впечатление. Месото му никак не изглеждаше лошо и можеше сносно да се реже. При по-нататъшното разрязване се установи, че птицата наистина се е нуждаела от гнездо. Тя имаше яйца, които постепенно нарастваха от големината на грахово зърно та чак до размерите на мъжки юмрук. По-едриите поставиха в горещата пепел, за да се изпекат — вкусът им никак не беше лош. После се опитаха да приготвят месото от гърдите, което бе най-нежно, също като „асадото“ от говеждо месо. Фрице сложи първото парче в устата си и след като го подъвка, го изплю и каза на господаря си:

— Пфу! Наистина е като подметка на ботуш, няма никакъв вкус и не може да се дъвче. Я опитайте и вие!

Ученият нямаше по-добър успех. Месото бе толкова жилаво, че въпреки големия им глад не можеше да се яде.

— Да го начукаме! — обади се Фрице.

Той сложи едно парче на земята и започна да го обработва с приклада на пушката си, за да го направи по-крехко. На пипане то бе вече по-меко, обаче на огъня стана още по-твърдо от предишното парче.

— Ами т'ва е пак някаква грешка на природата! — започна да ругае Фрице. — Яребицата и хвойновият дрозд, дето са тъй вкусни, си остават малки, а птиците, които достигат желаната големина, не могат да се ядат. Язык за барута, дето го похабих. Де да знаех, че естеството на щрауса е толкоз твърдо, нямаше да утежнявам съвестта си с неговата смърт. А сега к'во ще ядем?

Нещо прошумоля зад него. Той се обърна и на ствола на най-близкото дърво забеляза някакво дълго животно, прилично на гущер.

— Тихо! — прошепна той. — Не мърдайте. Ако успея, ще имаме все пак печено.

Пушката му бе отново заредена. В едната цев имаше сачми, а в другата — куршум. Посягайки назад с ръка, той я взе и я притегли бавно напред. Огънят беше необичайно явление за животното. То бе застанало на ствола на дървото и източило се в цялата си дължина гледаше втренчено пламъците с изцъклените си очи. Изведнъж с рязко движение Фрице вдигна пушката, прицели се набързо и натисна спусъка. Изстрелът проехтя и животното изчезна.

— Какво беше това? Какво стана? — попита Моргенщерн, който както и хирургът, бе седял обърнат с едната си страна към дървото.

— Игуана — отвърна Фрице.

— Игуана ли? — възкликна Пармесан и скочи на крака. — Игуана! Това е най-големият деликатес на земята! Улучихте ли я, сеньор? Да се надявам ли?

— Не знам. Ще видим.

Той се изправи, за да отиде при дървото.

— Внимавайте! — предупреди го хирургът. — Игуаните страшно хапят. Не бива да я пипате, ако още не е умряла!

Щом Фрице достигна дървото, нададе радостен вик. Животното все пак беше улучено. Лежеше на земята и не помръдваше. Въпреки това немецът бе много предпазлив и не го докосна, преди да му нанесе

по главата няколко юнашки удара с приклада. Дон Пармесан се приближи, за да му помогне да отнесат игуаната при огъня.

Игуаната, наричана още и легуана, е голям южноамерикански дървесен гущер с широка глава, остри ръбести зъби, голям бодлив гребен на гърба и много дълга опашка. Краката му са необикновено силни и имат доста дълги пръсти. Под шията му виси кожеста торбичка. Игуаните отлично плуват и необикновено пъргаво се катерят по дърветата. Хранят се с птичи яйца, насекоми, млади филизи, сочни листа и цветове. При самоотбрана са храбри и страшно много хапят. Обикновената легуана достига метър и половина дължина, от която, разбира се, цял метър се пада само на опашката. Преследват я особено усилено заради вкусното ѝ, нежно и лесно смилаемо месо.

Това животно е безкрайно грозно на вид и ето защо, щом го съзря, Моргенщерн извика:

— Да, виждам, че е игуана. Но нима наистина искате да ядете от този звяр?

— Разбира се! — отговори дон Пармесан. — Няма нищо по-прекрасно от игуановото месо, изпечено направо в кожата с люспите. Не го ли знаехте?

— Ама че въпрос! Науката учи, че игуаната има месо, а опитът добавя, че то се яде. Но хич не ми предлагайте такова печено! Предпочитам като китайците да нагъвам задушени червеи, трепанг^[4] и холотурии^[5], отколкото да сложа в устата си парченце от този гущер.

— Сигурно ваша милост няма да го остави така да лежи на земята. Веднага ще си отреже едно късче.

Той извади своя нож, за да приведе думите си в изпълнение. Но Фрице улови ръката му и каза:

— Чакайте, сеньор! Кой застреля игуаната?

— Вие, разбира се!

— Аз. Много правилно. Значи е моя собственост. Който иска да получи парче, трябва да го купи.

— Да го купя ли? А как ваша милост достигна до подобно смешно схващане?

— Също както и на ваша милост хрумна идеята да ме накара да си платя говеждото месо. Моята игуана е далеч по-вкусна от вашето говеждо. Тази вечер цената на половин килограм игуаново месо е петдесет книжни талера.

— Но, сеньор, вие се шегувате!

— Сериозно говоря. Който продава на другарите си, не бива да очаква, че към него ще бъдат по-щедри.

Фрице си отрязва солидно парче, набоде го на заострен клон и го поднесе към огъня. Веднага се разнесе изключително приятен и нежен аромат на печено.

— Хмм! Не е лошо! — обади се Моргенщерн. — Ако този гущер е тъй вкусен, както ухае, на човек наистина би му се приискало да го опита.

Фрице не отговори, а продължи печенето. Той беше ял вече игуана и знаеше какво ще последва. Когато парчето стана готово за ядене, близката околност край езерцето се бе изпълнила с аромата на печено месо. Той го нарязва и започна да яде. Същевременно злорадият хитрец правеше страшно блажена физиономия. Ето че дон Пармесан не можа повече да се сдържи. Той попита:

— Сеньор, ваша милост наистина ли няма да ми даде даром някое парче?

— Не.

— А едно мъничко парченце?

— Не.

— Ами ако е съвсем тънко и голямо само колкото дланта ми?

— Не.

— Колко струва едно парче, с което човек може да се насити?

— Вие ядете много, следователно ще струва сто книжни талера.

— Que sa-restia!^[6] А колко ще искате за парче, от което човек може да си отреже десетина хапки?

— Вашите хапки са много големи. Десетина хапки ще направят половин килограм, а това ще рече петдесет книжни талера.

— Quanto costa eso! (Брей че скъпо!) Все пак не забравяйте, че съм един ранен клетник!

— Не го забравям. Раненият трябва да бъде на диета и няколко дена изобщо да не яде.

— Това е съвършено невъзможно, щом ти мирише на печена игуана. Сеньор, нека ваша милост си спомни за примера, оставен ни от толкова много благочестиви и просветлени мъже! Ще ви върна парите.

Той измъкна кесията от джоба си.

— Оставете! — махна Фрице с ръка. — Нищо няма да взема обратно. Но сигурно вече сте разбрали колко неправилно е да искате от другарите си да ви плащат за едно парченце месо. Нали с тях щеделите грижи и лишения, опасности, а може би дори и смъртта. От само себе си се разбира, че няма да постъпя като вас. Всичко, което има някой от нас, принадлежи и на другите. Игуаната е обща собственост. И тъй, отрежете си от нея колкото искате!

Дон Пармесан не чака да го поканят втори път. Приблужи се бързо, прибра си кесията и отрязва голямо парче месо. Фрице също си взе още едно парче. Ученият ги погледа още малко, а после попита:

— Фрице, наистина ли е чак толкоз вкусно?

— Превъзходно е, казвам ви!

— Тогава и аз бих искал мъничко да го опитам. Само за да мога да казвам, че съм вкусил игуана.

— Наистина трябва да можете да го казвате. Ами к'во ще си помислят за вас хората в Ютербок, щом сте били в Южна Америка без да опитате никакъв гущер! Да ви приготвя ли едно късче?

— Да, опечи ми малко.

Фрице набучи на пръчката една хапка и я изпече. Отначало Моргенщерн колебливо я опита, после задъвка внимателно и повдигайки вежди, я глътна, премести се по-наблизо, извади ножа, отрязва си доста солидно парче и каза:

— Просто да не повярва човек! Собствено подобен гущер заслужава да бъде преместен в някой по-висш животински клас. Няма нито една риба, птица или пък някакъв бозайник с толкова нежно месо. В следващия си труд специално ще изтъкна това обстоятелство и ще накарам да отпечатаат с тлъст шрифт, че игуаните са изключително вкусни, на латински „сапидус“.

Тримата продължиха да се гощават още доста дълго. През този ден те опитаха и най-твърдото, и най-нежното месо, щраус и игуана и когато най-сетне престанаха да дъвчат, щраусът си беше цял, но от игуаната бе останала само опашката, която решиха да запазят за закуска. После спънаха предните крака на конете и също както предишния ден се завиха с одеялата, за да поспят.

Рано сутринта, когато двамата немци се събудиха, дон Пармесан вече бе запалил огъня и тъкмо се занимаваше с опашката на игуаната.

— Чакайте — обади се Фрице. — Сеньор, оставете ме да я разделя, и тримата имаме еднакви права.

Впрочем скоро забелязаха, че в езерцето имаше риба, и то едра и в голямо количество! Но как да я уловят? Нямаха нито мрежа, нито въдица.

— Знам какво ще направим — каза Фрице. — Ще я погнем с нашите пончоси и ще я изхвърлим от водата. — Ще ми помогнете ли, дон Пармесан?

Хирургът се съгласи с готовност. Те взеха едно пончо и влязоха във водата. Дон Пармесан държеше единия му край, а Фрице — другия. Езерото не беше дълбоко. Потопиха пончото до дъното и като закрачиха напред, подгониха рибата към брега. Още при първия опит успяха да изхвърлят няколко парчета на сушата. След като повториха същата процедура неколkokратно, наловиха толкова много риба, че щяха да имат храна за два дни.

Докато се занимаваха първо с изкормянето на рибите, а после и с увиването им в зелени листа, погледът на Моргенщерн се спря на едно място в тревата, недалеч от езерцето, където стръкчетата бяха съвсем малки и много оскъдни. Освен това тревата не беше зелена, а пожълтяла. Но още по-необичайно бе, че мястото имаше съвършено кръгла форма и че от едната страна по граничната линия на този кръг се виждаше пясък, и не растеше нито стръкче трева. Тази малка пясъчлива повърхност в глинестата почва не можеше да не направи впечатление.

Моргенщерн стана от мястото си и се приближи към странния кръг, за да го огледа по-внимателно. Първото нещо, което забеляза, беше, че той е изпъкнал като обърната паница.

„Издут и съвсем кръгъл — рече си той. — Много чудно. Защо тревата не вирее тук? Почвата е глинеста и е същата като наоколо. Дори отдолу няма камъни или някаква друга неплодородна основа, която да пречи на коренчетата на тревата да проникнат по-надълбоко и да получат достатъчно влага и хранителни вещества?“

За да разбере дали е така, той извади ножа си и го заби в земята. Острието проникна най-много на петнайсетина сантиметра и се натъкна на някакъв твърд предмет. Ученият опита и на други места, но със същия успех. Странният кръг имаше някаква много твърда основа, която навсякъде бе покрита с десет-петнадесет сантиметров пласт от

глина. Той не бе в състояние да подхранва достатъчно тревата, тъй че тя бе оскъдна, оставаше ниска и с болнав жълтеникав цвят. Това явление сигурно имаше някаква причина, и то някаква съвсем своеобразна и необичайна причина.

А откъде се беше взела тясната пясъчна ивица от едната страна на окръжността? Докъдето стигаше погледът, никъде не се виждаше пясък. Моргенщерн се наведе и с ножа си започна да дълбае пясъка, като го трупаше на купчинка отстрани. Другите двама го зяпнаха учудено. Фрице се приближи и го попита:

— К'во има тук, гос'ин докторе? К'во сте решили да правите с ножа? Да не би да искате да пронижете смъртно наш'та добра майка земя?

Винаги, когато разговаряше само с доктора, а не и с хирурга, той си служеше с родния език.^[7]

— Стига глупави шеги! — отговори Моргенщерн. — Става въпрос за много сериозна работа. Да си чувал някога за тъй наречените самодивски пръстени?

— Много често. Т'ва са кръгли места по поляните, дето във Валпургиевата нощ самодивите танцували шотландски танци.

— Глупости! Тези кръгове дължат възникването си на различни видове гъби, чиито мицел^[8] се размножава центрофугално. Унищожат ли се гъбите, изчезват и пръстените.

— Разбрах! Тук сте намерили също такъв самодивски пръстен.

— Да, но е много своеобразен. Докато познатите самодивски пръстени са заобиколени от кръг буйно растяща трева, около това място тя липсва. А тук расте трева и в самата окръжност, докато вътрешността на онези пръстени е свършено гола. Ами този пясък откъде идва? Иначе нийде не се вижда пясък.

— Хмм. Туй място и на мен ми се струва доста странно. Да не би да е заровено съкровище? По ми се ще да е тъй, отколкото да изровим някоя допотопна великанска твар.

— Допотопна великанска твар! — извика Моргенщерн, поглеждайки Фрице радостно изненадан. — Фрице, може би догадката ти е вярна.

— За онази твар или за съкровището?

— И за двете, защото, ако тук намеря някой мастодонт или нещо подобно, за мен той ще е съкровище, а и ти няма да останеш с празни

ръце.

— Туй звучи добре, казал глухият, когато му зашлевили плесница. Но сега сериозно — не може да има подобно място сред пущинака без някаква причина. Търпение, струва ми се, че ще я открием, щом само отстраним пясъка.

— Съвсем същото мисля и аз. Донеси беловете, кирките и лопатите! Трябва незабавно да започнем да разкопаваме.

Фрице изпълни нареждането му. Когато двамата се заеха да копаят пясъка, дон Пармесан се приближи и навъсено настоя да тръгват на път, тъй като още днес трябвало да настигнат Татко Ягуар. Но физиономията му се промени веднага и стана много по-дружелюбна, щом докторът му каза:

— Намерим ли тук някой мегатериум или друго подобно огромно животно и ако ни помагате, ще ви подаря хиляда книжни талера.

— Тогава ще помагам, ако ще да продължи и цяла седмица.

Той веднага взе една лопата и се включи в работата, понеже хиляда книжни талера, равни на сто и шестдесет немски марки, бяха за него доста примамлива сума.

Докато двамата с Фрице копаеха все по-надълбоко в пясъчното място, Моргенщерн взе една лопата, за да разкрие част от твърдата основа, покрита с глинестия пласт и растящата отгоре трева. Той изстърга този пласт, събирайки пръстта настрани. Отдолу се показва гладка и непробиваема маса, подобна на роговата материя от черупка на костенурка. Щом я удари, тя издаде глух кънтящ звук. Ученият подскочи от радост и извика ликуващо:

— Еврика, еврика! Открих го, открих го! Тази твърда и подобна на броня маса! Намерих го, намерих го!

— К'во намерихте? — попита Фрице, като прекъсна работата си.

— Животното, гигантското животно. Това е глиптодонт, съвсем сигурно е глиптодонт!

— Върви, че я разбери таз дума! Как ли ще го титулуват в Щралау или Ютербок?

— Гигантски армадильо или още по-ясно — гигантски броненосец! Фрице, това създание е от предледниковия период!

— Значи е загинало по време на потопа и се е удавило най-нещастно? Тогаз наистина ми е жал за бедната гадина. Голяма ли е?

— Колкото тапир или носорог, дълго е метър и половина.

— Значи не можеш да го вземеш на ръце или в дланта си. Е, туй не вреди, все ще го измъкнем!

— Разбира се, че ще трябва да го измъкнем! И тъй, внимавайте и двамата да не го повредите! Всяка, дори най-малката повреда, на латински „лезио“, намалява стойността на тази скъпоценна находка!

Фрице и хирургът продължиха да копаят. И докторът работеше с най-голямо усърдие, за да смъкне с лопатата горния глинест слой от бронята на допотопното животно. Очите му сияеха, страните му горяха, а ръцете му трепереха, сякаш имаше треска. Същевременно държеше на двамата си спътници лекция за праисторическите епохи и живите същества, населявали света по онова време. Фрице и дон Пармесан изхвърляха пясъка наляво и надясно и слизаха все по-дълбоко и по-дълбоко. Но изведнъж пясъкът хлътна, Фрице извика и изчезна под земята. Хирургът отскочи веднага встрани от зейналата дупка, иначе щеше да го последва.

— За бога, какво стана! — възкликна Моргенщерн. — Дано не се е случило нещастие!

— Той изчезна — отговори Пармесан. — Земята под него пропадна и ето на, че го няма.

Докторът пристъпи внимателно към дупката и извика надолу:

— Фрице, скъпи Фрице, жив ли си още?

— Да, жив и здрав съм и в чудесно настроение — разнесе се откъм дупката.

— Как се случи това и къде попадна?

— Изгубих равновесие в деветнайстото столетие, подхлъзнах се и се озовах чак в дилувиума.

— Ранен ли си?

— Не. Бронираното добиче се държи много изискано. Съвсем е кротко и нищо лошо не ми е сторило.

— Тогава бързо се качвай горе! Там може да има опасни газове.

— Напротив! Много е приятно. Слезте долу! Мога да дам под наем точно две места за сядане, две места в най-стария свят. Слизайте смело, господа!

Веселото поведение на дребничкия слуга разсея всички опасения на доктора. И понеже любознателността му бе толкова голяма, че едва можеше да я обуздае, той последва подканата на Фрице и предпазливо

слезе в дупката. Отначало тя водеше около четири стъпки отвесно надолу, а после продължаваше навътре под тъп ъгъл. Следователно Фрице не беше паднал отвесно, а се беше изпързалиял под наклон. В момента той извика отвътре:

— Ето ви и вас! Виждам краката ви. Намирате се точно пред корема на гигантското животно. Седнете на земята и аз ще ви издърпам при мен.

В същия миг Моргенщерн почувства, че го хващат за краката и го теглят. Той се плъзна леко и за свое учудване веднага се озова до Фрице в малка ниска пещера, където бе възможно да се огледа, защото откъм дупката, през която беше дошъл, влизаше достатъчно светлина. Пещерата имаше овална форма и височина около два аршина, и бе толкова голяма, че вътре можеха удобно да седнат един до друг трима души. Сводът на тавана наподобяваше формата на чиния и беше изпъстрен с тъмни шарки с матов отблясък. Подът на пещерата бе равен и отчасти засипан от срутилия се пясък. По непокрытите с пясък места си личеше, че е от твърда глина.

Щом настани своя господар до себе си, Фрице се засмя весело и каза:

— Ей тъй нà може да се попадне от нашия свят в подземния и от настоящето в миналото. К'во ще кажете за таз хубава мамутова пещера?

— В случая и дума не може да става за мамут. Най-вероятно се намираме в тялото на някой глиптодонт, онова животно, което нарекох преди малко гигантски армадильо.

— А тези животни имали ли са тела от глина?

— Разбира се, че не. Можеш да се досетиш, че тялото и костите постепенно са се разложили и е останала само неразрушимата броня. Сега седим вътре в нея.

— Значи вътре в крепостта?

— Да. По-рано по погрешка са считали, че тази броня е покривала мегатериума, защото близо до подобни находища са намирали и кости от това животно. Но за специалиста е изключено да обърка глиптодонта с мегатериума, макар че както едното, тъй и другото животно е имало кръгла сплесната отпред глава, а ключицата е завършвала с извит надолу костен израстък. Бронята закривала животното от врата до опашката и оставяла само корема открит.

Състояла се е от отделни шестоъгълни костни парчета, които образували цялостна дебела и здрава покривка. Опащата се намирала в специална бронирана „тръба“, която сигурно също ще намерим. Най-напред трябва да разкрием бронята. Като се изясни после коя част е предната и коя задната, ще може лесно да определим къде да търсим опащата.

Фрице поклати глава и каза:

— Щом цялото животно е било в броня, тъй че само коремът му не е бил покрит, тогаз отдолу е трябвало да се образува отвор. Страните му също са били бронирани, а тук броня има само отгоре, от двете страни е глина.

— Тя е навлязла от натиска. Ако я отстраним, ще се покаже и бронята отстрани. Ще ти изпратя хирурга. Двамата ще изхвърлят тази глина навън, докато аз копая горе, за да разкрия глиптодонта от външната страна. Така взаимно ще си помагаме и сигурно ще бъдем готови още преди свечеряване, означавано на латински с думата „крепискулум“.

Той излезе от пещерата и изпрати при Фрице дон Пармесан с кирка и лопата. И докато двамата долу работеха усърдно, той самият започна горе да разкопава земята с кирката около бронята, за да я разкрие цялата.

Така се напрягаше, че по лицето му започна да се стича пот. Тази работа го въодушевяваше много, понеже си мислеше за славата, с която щеше да се покрие, ако му се удадеше да постави в собственото си жилище подобен допотопен гигантски броненосец. Защото той бе напълно убеден, че в случая става въпрос за глиптодонт, но към обед направи откритието, че бронята няма формата на тръба, а на паница, легнала върху намиращата се отдолу пещера във вид на леко извит покрив, подпрян на глинестите стени. Фрице и дон Пармесан копаеха с инструментите си в една от тези стени и тъй като ученият им помагаше откън с кирката, не мина много време, и тази страна от горната част на бронята, подобна на обърната паница, бе разкрита и Фрице и хирургът изпълзяха навън.

— Видяхте ли, че сте се лъгали? — каза Фрице на Моргенщерн. — Туй не е броненосец, щото страните на тази твар не са бронирани. Само на гърба си е имала щит.

Ученият бе доста разочарован. Той се загледа замислено пред себе си. Но после лицето му внезапно просия. Нададе тържествуващ вик и каза:

— Фрице, пак ми олекна на сърцето. Вече си мислех, че целият ни труд е бил на вятъра, но твоите думи ме убедиха в обратното. Ти отгатна истината. Животното е имало на гърба си щит от твърда кост. Кост, кост, кръгъл костен щит, на латински „клипеус“. Можеш ли да ми назовеш едно животно, едно известно животно, чието име да започва с „кост“?

— Да.

— Е?

— Костур.

— Глупости! Разбира се, че имам предвид костенурката, наричана на латински „тестудо“. Това животно не е било броненосец, а гигантска костенурка с най-необикновени размери. Какво върховно щастие! Каква слава ме очаква, когато из всички учени среди по цял свят се разнесе вестта, че съм изкопал допотопна гигантска костенурка!

— Ако наистина е костенурка.

— Разбира се. Веднага ще я изследвам.

Той донесе вода в шапката си и с помощта на снопче трева изми и изчисти едно място от бронята.

— Виждаш ли — възкликна той, — че имам право. Тази маса не е нищо друго освен рогово вещество, твърдо и дебело рогово вещество. Тази извита плоча не е бронята на броненосец, а е гръбният щит на гигантска костенурка, наречена на латински „хелония мидас“.

— Искрено ще се радвам, ако няма пак някаква грешка и предишният броненосец и сегашната костенурка не се окажат после за разнообразие някоя допотопна дървесна жаба. Но костенурките нямат ли два щита?

— Да, гръбен и коремен щит.

— Обаче туй животно е имало само един! Да не би да си е изгубило другия или да го е проиграло на лотария?

— Стига глупави шеги, Фрице! И коремният щит трябва да е тук. Месото, което се е намирало между двата щита, се е разложило. Така се е образувала тази кухня. Сигурно основата ѝ представлява

коремният щит. Щом разчистим проникналата вътре глина, веднага ще го намерим.

— Сега ми става по-ясно. А знайте ли, докато бяхме сврени вътре, чух, че подът кънтеше на кухо.

— На кухо? Наистина ли? Виждаш ли, Фрице, предположенията ми излизат напълно верни! Стоял си върху коремния щит и той е издавал такъв звук на кухо, на латински „кавус“. Ще го изкопаем.

— Ама не сега, а след като се нахраним. Стана обед и трябва нещичко да хапнем. Нали имаме риба, която можем да изпечем.

Дребничкият учен бе толкова възхитен от находката си, че не изпитваше никакъв глад и с удоволствие би се отказал от всяко прекъсване на работата. Изобщо и през ум не му мина да вземе участие в приготвянето на рибата. Напротив, той продължи да рови и човърка по черупката на костенурката, чукаше по нея, за да чуе какъв звук издава, опита дали и подът под нея действително кънти на кухо, което наистина бе така, и се присъедини към другите двама едва когато рибите бяха готови за ядене. Докато те здравата лапаха, той си взе само едно малко парче, а щом го изяде, отново скочи на крака и каза:

— Не мога да ям. Няма да имам спокойствие, докато не открия и коремния щит. Стомахът ми, на латински „вентрикулус“ или „стомахус“, се е свил съвсем. Не мога да погълна нищо.

— Туй не е здравословно — отбеляза Фрице. — Човек трябва да яде. Радвам ли се на нещо, тогаз ям дважд повече.

— Нима е чудно? Подобна находка е направо нещо знаменито и неповторимо по рода си. Човек така се радва, че едва съумява да се овладее, на всичко отгоре си имам и големи грижи, на латински „кура“.

— Туй не го разбирам. На мен досега никаква жаба не ми е създавала грижи. И за к'во сте толкоз угрижен?

— За много неща. Преди всичко за името, което трябва да й дам.

— Ами тя вече си го има. Наричат я костенурка. Или туй не е законното й име?

— Това е обикновеното й име. А аз трябва да й дам научно име на латински език!

— И туй ли ви създава грижи? Тогаз аз ще ви помогна. Научното име ще бъде намерено веднага. Как се казва костенурка на латински?

— Тестудо. Но има видове, които науката отбелязва с имената листудо, емис, хелидра, трионихида, сфаргис и хелония. Например

„хелония мидас“ е гигантската костенурка.

— Ами тогаз имате търсеното име. Нали намерихме тъкмо гигантска костенурка.

— Вярно! Но не бива да я назовавам така, защото с името хелония мидас са известни животните, които живеят и в наше време. А тази е допотопна и е много, много по-голяма от съвременните живи костенурки.

— Наистина. Тя е цял голиат, истински гигант и...

— Чакай, чакай! — прекъсна го ученият. — Сетих се, сетих се! Току-що го каза. Ти си славен човек, Фрице! Гигант и хелония! От това се получава великолепно словосъчетание. Ще нарека това великанско животно „гигантохелония“. Може би по-късно към него ще прибавят и моето име, за да ме почетат като неин откривател, което сега не искам да правя от съвсем лесно разбираема скромност. Да, да, тази вкаменена гигантска костенурка ще бъде наречена гигантохелония. Веднага ще си запиша името и тъй важния ден, когато открих тази несравнима находка.

Той извади бележника си и нанесе името. Поклащайки глава, Фрице се обади:

— Тези учени господа са си все пак особени индивидуумници! Макар че немският език е дал най-хубавото име, трябва да се търси някакво латинско. Във всеки случай туй животно е попаднало в дилuviума по времето на Ной. Затуй бих го нарекъл чисто и просто „гигантска ноева костенурка“. И всеки човек веднага ще го разбере. Жалко само, че месото го няма вече! Колко ли супи могат да станат от такваз костенурка!

— Да, като си помисли само човек колко са раздалечени един от друг двата щита, ще може да придобие представа за забележителните размери на животното. Сигурно е имало направо чудовищно количество месо, наречено на латински „каро“. Но най-сетне свършихте с яденето. Сега побързайте! Трябва да изкопаем коремния щит. Вие двамата ще разровите дъното на кухнята, а аз пък ще продължа да разкривам горната черупка.

Фрице и дон Пармесан отново слязоха в пещерата, за да изпълнят указанията на учения, докато самият той продължи започнатата вече горе работа. Той я вършеше с такова усърдие, че не обръщаше внимание на нищо друго, и следователно не забеляза, че

беше обект на нечие наблюдение, което много лесно можеше да има неприятни последствия и за него, и за другарите му.

На изток от мястото, където тримата работеха така трескаво, се бе появил отряд от петдесетина конници и както по всичко личеше, целта му бе езерото, в чиято близост се намираше находището на прочутата гигантохелония. А в същото време откъм юг се задаваха други петима ездачи, които обаче бяха все още на толкова голямо разстояние, че се виждаха само като малки подвижни точки.

Първият отряд беше по-наблизо. Състоеше се от индианци, сред които имаше и двама бели. Червенокожите бяха въоръжени със стрели и лъкове, дълги копия и цеви за издухване на отровни стрели. Само един от тях, изглежда, предводителят им, имаше стара пушка. Двамата бели бяха облечени като гаучоси, загърнати в пончоси на червени и сини ивици. Въоръжението им се състоеше от ножове, револвери и двуцевни пушки. Единият от тях бе Антонио Перильо, бикоборецът от Буенос Айрес, а другият бе по-възрастният мъж, който заедно с него бе наблюдавал Татко Ягуар пред вилата на банкера вечерта след борбата с бикове.

Те яздеха в тръс покрай гората. Щом наближиха, забелязаха дребничкия учен, който бе с гръб към тях, изцяло вдълбочен в работата си. Двамата бели и вождът яздеха начело. По-възрастният от тях вдигна ръка, за да даде знак на останалите да спрат, дръпна юздите на коня си и като се обърна към вожда, каза:

— Какво е това? Тук не сме сами! Край езерото има човек! Виждаш ли го? Разкопава земята.

Червенокожият погледна в указаната посока и отвърна на завален, но все пак сносен испански:

— Ола, някакъв бял при нашия извор, при скривалището ни! Открил го е и го разкопава. Вауа! Давай напред!

Той се канеше да пришпори коня си, но белият го улови за ръката и каза:

— Чакай, не бързай толкова! Нека първо го наблюдаваме известно време. Не може да ни се изплъзне. Сам е.

— Дали е сам, или с него има мнозина други, ми е все едно. Наричат ме Ел Брасо Валиенте^[9]. Аз съм върховният военен вожд на абипоните и не ме е страх от никакъв неприятел.

— Знам. Но нека все пак най-напред го понаблюдаваме. Кой може да е този човек и чрез какво ли предателство е открил вашия *almacen de polvora*^[10]? Впрочем той не е сам, с него има и други, защото виждам пет коня, които пасат ей там край водата.

— *Quedo!* (Тихо!) — извика Антонио Перильо. — Фигурата му е дребна и е облечен в червени дрехи. Нима е възможно? Ако не ме лъжат очите, в ръцете ни ще падне едър дивеч. Това е полковникът, който в Буенос Айрес се представяше за някакъв си немски учен!

— *Demonio!* Наистина ли? — попита по-възрастният придружител на Перильо.

— Бих могъл да се закълна. Сега имаме и доказателство, че не съм се лъгал в самоличността му! Та как би могъл един безобиден немски книжен плъх да се добере до тайния барутен склад, който създадохме за нашите червенокожи съюзници, за да имат необходимите муниции в мига, когато започнат боевете? Това е полковник Глотино, този подлец, който тайно следи всички наши действия. Изплъзна се от куршума ни в Буенос Айрес, сега обаче няма да успее!

Той измъкна заплашително револвера от пояса си.

— Стой мирен! — успокои го спътникът му. — Никакви прибързани действия! Не бива да го убиваме, защото трябва да ни каже какво търси в тази местност и как е узнал за скривалището ни. Застреляме ли го, вярно, ще се отървем от него, обаче, ако го оставим жив, ще имаме заложник, който може да ни бъде от голяма полза. Но кой се задава отсреща? Не са ли конници?

Той посочи на юг, където междувременно петте точки се бяха уголемили и се виждаха по-ясно. Погледите и на останалите се отправиха в тази посока. Антонио Перильо отговори:

— Това може да е само капитан Пелехо, с когото се уговорихме да се срещнем тук. Значи хитростта ни е успяла. Получил е поръчението да претърси районите по границата, той, нашият съмишленик! Направили са вълка пастир. Така границата и селищата по реката ще ни бъдат в ръцете и всички врати ще бъдат отворени за нашите червенокожи съюзници, когато настъпи мигът за действие. Сигурно е той, съвсем сигурно. Мисля да не му предоставяме залавянето на онзи негодник, а да го спипаме, преди Пелехо да е пристигнал. Вижте, мерзавецът слиза в склада! Да не губим повече

време. Ще обградим мястото. Напред! Неколцина да уловят конете, така тези типове не ще могат вече да ни избягат.

Отрядът се понесе бързо към барутния склад, взет от доктор Моргенщерн за гроба на някакво допотопно животно.

Фрице и хирургът бяха разкопали глината, покриваща дъното на пещерата. Всеки удар или копка на техните инструменти се придружаваше от глух звук, едно доказателство, че отдолу се намираше и друга кухня. След като достигнаха дълбочина от около една стъпка, за свое учудване те се натъкнаха на дебели парчета нарязани клони, наредени едни до други, служещи за подпора на глинения под. Измъкнаха няколко от тях и така се образува голям отвор, през който можеха да погледнат надолу. Под краката си видяха далеч по-голямо помещение от горното. Легнали или изправени, там се намираха многобройни малки буренца, грижливо увити в насмолени щавени кожи, както и други продълговати пакети, също така защитени срещу влагата. Фрице коленичи, за да измъкне един от пакетите. Пакетът беше толкова тежък, че трябваше да му помогне и хирургът. След като го изтеглиха при себе си, Фрице разряза ремъците, с които беше стегнат. Пакетът съдържаше... пушки, добре запазени пушки!

— Брей, че изненада! — възкликна той. — Та това са пушки! Тогава може да се очаква, че в буретата има барут и олово! — И като продължи на немски език, той извика на учения, който трескаво работеше навън:

— Гос'ин докторе, я слезте за малко! Намерихме нещо много странно.

— Нещо странно ли? — попита Моргенщерн. — Коремният щит на гигантохелонията е нещо много важно, но не и странно. Открихте ли го?

— За съжаление не намерихме щита, ами съвсем друг вид военно снаряжение. Имайте все пак любезността, почитаеми гос'ин докторе, да ни ощастливите с ваш'то мило посещение.

Моргенщерн остави кирката и се отзова на поканата. Това стана в същия миг, когато Антонио Перильо казваше: „Вижте, мерзавецът слиза в склада!“

— Погледнете тук! — обади се Фрице. — Още преди потопа е имало барут и пушки. Май че туй откритие надминава вашата гигантохелония.

Дребничкият учен направи неописуема физиономия. Устата му остана отворена, очите му се облешиха до краен предел, а веждите му се покачиха високо на челото.

— Пушки ли? — заекна той. — Да, наистина пушки! Сигурно е, че нито в силура, да не говорим преди него, нито пък в следващия период е имало огнестрелни оръжия. Щом тези пушки се намират под гръбния щит на моята гигантохелония, те са донесени тук от човешки индивиди, спадащи най-вероятно към нашето съвремие. Тези хора не са имали никакви палеозооложки познания, иначе би трябвало да разберат, че са донесли следледниковите си оръжия на едно предледниково място, чието значение за условията на живот в...

Той не можа да продължи. Силен конски тропот го върна от прастария свят към съвременната действителност. Разнесоха се високи гласове и когато подаде глава от дупката, за да види какво става навън, той забеляза, как няколко индианци тъкмо улавяха конете им за юздите, а други пък взеха оръжията, които той и спътниците му бяха оставили на земята. Двама бели държаха револверите си, насочени към него, а един от тях му подвикна повелително:

— Сеньор, излезте навън заедно с вашите хора! Трябва да си поговорим малко!

— Антонио Перильо! — възкликна ученият, който разпозна бикобореца.

— Да, аз съм. Подчинявайте се и бързо излезте навън, иначе ще ни принудите да употребим сила.

— Не е необходимо да използвате сила. Съвестта ми е чиста и мога да се покажа пред всеки човек.

Той се изкачи горе, а двамата му спътници го последваха. Щом Перильо съзря хирурга, извика учудено:

— Касапина! Сеньор, ама вие какво правите в подобна компания?

— Водя господата към Гран Чако — отвърна хирургът.

— С каква цел?

— Да изкопават животни.

— Животни ли? Да ги изкопават? Ами какви ще са тези животни?

— Предледникови допотопни животни.

— И сте допуснал да ви метнат по такъв начин? Сеньор Пармесан, досега ви познавах като човек, който наистина си пада малко чудак, но иначе е безобиден и никога не се занимава с политика. Ала вече разбирам, че ще трябва да си променя мнението за вас!

— Политика ли? Какво ме засяга тя! Аз съм хирург и моята наука ми стига. Нали знаете, че за мен няма трудна операция и труден разрез. Аз отсичам всичко.

— Но, изглежда, този път под „сечиво“ не разбирате вашия операционен нож, а истинската сабя. Известно ви е, че вашите спътници са хора, изключително подозрителни, та дори и опасни в политическо отношение, нали?

— Опасни хора ли? Не е вярно. Тези сеньори са учени хора от Германия. Искат да изкопаят гигантски животни и с политиката нямат нищо общо.

— Ако наистина сте убеден в думите си, тогава те са ви измамили. Но ние знаем по-добре кои са. За щастие вече свърши театърът, който ни разиграваха тези достопочтени сеньори, тъй като ги спипахме в момента на кражбата:

— Кражба ли? — избухна Фрице. — Ние не сме крадци, но можем вас да уличим в престъпление, което е много по-тежко от всякаква кражба.

— Тъй ли? — Перильо се изсмя язвително. — И какво престъпление имате предвид?

— Убийство. В Буенос Айрес се опитахте да застреляте моя господар!

— Тъй ли? Вероятно ще ви бъде трудно да го докажете, но ние можем да ви дадем доказателства, че сте се заловили с неща, които ще изложат живота ви на най-голяма опасност. На вас двамата ви заявявам, че сте наши пленници.

— Нямате такова право. Да не би да сте от полицията?

— Това не ви засяга! Впрочем вашият случай не е за граждански съд, а за военен. Ще ви разстрелят по военно-полевата процедура. Ето че идва и офицерът, който ще ви разпита.

Перильо посочи към петимата конници, приближаващи се в този момент от юг — четирима кавалеристи, предвождани от капитана, който първо бе нагостил в Санта Фе Моргенщерн и Фрице, а после ги беше изгонил. Той скочи от коня си, кимна на индианците, стисна ръка

на бикобореца като на стар приятел, а после подаде ръка и на неговия придружител, покланяйки се много учтиво. В същото време почтително каза:

— За мен е голяма чест отново да видя Ел Гамбусино Маестро — най-прочутия гамбусино в цялата страна! Виждате, че удържах на думата си и се появих в уреченото време. Но що за хора намирам при вас? Тук е немският чудак, когото взех за полковник Глотино поради голямата му прилика с него, а освен това...

— Помислил сте го за полковника? Само сте го помислил? — прекъсна го другият, който досега беше мълчал. — Не се оставяйте да ви заблуди с предрешаването си! Наистина е той. Къде го видяхте?

Капитан Пелехо разказа накратко за срещата им в Санта Фе, след което човекът, наречен от него гамбусино, повдигна рамене и отвърна:

— Но ето ви доказателството, че си имаме работа с истинския Глотино — в Буенос Айрес живее при банкера Салидо, известен като привърженик на генерал Митре, в Санта Фе отива в казармата, за да шпионира гарнизона ѝ, а после веднага язди дотук, за да изпразни нашия склад. Ще трябва да ни каже кой му е издал неговото местоположение.

— Никой нищо не ми е издавал — обади се дребоськът. — Казвам се Моргенщерн и съм роден в Германия. Тръгнали сме за Гран Чако, за да търсим праисторически животни, а тук, където спряхме да лагеруваме, открих случайно, на латински „фортuito“, горния щит на допотопна гигантска костенурка, на която дадох името „гигантохелония“.

— Щита на костенурка? Къде е?

— Ами ето го — отвърна дребоськът, посочвайки към мнимата броня. — Ще признаете, че в случая имаме работа с гръбния щит на гигантска костенурка!

— Господине, не ни правете на луди! — кипна гамбусиното. — Знаете много добре по какъв начин се правят подобни тайни складове и че за да се предпазят оръжията и барута от влагата, над скривалището се оставя покрив от насмолена глина. Да не ни мислите за толкова глупави да повярваме, че сте взели подобен покрив за бронята на костенурка?

— Но, сеньор, наистина е така! Предположението, че това е глинен покрив, напоен със смола, почива на огромна заблуда. Аз съм

специалист и ви уверявам, че имаме работа с останките на единствено по рода си палеозооложко същество. Можете да бъдете сигурен!

— Не се преструвайте по такъв смешен начин! Сеньор капитан, арестувайте тези двама тъй наречени немци! Касапина е безобиден. Ще го пуснем да си отиде, защото, ако го задържим при нас, само ще ни пречи. Нека си вземе коня и оръжията и да върви, където иска.

Хирургът не можеше и да мечтае за по-благоприятно решение. Набързо оседла своя кон, взе пушката си и се метна на седлото, за да препусне. Но накъде?

— Брей, че невероятна история! — измърмори той под носа си. — Този немски търсач на кокаляци бил полковник Глотино. Как ли не! Той наистина мислеше скривалището на оръжия за някое вкаменено допотопно животно. Типовете, които ни изненадаха, искат да се съюзят с индианците, за да вдигнат бунт срещу правителството. Негодници са. Споменаха, че имат намерение да убият немеца, а той е добър човек и ми се иска да го спася. Ще трябва да се опитам да намеря Татко Ягуар!

[1] Изразът води началото си от следната случка: след завръщането на Колумб от изследователските му пътешествия негови познати започнали да подхвърлят, че не бил извършил кой знае каква работа. Една вечер той ги събрал и попитал може ли някой от тях да постави на масата едно яйце изправено. Никой не успял. Тогава Колумб ударил и счупил яйцето откъм единия от върховете му и то застанало право. С това Колумб показал, че и за най-простото нещо се иска досетливост. — Б.пр. ↑

[2] *Chinchilla lanigeo*. ↑

[3] Една стъпка — мярка за дължина, равна на 24—40 см. — Б.пр. ↑

[4] Трепанг — сушена морска краставица. — Б.пр. ↑

[5] Холотурии (гр.) — бодлокожи. — Б.пр. ↑

[6] *Que sa-restia* (исп.) — Каква скъпотия! — Б.пр. ↑

[7] Горната забележка е необходима за немския текст, понеже, когато Фрице разговаря с местни жители, тоест на испански, говорът му е правилен. — Б.пр. ↑

[8] Мицел — растителната част у гъбите, представляваща разклонени, преплитачи се влакна, която произвежда оплодителните

органи. — Б.пр. [↑](#)

[\[9\]](#) Ел Брасо Валиенте (исп.) — Храбрата ръка. — Б.пр. [↑](#)

[\[10\]](#) Almacén de pólvora (исп.) — барутен склад. — Б.пр. [↑](#)

6. ПОСЛЕДНИЯТ ИНКА

На около двадесетина километра в северна посока от мястото, където се разигра току-що описаната сцена, отвъд Рио Саладо, е разположена Лагуна Тостадо. Полите на вече споменатата Monte impenetrabile, тоест Непроходима планина^[1], продължават отвъд лагуната. Планинската верига се простира покрай Рио Саладо в северозападна посока и може да се прехвърли само на онези места, където има просеки, образувани случайно от някакви природни сили. Тези просеки представляваха входните порти, през които индианците от Чако предприемаха грабителските си походи към населените области.

Същия ден следобед двама души крачеха бавно, търсейки нещо край гората. Единият от тях, който вървеше начело, бе много стар човек, по чието лице имаше толкова многобройни бръчки и бръчици, че едва ли някой можеше да каже колко са. Изглеждаше, сякаш тялото му се състои само от кожа и кости, ала движенията му бяха тъй енергични и сигурни, че човек можеше да го помисли за значително по-млад, отколкото бе в действителност. Облеклото му се състоеше от дълги панталони, направени от мека щавена кожа и къса риза от същата материя. Ризата му бе пристегната над хълбоците от тесен колан, в който беше затъкнат нож. Краката му бяха обути в ниски обувки, прилични на сандали, явно правени от самия него. На праметнат през рамото му ремък висеше голям рог за барут, кожена торбичка с олово и железен калъп за отливане на куршуми. Старецът не носеше шапка, но главата му бе покрита с гъста и дълга, блестяща като сребро коса, която се спускаше по гърба му чак до пояса. Затова пък по лицето му нямаше и следа от брада. На гърба си носеше нещо като ловна чанта, направена от кожата на пума, а в ръката си държеше тежка едноцевна пушка.

Другият бе облечен и въоръжен също като стареца, с подобна чанта на гръб, а и неговата коса стигаше чак до кръста, обаче във всяко друго отношение се отличаваше от него, защото беше най-много

осемнайсетгодишен младеж, не много висок, ала як и широкоплещест, чиито движения издаваха необикновена ловкост. Имаше гарвановочерна коса. Лицето му бе младежки свежо и поруменяло от ходенето. Макар човек да имаше основание да смята, че и той като стареца е червенокож, все пак по някои особености във външността му би могло да се заключи, че младежът не е индианец. Тъмните му очи не бяха малко косо разположени, а липсваха и изпъкналите скули. Устните му бяха изящно изваяни, а малкият му нос в никакъв случай нямаше леко сплеснатата форма, свойствена за носовете на индианците от Южна Америка, по-скоро имаше благородни линии, беше тесен и леко извит. Вярно, че лицето му бе загоряло от слънцето, но първоначално положително е имало много по-светъл цвят, отколкото лицата на обикновените индианци.

Двамата вървяха между водите на лагуната и края на гората и оглеждаха внимателно дърветата. Ето че младежът вдигна ръка, посочи напред и каза на диалекта калчаки от езика кечуа:

— Погледни, Ансиано, изглежда, че е онова дърво. Помня много добре, че беше омбу със същата височина.

От обстоятелството, че младежът си служеше с този език, можеше да се заключи, че е родом от друго място. Омбу, „*Phytolacca dioeca*“, е огромно дърво, чиито листа имат голяма прилика с листата на черницата. Най-забележителното в него е стеблото му — дебела дървесна маса с размерите на огромен дъб, която се разширява бързо в долната си част и се разделя на дебели въздушни корени. Те правят първо няколко извивки над земята и едва тогава потъват в нея. Хората обикновено сядат на тези корени, когато пожелаят да използват сянката на широката му корона. Ала това огромно стебло има толкова трошлива дървесина, че при удар тя се рони като прахан. Ето защо дървото омбу не може да се използва за нищо, дървесината му е негодна даже и за горивен материал. Хората го засаждат само заради сянката, която прави.

— Може да си прав, повелителю — отговори старецът на същия език. — Дървото омбу, под което закопахме нашите вещи, преди да посетим земите на испанците, много приличаше на това. Нека проверим!

Старецът нарече младежа „повелителю“, нещо съвършено необикновено за индианските обичаи. Изглежда, двамата бяха в доста

странни отношения помежду си. Те се отправиха към дървото, спряха под клоните му и сложиха на земята ловните чанти и пушките си. После старецът огледа земята. Посочвайки към едно място, където тревата бе останала доста хилава, той каза:

— Предположението ти е вярно, повелителю. Намираме се на търсеното от нас място. Понеже тук разкопахме земята, тревата не е израснала както трябва. Ще потърся нещата. Дано някой не ги е открил!

Той коленичи и извади ножа си, за да разкопае почвата. Младежът се нагани да стори същото, обаче старецът го помоли:

— Остави, повелителю! Ти си създаден, за да властваш, а не да вършиш работата на подчинените си.

— Въпреки това ще ти помогна, драги Ансиано. Нали знаеш, че го правя с удоволствие, защото ти остаря, а аз съм млад.

Но Ансиано го избута леко с ръка и отвърна:

— Остарял ли съм? Все още не съм стар. Имам само една година над стоте. А моите деди са били къде-къде по-възрастни.

Докато копаяше усърдно, старецът продължи:

— Да, далеч над стоте! Баща ми достигна сто и десет, дядо ми — сто и единайсет, а неговият баща доживя дори до сто и дваисет години. А пък предшественикът му е бил човекът, спасил твоите прародители от ръцете на испанците, когато те убили великия инка Атауалпа и искали да затрият цялото му семейство. Хаукаропора се е казвал онзи твой божествен праотец и същото име получи и ти. Той е бил най-малкият син на Атауалпа и се е родил в далечен край, така че Писаро, убиецът, не знаел нищо за неговото съществуване. Нашето велико царство било разрушено с огън и меч, с коварство, измама и предателство. Казват, че инките били измрели, но ти си жив, последният от синовете на слънцето, и ще дойде време, когато ще накажеш испанците и ще си възвърнеш царството.

Хаукаропора се беше излегнал в тревата и подпрял глава на дланта си, слушаше думите на стареца. Лицето му бе придобило скръбно и меланхолично изражение. Щом Ансиано замлъкна, той въздъхна и каза:

— Толкова пъти си ми го казвал, но не го вярвам. Във всичко ти вярвам, ала само в този случай — не.

— Какво? Не вярваш, че си инка, син на слънцето? — попита старецът учудено.

— В това ти вярвам, защото си ми го доказал, а и аз имам в себе си някакво неопределено чувство, което ми нашепва, че не съм като другите. Но не мога да повярвам, че царството на моите деди би могло отново да се възроди.

Тогава старецът се изправи на крака и отговори с тържествен глас:

— Но ти си длъжен, ти трябва да вярваш, защото има една справедливост, която наказва всеки грях, всяко злодейство и възвръща на невинните каквото им е отнето. Ти отново ще основеш царството на дедите си. Аз ти го казвам, а моята дума е винаги като клетва. Нито един човек не подозира кой си ти, понеже сме го запазили в тайна. Само когато сме сами, си служим с езика на нашите прадеди и те наричам повелител. Има ли при нас други хора, тогава аз ставам беден индианец, а ти — мой внук. Но ще удари часът, когато тази тайна ще бъде разбулена.

— Ала без никакъв успех, дядо! Пожелах да опозная земите и градовете на испанците и ти ме измъкна от моето уединение и ме поведе на изток. Видях градовете, пампасите и жителите им, и сега, когато се връщам, вече знам, че надеждите ни никога няма да се сбъднат.

— Никога ли? Защо?

— Защото онези хора са много силни и хитри, а ние нямаме никакви средства, за да подедем борбата и да я доведем до победен край.

— Силни и хитри! — изсмя се старецът дрезгаво. — Те използват силата си, за да се разкъсват помежду си, а хитростта им не е нищо друго освен коварство, което унищожавя самите тях. Нима в страната няма постоянно бунтове? Почакай още малко и тогава хората ще закопнеят за някой избавител, а избавителят ще бъдеш ти, повелителю.

— Откъде ще взема войници, за да победя?

— Всички червенокожи мъже ще бъдат с теб!

— А откъде ще намеря пари, необходими на всеки военен предводител? Червенокожите народи са бедни.

— Но ти си богат, богат като никой друг!

— Аз? Богат? — попита младежът невярващо.

— Да, богат, безмерно богат — отвърна старецът. И като тупна с длан по ловната си чанта, продължи: — Ей тук нося завещанието на върховния инка, чийто единствен и законен наследник си ти. Откакто баща ти умря, то е все у мен и ще го отворя, когато му дойде времето. Но погледни, повелителю, дупката е разкопана и оръжията ни се показва.

Той беше изхвърлил пръстта навън и започна да вади предметите от ямата. В нея имаше два кожени колчана, пълни със стрели, две дълги копия и два лъка, единият от които, направен изцяло от прозрачно рогово вещество, бе с непозната и странна изработка. Най-накрая Ансиано измъкна и един черен боздуган, който, изглежда, беше от лакирано желязо. Всеки от двамата се въоръжи с по едно копие, колчан и лък. Младият инка взе лъка, изработен от рогов материал, който на дължина достигаше почти два метра. Освен това негов бе и боздуганът. Той го окачи на пояса си, и то от лявата страна, на мястото, където обичайно се носи сабя. Начинът, по който боравеше с боздугана, пораждаше предположението, че е доста тежък.

Старецът се изправи. Той кимна сериозно на младежа и каза:

— Този лък и този хуманчуай са единствените предмети, преминали в ръцете ти от синовете на слънцето. Обичай ги и ги цени, повелителю! Преди малко рече, че си бил беден. Затова ще ти кажа нещо, което досега съм пазил в тайна. Във войската на синовете на слънцето върховният инка, както и всеки военачалник, е носил освен другите си оръжия и един тежък назъбен боздуган, наричан хуманчуай. Обикновените воители са имали бойни секири от бронз. Боздуганът на пълководците е бил сребърен, а боздуганът на върховния инка е бил от чисто злато. Този хуманчуай, който виси на пояса ти, е бил собственост на такъв инка. Направен е от самородно злато.

— От злато? — попита учуденият младеж, който взе боздугана и започна да го оглежда. — Но той е тъмен като желязо!

— Понеже е покрит с тънък слой лак. Засега по теб все още не бива да се вижда оръжие със златен блясък. Но по-късно то ще осветява в ръката ти пътя на твоите воители. Било е спасено по време на бягството на прадедите ти.

— Даже и да е златен този боздуган — поклати глава младежът, — той вече не е опасен за никой неприятел. Сега оръжията

са много по-различни от оръжията по онова време! Какво са хиляда боздугана срещу петдесет пушки или едно-единствено оръдие! Откакто купи в Монтевидео тези две пушки, знам колко слаби са били нашите досегашни оръжия.

— Не мисли така! Шумът на барута те издава на твоя неприятел, а стрелата е мълчалива. С нея можеш да избиеш мнозина, преди да разберат къде се намираш. Но да вървим, повелителю, за да се доберем вечерта до място с вода, където ще можем да утолим жаждата си!

Преди месеци, когато напускаха дивите местности, двамата бяха закопали тук оръжията си с изключение на ножовете и сега отново ги изровиха. Тъй като не счетоха за необходимо да заринат дупката, те я оставиха да зее и продължиха прекъснатото си странстване. Нямаха коне. Завръщаха се пеша в своята далечна родина.

Напускаяки лагуната, те поеха пак пътя си покрай гората. Имаха да носят твърде много неща, обаче това никак не се отразяваше върху бързината на крачките им. Старецът, надхвърлил стоте, вървеше бодро до спътника си, като млад трийсетгодишен мъж. Младежът го бе нарекъл „Ансиано“, една испанска дума, означаваща „много стар човек“, „старец“. Впрочем известно е, че сред индианците в Кордилерите често се срещат хора, които са прехвърлили стоте години.

Там, където вървяха двамата, гората се отдалечаваше от реката, така че помежду двете оставаха обширни поляни, по чиито ниски треви можеше лесно да се върви. Те затърсиха някоя от споменатите вече естествени просеки в гората, за да се отправят в друга посока. След около два часа достигнаха една от тях, която, изглежда, водеше право на север. Беше тясна и ширината ѝ възлизаше най-много на четиридесет крачки. Двамата тръгнаха по нея.

Но не бяха изминали голямо разстояние, когато инката, който имаше все пак по-остро зрение от стареца, изведнъж хвана Ансиано за ръката и бързо го издърпа настрана между дърветата.

— Какво правиш? Какво има? — попита старецът. — Забеляза ли нещо? Може би животно, което ще застреляме, за да се сдобием с прясно месо, а?

— Видях не само едно животно, а много — отговори Хаукаропора. — Точно пред нас на поляната забелязах коне и хора.

— Кой ли може да са? Какво ли търсят тук? Колко бяха?

— Не знам, защото ги зърнах само за миг, а после трябваше да се скрием.

— Умно постъпи, повелителю. Намираме се на територията на абипоните. Трябва да бъдем извънредно предпазливи. Какво правеха онези? Към нас ли яздеха, или в обратна посока?

— Не яздеха, ами лагеруваха.

— Тогава ще се промъкна натам, за да ги наблюдавам.

— Нека отида аз, драги Ансиано! Опасността е твърде голяма, а ти си толкова стар.

— Не съм чак толкоз стар, пък и ти си прекалено млад за подобна работа. Как бих могъл, повелителю, да те оставя да се отправиш към такава опасност!

— Тогава да вървим двамата!

— Не. Един е достатъчен, а двама са много.

Те поспориха още, понеже всеки искаше да поеме риска върху себе си. Но воден от голямата си любов, старецът наложи своята воля и се отдалечи. Измина може би около половин час, докато се завърне. Той се появи пълзешком и съобщи:

— Действително са абипони. Преброих петдесет коня и също толкова хора.

— Откъде ли са взели конете?

— Крадени са, разбира се.

— Как бяха въоръжени?

— С копия, лъкове, стрели и цеви за издухване на малките отровни стрели.

— Значи имат отровни стрели и ще трябва да сме внимателни. Какво ще правим? Можем ли да минем покрай тях?

— Не. Горската просека е твърде тясна.

— Тогава ще се промъкнем между дърветата край лагера им.

— И това не става. Гората е непроходима. Пълзящите растения образуват такъв гъсталак, че преминаването през него е невъзможно. Дори не успях да се промъкна покрай първите дървета, за да преброя точно хората.

— Значи не можем да продължим напред, така ли?

— Не. Трябва да се върнем и да потърсим друга просека в гората. Ела, повелителю!

Те се отправиха обратно и вървяха, докато отново достигнаха тревистата равнина, а после закрачиха покрай леса в предишната посока. След известно време гората извиваше на север, но те пресякоха направо, минавайки през образуваща полукръг равнина. Половината от следобеда бе превалила и слънцето беше слязло вече доста ниско над западния хоризонт.

Докато прекосяваха откритата савана, изведнъж вляво от себе си, тоест на юг и в посока на реката, те забелязаха самотен ездач, който приближаваше в бърз карьер. Същевременно двамата видяха в тревата пред краката си тъмна линия, една широка диря, водеща на северозапад, която, изглежда, следваше и конникът. Те се спряха замислено.

— Какво да правим? — попита инката. — Ще избегнем ли срещата?

— Невъзможно е — обади се старият. — Той е по-бърз от нас и ще ни настигне. Впрочем няма защо да се страхуваме от един-единствен човек.

— Даже и ако е от племето на абипоните?

— И тогава, защото, докато ги доведе тук, ние ще сме вече далеч. Впрочем, доколкото мога да различа, струва ми се, че той е бял.

Разбира се, и ездачът ги беше забелязал и се насочи към тях. Щом се приближи, той спря коня си, поздрави и попита на испански:

— Сеньори, ще ми кажете ли откъде идвате?

— От Парана — отвърна учтиво Ансиано на същия език.

— А накъде сте се отправили?

— През Гран Чако нагоре към планините.

— Кои сте вие?

— Индианци, които не са на ничия страна и живеят в мир с белите.

— Това ме радва. Аз съм доктор Пармесан Руи ел Иберия де Саргуна и Кастелгуардианте.

— Много дълго, а вероятно и много знатно име, нали, сеньор?

— Да. Произхождам от древна Кастилия, където прадедите ми са живели в дворци и замъци. Но тъй като сте се отправили през Чако към планините, ми хрумна... да не би да сте от хората на Татко Ягуар?

— Татко Ягуар? Нима този прочут мъж е наблизо?

— Ами да. Търся го. Мисля, че дирята, която виждате пред себе си, е негова. Значи не сте от отряда му?

— Не. Но много ще се радваме, ако можем да се срещнем с него. Сигурно би ни разрешил да се присъединим към хората му. И тъй, вие мислите, че тези следи са оставени от Татко Ягуар?

— Да. Веднъж бяхме открили вече дирята му, но не продължихме веднага по нея, защото спряхме при някакво допотопно животно. А после, когато ми потрябва, дирята беше изчезнала. Но по-късно се добрах до едно място, където Татко Ягуар сигурно е спирал за известно време, защото оттам нататък следите отново се виждаха.

— Тогава ви молим да ни разрешите заедно да го последваме!

— С удоволствие, стига да не вървите много бавно, защото нямам време за губене.

— Ние тичаме бързо.

— Тогава да тръгваме!

Той подкара коня си в доста бърз ход, но индианците бяха толкова добри бегачи, че не им бе трудно да не изостават. Същевременно, оглеждайки ги по-внимателно от преди, дон Пармесан каза:

— Сеньори, вече знаете името ми. Мога ли и аз да науча как да се обръщам към вас?

— Казвам се Ансиано, а името на моя внук е Хаукаропора. На когото името му се стори дълго, го нарича обикновено само Хаука.

— И аз ще правя така, понеже последните три срички претърпяват в случая една ампутация, а аз обичам подобни операции, защото съм хирург. Какво ще кажете за оперативното отстраняване на капачката на коляното? Ще може ли след това болният да ходи?

— Едва ли, сеньор.

— Едва ли? Дори много лесно, сеньор Ансиано. Само трябва човек да умее да го направи правилно. Едно рязане навреме и по правилата. На мен сигурно ще ми се удаде, понеже, както е известно, аз отсичам всичко, всичко!

Старецът отметна с ръка дългата си коса от челото и погледна хирурга с известно смущение, защото не знаеше какво да мисли след подобни думи. Дон Пармесан забеляза това и попита:

— Може би не ми вярвате? О, извършвал съм такива операции, при които е било цяло блаженство да слушаш как работи трионът за

рязане на кости! А какво мислите за уродливо извитото навътре стъпало? Може ли да бъде излекувано чрез операция?

— За съжаление не мога да кажа, сеньор.

— Не съм сеньор, а дон! Такъв благородник като мен хората наричат дон. И тъй, казвайте ми просто дон Пармесан. Както изглежда, ваша милост познава Татко Ягуар, а?

— Да.

— Радвам се! Мислите ли, че ще прояви готовност да спаси двама сеньори германци?

— Германци? Какво значи това?

— Ами хора от Германия.

— Не съм я чувал тази дума.

— Тогава, изглежда, че географските ви познания са в доста окаяно състояние, сеньор Ансиано. Германия е страна, която се намира отвъд океана, западно от Испания, северно от Русия, източно от Англия и на юг от Италия. Това са границите ѝ. Тамошните хора са пощурели да изкопават гигантски животни. Тъкмо при подобна работа ни спипаха абипоните.

— Абипоните ли? Къде стана това?

— Отвъд Рио Саладо, но от тази страна на Лагуна Поронгос.

— И там ли е имало абипони? Странно! Колко бяха?

— Може би петдесетина.

— Точно толкова, колкото видяхме и ние.

— Къде?

— Ей там, зад нас, в гората.

— Не е на добро. Да не би тези типове да кроят някое нападение? Много ми се иска да намеря Татко Ягуар, за да бъдат спасени немца и слугата му в най-скоро време.

Той разказа на двамата приключението си. Междувременно пак бяха достигнали гората и дирята, следвана от тях, ги поведе покрай дърветата, докато гората се отдръпна малко назад, образувайки неголяма поляна, пред която те се спряха изненадани, защото там пасяха над двайсет коня, а наоколо в най-различни групи бяха налягали същият брой мъже. Щом съзряха новодошлите, те наскочаха от земята, а един от тях, който имаше великанско телосложение и гъста бяла брада, се приближи.

— Този е Татко Ягуар — прошепна Ансиано на хирурга.

Сега великанът имаше много по-различен външен вид, отколкото в Буенос Айрес. В града беше носил изискан костюм, кроен по френска мода, докато тук в кожените дрехи и високите ботуши изглеждаше съвсем иначе. Отначало той сякаш не забеляза хирурга, а се обърна към спътниците му, и подавайки им и двете си ръце, видимо зарадван, извика:

— Ансиано и Хаука! Тук долу, в Чако! Но какво ви накара да се спуснете от вашите планини и каква случайност ви води тъкмо днес насам?

Те му стиснаха ръцете и Ансиано отговори:

— За това ще говорим по-късно, сеньор. Сега има по-важни неща. Ще трябва да спасите двама пленени мъже.

— Какво? Да спася двама пленници ли? Кой са те?

— Дон Пармесан ще ви каже.

Татко Ягуар се обърна към хирурга. Ъгълчетата на очите му се поприсвиха недоволно, докато казваше:

— Дон Пармесан ли? Чувал съм вече това име и ми се струва, че съм ви и виждал. Не ви ли наричат понякога и Касапина?

— Да — отвърна запитаният, — но не позволявам да ми прикачат това име. Аз съм доктор Пармесан Руи ел Иберио де Саргуна и Каст...

— Достатъчно! — прекъсна го Татко Ягуар. — Ще ми кажете ли кои са хората, нуждаещи се от помощта ми?

— Двама немски сеньори.

— Немци ли? Нима е възможно?

— Да. Канеха се да ви последват, за да търсят прастари животни в Чако.

— Прастари животни? Да не би да искате да кажете допотопни? — попита великанът и повдигна вежди в недоволно очакване.

— Да, допотопни. Така е. Беше някаква гигантохелония.

— Не съм чувал досега това име, но моят латински ми казва, че вероятно става въпрос за някоя гигантска костенурка.

— Правилно, сеньор! Заловиха ни точно при черупката на костенурката.

— А как се казват немците?

— Само дявол може да запомни подобни имена! Единият от тях е доктор, а другият му е слуга.

— Доктор Моргенщерн?

— Да, да, тъй звучеше.

— И Фрице Кизеветер?

— Точно тъй, точно тъй! Кизе... беше Кизе.

— Ама че хора! Мисля, че от Буенос Айрес дотук непрекъснато са тичали по петите ми!

— Не е било точно така, защото първо са пътували с параход и след това от Санта Фе са ви последвали на коне. Този доктор Мор... Мор... или както му беше там името, е много мил сеньор, обаче си има някакви чудновати приумици. С него може да се говори само за животински кости и нищо друго не го интересува. Например изобщо не иска да чува за хирургия, а все пак тя е най-обширното поле за действие, което може да съществува. Какво ще кажете за една операция на тумор в езика при усложнения с полипи в носа? Сигурно би било...

— Я оставете туморите и полипите! — прекъсна го Татко Ягуар. — Разкажете ми накратко какво се случи!

Хирургът последва поканата му. Докато говореше, спътниците на Татко Ягуар се приближиха, за да чуят разказа. Всички имаха яки фигури и явно си личеше, че бяха преживели немалко и сигурно нямаше да се изплашат от никакви трудности и опасности. Тримата мъже, които бяха заедно с Татко Ягуар в Буенос Айрес, също се намираха тук. И те правеха съвсем друго впечатление от преди, когато носеха вечерни костюми. Никой не искаше да говори, преди предводителят им да беше взел думата. Минута-две Татко Ягуар гледа замислено пред себе си, после без предисловия се обърна към един от другарите си и го попита:

— Какво ще кажеш, Херонимо? Намисли ли вече какво да правим?

Херонимо не беше твърде висок, ала много широкоплещест, с голяма гъста черна брада и ястребов нос със значителни размери. Можеше да бъде взет за прототип на разбойнически главатар, но всъщност бе много честен човек и любимец на Татко Ягуар. Той повдигна леко рамене и каза:

— Преди всичко важното е дали мислиш да се заемеш с освобождаването на тези непредпазливи хора, или не.

— Трябва да ги измъкнем от капана, в който са попаднали. Те са мои съотечественици. Може би сто пъти казах на доктор Моргенщерн, че няма да го взема със себе си, и не можех изобщо да предположа, че въпреки това ще ме последва. Едно малко наказание не би могло да му навреди, но непременно трябва да го освободя, иначе приликата му с полковника, когото никога не съм виждал, може да се окаже съдбоносна за него.

— Тогава се пита дали абипоните са все още там. Ако е така, просто яхваме конете и отиваме на онова място.

— Едва ли са още там — намеси се старият Ансиано. — Сеньорите ще ме извинят, че си позволявам тази забележка, но не я правя без основание.

Той разказа за видяните от него абипони и описа мястото, където се беше промъкнал до тях.

— Имаше ли при тях бели? — попита Татко Ягуар.

— Не.

— Въпреки това съм почти сигурен, че двата индиански отряда действат заедно и имат една и съща цел. Много вероятно е да става въпрос за някое въстание. Ще накарат абипоните да се разбунтуват. Направили са тайни складове, за да могат да ги въоръжат достатъчно добре. Доктор Моргенщерн е взел защитния покрив на подобно скривалище за гръбния щит на своята приказна гигантохелония. Дори и да се убедят, че той не е полковникът, Моргенщерн е видял и чул толкова много, че това твърде лесно може да ги накара завинаги да му затворят устата. В тази страна човешкият живот не струва нищо, а пък животът на чужденеца е още по-евтин от живота на местния жител. И Антонио Перильо ли беше с тях? Този бикоборец е всеизвестен негодник, значи и той е замесен в бунта. С него имам сметки за уреждане. Капитан Пелехо е предател. А третият? Кой е той? Как го наричаха?

— Не знам как се казва, защото не споменаха името му — отговори хирургът.

— Опишете ми го!

— Беше висок и имаше яка фигура, макар и не чак като вашата, сеньор Ягуар.

— Възрастен ли е, или млад?

— По-възрастен от останалите.

— Каква роля ви се струваше, че играе?

— Изглежда, беше най-важният измежду всички. Говореше тъй, сякаш той бе човекът, който има правото да заповядва.

— А не успяхте ли да разберете дали е офицер, естансиеро, гаучо или нещо друго?

— Не. Изглеждаше като човек, който е все на открито, като някой йербатеро, каскариерио или пък гамбус...

Той млъкна и се замисли, сякаш му бе хрумнало нещо важно.

— Защо не продължите! Да не би да искате да кажете „гамбусино“?

— Да, да, гамбусино. Сега се сетих, че капитанът го нарече най-великия гамбусино.

— Най-великия гамбусино! — намеси се Херонимо. — Да не би да е самият Бенито Пахаро, на когото са дали името Ел Гамбусино Маестро?

— Възможно е — отвърна Татко Ягуар. — Не съм срещал досега този човек, но съм чувал, че бил висок и силен. Е, положително ще разберем с кого си имаме работа, защото твърдо съм решил да осуеят плановите на тези сеньори. Канят се да вдигат бунт срещу Митре, един генерал, когото много уважавам и ценя. Дори само заради това бих искал да си поговоря малко с тях. На всичко отгоре са посегнали и на мои сънародници. Надявам се, че ще тръгнете заедно с мен и няма да ме изоставите!

— Няма, няма! — завикаха хората наоколо.

— Тогава ще ви кажа какво мисля да направим. Двата индиански отряда имат връзка помежду си. Индианците, които са пленили немците, ще се присъединят към другия отряд, и то най-вероятно още днес. Ще лагеруват на мястото, където сеньор Ансиано е наблюдавал червенокожите, и пленниците, разбира се, ще бъдат при тях. Сега ще препуснем натам и ще пристигнем след мръкване. Въпреки тъмнината ще намерим горската просека, а после ще ни водят лагерните огньове. Засега все още не знам как ще постъпим, за да освободим пленниците. Но след като се промъкна до тях и огледам как стоят нещата, сигурно лесно ще се разбере по какъв начин трябва да действаме! И така, ставайте и на конете!

[1] Има се предвид гората, покрила планината. Б.изд. ↑

7. НОЩНО ПРИКЛЮЧЕНИЕ

Слънцето вече докосваше хоризонта, когато мъжете оседлаха конете си. Ансиано и Хаука бяха дошли пеша, следователно бяха принудени да се метнат зад гърба на други двама ездачи. Антон, племенникът на банкера, веднага почувства симпатия към младия красив инка. Той се приближи до него и по испански маниер най-любезно му каза:

— Сеньор, ще се наложи да яздите заедно с някой друг. Мога ли да ви предложа място на моя кон?

По сериозното лице на инката, на което обикновено се наблюдаваше меланхоличния израз, присъщ на южноамериканските индианци, се появи дружелюбна усмивка на благодарност и той отговори:

— Ще ви бъда в тежест, сеньор, но приемам предложението ви. Може би ще имам възможност да ви направя някаква друга услуга. Казвам се Хаука. А как е вашето име?

— Наричат ме Антонио. Няма да ми пречите. Напротив, радвам се, че ще яздя заедно с вас. Сигурно вие се чувствате на коня по-добре от мен. Затова ви моля да ми отстъпите седлото.

Той се метна на седлото, а Хаука пъргаво скочи зад него на коня. Ансиано пък се присъедини към един от другите ездачи. После тръгнаха покрай гората по същия път, по който бяха дошли двамата индианци. Слънцето се скри зад хоризонта и след краткия здрач настъпи вечерта.

Старият Ансиано и неговият „събрат по седло“ яздеха начело заедно с Татко Ягуар. Следваха ги Антон Енгелхард и младият инка с Херонимо, любимеца на Татко Ягуар. Хората се стараеха да избягват всякакъв шум и понеже почвата бе мека и тревиста, конският тропот не достигаше надалеч. Само от време на време се разнасяше пръхтенето на някой кон. Продължиха да се придвижват напред, докато Ансиано спря коня и за да го разберат и останалите, с приглушен глас попита инката на испански:

— Мисля, че просеката е съвсем наблизно. Какво ще кажеш, сине мой?

— Тъкмо исках да ти обърна внимание, дядо — отвърна младежът, — че въпреки тъмнината вляво виждам високо лаврово дърво, което ми направи впечатление, когато излизахме от просеката. То се издига съвсем близо до нея.

— Тогава трябва да слезем от конете и да ги отведем малко назад. Пръхтенето им може да ни издаде. Не знаем дали вторият отряд, където са пленниците, е вече тук, или ще пристигне след време.

Тези думи показаха, че старецът е много предпазлив, и понеже Татко Ягуар не възрази, мъжете се върнаха малко назад и едва тогава слязоха от седлата, за да завържат конете си за храстите и дърветата в самия край на гората. В това време се разнесе тихият, но доловим за всички глас на младия индианец:

— Тихо, сеньори, чувам нещо!

Никой не помръдваше. Инката беше легнал на земята и притискаше ухо в нея.

— Приближават се конници — съобщи той. — Погрижете се конете да не пръхтят.

Всеки застана до своето животно, за да покрие ноздрите му с длан. Най-напред доловиха заглушения от тревата тропот на конете им. После чуха и гласовете на онези, които разговаряха помежду си. Задаваха се отдясно, откъм реката, и язدهха към гората.

— Във вярна посока ли ни водиш, Храбра ръка? — разнесе се нечий въпрос. — Не е никакво удоволствие посред нощ да търсиш тесен проход в гората.

— Това е Антонио Перильо — прошепна Татко Ягуар на своя приятел Херонимо. — Познавам гласа му.

— Знам всяка педя земя в тази местност — отвърна някой на завален, но разбираем испански. — Не сме се отклонили ни най-малко от верния път. Там, където гората се разделя, се издига високо лаврово дърво. Съвсем скоро трябва да го видим.

В момента ездачите бяха толкова близо, че въпреки доста голямата тъмнина можеха да различат отделните дървета.

— Ето го леса — извика същият глас, — а ето го и лавровото дърво. Виждате, че съм се движил като по конец. Направим ли няколко крачки надясно, ще се натъкнем на просеката.

Те се отклониха в указаната посока и се изгубиха.

— Колко добре сторихме, че не спряхме при лавровото дърво! — каза Херонимо. — Иначе щяха да ни изненадат. Какво ще правим сега?

— Ще чакаме! — отвърна Татко Ягуар. — Не можем да действаме, преди единият отряд да се е присъединил към другия и преди всички да са се разположили за нощуване. Разпозна ли втория глас, който чухме?

— Наистина ми се стори, сякаш съм го чувал някога, но не знам къде и кога.

— Тогава ще ти кажа. Онзи, който отговори на Антонио Перильо и е запознат толкова добре с пътя, не е никой друг освен Ел Брасо Валиенте. Храбрата ръка, вождът на абипоните.

— Карамба! Вярно, сега си спомних. Беше гласът на Храбрата ръка. Вече неколkokратно сме разговаряли с него. Значи той е пленил немците! Няма да ги освободи доброволно!

— Няма. По-рано бяхме приятели с него. Тогава щеше да ги пусне заради мен. Но сега и през ум няма да му мине подобна мисъл.

— В такъв случай ще го принудим!

— На първо време няма да го принуждаваме и няма да употребяваме насилие. Защо да проливаме кръв, ако чрез хитрост бихме могли да постигнем целта си много по-сигурно и без никакви жертви?

— Значи си на мнение, че трябва тайно да ги измъкнем?

— Поне ще се опитаме. Всичко зависи от това, каква е околността и по какъв начин са се разположили на лагер.

— И ако успеем? После какво?

— После спокойно си продължаваме пътя.

— Тъй! А не мислиш ли за бунта, който подготвят?

— В същност той не ни засяга.

— О, засяга ни! Ние сме добри и верни поданици на президента. Нима спокойно ще гледаме как го свалят, а може би и убиват?

— Чак дотам няма да се стигне. Вярно, че не знам кой е начело на тези метежници, но в никой случай не е човек, който може да се мери с Митре.

— Възможно, дори много вероятно, но дори да предположим, че бунтът бъде смазан, все пак е сигурно, че ще струва живота и

имуществото на много хора. Следователно нямаме право тайно да офейкаме, а трябва да дадем на тези негодници суров урок.

— Това може да стане само като употребим оръжията си, нали?

— Да. Ще застреляме неколцина от тях.

— Не. Няма да направя подобно нещо. Не убивам хора, ако не е крайно наложително.

— Ето пак един от онези възгледи, които донесе от Севера. Съжаляваш тамошните червенокожи племена, осъдени да загинат тъй мизерно. Може би си прав по отношение на тях, защото наистина е жалко за храбрите дръзки мъже, за които си ни разказвал. Но нашите южноамерикански индианци нямат тези добродетели, те са подли, страхливи и коварни. Изскачат от горите през нощта, за да крадат и избиват спящите хора. Но окажат ли им съпротива или пък ако самите те бъдат нападнати, побягват като бити кучета. Хора, които стрелят с отровни стрели, не могат да бъдат нито уважавани, нито съжалявани. Действително ме сърбят ръцете да им покажа какво означава да направиш Татко Ягуар и мъжете му свои врагове.

— Нека те сърбят! Засега ще се радваме, ако успеем да освободим двамината невинни. Свършим ли тази работа, после ще видим какво още е необходимо да направим.

— Колко хора ще вземеш със себе си?

— Засега само теб. Другите остават тук. Колкото сме по-малко, толкова по-трудно ще ни забележат.

Разговорът бе воден на достатъчно висок глас, за да чуят всички последното нареждане, но и бездруго никой не смяташе да възразява. Всъщност групата нямаше предводител в истинския смисъл на думата и всеки се ползваше със същите права като останалите, но личността на Татко Ягуар, който превъзхождаше другите не само физически, но и духовно, все пак имаше такова влияние, че всички мълчаливо го признаваха за свой водач, комуто бяха длъжни да се подчиняват.

И така, чрез мълчанието си хората му изразиха съгласие с неговите думи. Но един друг човек възрази и това беше старият Ансиано. Той каза:

— Сеньор, защо искате да тръгнете сами? Вземете мен и моя внук! Познавате ни и знаете, че от нас няма да имате вреда!

Татко Ягуар помълча замислено минута-две, а после каза:

— Да, познавам ви. Умеете да се промъквате незабелязано до дивата лама и да ловите кондорите почти в самите им гнезда. Вярно, че не съм виждал още дали можете да се приближите тайно до някой човек, но сега е нощ, а абипоните нямат толкова изострени сетива като сиусите, апачите или команчите от Северна Америка. Освен това тъкмо вие двамата знаете къде лагеруват онези хора. И тъй, ще дойдете с нас. Пригответе се!

— Пушките ли да вземем, или копията и стрелите?

— Само ножовете. Няма да стреляме, а ако ни нападне някой, ножовете ни ще са достатъчни за отбрана.

Двамата индианци оставиха на земята оръжията си, а също и ловните чанти от кожа на пума, за да бъдат движенията им леки и свободни.

— Ами дългите ви коси? — обади се Татко Ягуар. — Ще се промъкваме между и под храсталаци, тръни и пълзящи растения. Ще се заплетете някъде.

Вместо отговор Ансиано раздели косата си на две, прехвърли я отпред и я завърза на възел под брадичката си. Инката постъпи с косата си по същия начин, след което тръгнаха.

Начело вървеше Ансиано. Щом стигнаха до лавровото дърво, те свиха наляво, където започваше горската просека. Докато крачеха тихо в тъмнината, инката прошепна на Татко Ягуар:

— Сеньор, мислите ли, че ще ви се удаде да освободите тези хора?

— Да, ако сега не успеем с хитрост, по-късно ще успеем със сила.

— В такъв случай ще е необходимо да си набавим и още нещо.

— Какво?

— Конне.

— Очаквах да го кажеш, млади ми хитри приятелю. Нуждаем се от четири коня.

— Да. За двамата ви съотечественици, за Ансиано и за мен. Измъкнете с Херонимо хората, а аз и Ансиано ще се заемем с животните!

— Не бързай толкова! Засега не можем да правим подобно разпределение. Трябва да се ръководим от обстоятелствата, които ще заварим.

Продължиха безмълвно напред. След известно време пред тях се появи светлина. Налагаше се да бъдат още по-предпазливи, отколкото досега, и се придържаха толкова близо до дърветата по края на просеката, че сянката им ги скриваше изцяло.

Вече споменахме, че ширината на просеката не бе голяма, но там, откъдето идваше светлината, гората отстъпваше надясно и образуваше малка поляна, заобиколена от много нагъсто растящи дървета и храсталаци. При входа към тази поляна и надясно в дъното пасяха конете. На преден план отляво се бяха разположили хората край няколко огъня, понеже се бе застудило. Разликата между дневните и нощните температури в онези области често възлиза на десет, понякога дори на повече от двайсет градуса по Целзий.

Четиримата бяха легнали на земята, и пълзейки на крака и ръце, се приближаваха към лагера. Сега начело беше Татко Ягуар, а не Ансиано. Тяхното облекло, потъмняло от слънцето, вятъра и дъждовете, напълно се сливаше със заобикалящата ги околност. Само дългата сива коса на стареца можеше да ги издаде, ако бяха тръгнали на разузнаване в Северна Америка срещу тамошните индианци или бели ловци. Ала хората, с които в случая имаха работа, не притежаваха толкова остро зрение.

Ето че достигнаха извивката на гората. Най-близо пасящият кон се намираше едва на шест крачки от Татко Ягуар. Животното трябваше да е видяло или поне да е надушило чуждите хора, но то размахваше опашка и силно движеше уши насам-натам, без да издава какъвто и да е звук, означаващ подозрение или предупреждение.

— Глупаво същество! — промълви немецът на Херонимо. — Всеки кон на команчите щеше да пръхти толкова силно и тъй очебийно щеше да се отдръпне назад, че несъмнено щяхме да бъдем открити. Но въпреки това тези типове би трябвало да забележат, че движи опашката си по начин, който говори за нещо необичайно. Задачата ни ще е лека.

— И аз мисля така — обади се другият. — Виждаш ли какво е положението?

— Разбира се! Огньовете горят толкова силно, че на всеки от тях би могло да се изпече цял вол.

Абипоните бяха може би към стотина души. Една част от тях бяха въоръжени с цеви, копия, лъкове и стрели, а други имаха и пушки. Тези пушки несъмнено произхождаха от скривалището, където доктор

Моргенщерн бе търсил своята прочута гигантохелония. Горяха шест огъня. Край един от тях се бяха разположили белите заедно с някакъв индианец, а около другите пет лагеруваха останалите червенокожи. Хората край първия огън седяха така, че се виждаха само лицата на индианеца, на Антонио Перильо, на капитан Пелехо и на двама войници. Другите двама войници бяха с гръб към подслушвачите, а гамбусиното беше легнал и закрил лице с шапката си, за да не го заслепяват отблясъците на огъня. Мъжете от отряда, който лагеруваше на това място от по-рано, изглежда, вече бяха яли, но новодошлите се мъчеха все още да сдъвчат твърдото сушено месо, което бяха донесли. Същевременно разговаряха така високо, че ако не приказваха едновременно толкова много хора, щеше да се разбира всяка отделна дума.

По случайност огънят, край който лагеруваха белите, се намираше най-близо до края на поляната и за това имаше твърде основателна причина. Само на няколко крачки от него се издигаха едно до друго две средно дебели дървета, на които с помощта на две ласа бяха вързани доктор Моргенщерн и неговият слуга, и то така, че стояха прави, но не можеха да помръднат ни ръце, ни крака.

След като Татко Ягуар огледа как стоят нещата, той направи знак на тримата си спътници да се скрият още по-навътре между клонаците, после се обърна към тях и им каза:

— Ще успеем. Тези хора изобщо не предполагат, че наблизко може да има някой. Двама от нас ще са достатъчни, за да освободят пленниците, но въпреки това е добре, че Ансиано и Хаука се присъединиха към нас. Имате ли огниво?

— Да, носим нашето обичайно огниво.

— Ще свърши работа. Сега слушайте! Искам да изплаша и объркам тези хора. Ансиано, за моя радост виждам, че си се освободил от всичките си вещи с изключение на барутния рог. Да не е празен?

— Не, сеньор, пълен е догоре.

— Добре. Вие двамата ще се върнете назад и щом излезете извън осветеното пространство, ще минете на другата страна на просеката и оттам ще се промъкнете до поляната. Стигнете ли до нея, ти, Ансиано, ще продължиш да пълзиш покрай гората. Виждаш ли онази изсъхнала висока миналогодишна трева? Тя е толкова суха, че ще гори като прахан. Навлезеш ли достатъчно навътре в нея, ще започнеш отново да

се изтегляш назад, изсипвайки тънка, но непрекъсната ивичка барут. Щом рогът се изпразни, взимаш огнивото и подпалваш тревата, след което бързо отиваш при Хаука. Междувременно той вече ще е събрал на едно място четири седла, което никак няма да го затрудни, защото всичките са оставени отсреща без никакъв надзор. Запалиш ли тревата, трябва да изчезнеш веднага, за да не могат неприятелите ни...

— Вече ми е ясно, сеньор — прекъсна го старецът. — Няма да извърша грешка. Щом малкото пламъче достигне барута и пробяга по него, ще съм толкова далеч, че не ще могат да ме видят и следователно изобщо няма да разберат откъде се е появил огънят, който внезапно ще лумне на височина от няколко крачки. Ще се затичат към него, за да го гасят. Схванах плана ви, сеньор.

— Добре. Докато ти изсипваш барута, а Хаука взима седлата, Херонимо ще се погрижи за конете. В същото време аз ще се промъкна до дърветата. Щом се подпали барутът и пламъците обхванат сухата трева, враговете ни, както ти съвсем правилно каза, ще се затичат натам, за да гасят огъня. Ще използвам този миг на всеобщо объркване, за да разрежа ремъците на двамата пленници. После с няколко скока ще дойдем тук. Всеки ще вземе по едно седло и един кон и...

— И двама ще грабнат ей онези пакети — прекъсна го инката.

— Какви пакети? Защо? — попита Татко Ягуар.

— Когато човекът, наричан от вас Касапина, разказваше за пленяването на спътниците си, спомена също, че ученият мъж носел със себе си своите книги и други вещи в два пакета. Е, сега там лежат два пакета, за които предполагам, че са неговите, понеже друг багаж не се вижда. Ако го освободим, тогава нека си получи и собствеността.

— Нямам нищо против, в случай че имаме време, въпреки че не смятам за кой знае колко удобно да се мъкнат книги и други подобни неща из Гран Чако. Е, добре! Сега всеки си знае задачата, която има да изпълнява. Да се залавяме на работа.

Той им обърна гръб и запълзя покрай поляната. Тази работа не беше никак лесна, защото великанът се приближи до споменатия вече огън тъй много, че за да не го осветят пламъците му, се видя принуден да навлезе в храсталаците, а те бяха толкова гъсти, че напредваше извънредно бавно.

Най-сетне той достигна целта си. Намираше се легнал зад двете дървета, където стояха вързани докторът и неговият Фрице, и можеше да чува разговора край огъня. Онова, което долови, се отнасяше до днешните събития.

— Все пак направихме грешка, като пуснахме Касапина да си върви — каза капитан Пелехо. — Сигурно по-късно ще разкаже всичко.

— Какво ще ни навреди? — обади се Антонио Перильо. — Най-напред се пита дали ще му повярват, а дори и да е тъй, хич не ме е еня, ако ми припишат славата, че съм обезвредил полковник Глотино.

— Да, но ако планът ни се увенчае с успех. Обаче не успее ли, тогава онова, което наричате сега слава, ще се превърне за нас в позор.

— Непременно ще успеем, не забравяйте, че този наш червенокож приятел, спечелил си почтеното име Храбрата ръка, ни обещава няколко хиляди воители от племето на абипоните.

— Обещал съм и ще ги доведа — заяви вождът, — ако и вие изпълните условията, които ви поставих.

— Ще ги изпълним.

— Ще ми покажете всички тайни складове с оръжия, които сте приготвили, и ще ни подарите всичко, каквото има вътре, нали?

— Да.

— И ще ме подкрепите ли срещу нашите смъртни врагове, камбасите, като изтеглите вашите войници от границата и се срещнете с нас край езерото?

— Разбира се! Изпратих вече неколцина от моите хора нагоре към Ел Брачо, за да съберат всички налични сили.

— Тогава започваме бойните действия. Камбасите са приятели на белия президент. Те знаят, че ние сме негови врагове и непрекъснато ни пакостят. Накажем ли ги, отнемем ли им всичко, ще станем богати. Останалите племена ще се присъединят към нас и тогава ще събера толкова много воители, че белият президент ще се разтрепери от мен.

Разговорът замря за известно време.

Чутото от Татко Ягуар бе извънредно важно за него, големия и опитен познавач на всички порядки в тази страна. С удоволствие би научил и други неща, но нямаше време да продължи да подслушва, още повече че не знаеше докога щеше да трае настъпилото мълчание. А му се искаше да види и лицето на мъжа, изтегнал се край огъня. По

всяка вероятност той бе прочутият златотърсач, наричан Ел Гамбусино Маестро. Цял свят го знаеше, само той не го бе срещал досега. Но не можеше да чака, докато този човек се изправеше или поне свалеше шапката от лицето си. Всеки миг отсреща можеха да лумнат пламъците на огъня, подпален от Ансиано, а после бе твърде възможно двамата пленници да направят някоя глупост или поне да се държат неправилно, ако преди това не бяха осведомени. Ето защо Татко Ягуар се промъкна колкото можеше по-наблизо до двете дървета, изправи се край храста, който растеше зад тях и го прикриваше, и използвайки немския език, с приглушен глас каза:

— Господин докторе, не мърдайте! Зад вас има човек, който ще ви спаси.

Моргенщерн нямаше достатъчно опит, за да остане неподвижен в подобна ситуация. Той се стресна и полуизвърна глава настрана. И Фрице направи леко движение.

— Тихо, нито звук! Стойте прави и неподвижни и не обръщайте глава! — продължи Татко Ягуар. — Ще ми отговаряте само с „да“ или „не“. Повдигнете ли леко дясното рамо, това означава „да“, повдигнете ли лявото, означава „не“. Аз съм Карл Хамер, Татко Ягуар, с когото се запознахте у банкера Салидо в Буенос Айрес. Разбирате ли какво ви казвам?

И двамата помръднаха дясното си рамо.

— Вързани ли сте тъй здраво, че ремъците да ви причиняват болки?

Мръдване на лявото рамо значеше „не“.

— Тогава кръвообращението ви не е нарушено и лесно ще можете да се движите, ако ви освободя?

Раздвижването на дясното рамо означаваше „да“.

— Това е добре. Ножът ми е вече в ръката. Един мой другар с барут ще запали силен огън в отсрещния край на поляната. Високата гъста и суха трева веднага ще пламне буйно. Изплашените хора бързо ще се завтекат да гасят огъня и за кратко време никой няма да ви обръща внимание. В настаналата бъркотия ще прережа вашите ремъци и ще ви уловя за ръцете. Ще хукнем насам покрай гората, докато достигнем мястото, където виждате четири коня, незабелязано подмамани и събрани от друг мой спътник. Недалеч от тях виждате на земята четири седла, от които всеки ще вземе по едно и...

Той не можа да довърши, понеже насреща, където бе изпратил Ансиано, забеляза да проблясва съвсем малко пламъче. Това пламъче си проправи път няколко стъпки напред, докато достигна барута. Разнесе се силно свистене, подобно на звука „ффффт“, и в същия миг право нагоре се извиси огнена стена, висока може би седем метра.

Най-напред последва миг на безмълвна уплаха. После всички червенокожи и бели наскачаха, крещейки; вождът бе единственият човек, който остана спокоен.

— Удряйте с пончосите и гасете! — извика силно той.

Всеки побърза да последва това указание, но очакваният успех не можеше да се постигне тъй лесно, защото старата изсъхнала трева стърчеше високо над младата зелена трева. Тя гореше като хартия и ако на едно място загасяха пламъците, в следващия миг те лумваха на друго. Конете станаха неспокойни и страхливо запряхтяха. Никой не им обръщаше внимание. Никой не обръщаше внимание и на пленниците.

Когато се разнесе първият изплашен вик, Татко Ягуар изскочи напред, разреза ремъците на двамата пленници, улови ги за ръцете и дърпайки ги след себе си, бързо побягна с тях към мястото, където стояха четирите коня. Херонимо изскочи иззад животните и извика:

— Вързал съм ги заедно. И четирите ги взимам с мен. Донесете седлата!

Той се метна на един от конете и препусна. Силният Татко Ягуар взе от земята две седла заедно с принадлежащите към тях оглавници и юзди.

— Книгите ми, книгите ми! — извика докторът и грабна един от пакетите.

— И кирките с лопатите! — прибави Фрице, като метна на рамо другия пакет.

Ансиано взе едно седло, а младият инка — четвъртото. Щом Татко Ягуар забеляза това, каза:

— Е, добре, значи имаме четири. Не са ни необходими повече. Да изчезваме, бързо след мен!

Той хвърли поглед назад към лагера. Там все още се водеше самоотвержена борба с огъня и никой не забеляза какво се бе случило междуременно на отсрещната страна. Бегълците се втурнаха напред.

Още не бяха стигнали кой знае колко далеч, когато откъм лагера долетя мощен басов глас:

— Tormenta!^[1] Къде са пленниците? Изчезнали са!

При звука на този глас Татко Ягуар се спря като закован и се послуша. Това накара и останалите да престанат да тичат.

— Избягали са! — разнесе се същият глас след няколко секунди. — Освободили са ги, ремъците са разрязани. Съвсем ясно си личи.

— Какъв глас! — каза Татко Ягуар. — Сигурен съм, че го познавам. Та това е...

Каквото искаше да каже по-нататък, остана недовършено, понеже откъм лагера отново се разнесе:

— Огънят е изгасен. На оръжие! Не са могли да избягат наляво. Там се издигаха пламъците. Не са навлезли и в гората, защото е много гъста. Значи са тръгнали надясно. След тях! Двайсет души да останат при конете. Другите да дойдат с мен!

Погледнеше ли човек към лагера, можеше да види невъобразим хаос от суетящи се насам-натам хора, сред които отделните фигури не се различаваха.

— Да изчезваме! — предупреди Херонимо. — Защо се спря, Карлос?

Херонимо също се видя принуден да спре, защото един от навързаните четири коня не искаше да му се подчинява.

— Този глас, този глас! — отвърна Татко Ягуар. — Звукът му просто ме пронизва...

— Стига с тоя глас! Остави го да крещи колкото си иска! Трябва да бягаме, иначе ще ни настигнат.

— Но аз трябва да го видя, трябва...

Иначе толкова разсъдливият човек се намери да остави двете седла на земята, но може би за пръв път, откакто се познаваха, Херонимо остро го скастри:

— Какво те прихвана! Полудя ли? Ако искаш да рискуваш живота си, рискувай го, но не ни излагай и нас на опасност. На мен не можеш да разчиташ!

Той отново подкара конете и този път опърничавото животно се подчини. Херонимо препусна напред.

— Прав е! — обади се Татко Ягуар, опомняйки се сякаш от дълбок унес. — Вероятно се лъжа. Но тази работа няма да я оставя тъй неизяснена. Да бягаме!

Той се понесе с такива дълги скокове, че другите трябваше да положат най-големи усилия, за да не го изгубят из очи, още повече че след като бяха гледали към пламъците, тъмнината им се струваше далеч по-дълбока от преди. Дребничкият учен бе докопал най-тежкия пакет — с книгите. Пъшкаше под товара си, останал без дъх, докато най-сетне го захвърли на земята и извика:

— Фрице, не мога повече! Много ми дотежа. Да се сменим. Дай ми инструментите!

— Добре — отвърна му той. — Ето ви ключовете към праисторическия свят, а аз ще се заема с печатната мъдрост. Ама побързайте, щото отзад ония се носят като фурии.

Продължиха да тичат, доколкото им разрешаваха товарите, но все пак недостатъчно бързо, защото, когато достигнаха края на горската просека, първите преследвачи бяха вече близо зад тях. Изтрещя изстрел и още един, но за щастие, без куршумите да засегнат някого.

Двамата успяха да видят, че Ансиано и инката свърнаха надясно. И те поеха в тази посока. Но съвсем близо зад гърба им, правейки огромни скокове, изникна някакъв мъж, който с дълбок басов глас им извика:

— Спрете, негодници, иначе ще стрелям!

— Гамбусино! — извика докторът. — Загубен съм!

— Не, още не! — отвърна Фрице. — Бягайте! Ще ви спася, като му хвърля едно препятствие в тесния проход, откъдето трябва да мине.

При тези думи той се спря, пропусна господаря си да мине и щом от тъмнината изплува високата широкоплещеста фигура на Ел Гамбусино, хвърли пред него пакета с книги. После побягна. Ел Гамбусино се спъна в пакета и се простря на земята. Въпреки това бързо се изправи и се нареди да продължи. Обаче в същия миг чу пред себе си повелителен глас:

— Стой! Тук е Татко Ягуар със своите хора. Който се приближи против волята ми, ще получи куршум.

Това го накара да спре. Дали не се опитваха да го измамят с името на прочутия мъж? Той легна на земята и пропълзя няколко метра напред. Но ето че наистина видя пред себе си цяла група мъже. Ако се

погледне някой предмет отдолу нагоре на фона на небето, той може да бъде различен дори в мрака на непрогледна нощ. По такъв начин Ел Гамбусино забеляза, че тези мъже бяха изцяло облечени в кожа, а на главите си носеха широкополи шапки, нещо, което е рядкост в пампасите и граничещите с тях области. По това той разбра с кого си има работа.

„Мътните го взели, не съм се излъгал — каза си той. — Наистина е проклетият Татко Ягуар! Ако продължа напред, ще нареди да открият огън, това е сигурно. Трябва да се върна. Но той ще ми плати за номера, който ми изигра днес. Това е първият му номер, но ще остане и последен.“

Той запълзя обратно назад, после се изправи на крака и тъкмо свиваше отново в просеката, когато го посрещнаха първите негови хора, които бе изпреварил, силно увлечен в преследването.

— Назад! — заповяда им той. — Нищо не може да се направи.

— Нищо ли? — попита Пелехо, който се намираше сред тях. —
Защо?

— Изчезнаха и са загубени за нас — поне засега.

— Но как така?

— А знаеш ли кой мерзавец ги е освободил? Татко Ягуар!

— Невъзможно! Сигурно си се излъгал.

— Не. Видях хората му и чух неговия глас. Бързо да се връщаме. Трябва да направим съвещание и да вземем всички предпазни мерки, за да не бъдем изненадани, защото този човек е в състояние да ни нападне още днес.

— Едва ли!

— Не ти се вярва? А защо?

— Искал е само да освободи пленниците. Ако е имал намерение да ни напада, щеше да го стори още преди.

— Възможно, но му нямам доверие. Познавам го доста добре. И той... е, и той ме познава малко... от по-рано. Ако ме е познал по гласа, сигурно ще се лепне по петите ми.

— Имате да уреждате сметки помежду си ли?

— Да, и то не какви да е, така че елате! Знам, че нямаме време за губене!

По най-бързия възможен начин се върнаха в лагера, където Ел Гамбусино даде заповед незабавно да оседлаят конете и да изгасят

огньовете, защото трябвало да тръгват.

— Ще се махаме ли оттук? — попита Антонио Перильо. — Нима е необходимо?

— Да, трябва да изчезнем, ще отидем поне толкова надалеч, че Татко Ягуар да не може да ни открие през нощта.

— Няма да поеме риска да ни нападне!

— Ха! Аз ти казвам, че подобно нещо не е никакъв риск за него.

Изказвайки съгласието си с Ел Гамбусино, сега взе думата и вождът:

— Ако Ягуара е освободил пленниците, трябва да се махаме оттук. Само той може да свърши подобно нещо, да измъкне двамата бели мъже. С него е имало и други хора, които е накарал да подпалят тревата с барут. Докато гасяхме огъня и не обръщяхме внимание на пленниците, той ги е отвел. Ягуара знае, че съм се заклел да го убия. Трябва да изчезваме, защото тук не можем да се защитаваме. Ще спрем на някое по-подходящо място, за да се посъветваме какво да правим.

След тези думи нямаше какво да се каже повече. Оседлаха конете и едва сега забелязаха, че четири от тях липсват заедно със седлата, юздите и двата пакета на пленниците. За щастие имаха няколко резервни коня. Щом изгасиха огньовете, колоната потегли, като конниците язدهа по индиански обичай един зад друг.

Пътят им водеше все по-навътре в горската просека, която постепенно се разширяваше все повече и повече. Окажеше ли се, че е без изход, тогава целият отряд сигурно щеше да падне в ръцете на Татко Ягуар. Обаче вождът Храбрата ръка познаваше местността твърде добре, за да може да се заблуди. След около два часа гората от двете страни се отдръпна назад и те излязоха на широко открито поле, по което яздиха около четвърт час, за да спрат след това на кратко съвещание. Ездачите слязоха от конете и образуваха кръг, в който белите насядаха заедно с вождя.

— Дори и Татко Ягуар да ни последва до края на гората — каза Храбрата ръка, — тук не би ни открил. Тъмно е и той не може да види в каква посока сме поели. Нека сега сенъорите се посъветват какво да предприемем.

— Няма да правим съвещание по вашия продължителен и бавен начин — отвърна му Ел Гамбусино. — Ще бъдем кратки, а после пак

тръгваме на път, за да се отдалечим колкото се може повече от Ягуара.

— Значи наистина мислиш, че този опасен човек ще ни преследва?

— Несъмнено, разбира се, ако ме е познал по гласа.

— Познал те е.

— Демонио! Откъде пък знаеш?

— Съвсем не е нужно да те е познал по гласа, защото те е видял, когато е освобождавал пленниците.

— Не ме е видял, тъй като, доколкото си спомням, бях покрил лицето си с моята широкопола шапка.

— А не познава ли фигурата ти, сеньор?

— Да, обаче има много подобни фигури, а аз съм облечен съвсем различно от тогава, когато се видяхме. За да ме разпознае наистина, е необходимо да ми види лицето, или да чуе гласа ми.

— И мислиш, че е познал гласа ти?

— Да, понеже за съжаление крещях твърде силно. Да знаех, че този човек е наблизо, разбира се, щях да мълча. Убеден съм, че ще ме преследва.

— А и да не преследва теб, ще преследва нас, абипоните.

— Защо станяхте негови врагове?

— Бяхме нападнали камбасите, когато той се намирал при тях. Дойде при нас, за да ни предложи мир. Но ние не желяехме да върнем плячката, която бяхме заграбили. Дори искахме да продължим плячкосването, и го отпратихме да си ходи. Отиде си ядосан, а един от нашите изпрати по него отровна стрела, но тя остана забита в дрехата му, тъй като коженото му облекло е толкова здраво и дебело, че не може да бъде пронизано от стрела. После убихме двама вождове на камбасите и мнозина от техните хора. Избихме всички старци, всички мъже, деца и юноши. Отведохме с нас само жените и дъщерите им. Тогава той застана начело на другите племена на камбасите и ни нападна.

— Кой победи?

— Той, защото грабне ли оръжието, е непобедим. Гневът му струваше живота на мнозина от нас, а камбасите получиха обратно не само каквото им бяхме отнели, ами и много други неща. Така станяхме смъртни врагове. Ето защо трябва да ни дадете пушки и барут, за да можем да си отмъстим. Воините на абипоните жадуват да накажат

камбасите. Ако изпълните обещанието си, ще спечелите в наше лице верни съюзници.

— Ще получите каквото сме ви обещали. Намираме се на път към нашите тайни оръжейни складове. Щом отношенията ви с него са такива, аз съм действително убеден, че той бързо ще тръгне след нас.

— А и да не е така, той ще преследва мен — намеси се Антонио Перильо. — Нали знаете какво се случи в Буенос Айрес. Той изложи не само мен, а и другите бикоборци. Ако ми падне в ръцете, не бива да разчита на снизхождение, още повече като се знае, че е привърженик на Митре.

Сега се обади капитан Пелехо:

— Вече съм слушал много да се говори за този човек, но никога не съм имал работа с него. Мен няма да преследва. Обаче след чутото от вас, сеньори, съм наистина убеден, че той ще има желанието да тръгне по следите ни. Но ми се струва, че това няма да бъде толкова лесно.

— Защо? — попита Ел Гамбусино.

— Следите изчезват.

— Тъй! Хмм! Изглежда, нямаш особена представа от изкуството да се разчитат дири. Ще ти кажа, сеньор, че човек като Татко Ягуар намира всяка диря и после е изключено да я изгуби, освен ако си няма работа с някой също тъй опитен противник — да речем, с човек като мен. Аз мога да извърша онова, което никой от вас не е в състояние да направи — да заблудя този човек или поне да му изиграя някой номер.

— Ще яздим през пясъчната пустиня, през гори, блатата и реки. Да ни последва навсякъде, без поне веднъж да изгуби следите ни — това надхвърля човешките възможности.

— За целта не е необходимо нищо освен хитрост и опит. А Ягуара притежава предостатъчно и от едното, и от другото. Но няма защо да спорим дали ще открие дирите ни, или не. За него не е необходимо да ни следи, защото знае много добре накъде сме се отправили.

— Невъзможно! Та кой може да му е казал? Сред ръководителите на нашето начинание няма предатели, а подчинените им не знаят нищо.

— Размислих над тези неща и ми хрумна за какво говореха сеньорите малко преди избухването на пожара. Аз самият мълчах и не

участвах в този издайнически разговор, който сигурно е бил подслушан от него.

— Е, кажи, за какво говорехме? Не си спомням да съм казал и една дума, която би могла да ни издаде.

— О, каза! Говорехте за нашите тайни оръжейни складове.

— Но не и за местата, където се намират!

— После говори и за това, че си изпратил хора до пограничните селища, за да дадат заповед на войниците ви да се отправят към езерото.

— Споменах ли името на това езеро?

— Не.

— Е, ама има страшно много езера. Нека намери онова, което съм имал предвид.

— Забравяш, че нашите пленници са при него. За съжаление бяхме толкова сигурни, че са в ръцете ни, та в тяхно присъствие говорихме твърде много за неща, които хич не са за ушите на чужди хора, а още по-малко за ушите на такъв неприятел.

— Знаят ли името на езерото?

— Много добре, ти самият ги заплашваше, че ще бъдат удавени във водите му.

— По дяволите! Действително неприятно! Но кой можеше да предположи, че толкова скоро ще ни се изплъзнат! Сега той вероятно ще препусне към Lago de los Carandayes^[2].

— Разбира се, че ще го направи, ако не съм аз. Ще го заблудя. Ние дойдохме от юг, пресичайки реката, за да се отправим на север или северозапад. Но сега ще се върнем и отново ще прехвърлим реката.

— Що за идея, толкова много да заобикаляме!

— Няма никакво заобикаляне. Ако тръгнем веднага и потърсим някоя друга просека, през която отново да оставим гората зад гърба си призори ще се озовем край реката, ще я прекосим и ще изминем доста път навътре в пампата. Ще яздим до вечерта. После ще си отпочинем два-три часа и по друг път пак ще се върнем тук.

— Още един ден езда, значи ще загубим два дни!

— Какво значение има тази загуба, ако така ще се отървем от Татко Ягуар?

— А дали ще ни се удаде?

— Непременно. Татко Ягуар ще може да започне преследването едва призори. А тогава ще сме вече край реката, където той ще стигне едва привечер, тъй като ще е принуден да язди бавно, за да не изпуска из очи следата. На втората вечер ще се добере до мястото, откъдето ние отново ще се отправим обратно. Но той така и няма да го разбере, защото по една или друга причина дирята ни междувременно ще е заличена.

— Мислиш ли? Това би било наистина извънредно изгодно за нас. С удоволствие бих одобрил предложението ти, ако знаех, че ще има успех.

— Ще има.

— Тогава можем да отидем и до форт Тио, за да се снабдим с нови хранителни припаси!

— Да, можем. Съгласен съм.

Антонио Перильо нямаше какво да възрази, а вождът заяви:

— Планът на Ел Гамбусино е замислен много умно. Ще измамим Ягуара и ще се изплъзнем от лапите му. Ами колко души има с него?

— Не мога да кажа съвсем точно. Доколкото можах да ги различа в тъмнината, бяха може би между дваисет и трийсет.

— Стигат му. Ние наброяваме десет пъти по десет воини, но неговите мъже си служат с оръжията по-добре от моите. Във всички случаи ще е по-разумно да се срещнем с него едва когато към нас се присъединят и други племена от абипоните. И тъй, нека тръгваме, за да го заблудим колкото се може по-скоро. По-надолу знам една друга просека в гората, която ще ни отведе при реката.

Отново възседнаха конете и препуснаха към гората под остър ъгъл с посоката, към която се бяха придържали досега. На бедните им коне предстоеше неимоверно напрежение.

[1] Tormenta (исп.) — гръм и мълния, по дяволите! — Б.пр. ↑

[2] Lago de los Carandayes (исп.) — Езеро на палмите. — Б.пр. ↑

8. ПИЯВИЦИТЕ НА ДОН ПАРМЕСАН

В това време Татко Ягуар, човекът, чието име Ел Гамбусино и хората му споменаваха твърде често, съвсем не се бе разтревожил толкова много, колкото си въобразяваха, защото... спеше тъй сладко и кротко, сякаш се намираше в леглото си в Буенос Айрес или в Монтевидео.

Щом Ел Гамбусино се оттегли, Татко Ягуар отиде до просеката и се послуша внимателно. Той го чу как разговаря с другите някъде встрани, но не успя да разбере думите му. Острият му слух долови, че се отдалечаваха. След това повика двама от хората си, на които можеше да се разчита, и ги изпрати на стотина крачки навътре в просеката, където трябваше да застанат на пост — единият откъм десния край на гората, а другият — откъм левия. Беше им наредено да си отварят очите на четири и при най-малкото враждебно раздвижвана на враговете да стрелят с пушките си.

С това Татко Ягуар сметна, че е направил всичко, което повеляваха разумът и предпазливостта. И през ум не му минаваше да напада неприятеля, поне днес не, а още по-малко пък мислеше да отнема на хората си от съня, толкова необходим за всички, за да се събудят с нови сили за следващия ден, който щеше да бъде може би твърде изморителен.

После той се върна при своя отряд, за да прочете най-напред едно конско евангелие на доктор Моргенщерн и Фрице. Заговори на испански, за да го разбират и спътниците му.

— Сеньор, и аз не знам какво да мисля за вас — каза той. — Обичам да бъда учтив, особено към господата с вашето образование и вашите знания, но въпреки това не мога да крия, че щяхте да постъпите по-добре, ако бяхте останали в Буенос Айрес.

— Ами какво щях да правя там, сеньор? — попита облеченият в червено дребосък. — Та нали исках да намеря някой глиптодонт, мегатериум или мастодонт. Нима подобни животни могат да бъдат изкопани в Буенос Айрес?

— Да бяхте отишли в пампасите.

— Така и направих.

— Не сте. Или си мислите, че тук се намирате в пампата?

— Да, в някаква пампа между река и гора, „флувиус“ и „силва“, както казва латинистът.

— Но как стана тъй, че тръгнахте в същата посока, която избрах и аз?

— Исках да се срещна с вас.

— Нали ви казах, че нямам нужда от вас! Не само че ми създавате затруднения, но излагате и самия себе си на голяма опасност.

— Тъй ли мислите? Сеньорите, които ни плениха, се бяха заблудили и сигурно скоро щяха да разберат грешката си.

— Я не си въобразявайте подобни неща! Животът ви бе в опасност.

— Животът ми, на латински „вита“? Не ми се вярва.

— Защото сте голям, добродушен и безобиден шаран, който няма никаква представа какви щуки се въдят в езерото. Навсякъде другаде може да сте си на мястото, но в Гран Чако — не.

— А аз съм убеден тъкмо в обратното, понеже самият вие ми загатнахте, че тук се намират останки от допотопни животни.

— Ако продължите да търсите тези същества, присъединили се отдавна към дедите си, в оръжейните и барутни складове на нашите политически водачи, някой път можете много лесно да хвъркнете във въздуха. От доблестния дон Пармесан, на когото трябва да благодарите за освобождаването си, научих как са ви пленили. Моля ви да ми разкажете, какво се случи след това.

— Какво се е случило? Нищо особено, сеньор Хамер. Щом извадиха съдържанието на ямата, където беше моята гигантохелония, те го разпределиха помежду си и отново я засипаха. После ни вързаха върху конете и потеглихме. Как ли не се молих да вземат и гръбния щит на гигантохелонията, но ми отказаха категорично.

— Значи все още вярвате, че става въпрос за костенурка?

— Убеден съм, и то беше екземпляр с наистина великански размери. Що се отнася до по-нататъшните ни преживявания, ние яздохме през гората, пресякохме реката на едно плитко място и отново навлязохме в гората, където се спряхме при някакви други индианци. Аз и моят Фрице получихме по парче месо и го изядохме. После ни

вързаха за дърветата и стояхме там, докато дойдохте и ни взехте. Това е всичко, което мога да разкажа — една извънредно проста и прозаична история.

— Наричате всичко това просто и прозаично? — изсмя се неволно Татко Ягуар.

— Разбира се! Нямаше и следа от поезия. Неколкократно се опитах да дам на разговора друг, по-приятен за мен обрат, и започнах да приказвам за дилувиума, за пещерната мечка, за мамута и за други хубави неща, ала не намерих отклик.

— Вярвам ви! Помолиха ви да си държите устата затворена, нали?

— Е, всъщност не са ме молили. По-скоро ми го казаха по начин, който говореше за малко повече остроота и енергия.

— Достатъчно, сеньор, да оставим този въпрос! За какво разговаряха тези хора?

— За нищо особено. Затова и не обърнах внимание на думите им. Приказваха за бунт, за кавалерия и оръдия, за индиански нападения, изобщо само за неща, които с нищо не могат да заинтригуват хора като мен.

— Бунт, артилерия, кавалерия, индиански нападения? И вие наричате всичко това „нищо особено“? Сеньор, били са изключително важни неща!

— Може би за вас, но не и за мен! И дума не запомних. Впрочем все още си мислех за гръбния щит на моята гигантохелония. Ако искате да чуете по-големи подробности за разговорите на тези хора, обърнете се към моя Фрице. Той не е учен и следователно е могъл да отдели повече внимание на подобни дреболии.

Фрице все още не си беше отворил устата, но сега бързо взе думата, и то на немски език:

— Наистина, гос'ин Хамер, страшно внимавах и мога да ви кажа сичко, дето ви интересува. Но направете ми услугата да си служите с родния ми език. Принудят ли ме да дискутирам с някой немец на испански, направо ми призлява.

— Щом искате — с удоволствие — усмихна се Татко Ягуар. — После ще кажем на другите на испански какво сме говорили. Преди всичко бих искал да знам дали успяхте да разберете какво търсят тези бели при индианците.

— С туй сведение мога най-покорно да ви услужа. Негодниците си мислеха, че ний двамата не ще можем вече с нищо да им навредим и само за да ни ядосват, говореха съвсем открито за тайните си. Отиват в Чако да разбунтуват абипоните срещу правителството и да ги придумат да предприемат нападение. Но вождът им, старият Брасо Валиенте, е голям хитрец и постави свои условия. Преди туй иска да нападнат камбасите, дето вий, гос'ин Хамер сте предвождали срещу него. Белите трябва да му помогнат в туй начинание. Той иска оръжия и войници.

— Аха! И обещаха ли му ги?

— Разбира се! Капитан Пелехо ще събере войниците. Той мами доверието на своите началници. Те са го изпратили на границата, за да инспектира гарнизоните, разположени по нея. Но той няма никакво намерение да ходи дотам, а е разпратил доверени лица със заповед до онези военни части да се придвижат към Чако, за да се срещнат там в определен ден и на определено място. Тези хора ще помагат на абипоните срещу камбасите.

— План и половина! По такъв начин вождът ще получи исканите войници. А как ще му предадат обещаните оръжия?

— Работата е подготвяна грижливо от дълго време. За тази цел отдавна са създадени тайни складове и са натъпкани с муниции и оръжия. Нашта костенурска пещера беше такъв склад. Сега те ще ги отворят всичките. По такъв начин абипоните ще бъдат въоръжени и поведени срещу камбасите. Отмъстят ли си, после ще преминат границата с няколко хиляди души и от все сърце ще подкрепят бунта.

— Наистина трябва да призная, че този план е направо ужасен. Да накараш да нахлуят хиляди червенокожи и да им развържеш ръцете да убиват и палят, само за да могат неколцина души чрез кръвта на съгражданите си да се докопат до богатство и държавни служби! Кой оглавява това страшно начинание?

— Туй ми е мътно. Но началникът на тукашния отряд е Ел Гамбусино, както ми показаха очите. Той е адмиралът на цялата флота, комуто трябва да се подчиняват останалите.

— Чухте ли някакви подробности за него, за името и родината му, какъв е всъщност, нещо за миналото му?

— А, туй са много въпроси, събрани в един-единствен. Да видим дали ще успея да им отговоря поотделно. Казва се Бенито Пахаро,

което, както е известно, означава Бенедикт^[1] Птичаров. Родината му е загадка за мен. А що за човек е всъщност — нямам представа.

— Говориха ли за мен?

— И още как! Всяка тяхна втора дума бе „Татко Ягуар“. Взели са ви на мушка. Паднете ли им в ръцете на тези мерзавци, лошо ви се пише.

Хамер се загледа минута-две мълчаливо пред себе си и после продължи да разпитва:

— А успяхте ли да разберете къде ще се събират войниците?

— Да. При някакво езеро — Lago de los Carandayes, което означава Езерото на палмите.

— Къде се намира?

— Не споменаха.

— И аз не знам къде е, но ще разпитам.

Той се обърна към своите другари, после към стария Ансиано, към младия инка, та дори и към хирурга. Но никой не беше чувал името на това езеро, камо ли да знаеше къде се намира.

— Да не би да е във вътрешността на Чако, сред пустинята? — обади се замислено Хамер.

— Възможно е — намеси се Фрице, — защото, когато ставаше дума за пушките и складовете, казаха, че били разположени един подир друг навътре в пустинята и от последния склад се отивало до Езерото на палмите. Чух имената на всички складове.

— Тъй ли? Как се казват?

— Трябва най-напред да си припомня. Бяха все извори, четири на брой, и към всеки от тях се прикачаше по някакво животно, а само към четвъртия — близнаци. Ама кои животни бяха... да, сетих се. Първият се казваше Fuente de los pescados^[2], вторият — Fuente de los sangui-juelas^[3], третият — Fuente de los crocodilos^[4] и четвъртият носеше името Fuente gemela^[5].

Радостно изненадан, Татко Ягуар скочи на крака и извика:

— Чудесно, чудесно! Всички имена са ми известни, бил съм на всички тези места. Но и вие самият познавате един от изворите. Там, където сте копали за костенурката и сте уловили много риба. Били сте край Фуенте де лос пескадос, Извора на рибите. Вторият извор се намира оттатък гората. Водният басейн, подхранван от него, гъмжи от пиявици. От там носи и името си. Третият е близо до лагуната Онда и

влива водите си в една блатиста лагуна, пълна с крокодили, а четвъртият се състои от два отделни извора, които недалеч събират водите си, откъдето идва и името — Извора на близнаците. Всеки един от изброените извори е отдалечен от следващия на около ден и половина път с кон и са разположени в свършено права линия. Ако тази линия се продължи до северозапад, сигурно ще се стигне до Езерото на палмите, което не ни е известно и където ще трябва да се съберат войниците. Колко хитро са разположили скривалищата край тези извори! Можеш да стигнеш от едното до следващото през пустинята, без ездитните и товарните животни да са принудени да страдат от прекомерно голяма жажда. Фрице, благодаря ви! Планът ми е вече готов. Ще посетим изворите преди червенокожите, и ще изпразним складовете, преди да пристигнат. А след това потегляме към Езерото на палмите, за да задържим войниците. Това място изглежда избрано много добре, защото наоколо живеят най-многобройните и заможни племена на камбасите. Следователно Ел Гамбусино със своите абипони и войниците могат да вземат голяма плячка. Обаче ние ще им попречим!

— Да, разбира се — съгласи се радостно Фрице. — Ще признаете ли, гос'ин Хамер, че една такваз гигантохелония си има и своите добри страни? Без туй гигантско животно нямаше да разкрием тайната им. А вие не искахте да ни вземете. Сега обаче очаквам вашата нежна благодарност да ни осигури две седящи места във вашето сърце.

— Добре, ще дойдете с мен и ако не откриете нещо в дилувиума, вината няма да е моя. Но аз ще ви намеря най-голямата гигантска жаба, каквато е живяла по времето на Ной!

— А аз — обеща въодушевено Моргенщерн — отсега нататък ще обръщам най-голямо внимание на всички разговори, в които става дума за бунтове и убийства, защото разбрах, че чрез тях човек може да се добере до големи палеонтоложки открития.

— Добре, скъпи земляко! Но сега ви съветвам да легнете да се наспите, понеже се нуждаете от почивка. Утре ставаме в ранни зори и ни очаква такава езда, която сигурно ще е изморителна за вас. За „лека нощ“ ще ви призная най-открито радостта си, че спасихме вашите инструменти. Сега ще можем да ги използваме много добре, тъй като ще трябва да разкопаваме складовете.

Това признание направи учения толкова горд, че той радостно прошепна на своя слуга:

— Фрице, чу ли, те имат нужда от мен и от моите вещи. Наистина ли го чу? Ти все повече ще почнеш да разбираш, че никой човек не може да съществува без науката, наречена на латински „сциенция“.

Толкова доволен той не беше заспивал от дълго време. И другите потънаха в най-дълбок сън и само през час двамина от тях биваха събуждани, за да сменят споменатите вече постове.

Едва се беше зазорило, и последните стражи разбудиха спътниците си, защото трябваше да се съобразят с обстоятелството, че Ел Гамбусино и неговите индианци могат да се намират все още на онази поляна и да сметнат този час като подходящ за нападение. Засега отложиха закуската и Татко Ягуар издаде заповед да възседнат конете и да се придвижат към поляната. Макар и да бе напълно убеден, че през нощта червенокожите са я напуснали, той все пак сметна за уместно да вземе предпазни мерки и да изпрати напред няколко разузнавачи без коне.

Търсейки непрекъснато добро прикритие, те се отправиха към вчерашния лагер на индианците. Щом го завариха празен, дадоха сигнал на другарите си да се приближат, след което продължиха в кариер през просеката, докато гората свърши.

Тук забелязаха следите на индианците, водещи навътре в равнината. Те им дадоха доказателство, че неприятелите бяха напуснали гората още вчера вечерта. Дали са запазили същата посока, или това бе само някоя хитра уловка, засега оставаше неизвестно. Във всеки случай беше уместно да се подготвят за езда през безводната пустиня. Нуждаеха се от вода. За щастие Татко Ягуар знаеше недалеч оттам, в края на гората, поточе, което се скриваше пак в земята само на няколко крачки от извора си. Който живее в пустошта, запомня подобни места много добре и никога не ги забравя. Напиха се с вода до насита, оставиха и конете да пият на воля и после се отправиха на път с убеждението, че ден и половина няма да видят и капка вода.

Проследиха все още видимата диря на абипоните и скоро стигнаха до мястото, където отрядът бе лагерувал. Татко Ягуар нареди да спрат, за да го огледат. Херонимо започна внимателно да изследва изпотъпканата трева, след което изказа преценката си:

— Лежали са до настъпването на деня. Следователно са тръгнали оттук неотдавна, но странното е, че пак са се върнали към гората. Каква ли причина може да са имали?

— Възможни са две причини — отговори Татко Ягуар. — Или връщането им е само обикновена хитрост, целяща да ни заблуди и отклони от дирята им, или представлява тактическа предохранителна мярка, за да ни се отплатят за вчерашното поражение.

— За каква мярка говориш?

— Може би искат, като прекосят гората на някое друго място, да ни излязат в гръб и ненадейно да ни нападнат.

— Разбира се, не е изключено. Решили са да се бунтуват и ако все още не са се отказали от глупостта да смятат твоя съотечественик за полковник Глотино, естествено ще направят всичко възможно да го обезвредят. Затова е твърде възможно да кроят някое нападение. Нека заповядат! Ще се радвам, ако се осмелят да се заловят с нас. Куршумите ни здравата ще поразредят редиците им.

— Убеден съм, че няма да ни нападнат открито. Вярно, не бива да изключваме възможността да ни търсят. Но мисля, че е по-вероятно да са се върнали, за да ни отклонят от дирите си и да ни накарат да повярваме, че са се отказали от отиването до Езерото на палмите. Но няма да успеят да ни измамат!

— Значи си на мнение да продължим да яздим и изобщо да не обръщаме внимание на новата посока, в която са свърнали оттук?

— Длъжен съм да ѝ обърна внимание и ще ѝ обърна, но не по начина, по който те вероятно очакват. Трябва да разбере какво са намислили и затова ще тръгна по тази диря, докато си изясня положението. Ти ще ме придружиш, а другите нека да останат да ни чакат тук.

Той разстави постове и потегли с Херонимо, яздейки в кариер по следите, оставени в тревата от конете на абипоните. Дватама конници достигнаха гората и просеката, през която неприятелите бяха минали преди тях, и препускаха по нея, докато се добраха до другия край на гората. Там пред тях отново се ширна откритата тревиста равнина и те ясно видяха, че следите водеха през нея право към реката. Татко Ягуар дръпна юздите на коня си и каза:

— Така си и мислех. Ако са искали да ни преследват, щяха да завият тук, за да се доберат покрай гората до онази местност, където

предполагат, че се намираме. Но отправянето им към реката ме кара да си направя извода, че таят глуповатото намерение да ни заблудят.

— Да заблудят нас! Та как ще стане тая работа, когато следите им винаги ще са пред погледа ни!

— Не винаги. Тъкмо защото ще трябва да посветим изцяло вниманието си на тези следи, не ще можем да яздим тъй бързо, както във всеки случай са яздили те. Вечерта ще бъдем принудени да спрем, защото през нощта няма да виждаме дирята. А ако те продължат да яздат и тогава, ще спечелят такава преднина, че на следващия ден следите едва ли ще се забелязват. Но, разбира се, ние няма да се оставим да ни измамат. Знаем, че отиват към Езерото на палмите, и ще поемем направо в тази посока. А сега да се връщаме!

Препуснаха обратно и щом стигнаха при спътниците си, всички потеглиха към Лаго де лос карандайес. Първата цел и първият важен обект по пътя дотам беше, както се спомена вече, Извора на пиявиците, разположен на ден и половина път в северозападна посока.

Теренът бе изцяло равен и отначало беше покрит с познатата степна трева. Но колкото повече се отдалечаваха от реката, толкова по-оскъдна бе тази зеленинка и най-сетне съвсем изчезна. Земята стана песъчлива и след време заприлича на пустиня, в която, изглежда, нямаше и следа от органичен живот. Приятното беше, че пясъкът образуваше тънък слой, който не намаляваше бързината на ездата.

Отначало Татко Ягуар се тревожеше, че доктор Моргенщерн, който не можеше да е добър ездач, ще ги забави, обаче тези опасения се оказаха неоснователни. Дребничкият учен стискаше зъби. Той съвсем не представляваше красива гледка на коня, но се държеше доста сносно и едва привечер започна да се оплаква от умора. А когато по-късно спряха да нощуват сред пустинята, се видя колко юнашки се беше държал и колко безмълвно и стоически бе понасял всички несгоди, защото се беше схванал така, че се наложи да го вдигнат от седлото. Оставиха го легнал на пясъка, понеже не можеше да ходи.

Татко Ягуар се зарадва на самоотвержеността на дребосъка и дружелюбно му каза:

— Защо не ми казахте, че се чувствате толкова изтощен? Все пак можехме да яздим малко по-бавно.

— Благодаря, господин Хамер! — отвърна дребосъкът. — Разбрах, че по-бързата езда е и по-плавна, а и тъй като съм решил да не

ви затруднявам, няма да чуete да се оплаквам. Впрочем вие обещахте да ми помогнете в търсенето на гигантско животно и колкото по-бързо стигнем до мястото, където се намира, толкова по-добре. Вярно, че краката ми са се схванали и изобщо не ги чувствам, но ми се струва, че бързо ще настъпи подобрение, на латински „емендацио“.

Скоро тази надежда се сбъдна, тъй че Моргенщерн можеше да се откаже от услугите, предложени му от хирурга.

За съжаление конете не намериха никаква паша. Трябваше да останат и жадни. Ездачите изядоха по парче сушено месо и после легнаха да спят, защото още на разсъмване щяха да тръгнат на път. Призори продължиха, яздейки както и предишния ден сред пясъци, докато към обед на хоризонта изплува тъмна ивица. Посочвайки към нея, Татко Ягуар обяви:

— Там се намира Извора на пиявиците. Вярно, че името му не звучи особено добре, но на това място има чиста питейна вода, а също и зелени дървета и храсти. Както виждате, вече яздим по трева, която с всяка измината крачка става все по-гъста и по-сочна.

Той имаше право. По-рано за Гран Чако се носеше лошата слава, че е пуста и безплодна област, и в нея наистина има значителни пространства, приличащи на пясъчната африканска пустиня. Но там, където има вода, избуява пищна растителност. През ноември реките излизат от коритата си и наводняват обширни площи, оставяйки след оттеглянето си толкова много влага, че растителността може да вирее и да се задържи през доста голяма част от сухия годишен период. По бреговете на тези реки има гори, подобни на девствените бразилски лесове, а дори и в пустинята се срещат многобройни езера, които дават влага на толкова много растения, че по този начин се привлича и животинският свят.

Подобно езеро бе и Фуенте де лос сангихуелас. Тук в пясъчната пустиня имаше оазис, чийто диаметър възлизаше на няколко хиляди крачки. В средата му бе разположено малко сладководно езеро, подхранвано от доста силно бликащ извор. Тъй като водата извираше в края на оазиса, тя трябваше да измине известно разстояние до езерото. По този път беше изкопала плитък ров с много малък пад. Ровът бе полузапълнен от разлагащи се растителни останки, образуващи тинеста почва, където безбройни пиявици бяха намерили благоприятни условия за развитие. Затова и изворот бе наречен Извора на пиявиците.

Впрочем тези животинки се въдеха само в рова, а не и в самия извор, така че водата му можеше да се пие. И в езерото, което не бе много дълбоко, нямаше пиявици, но пък имаше толкоз повече риба, която представляваше желана храна за скитащите из околността червенокожи или бели.

Около езерото и по двата бряга на рова се простираха широки пояси от дървета и храсталаци. Най-често се срещаха *chanar*^[6] и *algarroba*^[7], в чиято шума лудуваше весел птичи свят. И докъдето достигаше влиянието на процеждащата се и изпаряваща се влага, и в пясъка извън оазиса вирееше трева, която ставаше все по-оскъдна, колкото повече се отдалечаваше от водата, но близо до дърветата тя беше сочна и предлагаше на конете на отряда пребогата храна.

На това място конниците спряха. Най-напред самите те се напиха до насита и едва тогава отведоха и конете си до извора, за да им предложат освежаване, което им липсваше още от утрото на предишния ден. „Дон“ Пармесан бе принуден да търпи жаждата също както и другите, но пиявиците, които видя в рова, го възхитиха повече от тъй желаната вода.

— Каква находка! — възкликна той, обръщайки се към доктор Моргенщерн. — Тук за половин час на хиляда болни от треска би могло да се пуснат хиляда литра кръв. Не се ли радвате на тези великолепни, тъй милички същества?

— Бих се радвал, само ако бяха мамути или мастодонти — отвърна ученият. — Но някаква си пиявица, наречена на латински „хирудо“, не е в състояние да ме възхити.

— Защото живеете повече преди потопа, отколкото след него, сеньор. Представете си само някое възпаление. Какво щастие да имаш тогава подръка пиявици! Всякакъв оток изчезва, стига да поставиш на него една-две дузини от тези полезни същества. Да предположим само, че езикът или венците ви са се подули — с най-голямо удоволствие бих поставил в устата ви дваисет или трийсет пиявици.

— Благодаря, сеньор...

— Дон, дон Пармесан, а не сеньор! — прекъсна го хирургът с назидателен тон.

— Добре! Извинете, дон Пармесан! Благодаря ви за удоволствието да сложа в устата си дори една пиявица! А да не говорим за дваисет! Не, никога!

— Не ли! Е, тогава ми се иска от сърце езикът ви да се подуе в устата като огромна жаба! В такъв случай ще приемете пиявиците с удоволствие.

— Не мога да не отбележа, че желанието ви не е особено хуманно, дон Пармесан. На приятел не се пожелава огромна жаба в устата. Впрочем все още ни най-малко не е изяснено дали тези животинки са истински медицински пиявици.

— Такива са. Веднага ще ви докажа.

Той открил едно клонче и заудря с него по водата, за да извади с шапката си няколко пиявици, които начаса доплуваха. Когато постави една от тях на дланта си, тя моментално се сви на колелце.

— Виждате ли, че е истинска! — извика той. — Свие ли се пиявицата на колелце, значи ще върши работа. Ще ви го докажа и по още един начин. Моля, я си изплезете езика! Ще ви поставя тази пиявица и ще видите, че тя веднага ще го захапе.

— А защо пък тъкмо езика, дон Пармесан?

— Защото той е най-богатата на кръв част от тялото ви, с която разполагате в момента.

— Тогава ви моля най-покорно да проведете експеримента върху собствения си език, наречен на латински „лингва“.

Той се отдръпна от хирурга. Дон Пармесан поклати глава и отбеляза:

— Не мога да проумея как е възможно един зоолог да се бои толкова от тези чисти животинки. Ще използвам прекрасния случай, за да наловя запас от тях и да ги съхраня. За щастие забелязах, че един от нашите хора има няколко празни бутилки от вино. Канеше се да ги напълни тук с вода, но се надявам, че ще ми ги отстъпи за подобна благородна цел.

Той поговори с въпросния човек и молбата му бе удовлетворена. После си събу ботушите, седна на ръба на рова и потопа босите си крака във водата. Те бързо се покриха с пиявици, които той събра и постави в бутилките.

Докато хирургът се занимаваше с пиявиците, Татко Ягуар обиколи целия оазис, за да огледа внимателно земята. Неколцина му помагаша. Там, където свършваха храстите и започваше тревата, му направи впечатление едно място, покрито само с оскъдна тревица. Щом удари отгоре с крак, прокълтя на кухо.

— Обзалагам се, че скривалището, което търся, е тук! — каза Татко Ягуар.

— И аз тъй мисля — отвърна Фрице, застанал до него, — защото туй място изглежда точно като онуй, дето искахме да изкопаем гигантохелонията. И тамошната трева бе тъй рядка.

— Тогава да копаем, Кизеветер, донесете инструментите!

Фрице домъкна кирките и лопатите и с готовност се нагани веднага да се залови на работа. Но Хамер го възпря и каза:

— Стойте! Не така! Не бива да го правим по начина, по който сте работили при Извора на рибите. Там, изглежда, сте разкопали покрива от всички страни.

— Естествено.

— И сте разровили земята надълбоко, нали?

— Разбира се! Мислехме, че си имаме работа с някое гигантско животно. Тогава дупката трябваше да бъде колкото се може по-голяма.

— Сега няма да постъпим така. В глинестата почва имаше едно пясъчливо място, нали?

— Да. То беше затрупаният вход към тайния склад.

— Тогава ни е необходимо само да отворим входа, за да слезем долу. И ще го сторим толкова предпазливо, та по-късно никой да не забележи, че скривалището е било отваряно.

— Но пък после, когато се наканят да го изпразнят, ще опулят очи.

Татко Ягуар се наведе, за да разгледа почвата, и скоро откри пясъчливото място, по което растеше още по-малко трева, отколкото наоколо. Най-напред с помощта на беловете извадиха чимовете от пясъчливото място и ги оставиха настрани. После започнаха да дълбаят надолу. Татко Ягуар нареди да разстелят няколко пончоси, върху които хвърляха пръстта, за да не остане нищо от нея в околната трева и да ги издаде.

Щом стигнаха на няколко фута^[8] дълбочина, земята се продъни и пясъкът пропадна навътре, както бе станало неотдавна край Извора на рибите. Разшириха дупката дотолкова, че Хамер да може да слезе долу. Там той се озова в малка пещера, която съвсем приличаше на онази, при чието отваряне дон Пармесан, доктор Моргенщерн и Фрице бяха изненадани тъй неприятно. После трябваше да се разкопае и нейният под. След като свършиха и тази работа, видяха какво бе съдържанието

на скривалището. Имаше малки буренца с барут, зашити в кожи, за да се запазят от влагата, пушки, ножове, както и други оръжия и инструменти.

Всички предмети бяха измъкнати на повърхността. Преброиха сто пушки и два пъти повече ножове. Намираха се също така копия и остриета за стрели.

— Всичко това е предназначено за абипоните, но ще бъде от полза за камбасите, нашите приятели — обади се зарадван Татко Ягуар. — Да заровим дупката!

Пръстта от пончосите насипаха в отвора така, че наоколо не падна и песъчинка. После здраво я утъпкаха. След това отгоре сложиха извадените чимове и ги поляха с вода, за да не изсъхнат пострадалите стръкчета. Докато се занимаваха с тази работа, неколцина от останалите наловиха риба в езерото и уловът им бе голям. Пампасите далеч не са толкова богати на дивеч, както прериите на Северна Америка, но навсякъде са пръснати лагуни и малки езера, в които, ако не са солени, се въди риба. Затова и ловците в пампасите често имат въдици и мрежи.

Запалиха огньове за приготвянето на уловената риба, но не в оазиса, а извън него, на голия пясък. Там следите можеха да бъдат лесно заличени, докато в тревата щяха да останат овъглени места. После се започна такова печене и пържене, че апетитният аромат изпълни целия оазис. Наложително бе да се погрижат и за запаси, защото не можеха да разчитат, че и на следващия ден ще срещнат животни, което да става за ядене, а край Извора на крокодилите, докъдето трябваше да яздят пак ден и половина, също нямаше изгледи да намерят нещо за храна.

През целия следобед конете се наслаждаваха на тревата, а и техните господари ядоха до пресита. Въпреки това уловът се оказа толкова богат, че сега разполагаха с хранителни припаси може би за два дни. Приготвянето на рибите бе просто. Увиваха ги в суха тръстика и я подпалваха. Щом тя изгореше, рибата беше вече толкова хубаво изпечена, че месото ѝ лесно се отделяше от костите.

Свечери се и всички останаха още известно време край огньовете на приказки. Немците седнаха заедно, за да могат да поговорят на родния си език, за което аржентинците не им се разсърдиха. Сред втората група един млад и жизнерадостен човек се

отличаваше както с умението си да разказва, тъй и с шегите, които непрекъснато пускаше. Щом си отвореше устата, все казваше нещо, което караше другите да се разсмеят. Той бе шегаджията на групата и затова към него се обръщаха не със собственото му име, а с прякора Ел Пикаро, Шегобиеца.

След време налягаха да спят. Макар че нямаше защо да се страхуват от неприятна изненада, все пак поставиха няколко стражи. Не беше необходимо да пазят конете, нито да ги връзват, защото можеха да бъдат сигурни, че те няма да напуснат оазиса и да тръгнат из пясъците, които не им предлагаха никаква храна.

На сутринта най-напред набързо хапнаха. Грижливо увиха хранителните запаси в одеяла. Плячката, взета от скривалището, беше разпределена от Хамер така, че никой от конете да не бъде претоварен. После потеглиха на път, след като най-старателно заличиха всички следи.

И сега ездата продължи в същата посока — на северозапад. През целия ден отново се движиха през пясъчна пустиня. Няколко пъти минаваха покрай малки езерца със солена вода. Тук-там по бреговете им се виждаха хилави солотлюбиви растения. По обед направиха едночасова почивка, а вечерта спряха да лагеруват сред пустинята. Малко преди зазоряване, все още по тъмно, отново тръгнаха на път.

Интересно беше да се наблюдава какво внимание отделяше хирургът на своите пиявици. Той съвсем не ги бе взел поради някаква определена причина. Те бяха просто „медицински животни“ и понеже дон Пармесан се считаше за прочут лекар, искаше по този начин да направи впечатление на спътниците си. Не биваше да затваря херметически шишетата, иначе намиращите се вътре животинчета щяха да се задушат. Ето защо беше откъснал краищата на кърпата и ги бе вързал около гърлата на бутилките. Освен това беше на мнение, че трябва да предпази любимците си от всяко по-силно сътресение, и по тази причина бе пхнал шишетата в пояса си, откъдето те постоянно се опитваха да се изхлузят, понеже повърхността им бе съвсем гладка. Ето защо той непрекъснато бе зает да ги побутва нагоре. Ръцете му неспирно се занимаваха с тази дейност и тъй като конят му не беше от най-добрите, а и не бе направляван с юздите както трябва, дон Пармесан бе здравата раздрусван и когато достигнаха Извора на

крокодилите, се чувстваше толкова изтощен, че веднага скочи от седлото, остави бутилките в тревата и легна до тях.

Изворът носеше името си с пълно право. Сред пясъчната пустиня се простираше голяма лагуна, чиято вода бе мътна и тинеста. Заобикаляше я широк тръстиков пояс, който от своя страна бе обграден от тамаринди^[9], бреас^[10] и високи като дървета кактуси. На различни места този пояс бе прекъсван от тревисти полянки, предлагащи на конете тъй желаната паша. Изворът бликаше на една от тези поляни и недалеч оттам водата му се вливаше в лагуната, където веднага помътняваше.

Причината за това бе, че лагуната никога не оставаше в покой, а непрекъснато бе раздвижвана от крокодилите, гонещи себеподобните си и други животни, при което непрестанно вдигаха тинята от дъното. Учудващо беше количеството на тези грозни животни. Щом ги видя, доктор Моргенщерн изплашено извика:

— Ужасно! Та тук се виждат едновременно по тридесет, четиридесет животни, които се хвърлят във водата едно през друго! Ти какво ще кажеш, Фрице?

— К'во ще кажа ли? Ами нищо. Тъй съм зяпнал от учудване, че изглежда, ще си затворя устата едва когато нагълтам някое от тях. Ще ми се само да знам как задоволяват апетита си.

— Ако внимавате, много скоро ще разберете — обади се Татко Ягуар. — Недалеч оттук тече Рио Саладо, а ние се намираме в една местност, до която достигат ежегодните ѝ наводнения. Това е най-хубавото време за тези зверове, защото тогава те просто се тъпчат с храна. Отмине ли наводнението, за тях настъпват пости. Отначало ядат риби и други животни, попаднали в лагуната от реката. А свършат ли се и те, крокодилите започват да воюват помежду си. Големите изяждат малките.

— Ами когато няма вече малки, какво правят големите?

— Тогава не намират друг изход освен... ето — прекъсна се той, — веднага ще видите. Внимавайте!

Недалеч от тях близо до брега се бяха сбили два грамадни крокодила. Те се хвърляха един срещу друг така, че нависоко пръскаха вода и тиня. След кратко боричкане ухапаха взаимно челюстите си, покрити с остри зъби, по такъв начин, че изглеждаше невъзможно да бъдат разтървани. Тогава доплува трети крокодил, откъсна на един от

тях крака и изчезна с плячката си под водата. Раненото чудовище издаде своеобразен болезнен стон, след което светкавично доплуваха няколко други крокодила, за да се нахвърлят върху него. Буквално го разкъсаха на парчета, при което плочките на гърба му не можеха да го защитят ни най-малко.

— Ето, видяхте от какво живеят — каза Хамер. — Получи ли някой от тях веднъж някакво нараняване, той е загубен дори да е най-голямото и силно животно. Другите го изяждат. А в същото време, по страхливост тези животни нямат равни на себе си. Ще ви го докажа.

Той свали пушката си от рамо и натисна спусъка. Щом се разнесе изстрелът, всички крокодили мигновено изчезнаха. Известно време по повърхността пробягваха водни кръгове и после лагуната замря така, сякаш в нея никога не е имало живот. Обаче от бреговете ѝ се вдигнаха с писъци няколко дългокраки блатни птици, които въпреки присъствието на крокодилите бяха търсили в тинята храна, а от клоните на дърветата излетяха, крещейки, ято папагали.

Фрице бързо вдигна пушката си и се нацели да стреля по папагалите, но Хамер бутна цевта ѝ настрани и попита:

— Какво сте решили? Да хабите барута ли?

— Да го хабя ли? Решил съм да прибавя към рибата и печено пиле.

— Я оставете! Не ви съветвам, освен ако имате крокодилски зъби. Папагалът достига много голяма възраст, но дори и в младите му години неговото месо е толкова жилаво, че едва ли може да се яде.

— Да не би да е като хубавата птица щраус, от която също искахме да си направим печено, както ви разказах вече?

— Да. Трябва да се задоволим с нашата риба. След време, когато достигнем горите и се озовем сред приятелски настроените камбаси, ще живеем по-добре.

Свалиха седлата от конете, напоиха животните и ги оставиха да пасат. Ездачите се наобядваха и после се повтори съвсем същото като край Извора на пиявиците: потърсиха оръжейния склад, намериха го, изпразниха го и пак го заровиха. Докато свършат тази работа, се свечери и запалиха няколко огъня. Ел Пикаро, Шегобиеца, отново пускаше шегите си, а немците седяха заедно и разговаряха.

По-късно разставиха постове, които този път имаха и задачата от време на време да поддържат огньовете, защото се бе застудило.

После всички легнаха да спят.

Преди да се загърне в пончото си, дон Пармесан провери състоянието на своите пиявици, на които от обед беше наливал два пъти прясна вода. Той постави внимателно бутилките между себе си и легналия до него Фрице, а след това се обърна на една страна, за да спи.

Нощта измина, без да се случи нещо необичайно, освен ако не наречем необичайно онова, което направи призори един от постове. Това беше Ел Пикаро, Шегобиеца. Току-що хвърлил нови клони в огньовете, той не се отдалечи пак, както преди, а на пръсти се промъкна към мястото, където хирургът безгрижно хъркаше. Ослуша се внимателно минута-две и след като никъде нищо не помръдна, посегна към шишетата с пиявиците. Бяха три на брой. Отвори ги, развързвайки памучните парцалчета, след което се опита да разгърне одеялото, в което се беше увил дон Пармесан. Удаде му се. Както споменахме по-рано, хирургът носеше високи ботуши, чиито кончови не бяха вдигнати съвсем догоре. Те достигаха само до коленете му и образуваха там фуниеобразни отвори, където Ел Пикаро изсипа съдържанието на двете шишета и после отново загърна одеялото. С третата бутилка пропълзя до Фрице Кизеветер. И той се беше увил в пончото си, което Ел Пикаро разтвори на едно място, за да изпразни там шишето. След това отново завърза парцалчетата върху гърлата на бутилките — по същия начин, както бяха преди, и върна шишетата на мястото им. Щом свърши тази работа, той се промъкна обратно при другия пост.

— Е, успя ли? — попита го той.

— Да, напълно — закиска се веселякът.

— Великолепно! — разсмя се и другият. — Какво ли ще каже, когато забележи, че пиявиците са по тялото му, а не в бутилките!

— Страшен майтап ще падне, още повече че пак завързах отгоре бутилките. Така няма да може да си обясни как са се измъкнали пиявиците.

— Всичките ли му ги изсипа?

— Не всички, макар че изпразних бутилките. Никак не беше лека работа да изтръскам навън тези лепкави същества, след като излях водата. И един друг получи част от тях.

— И друг ли? Кой?

— Фредерико с невъзможното за изговаряне немско име, слугата на учения.

— Тоя ли? Не биваше да го правиш. Той е добряк.

— В същност нямах такова намерение, но щом го видях да хърка тъй сладко до Касапина, пръстите ми не престанаха да ме сърбят, докато и той не получи полагаемата му се част.

— А колко време ще измине, докато пиявиците плъзнат по тях?

— Откъде да знам! Не съм лекар и досега не съм имал работа с пиявици. Може би час. Дотогава ще се съмне, ще стане толкова светло, че ще можем да видим каква сме я забъркали.

Двамата шушукаха и се смяха още известно време, а после се разделиха. Бяха застъпили последната стража и следователно те трябваше да разбудят останалите. Времето минаваше. Започна да се разсъмва. Двамата се приближиха до спящите, за да могат, скрити зад две дървета, да наблюдават жертвите на шегата си. Пиявиците бяха намерили своя път през дрехите и здраво се бяха впили в кожата им. Нападнатите хора явно чувстваха атаката, насочена към различните им телесни части, но все още се намираха толкова здраво във властта на съня, че не се разбудиха. Започнаха да чешат ръце и крака, зачесаха се още къде ли не, промърморвайки тихи думи, които оставаха неразбираеми.

Едва сега Ел Пикаро и другарят му събудиха с викове спящите и всички наскочаха. Щом дребничкият учен погледна своя слуга, учудено го попита:

— Фрице, какво имаш по лицето си? Мисля, че се намираме при Извора на крокодилите, а не на пиявиците!

— Наистина е тъй — отвърна запитаният. — Имаме удоволствието да сме при крокодилите.

— Но на бузата ти, наречена на латински „гена“, е провиснала пиявица, а не крокодил. А над носа си си размазал една друга! Ами я си пипни дясната буза! Там виси още една, и то каква! Насмукала се е до пръсване.

Фрице понечи да последва поканата му и вдигна ръка. Тогава погледът му падна върху нея, той отново я отпусна, зяпна я учудено и възкликна:

— Туй пък к'во е? На ръката ми е увиснало някакво чуждо създание, чието място хич не е по мене! Полип ли е туй, или пък

печена круша?

Той заразглежда пиявицата, която висеше от опакото на ръката му във формата на круша. Разтърси длан, обаче животното се беше впило здраво.

— Пиявица е — обясни му Моргенщерн, — а тази на лицето ти е още по-голяма и дебела.

Фрице посегна към лицето си, напипа животното, хвана го здраво, откъсна го и го захвърли настрана. Разбира се, че мястото веднага започна да кърви.

— Пиявици, наистина са пиявици! Ах, отвратителни гадини! — изкрещя той. — Лепнали са се по мен при последния извор.

Всички аржентинци се смееха, макар че не разбираха думите му. На врата си той имаше още една пиявица и друга зад ухото. Зад него и малко настрани стоеше дон Пармесан. Под брадичката му бяха провиснали две пиявици, обаче той не ги чувстваше. Щом разбра за какво ставаше въпрос, бързо пристъпи към Фрице и му каза на испански:

— Сеньор, на лицето си имате пиявици, и на врата, и край ухото също. Ще ви ги махна. Разбирам от тази работа. Стойте мирно, няма да ви причиня болка.

Той посегна към пиявицата на врата на Фрице, но последният му отвърна през смях:

— Оперирайте първо самия себе си, дон Пармесан! И вие имате два екземпляра под брадичката си.

— Аз ли? — попита смаяно хирургът. Той посегна към споменатото място и напипа висулките. Тогава зарадван продължи:

— Колко хубаво! Полазили са ме, докато краката ми бяха потопени във водата. Ще ги сваля, без да им причиня болка, и след това ще ги сложа в шишето при другите. Почакайте, сеньор! После ще освободя и вас от пиявиците.

Той внимателно се опита да отстрани животинките от себе си и това му се удаде лесно, тъй като те бяха пълни с кръв и сити. После се наведе към бутилките си, вдигна едната, направи смаяна физиономия, взе втората и третата, и слисано извика:

— Празни! И трите са празни! Къде са отишли моите сангихуеласи?

Отговори му всеобщ смях. Ел Пикаро беше направил таен знак на другарите си. Те го разбраха и се досетиха какво бе станало. Ето защо Херонимо отвърна на смаяния хирург:

— Къде са отишли ли? Та вие трябва да сте го почувствали, дон Пармесан. Струва ми се, че ги носите по тялото си. Нека и нашият скъп сеньор Фредерико провери дали пиявиците, които видяхме досега по него, са единствените, показали такъв интерес към личността му.

Той се приближи до Фрице, свали му колана, разтвори ризата и смеейки се, продължи:

— Така си и мислех! Цяла колония от пиявици в гъсти и стройни редици! Сеньор, тези мили животни сигурно изпитват огромна симпатия към вас!

— Благодаря за подобна симпатия! — отвърна Фрице разгневено, посягайки към гърдите си, за да откъсне пиявиците.

Но ето че дон Пармесан го улови за ръцете, здраво ги стисна и ужасено извика:

— Стойте сеньор! Шишетата ми са празни, значи това са моите пиявици, на които не бива да посягате! Изплъзнали са се и ще трябва пак да ги уловя една по една и внимателно, за да не нараня някоя от тях.

— Ах, колко ме интересува чии са тези хищници! — отвърна Кизеветер разгневено. — Няма да позволя да ме нападат и изядат. Ще ги махна!

Той се намери да изпълни намерението си, обаче хирургът държеше все още здраво ръцете му и настойчиво го замоли:

— Не, не, сеньор! Горещо ви умолявам да ми направите тази услуга. Ще ги събера внимателно, ако ще и всичките да са се накачили по вас!

— Всичките ли? Само туй липсваше! И тези ми стигат, а ако...

Той млъкна и по лицето му се изписа изражение, сякаш се беше заслушал в нещо. После се заудря с длани по ръцете над лактите, по бедрата и по други телесни части и разгневен до краен предел, изфуча:

— Да, всички са по мен, всички! Сега добре ги усещам!

— И аз, и аз! — извика дон Пармесан, от чиито ръце Фрице успя да се изтръгне. Той пхна ръка под дрехите си, за да се увери в наличието на пиявиците.

— Налепили са се по цялото ми тяло! — продължи Фрице. — По ръцете, по краката и по гърба!

— И на мен, и на мен!

— Тези зверове, тези вампири! Ще ги унищожа, ще ги смажа всички, всички!

Дон Пармесан отново го улови за ръцете и извика:

— Мирувайте! Ще ви ги махна толкова внимателно, че просто ще ви стане драго!

— Да мирувам ли? Нямам такова намерение — отговори Фрице, съпротивлявайки се. — Трябва да умрат, да загинат най-мизерно!

— Не, не и пак не! Имайте милост! Всичките ще ви ги махна. А ако една или няколко не искат да се пуснат, ще ги оставим да си висят, докато се наситят. Тогава те ще паднат сами съвсем доброволно.

— Докато се наситят? Да чакам дотогава? Нима трябва да умра от загуба на кръв, чудовище такова? Нима трябва заради вашите червеи да рискувам живота си? Я се махайте! Изчезвайте! Пуснете ме, иначе...

— Сеньор, ваша милост, не забравяйте, че всяка наука иска своите жертви. Бъдете тъй добър и...

— Махайте се, казах! Жертви искала! Вие сте луд, умопобъркан! Нямам никакво намерение да се жертвам заради вашата пиявична наука!

Те се задърпаха насам-натам. Спънаха се в бутилките и паднаха на земята. Единият от тях се опитваше да се освободи от другия, той пък, от своя страна, не искаше да пусне противника си. Така че двамата се запремятаха и затъркаляха на всички страни; веднъж се полуизправиха, но после пак се поваляха в тревата. Същевременно Фрице как ли не ругаеше хирурга, а той пък как ли не го молеше да покаже състрадание към науката и пиявиците. За да спаси пиявиците си, дон Пармесан бе предизвикал това сборичкване, което съвсем сигурно щеше да ги унищожи. Те всичките бяха смачкани и размазани. Най-сетне, тъкмо когато двамата се канеха да се изтърколят в извора, Хамер се намеси, разтърва ги и им викна:

— Е, хайде, престанете вече! Цялата работа е по-скоро смешна, отколкото сериозна.

— Смешна ли? Нима трябва да се смея, че този сеньор, който отсича всичко, мъкне със себе си петстотин пиявици, за да ми ги слага

по тялото в среднощна доба?

— Петстотин ли? — възкликна дон Пармесан. — Бяха деветдесет, не повече от деветдесет. Във всяко шише имаше точно по трийсет!

— А не са ли достатъчни и те? Деветдесет, словом и цифром деветдесет пиявици са се впили в кожата ми. Изсмукват ми живота. Пият скъпоценната ми кръв! Ако пресметнем за всяка от тях по четвърт литър кръв, излиза, че през тази нощ съм изгубил над двайсет и два литра кръв!

— Но човек няма повече от пет литра кръв, наречена на латински „сангвис“ — намеси се Моргенщерн поучаващо.

— Да, пет литра латинска сангвис! — гневно избухна Фрице. — Но аз съм роден край Румелсбургското езеро, а там има други мерки за кръвта. Кой ще ми възвърне сега количеството, дето съм го загубил?

Отново Татко Ягуар се намеси помирително, като ги подкани приятелски:

— Хайде, елате и двамата с мен зад храстите! Там ще установим какви шегги са ви нанесли животинките.

— Добре, да установим! — съгласи се Фрице. — Там ще разберете, че тези гадини не само са посмукали малко от мене, ами целия са ме изсмукали и сега приличам на бъчва за вино, която вече нищо не пуска.

— Да, нека проверим! — присъедини се хирургът. — Но да проверим не какви вреди са му причинили моите пиявици, а какви опустошения е нанесъл той сред тях!

Тримата изчезнаха зад храстите. Скоро се разнесоха силни възклицания. После неочаквано иззад храстите дотича Фрице гол до кръста и гневно извика:

— Сеньори, погледнете ме! Приличам ли ви още на човек? Или съм само една кожа, която всеки търговец на пиявици може да показва като реклама?

След него дотича и хирургът със също така разголено до кръста тяло и закрещя:

— Всички са умрели, всички, всички! Няма нито една останала жива. Сеньори, погледнете ме, погледнете и този убиец! Щях да ги махна и от него, и от мене с най-голяма сръчност. Беше необходимо само да им позволи да се насмучат до насита. Но той ги изби и се

търкаля с мен из тревата дотогава, докато и последната бе смазана. Кой ще ми върне пиявиците?

— А кой ще ми върне кръвта? — попита Фрице. — И кой ще ме почисти? Кой ще ме измие? Кой ще ме превърне от реклама за пиявици отново в човек?

— Дон Пармесан — каза Татко Ягуар, който бавно ги беше последвал.

— Тъй съм съгласен, туй е първата разумна дума, казана по този въпрос.

— А кой ще почисти мен? — попита и хирургът.

— Аз — отговори Ел Пикаро. — Ще го сторя от състрадание към милите животинки, на които им било писано да загинат в разцвета на младостта си.

— Внимавай аз да не помрача сега твоята цветуща младост! — предупреди го Татко Ягуар. — Изглеждаш ми целият цъфнал от удоволствие.

Сега и други проявиха готовност да помагат при тази процедура. Дватама, на които бе пусната кръв по такъв начин, бяха отведени до водата, където здравата ги изтъркаха и измиха. Те не издадоха какво чувстват по време на тази работа, но си личеше много добре по болезнено разкривените им физиономии. Щом свършиха, Фрице се обади засмян:

— Дон Пармесан, да си стиснем ръцете! Страдахме заедно, нека сега се помирим. Ако бяхте вързали шишетата си по-хубаво, нямаше да ни се случи тази беда.

— Надали можех да ги вържа по-добре — отвърна хирургът, към когото бе отправен упрекът, разтърсвайки ръката на Фрице. — Как ли са могли да излязат животинките...

Той замълча. При тези думи погледът му неволно се отправи към бутилките. До този момент в бързината бе забелязал само, че в тях нямаше никакви пиявици. Сега обаче видя, че все още бяха затворени. Вдигна ги, огледа ги и после продължи с учуден глас:

— Това пък какво е? Ами че те са все тъй здраво запушени, както ги бях оставил! Или има може би някакви дупки?

Разгледа ги от всички страни и след като не успя да открие и най-малката дупчица, поклати глава.

— Не се чудете, сеньор — каза Ел Пикаро. — Работата е много проста. Първата излязла пиявица е отворила шишетата, а последната пак ги е завързала, както си му е редът.

Всички се разсмяха. Хирургът погледна Шегобиеца замислено. После по лицето му пролича, че се досеща нещо. Той попита:

— Сеньор, да не би вие да сте били тази последна пиявица? Надявам се скоро да разбера нещо повече по въпроса и тогава ще трябва да ми дадете удовлетворение!

— С най-голямо удоволствие, дон Пармесан, но нека да не е в момента, защото виждам, че Татко Ягуар вече оседлава коня си.

[1] Бенедикт — има смисъл на „благословен“. — Б.пр. ↑

[2] Fuente de los pescados (исп.) — Извора на рибите. — Б.пр. ↑

[3] Fuente de los sangui-juelas (исп.) — Извора на пиявиците. — Б.пр. ↑

[4] Fuente de los crocodilos (исп.) — Извора на крокодилите. — Б.пр. ↑

[5] Fuente gemela (исп.) — Извора на близнаците. — Б.пр. ↑

[6] Южноамериканско храстовидно растение със сладки плодове. — Б.пр. ↑

[7] Южноамерикански дървесен вид, сроден с памуковите дървета. — Б.пр. ↑

[8] Фут (англ.) — мярка за дължина, равна на 30,5 см. — Б.пр. ↑

[9] Тамаринд (нем. от ар.) — „Катранено дърво“ (Caeslpinia ргаесох). — Б.пр. ↑

[10] Бреас (исп.) — тропическо вечнозелено дърво. — Б.пр. ↑

9. ПО БОЙНАТА ПЪТЕКА

Продължиха да яздат така, както и предишните дни. Прекараха нощта в самотна песъчлива местност, а по обед на следващия ден достигнаха Фуента хемела.

Както споменахме вече, мястото бе получило такова име, защото близо един до друг от земята бликаха два извора, за да слоят недалеч оттам водите си. Това бяха „извори близнаци“, които след сливането си образуваха малък поток, вливащ водите си в езеро с великолепна огледална повърхност. То беше почти кръгло и имаше диаметър около хиляда крачки.

Тук се забелязваше, че са яздили в северозападна посока и са се приближили с няколко градуса до екватора, защото в околността на езерото се виждаше повече тропическа растителност. Бреговете бяха опасани от бамбука текуарас, достигащ на височина до десет метра. После следваше гора от лаврови дървета, в която тук-там дърветата крибо внасяха приятно разнообразие. Виждаха се вече дори карандайските палми, а по-нататък, където почвата не беше толкова влажна, можеха да се забележат фантастичните форми на алоето, неотстъпващо по височина на дърветата. Тревата бе толкова висока и гъста, че достигаше коремите на конете. Различни птици и особено колибри населяваха короните на дърветата. В тревата се забелязваха следи от четириноги животни, а бе достатъчно човек само да се приближи до езерото, за да разбере, че водите му са богати на риба.

— Тук не е речено да ядем само риба — обади се Херонимо, посочвайки към следата на елен. — Може би ще ни се удаде да застреляме нещо по-хубаво за печене.

— Тази диря ни показва, че пустинята е свършила — отвърна Татко Ягуар, — понеже тукашният елен никога не навлиза надалеч в пустинните области. Но тя ни предупреждава и да сме предпазливи. Където има подобен дивеч, лесно може да се срещнат и по-едри хищници, от които обаче ние — прибави той, усмихвайки се, — никак

не се страхуваме. От Буенос Айрес насам не съм виждал ягуар, а онзи на арената беше страхливец.

Разседлаха конете и ги пуснаха да пасат. После образуваха две групи, по-голямата от които се зае с риболова, а по-малката тръгна с Хамер, за да търси тайния оръжеен склад на бунтовниците. Буйната растителност улесняваше откриването на скривалището. Тя сигурно липсваше върху него. Ето защо твърде скоро намериха склада, макар че оазисът, образуван в пустинята от езерото и заобикалящата го зеленина, беше далеч по-голям от онези, в които бяха лагерували досега. Тайното скривалище бе отворено по вече описания начин, а припасите му — иззети, след което отново го затвориха.

Вече бяха изпразнили три подобни арсенала и оръжията и боеприпасите, с които разполагаха, правеха пътуването им извънредно неудобно. Не можеха и да мислят повече за досегашната бърза езда.

И тук уловът на риба бе богат, но скоро от мрежите извадиха само най-големите и хубави риби. Останалите върнаха в езерото, понеже отсега нататък можеха да разчитат и на друго месо.

Татко Ягуар заяви:

— Наоколо летят безброй колибри, свикнали да пърхат от цвят на цвят. Наистина през есента и пролетта те предприемат и далечни пътувания, но летят само през области, където намират прехрана. Освен тези птици тук има и четириноги, които много рядко навлизат в пустините или изобщо никога не преминават границите им, а пребивават най-често в гъстите гори. По тази причина може да се очаква, че пясъчната пустиня е останала зад нас. И да не последват веднага гористи местности, можем да разчитаме поне на тревисти, а може би дори и на цъфтящи равнини. Сеньор Моргенщерн и Кизеветер са чули от враговете ни, че за да се стигне до Езерото на палмите, трябва да се мине през изворите на рибите, на пиявиците, на крокодилите и на близнаците. Можем да очакваме, че скоро ще се озовем при него. Ето защо е необходимо да внимаваме двойно повече и да сме по-предпазливи, отколкото досега.

— Защо? — попита Херонимо.

— Нали чу, че капитан Пелехо е наредил на войниците да се съберат при Езерото на палмите. Може да ги заварим там още с пристигането си. Ако не ги открием навреме, е възможно да ни

нападнат най-неочаквано. Но аз съм твърдо убеден, че те все още не са пристигнали.

— А защо?

— Защото имат твърде дълъг път.

— Не мисля така. Пътят им поне не е по-дълъг от нашия. От срещата при Извора на рибите изминаха вече пет дена. Това време е напълно достатъчно, за да се стигне от Матара, Качипампа или Миравиля до местността, където според предположенията ни се намира Езерото на палмите.

— Съвсем вярно! Но не забравяй, че това не са единствените места, откъдето трябва да очакваме войници. В Крус Гранде и особено в Канделария има също разположени гарнизони, а те ще има да бият много по-дълъг път.

— Тогава те може би ще закъснеят, но другите, за които споменах, вече са пристигнали.

— Не, подобно нареждане не би издал нито един офицер. На капитана и през ум няма да му мине да накара едните да чакат другите в толкова самотна местност, намираща се на всичко отгоре близо до вражеската граница. Сигурно е издал заповедите си за потегляне така, че отделните поделения, състоящи се впрочем само от неколцина души, да пристигнат едновременно на мястото на срещата. От по-далечните гарнизони ще тръгнат по-рано, а от по-близките — по-късно.

— Хмм! Значи все още няма защо да се тревожим.

— О, има! Досега говорихме само за войниците. От тях най-малко се страхувам. Под гарнизон разбирам нещо съвсем различно от онова, което се разбира край Рио Саладо. Тук има селища, където гарнизоните наброяват не десет, ами често и само по пет войници. Така че трябва да очакваме не повече от трийсетина души, а с тях във всички случаи ще се справим лесно. Но аз си мисля и за индианците. Кой може да ни гарантира, че не са се събрали вече при Езерото на палмите? Убеден съм, че очакват белите, за да получат от тях обещаните пушки. А може би даже ще тръгнат да ги пресрещнат, за да приберат по-скоро от тях товара от барут и олово, ножове, секири и пушки.

— Карлос, ти си прав! Всеки момент трябва да сме готови да ги посрещнем.

— Поне сме длъжни да се съобразим с такава възможност. Затова и останаме на лагер тук, на северния бряг на езерото, макар че, както знам, южният му бряг е много по-подходящ за подобна цел. Тази вечер не бива да палим нито един огън. Може да ни издаде. Трябва да изпечем рибата още сега, и то на малки огньове, които не димят много.

— Въпреки всичко не е изключено цялата ни предпазливост да се окаже напразна, защото мисля, че все пак червенокожите ще дойдат направо тук, и то по простата причина, че изворите се намират от тази страна. Та нали всеки отива при питейната вода.

— Съвсем вярно. Обаче забравих да спомена, че на отсрещния бряг се намира друг, много по-голям извор. Наистина мястото е получило името си от изворите близнаци, но отвъдният извор се посещава по-често, понеже разположението му е по-удобно, а по бреговете му се ширят морави, където могат да лагеруват значително повече хора, отколкото тук.

— Съгласен съм! Но, Карлос, трябва да обмислим всичко. Тук, откъм нашата страна, се намира мястото, където бяха скрити оръжията, следователно червенокожите непременно ще дойдат насам.

— Не вярвам. Сигурно белите са били достатъчно предпазливи да не им кажат предварително къде да търсят складовете.

— Не мога да не ти дам право. Но какво е това? Чухте ли?

Беше се разнесъл кратък, остър трикратен звън и в същия миг всички присъстващи бяха обзети от някакво странно чувство, подобно на слабо втрисане, което продължи не повече от секунда.

— Това е ариа — обясни Татко Ягуар, като се хвана за врата и опита дали може свободно да си движи главата на всички посоки.

— Ариа е — съгласиха се и останалите. И те посегнаха с ръка към вратовете си и направиха същите движения с глава.

Какво е ариа? Никой не може точно да отговори. Най-често се проявява по следния начин: седят си хората на чаша вино или на чаша чай. Бутилката или каната е на масата. Но ето че присъстващите биват обхванати от онова краткотрайно, но не и неприятно втрисане. Същевременно бутилката и чашите, каната и чашките за кафе започват да звънтят. Погледнат ли ги после, виждат, че са се счупили, без никой да ги е докосвал. На животни, които преди това са били изпотени, им се вдървяват краката за продължително време, а хората могат да си останат за няколко дни със схванат врат. Това е ариа, някакво

електрическо явление, както казват някои изследователи и пътешественици. Когато засегне, обикновено гледа веднага да се убеди дали все още може да си движи главата.

Но откъде ли бе дошъл онзи остър и кратък звън? Потърсиха причината. Дон Пармесан не беше върнал шишетата, в които бе държал пиявиците, а ги носеше в кобура на седлото си. Седлото се намираше до него и когато отвори кобура и понечи да извади бутилките, се оказа, че бяха спукани по средата. За щастие това бе единствената щета, нанесена от ариата, тъй като ничий врат не се беше схванал.

Доктор Моргенщерн не бе чувал още нищо за това явление и започна да разпитва Татко Ягуар. Великанът вдигна рамене и отговори:

— За съжаление не мога да ви дам никакво обяснение. И за мен самия цялата работа е тъмна. Но от опит знам, че в това годишно време ариата често води след себе си внезапен и силен дъжд.

При тези думи той погледна към небето, което бе съвсем чисто и безоблачно. Нямаше никакъв ветреца, а езерната повърхност се простираше тъй спокойна и неподвижна, сякаш бе излята от стъкло.

Направиха всички необходими приготовления за прекарване на вечерта и нощта без огънове. Наядоха се до насита и налягаха в тревата, за да си починат. Някои насядаха на групички, за да си поприказват, при което Ел Пикаро както обикновено играеше главната роля. Настрани от всички други седяха Антон Енгелхард и младият инка. Двамата се познаваха само от няколко дни, но въпреки това вече се бяха обикнали най-сърдечно. Причината се криеше в различията на техните душевни качества, които взаимно се допълваха.

Антон имаше гореща кръв, лесно се палеше, беше прибързан и искрен. Лицето му постоянно изразяваше сърдечност и задоволство. Затова пък по характер перуанецът беше кротък, сериозен, предпазлив и въздържан, а меланхолията, сложила своя отпечатък върху красивите му младежки черти, не изчезваше нито за миг.

Още от първата вечер двамата винаги яздеха един до друг, а край лагерните огънове седяха все заедно. И тогава си приказваха дълго. Но разговорите минаваха най-вече „за сметка“ на Антон. Той разказваше за всичко, което имаше, знаеше и можеше, и постепенно разкри пред инката цялото си сърце. Най-често Хаукаропора слушаше мълчаливо и само от време на време подхвърляше някой кратък въпрос или даваше

едносричен отговор. Обаче ако някой го наблюдаваше, можеше да забележи, че тъмните му и проницателни очи често се спираха върху младия му спътник с приятелско изражение.

Главна и неизменна тема на всичките им разговори бе Татко Ягуар. В този човек Антон виждаше герой, който няма равен на себе си, и мечтаеше някога да стане като него. И Хаука говореше с голяма почит за Татко Ягуар, но за съжаление не бе в състояние да задоволи любопитството на Антон, който много искаше да научи нещичко от предишния живот на великана.

— Но нали го познаваш от много по-отдавна — каза младият немец, — би трябвало да можеш да разкажеш нещо за него!

— Нищо не мога да ти разкажа — отвърна инката. — Когато идваше при нас, той разговаряше с баща ми, не с мен. А когато говорят възрастните и опитните, младежите трябва да стоят надалеч. Такава е повелята при нас.

— При вас ли? В същност ти от кое племе си?

— От никое.

— Но все пак трябва да принадлежиш към някой народ!

— Моето племе е загинало. Живеем заедно с няколко бедни семейства високо горе в планините, където се носят крясъците на кондора.

— Там не растат нито дървета, нито храсти. Как можете да живеете?

— Прием вода и ядем месото на дивите животни, които убиваме, излагайки живота си на опасност.

— Тогава сте храбреци, с които на драго сърце бих се сменил. Разкажи ми за вашия живот, за вашите дела!

— За живота и делата на моето племе? — Хаука сложи длан на челото си и се загледа мрачно в земята. После продължи: — Може би, не, съвсем сигурно ще ти разкажа някога за тях. Но не днес, не сега. Нали ще дойдеш с нас в планините? Тогава не само ще чуеш, но и ще видиш.

Той стана и се отдалечи, изчезвайки между дърветата. Въпросите на Антон бяха засегнали болното му място. Той се завърна едва с падането на здрача и когато си лягаха да спят, се настани както обикновено до Антон. Младежът дълго размисля, с какво ли беше натъжил приятеля си и постепенно се унесе в сън. Не знаеше колко бе

спал, когато, разтърсвайки го леко, нечия ръка го събуди. Беше инката. Той му прошепна на ухото:

— Тихо! Не говори високо! Ти пожела да бъдеш герой като Татко Ягуар. Искam да ти дам възможност да извършиш една храбра постъпка. Ще ме последваш ли?

— Къде?

— Ще ти обясня по-късно. Остави тук оръжията си, вземи само ножа и болата! Пълзи след мен ниско в тревата, за да не ни забележат пазачите!

Антон видя, че Хаука започна да се отдалечава от лагера, пълзейки на четири крака, и го последва по същия начин. Предишните нощи по небето бе имало звезди, сега обаче то бе тъмно. Тъй като преди малко тънкият сърп на луната беше изчезнал, наоколо цареше почти непрогледен мрак. Едва-едва се виждаше на десетина крачки, а дори и езерото, което през деня блестеше тъй чисто и светло, сега се простираше мрачно и тайнствено от лявата им страна. Продължиха да се промъкват бавно и безшумно покрай тръстиката, докато Хаука се изправи и с все още тих глас каза:

— Постовете останаха вече зад нас и можем да вървим прави. Погледни внимателно отвъд езерото! Виждаш ли нещо?

— Не — отговори Антон, който напразно напрягаше зрение.

— А надушваш ли нещо?

— Също не.

— Ансиано и аз живеем с кондорите в Кордилерите. Затова сетивата ни са станали като сетивата на орлите. Ей там, на отвъдния бряг на езерото, лагеруват хора.

— Откъде знаеш?

— Надушвам дима и виждам отблясъците на огъня. Един бял няма да усети и да забележи нищо. Всъщност би трябвало да уведомя опитните хора, но понеже ти пожела да извършиш някоя смела постъпка, затова не ги събудих.

— И какво мислиш да правиш сега? — попита Антон инката.

— Най-напред искам да отида отсреща, за да разбера кои са тези хора и какво ги е довело насам. После ще видим дали тихомълком ще се върна, или обстоятелствата ще ме принудят да извърша нещо друго. Подай ми ръка, за да те вода, тъй като очите ми са по-силни от твоите.

Двамата продължиха бавно да вървят. Това не беше лесно, понеже пътят им минаваше между храсти и дървета. После изведнъж гората свърши и пред тях се ширна брегът без нито едно дърво по него. Хаукаропора се спря нерешително, замисли се за минута-две, а след това каза:

— Тук има пролука в горската ивица, опасала отвсякъде езерото. Ако вървим през самата гора, ще се намираме постоянно в царящия между дърветата мрак, а това сигурно много ще ни забави. Затова мисля, че е по-добре да се придържаме по-надясно, за да можем да минем покрай горския пояс. Така ще се движим много по-бързо и над нас ще е откритото небе, което, макар също да е тъмно, все пак не е тъй мрачно като короните на дърветата.

— Но ми се струва, че ще се отклоним твърде надясно.

— Не чак толкова много, понеже гората не е широка. Впрочем тези хора сигурно лагеруват край извора, за който говори Татко Ягуар. Достигнем ли го, ще е необходимо само да следваме водите му и така ще се озовем при целта.

Двамата продължиха пътя си по-бързо. Техният лагер се намираше в средата на северния бряг на езерото. Скоро завиха край горната западна част на езерото. После просеката свърши и отново започна гората. На това място тя образуваше тъмен пояс, широк може би неколкостотин крачки. Оставиха я от лявата си страна и забързаха към най-далечния ѝ край в източна посока, защото вече се бяха озовали на южния бряг. Но след като повървяха съвсем малко, младият инка се спря с приведено напред тяло. Беше излязъл доста силен вятър, който духаше точно срещу тях.

— Чуваш ли нещо? — попита Антон.

— Да. Струва ми се, че беше камбанка.

— Камбана ли? Но тук няма никакъв град с църковни камбанарии.

— Нямам предвид подобен вид камбани. Ела да повървим още малко нататък и ти също ще я чуеш.

Продължиха да крачат напред. Скоро вятърът донесе до тях някакъв металически звън.

— Слушай! — каза Антон. — Прозвуча също като звънчето на някоя мадрина.

Мадрина е понятие, характерно за испанска Америка. Под него се разбира кобилата, която води останалите животни в стадото или по време на пътуване. Тя носи на врата си хлопатар и останалите животни винаги следват неговия звън.

— Да, не може да бъде нищо друго освен някоя мадрина — съгласи се младият инка.

— Да не би тук, в Гран Чако, да има ариероси^[1]?

— Не, сигурно не. През тези местности не минават търговски кервани. Трябва да са индианци.

— От кое племе?

— Не знам, но имам намерение да разбера.

— Тогава тези хора са много непредпазливи. Както чухме, отделните племена живеят във вражда. Как може тогава да слагат на животните хлопатар, които непременно ще ги издадат!

— Несъмнено хората, които лагеруват тук, се чувстват в пълна безопасност и не смятат за необходимо да бъдат много предпазливи. А нали трябва да оставят животните да пасат и следователно не бива да ги връзват. И ако тогава нямат мадрина, конете ще се пръснат във всички посоки.

— Защо? Нали нашите остават заедно!

— Това е нещо друго. Индианецът не е коневъд. Той краде и отвлича животни от всички краища на света. Следователно те не се познават и тъй като не ги държат на стада, помежду им не се създава никаква привързаност. Ето защо, когато се съберат много ездачи за някой боен поход, са принудени да осигурят за конете си мадрина, понеже всяко едно от животните безусловно следва звънчето ѝ. А това е много изгодно за нас, защото звънът, който доловихме, ще ни служи за ориентир.

Инката наистина се оказа прав — колкото повече напредваха, толкова по-ясно се чуваше звънът на хлопатара. Скоро се видяха принудени да забавят крачките си, понеже звънът се разнасяше вече доста наблизко. Същевременно отляво можеха да се видят отделните дървета, защото зад тях горяха няколко огъня, на чиято светлина дънерите ясно се открояваха.

— Виж колко лесно открихме лагера — прошепна Хаукаропора на Антон. — Пред нас се намира тревната ивица, обграждаща гората, и на нея пасат конете. Вляво тя се връзва в гората, образувайки сред

дърветата поляна, където е изворът. И тъй, конете са право пред нас, а ездачите — наляво зад дърветата.

— Тогава ще трябва да продължим наляво, така ли?

— Да, но не веднага. Имаме пълно основание да бъдем предпазливи, тъй че първо искам да разбера дали при конете има пазачи. Почакай тук, докато се върна.

Той изчезна, пълзейки, и Антон остана сам може би повече от четвърт час, но въпреки това не започна да се безпокои за инката, защото чувстваше все по-голямо доверие в способностите му. Ето че Хаука отново изплува от тъмнината и с тих глас му съобщи:

— При тях няма нито един пазач. Конете са толкова доверчиви, че ми разрешиха да ги погалья. Движат се свободно из тревата и само предните крака на мадрината са спънати, за да не може да прави големи крачки.

— Колко са конете?

— Не успях да ги преброя, понеже не са малко. Заварих ги всички с глави, обърнати към мадрината, и това ме зарадва.

— Защо?

— Защото е признак, че непременно ще я последват. Ако тези индианци са наши неприятели, да речем абипони, иска ми се да им взема конете.

— Сериозно ли говориш? Не е възможно само ние двамата да отведем толкова много животни!

— Защо не? Ако поведем мадрината с нас, всички ще тръгнат подир нея.

— Но по звъна на хлопатара индианците ще разберат, че кобилата се отдалечава!

— Ако спят, няма да разберат, а предполагам, че са заспали.

— Добре, но сигурно има постове.

— Разбира се, обаче, тъй като тук се чувстват в безопасност, пазачите ще са малко на брой. Веднага ще се опитаме да научим това. Хайде, ела и винаги ме следвай! Налага се да пълзим, за да не ни забележат.

Двамата легнаха на земята и пълзейки извънредно предпазливо, се отклониха вляво от досегашната си посока, за да се доберат до споменатите дървета. Щом ги достигнаха, се озоваха съвсем близо до края на горската поляна, където инката предполагаше, че е разположен

лагерът. Поляната не беше широка и огньовете я осветяваха от единия край до другия. Следователно всичко се виждаше много добре. Двата младежи залегнаха зад две съседни дървета и внимателно започнаха да наблюдават разиграващата се пред очите им сцена.

Многоброен индиански отряд беше спрял на това място да ношува. Там, където поляната имаше изход към откритата равнина, от земята бликаше изворът, за да насочи водите си наляво, към езерото. От двете страни на потока горяха осем огъня, около които насам-натам се движеха може би към осемдесет червенокожи, заети тъкмо в момента да избират удобни за спане места. Между два огъня на отсамната страна на потока лежаха шест човека, които, изглежда, бяха вързани. Петима от тях носеха индианско облекло. По дрехите на шестия можеше да се заключи, че е бял. Тъй като лежах с главите към двамата тайни съгледвачи, не беше възможно да се различат лицата им.

Отрядът имаше индианско въоръжение. Хората бяха окачили колчаните и лъковете си на забитите в земята дълги копия. На тях бяха облежани цевите за издухване на малки стрели, които оказват толкова бързо смъртоносно въздействие, ако са намазани с отрова. Под едно дърво насреца бе застанал единственият човек, който притежаваше пушка. Беше я оставил до себе си върху своето пончо и изглежда, той бе вождът, понеже току подаваше различни нареждания, които биваха веднага изпълнявани. Служеше си с някакъв език с напевна интонация. Антон не можеше да разбере нито дума и ето защо тихичко попита спътника си:

— Това не е кечуа, а не е и някакъв друг диалект, който разбирам. На какъв език говори този човек?

— На абипонски. Разбирам го горе-долу. Той е предводителят на тези хора, казва им как да се разположат и току-що заповяда нощта да се раздели на три стражи. Всеки пост ще се поема само от по двама души, единият от които ще трябва да внимава за конете, а другият — за пленниците.

— Значи това наистина са пленници! Кои ли са?

— Почакай! Вероятно ще узнаем. Не познавам този вожд, но по езика му разбирам, че той и неговите хора принадлежат към абипоните, значи са наши врагове.

— От това можем да заключим, че пленниците ще бъдат приятелски настроени към нас.

— Да, защото, който е против абипоните, трябва да е наш приятел.

— Да можехме да ги освободим! Мислиш ли, че е възможно?

Инката позабави отговора си, замисленият му поглед се плъзна внимателно наоколо и после отговори:

— Смятам, че е възможно, и съм готов да опитаме. Ти какво ще кажеш?

— Съгласен! — От радост Антон изговори тази дума доста високо, ала след това добави толкова по-тихо: — Но как ще се справим, като сме само двамата? Дори и пушките не са у нас.

— Те само биха ни пречили, вместо да са ни полезни. Чувал си, колко често Татко Ягуар казва, че в повечето случаи трябва да се предпочита съобразителността пред силата. Ще действаме според съвета му.

— Добре, ще действаме, готов съм. Но все още не знам по какъв начин.

— Почакай! Най-напред абипоните трябва да заспят. Преди това нищо не може да се направи. После ще разберем дали пазачите са достатъчно внимателни и дали ще оставят огньовете да угаснат, или не.

Вождът прескочи потока, за да види лично какво правят пленниците. Подхвърли им заплашителни думи и започна да ги ритва. Те се помъчиха да избягнат това малтретиране и се поизмествиха от досегашното си положение, при което лицето на един от тях можеше вече да се види. Той действително не беше индианец, а бял. После пък друг се полуизправи, за да се изплъзне от ритника, отправен към него. По време на движението му неговото лице се извърна за миг настрана, но това бе достатъчно за острия поглед на инката. Той го разпозна и прошепна на Антон:

— Този е вождът на камбасите, когото белите наричат Ел Кранео Дуро, Твърдия череп. Чувал ли си някога за него?

— Не.

— Дали са му това име, защото веднъж получил по главата осем или девет удара с приклад и въпреки всичко не умрял. Щом се отдалечили враговете му, които го помислили за мъртъв, той се изправил, потъркал малко главата си и после тайно тръгнал подир тях, за да си отмъсти. Те били абипони и паднали убити от ръката му.

— Значи е твой познат?

— Дори приятел. Били сме му на гости, а и той често ни е посещавал. Какъв късмет, че от нашия лагер забелязах огньовете и подуших дима! Живота си ще рискувам, за да го освободя!

— И аз! — пошушна му Антон въодушевено. — Кажи ми само какво трябва да правим!

— Засега ти няма какво друго да вършиш, освен да мируваш и да лежиш зад дървото така, че светлината да не пада върху теб.

Абипоните налягаха в кръг около огньовете, с крака към тях. Загърнаха се в пончосите си. Мнозина от тях имаха по два пончоса. Вождът се върна отвъд потока и легна да спи по същия начин. Всички се настаняха около огньовете с изключение на двамата пазачи, единият от които отиде при конете, а другият започна бавно да крачи нагоре-надолу. Беше се увил в двете си одеяла, за да се запази от острия вятър. Едното от тях носеше около кръста също като дълга женска пола, а другото бе наметнал върху главата си и така се беше загърнал, че отпред оставаха открити само очите му, а отзад одеялото се спускаше по гърба му почти до земята.

Постовият се разхождаше насам-натам и в продължение на първия половин час се приближи няколко пъти до пленниците, за да провери дали са заспали. Гората не защитаваше напълно лагера от вятъра. Понякога той връхлиташе така силно върху огньовете, че се разхвърчаваха искри и падаха по одеялата на спящите. За да ги предпази от опърляне, постът обиколи огньовете и събра горящите клони, след което пламъците значително намаляха. Той не сложи нови дърва в тях, тъй че можеше да се очаква скоро да угаснат. Хвърли нови клони само в един от двата огъня, между които лежаха пленниците, за да може съвестно да изпълнява задълженията си.

Измина почти цял час, откакто червенокожите бяха легнали да спят. Но ето че мълчанието твърде много дотежа на Антон и като се обърна към спътника си, който през цялото време не бе направил абсолютно никакво движение, прошепна:

— Струва ми се, че са заспали дълбоко и не бива да чакаме повече. Не забравяй колко ще се тревожат за нас в лагера, щом открият отсъствието ни!

— Ще се безпокоят само в първите мигове — отговори инката, — но след това Ансиано, който добре познава моята

предпазливост, ще успокои и останалите. Все пак съм съгласен с теб — трябва да действаме. Сега ще подмамя пазача насам.

— А как ще го направиш?

— Веднага ще чуеш. Внимавай добре дали няма да се раздвижи някой от спящите, когато се обадя! За да успее напълно планът ни, никой от тях не бива да е буден.

Той постави свитите си длани около устата и нададе тих уморен крясък, какъвто може да се чуе от смутен в съня си папагал.

Никой от спящите не помръдна, но пазачът се спря и се послуша, за да разбере откъде идва крясъкът.

— Виж как наостри уши! — прошепна инката. — Вероятно ще дойде насам. Успя ли да забележиш дали се разбуди някой от спящите?

— Не видях будни.

— И аз не видях. Промъкни се бързо две дървета по-назад и се прилепи плътно към земята, иначе ще те забележи, когато дойде насам!

Антон последва тази подкана и инката за втори път нададе крясък. Постът се приближи. При третият път той навлезе между дърветата, а когато викът се чу отново, пазачът се приведе и предпазливо се запромъква напред, втренчил напрегнато поглед към мястото, откъдето бяха дошли звуците.

Инката свали тежкия боздуган от лявата си страна, изкряска още веднъж и когато постът почти достигна дървото, зад което се криеше, Хаука светкавично изскочи напред, последва удар и индианецът рухна на земята, за да не помръдне вече.

— Господи, ти го уби! — прошепна Антон, приближавайки се бързо.

— Вероятно е мъртъв, но напълно е възможно и да е още жив. Остани при него. Ако се съвземе, преди да се върна, забий му ножа си в сърцето! Имаш смелостта да сториш това, нали?

— По време на бой — да. Но да убиеш беззащитен...

— Вече сме влезли в бой, а когато се съвземе няма да е беззащитен. Тогава гласът му ще бъде оръжие и за нас няма да има по-опасно оръжие от него. Искам да ми се подчиняваш безусловно!

По време на това авантюристично начинание иначе толкова мълчаливият инка бе станал необичайно приказлив — сигурно за да поучава своя млад приятел. Сега се показва и от една друга страна.

Беше започнал да се държи като повелител и макар че говореше тихо, все пак го правеше по начин, който не търпеше възражение.

Той взе бързо двата пончоса, носени от пазача, и се загърна в тях също като него. После излезе бавно иззад дърветата и закрачи нагоре-надолу по начина, по който се движеше преди малко и постът. Който не знаеше какво се е случило, сигурно щеше да го вземе за абипона.

Антон остана да седи при падналия индианец с изваден нож в ръка, поглеждайки ту към него, ту към своя млад и храбър приятел, чието сегашно поведение не можа веднага да проумее.

След като известно време Хаукаропора подражава на поста, той обходи с тихи стъпки огньовете, но не за да ги подклажда, а за да огледа спящите хора. Нямаше нито един буден. После се отправи към пленниците и седна при тях. Те все още не спяха, защото положението в което се намираха, не им позволяваше да мигнат.

Разбира се, помислиха го за индианеца, който трябваше да ги пази, защото бе увил пончото около главата и лицето си така, че се виждаха само очите му. Тъй като се налагаше да се съобразява с белия, инката бе принуден да говори на испански. Така и постъпи. След известно време той поразтвори пончото дотолкова, че да не се вижда лицето му, но да може да се чува гласът му и шепнешком каза:

— Ел Кранео Дуро е тъжен, но скоро ще бъде весел. Нека приказва тихо, когато ми отговаря.

Вождът лежеше полуизвърнат към него. В същия миг той обърна цялото си лице и както му бе наредено, тихо отговори:

— Какви са тези думи? Подиграваш ли ми се, като се правиш на любезен?

— Не е подигравка, а искреност. Не вдигай шум, който може да издаде и мен, и вас! Дошъл съм да ви спася.

— Ти, абипонът?

— Не съм абипон, а се казвам Хаукаропора и съм син на твоя приятел Ансиано.

— Казваш, че си Хаукаро...

От смайване той не успя да доизрече цялото му име.

— Да, аз съм — продължи младежът. — Убеди се сам!

Сега той разтвори пончото така, че цялото му лице можеше да се види. Белият наблюдаваше сцената, без да помръдне. Камбасите познаха инката, който бързо пак закри лицето си. Но те останаха

безмълвни, макар че потръпването и раздвижването на вързаните им тела, което не успяха да овладеят, показваше достатъчно ясно колко радостно бяха изненадани.

— Познахте ли ме? — попита ги той.

— Да, да — промълви пресекливо вождът, — ти си синът на нашия приятел и сам си наш приятел. Големи чудеса стават. Как си се озовал сред абипоните? Досега изобщо не те бях забелязал.

— Не съм с тях и не бях при тях. Преди малко се намирах тук, в гората, за да наблюдавам нашите неприятели. Бях в лагера ни от другата страна на езерото заедно с Ансиано, Татко Ягуар и над двайсет други бели мъже, когато забелязах огньовете ви. Без да ни усети някой, се промъкнахме дотук заедно с един мой млад приятел, за да разберем кой е запалил огньовете. Видях абипоните и те познах. Тогава реших да ви освободя.

— Смела постъпка! А къде е пазачът ни?

— Лежи там, под онези дървета. Загърнах се в пончосите му, за да помислят че е той.

— Каква съобразителност, каква хитрост! Разрежи ремъците ни, бързо!

— Ей сега ще ги срежа, но въпреки това останете да лежите в същото положение.

Той извади ножа си и започна да ги освобождава от ремъците по такъв начин, че ако в този момент се разбудеше някой абипон, нямаше да разбере какво се вършеше. Същевременно продължи:

— Огньовете гаснат, само този тук все още гори. Вече не различаваме добре неприятелите си, но те могат да ни наблюдават. Ето защо трябва да сме предпазливи. Сега ще се изправа и ще продължа да се разхождам нагоре-надолу край дърветата. Ще видя също какво правят спящите. Разбера ли, че никой от тях не е буден, леко ще се изкашлям и вие ще запълзите един подир друг към мястото, където се намирам. Под онези дървета чака моят млад приятел Антонио. Стигнем ли при него, отиваме да вземем конете!

— Няма ли при тях пазачи? — попита вождът.

— Има един.

— Няма защо да се боим от него. Вярно, че нямам оръжие, но ще го удуша.

— Ще го оставиш на мен. Чуваш ли? Искam аз да ви освободя докрай. Вие няма да вършите нищо. Ще имате оръжия. Тук се намират достатъчно копия, лъкове, стрели и цеви.

Ето че белият се обади за пръв път:

— За какво са ми лъкове и стрели. Искam си обратно пушката, моята хубава пушка.

— Къде е тя?

— Намира се при вожда. Той ми я отне. Но аз пак ще си я взема.

— Не те познавам и не знам дали можеш да бъдеш достатъчно предпазлив. Сам ще я донеса.

Ел Кранео Дуро се обади:

— Не бива да се обръщаш към този сенъор на „ти“, защото е офицер. Той също е запознат с живота в дивата пустош и е в състояние сам да си вземе пушката.

— Заедно с патроните — допълни белият, скърцайки със зъби. — Това куче ми взе също часовника и компаса. Но няма да види никаква полза от тях! Сънят му ще продължи много дълго! Осмели се да рита един офицер!

Инката грабна ножа си, изправи се и пак закрачи насам-натам. След известно време обиколи огньовете и се убеди, че всички спят. Отиде и до вожда. Той хъркаше. Беше се увил в одеялото си заедно с пушката.

След това инката отново се отправи към отсрещната страна, застана в края на поляната и махна с ръка. Следвайки знака му, шестимата допълзяха — първо Твърдия череп, после неговите четирима камбаси и най-накрая офицерът. Инката посочи към забитите в земята копия и след като камбасите побързаха да грабнат оръжията, каза на белия:

— Вождът се е увил в пончото заедно с пушката.

— Ще я взема, без да го моля за разрешение.

Той се плъзна безшумно като сянка и много бързо през поляната. Видяха го как се хвърли върху вожда и как около минута остана да лежи върху него. Не се дочу никакъв шум. После се изправи и също тъй чевръсто се върна при тях с пушка в лявата ръка и окървавен нож в десницата.

— Върнах си всичко, каквото ми беше отнел! — каза той гневно. — Пушката, ножа, часовника, мунициите, всичко. Той няма

повече да раздава ритници на офицери. Но да продължаваме! В каква посока ще вървим?

Инката ги поведе между дърветата, докато стигнаха при Антон. Простреният на земята абипон все още не бе помръднал. Оставиха го да лежи. Оттук се отправиха по пътя, по който бяха дошли Хаука и Антон, и вървяха докато дочуха звънчето на мадрината. Тогава инката се спря и каза:

— Чакайте ме тук, докато обезвредя другия пазач!

— Не ти! Това е моя работа — отвърна Твърдия череп.

— Не, моя е! — намеси се офицерът. — Тези кучета се канеха утре да ме удавят в езерото. Сега могат да хвърлят във водата трупа на вожда си, а аз ще им предоставя и поста при конете.

Хаука не искаше да се съгласи, но разгневеният човек изчезна веднага след последните си думи. Останалите зачакаха и внимателно се заслушаха в нощта. Не успяха да доловят нищо. След не повече от две-три минути офицерът отново се появи и съобщи:

— Всичко е наред. Негодникът не обели нито дума. Сега нека всеки вземе по един кон.

— Не — обади се инката. — Ще вземем всички коне.

— Всички ли? А как ще стане това?

— Та нали при тях има мадрина, която всички животни ще последват.

— Qué pensamiento!^[2] Вярно! Това момче хич не е глупаво. Можем да го направим. Значи Татко Ягуар бивакува отвъд езерото? Ще го намерите ли?

— Да — отговори инката.

— Тогава ще яхнеш мадрината и ще тръгнеш напред, а ние останалите ще подкараме целия табун подир тебе.

У него имаше нещо грубо, заповедническо, което лесно можеше да засегне другите. Но Хаука мълчаливо го преглътна, потърси мадрината, развърза предните ѝ крака, възседна я и бавно я подкара напред. Щом останалите коне забелязаха, че водачката им потегля, веднага я последваха. Офицерът и петимата камбаси скочиха върху последните животни, за да гонят пред себе си стадото, а Антон, разбира се, също яхнал жребец, се присъедини към инката. В поведението на офицера имаше нещо, което не му харесваше. В този ред те заобиколиха около половината езеро, но не минаха през гъстата

гора, из която известно време двамата младежи се бяха промъквали с толкова голяма мъка. При подобна тъмнина тя бе непроходима за конете и затова ги подкараха покрай нея. Така също можеха да достигнат лагера.

А там не всичко бе тъй тихо и спокойно, както при тръгването на Хаука и Антон. Татко Ягуар бе наредил на постове да се сменят на всеки час и в случай че се разбудеше, имаше навика да проверява дали всичко е наред. Тъй направи и днес. Счупването на бутилките го бе накарало да очаква рязка промяна във времето и още когато си лягаше да спи, небето се бе покрило с облаци. Тревогата го разбуди. Забеляза, че небето е почерняло, и почувства, че е излязъл особено остър и поривист вятър. Опитът му подсказваше, че това предвещава ураган, придружен от онези проливни дъждове на Гран Чако, които са толкова силни, че могат да съборят човек на земята. Какво трябваше да направят? Не беше разумно да останат тук, под дърветата, които привличат светкавиците и могат да бъдат повалени от бурята. Но да изчакат урагана навън в откритата равнина или в също тъй откритата пустиня, това съвсем не криеше по-малко опасности. Ето защо Татко Ягуар разбуди спящите, за да се посъветва с тях. Същевременно се оказа, че Антон и инката липсват.

Започнаха да ги викат, но те не се появиха и не отговориха. Антон беше поверен на Татко Ягуар. Затова бе съвсем разбираемо, че той се разтревожи извънредно от необяснимото изчезване на младежа. Изказаха се какви ли не предположения, от които нито едно не изглеждаше приемливо. Най-сетне Татко Ягуар стигна до логичната мисъл да потърси следите на изчезналите с помощта на главня. Нали знаеха на кое място бяха лежали.

Един смолист клон им послужи за факел. На неговата светлина откриха, че двете момчета тайно са се промъкнали в гората. Факелът угасна и Татко Ягуар, Херонимо и Ансиано, които бяха предприели търсенето, останаха на тъмно. Продължиха да викат из гората, но отговор не последва.

— Ама че непредпазливост! — рече Татко Ягуар почти разгневен. — Когато пристигнахме тук, казах, че наоколо може да има ягуари. Какво ще стане, ако попаднат в ноктите на такъв звяр! Оставили са пушките си и значи няма с какво да стрелят!

— Непредпазливост ли? — обади се Ансиано. — Хаука не е непредпазлив. Винаги знае какво прави. А това, че не е взел оръжията си, само доказва, че ги е смятал за излишни.

— Никога не са излишни в такава нощ — забеляза Херонимо.

— Но могат да пречат — намеси се Ансиано. — Пречат при ходенето из гората, при тайното промъкване до неприятеля, при...

— При тайното промъкване до неприятеля? — прекъсна го Татко Ягуар. — Ето това е! Тези дръзки момчета са искали да преживеят някое приключение, а то може да им струва живота. Трябва веднага да тръгнем, за да предотвратим най-лошото.

— Да им струва живота ли? Защо? Предполагате ли къде може да са отишли?

— Не само предполагам, а знам! Я погледнете вдясно отвъд езерото! Забелязва се някакъв здрачен светлик. Там гори огън. Момчетата са го видели и в младежката си необмисленост са тръгнали натам, за да си поиграят малко на мъже.

— Да, там гори огън — съгласи се Ансиано. — Действително е възможно да са се отправили натам. Но дори и да е така, пак няма защо да се тревожим. Моят Хаука е извънредно предпазлив. Мога да му имам пълно доверие.

— Това ми е известно. Той е по-опитен и предпазлив от доста мъже, но с него е тръгнал и Антон, за чието благополучие отговарям аз и...

Той млъкна. Докато разговаряха, бяха достигнали лагера и тъкмо в този миг недалеч се разнесе силен конски тропот. После видяха две човешки фигури, които изплуваха от тъмнината и с бързи крачки се приближиха до огъня. Бяха двамата изчезнали.

— Нас ли търсите? Ето ни — извика засмян Антон на Татко Ягуар, а инката пристъпи безмълвно до Ансиано, като че и през ум не му минаваше да се смята за най-важното действащо лице в последните събития.

— Да, ето ви! Слава богу, виждам, че сте тук! Но къде бяхте?

— Отсреща, при абипоните.

— При аби... Значи отсреща има абипони?

— Да.

— И дръзнахте без разрешението ми да...

— Да освободите шест пленници и да отмъкнете цял табун коне — намеси се някакъв глас.

Татко Ягуар се обърна и съзря новодошлия, който също се бе приближил. Великанът отстъпи крачка назад, сбърчи леко чело и възкликна:

— Вие ли сте, лейтенант Верано? Как попаднахте при Извора на близнаците?

— Тъй, както и навсякъде, където съм бил — пеша или на кон, сеньор.

— Знаете, че на въпроса си очаквах друг отговор. Но предпочитам да ви попитам нещо друго: накъде ще се отправите оттук?

— Пак отвъд езерото, при абипоните, за да ги накажа. Естествено вие ще ме придружите заедно с вашите хора. Никое от онези кучета не бива да остане живо!

— Вие смятате идването ми с вас за съвсем естествено. Но аз съм на друго мнение.

— От само себе си се разбира, че трябва да ме подкрепите.

— От само себе си ли? Трябва ли? А аз ви казвам, че за мен такова „трябва“ не съществува. Но кого виждам тук?

Лицето му просия. Той забеляза Твърдия череп, който бързо се приближи до него, подаде му ръка и със страхопочитание в гласа, макар и на лош испански, отвърна:

— Аз съм, сеньор. Не е необходимо да ви казвам колко много се радвам, че ви виждам. Щом веднъж сте тук, няма защо да се страхуваме.

— От кого?

— От абипоните, които се канят да ни връхлетят от всички страни. Този сеньор, самият аз и четирима от моите хора, дето сега са навътре в гората при плякосаните коне, днес рано сутринта им паднахме в ръцете. Помъкнаха ни към Извора на близнаците, за да ни удавят утре в езерото. Хаукаропора и другото момче ни спасиха.

— Тези двамата ли? А как...

Той не доизрече въпроса си, защото забеляза, че на юг една част от тъмното небе беше придобила сернистожълт цвят. После продължи припряно:

— Колко абипони има отвъд езерото?

— На седем или осем места по десет — отвърна вождът. — И точно толкова коне доведохме с нас, защото взехме всичките — те тръгнаха подир мадрината.

— Това е приключение, което бих искал веднага и подробно да ми разкажете, но нямаме необходимото време. Вожде, виждаш ли на юг онази жълта ивица и знаеш ли какво означава тя?

Индианецът отвърна:

— Отдавна я забелязах, сеньор. Наближава ураган, който поваля горите и хвърля от небето големи огнени кълба. И конете го усещат. Започнаха да стават неспокойни и не искат да стоят на едно място.

— Да, намираме се в опасност. Останем ли тук, можем да бъдем смазани от дърветата, излезем ли от гората, ураганът ще ни затъркаля из равнината като песъчинки. Не познавам местността. След два часа бурята ще ни връхлети. И тъй, трябва бързо да вземем решение.

— Сеньор, аз познавам местността. Ще яхнем конете и ако побързаме, ще бъдем на сигурно място преди още ураганът да се е разразил.

— Къде ще намерим убежище?

— В Asiento de la mortandad.^[3]

— Какво лошо име! Никога не съм го чувал, понеже никога не съм отивал по-далеч от Извора на близнаците. Но за това ще говорим после. Значи ти вярваш, че ще се доберем до поселището преди да се извие бурята?

— Да.

— Но дали ще го намерите в тази тъмнина?

— Няма да объркаме посоката, сеньор. И вие знаете, че не след дълго вече няма да е толкова тъмно. Небето ще се изпълни с огън.

— Вярно е. Тогава бързо да се приготвим и да потегляме! Обърнете особено внимание на пушките, за да не пострадат!

След тези думи той накара Твърдия череп да го отведе при плячкосаните коне, които едва можеха да бъдат удържани от камбасите, защото усещаха приближаването на бурята.

Многото коне, с които се сдобиха, представляваха предимство и по-късно то можеше доста силно да наклони везните в тяхна полза. Но в този момент Татко Ягуар би предпочел да се откаже от тях. Наистина те имаха юзди, ала не бяха оседлани. Следователно нямаха възможност

да ги натоварят с предметите, които бяха принудени да мъкнат със себе си. Затова той набързо реши:

— Ще ги вземем с нас, но няма да си създаваме много главоболия с тях. Ако ни следват доброволно — хубаво, ако ли не, да правят каквото искат.

Шест от конете бяха възседнати от камбасите и лейтенант Верано. И шестимата проявиха готовност всеки от тях да води за юздите по два коня. Щом лейтенантът забеляза пушките, натоварени от хората на Татко Ягуар, той попита откъде са ги взели.

— Изкопахме ги — отговори Херонимо.

— Къде?

— На различни места по пътя.

— Мътните го взели! Тогава това е оръжието, което търся. Конфискувам го!

— Защо?

— Защото е наше. Откраднато е от арсенала ни.

— Наистина ли? Звучи ми като детска приказка. Разкажете я на Татко Ягуар. Той ще ви даде отговора, който предпочитам да премълча.

— Да не би да не вярвате на думите ми, сеньор?

— Докарайте ми тук арсенала заедно с негодниците и тогава ще видя какво трябва да мисля. Впрочем сега вниманието ни е необходимо за нещо друго. Я слушайте какво се дочува оттатък!

Той посочи с ръка отвъд езерото. Оттам се разнасяше пронизителен рев. Абипоните бяха открили мъртъвците, както и изчезването на конете и пленниците. Но на Татко Ягуар съвсем не му беше до тях, защото опасността наближаваше. Начело застанаха петимата камбаси и нощната езда започна.

Водачите се насочиха право на север, където Татко Ягуар предполагаше, че се намира обширна, непрекъсната пустиня. Не яздеха в галоп, но все пак доста бързо. Нямаше защо да се грижат повече за свободните от товар коне на абипоните, защото те доброволно ги следваха. Инстинктът им подсказваше, че бурята ги заплашва от юг и следователно спасение можеше да се търси на север.

Когато след около половин час позабавиха хода на конете, за да не ги изтощят твърде много, жълтеникавата ивица на южния хоризонт бе станала значително по-широка. Долната и по-удължена част бе пламнала цялата в огненочервено. Вследствие на това нощната

тъмнина не бе вече тъй дълбока, както преди. След още половин час основата на жълтата ивица бе заела вече цялата ширина на южния хоризонт и с върха си, достигащ зенита, образуваше триъгълник, в чийто център се появи тъмно петно. Този триъгълник бе толкова светъл, че долу на земята настъпи сумрак, който позволяваше ясно да се вижда на неколкостотин крачки.

— През онази дупка ще дойде ураганът — каза Татко Ягуар на доктор Моргенщерн, посочвайки към тъмното петно. Ученият, който яздеше до него заедно с Фрице, попита:

— Дали ще е опасен?

— Дали ще стане опасен за нас, не мога да кажа, но сигурно ще причини щети. Подобен ураган издига великански вълни, отваря огромни просеки и в най-гъстите гори, събаря и най-здравите къщи.

— А пък ние искаме да се спасим от него в някакво си поселище, значи в къщи! Бог да се смили над нас! Ураганът ще ги събори над главите ни и под развалините им ще намерим неизбежната си гибел, на латински — „ексцидиум“.

— Вярно, че човек тъй би трябвало да си представя нещата. Но аз разчитам на вожда, който е запознат с обстановката в онова убежище.

— К'во ли ще ни помогне обстановката, като я отвее бурята! — обади се Фрице. — Преживял съм вече не един памперо, ама такъв ураган май че е нещо съвсем друго. В този момент животът ми не струва и пукната пара. Я погледнете тоя небосвод! На туй все още небе ли му викате? Не, прилича на самия ад. Иначе моите уважения пред красивото небе, ама покрие ли се с такова медночервено и сернистожълто, може да ти се изправят косите. И аз нямам никакво доверие в онуй поселище. Поселище на клането! К'во ли можем да очакваме от него?

Никак не бе чудно, че тръпки на страх побиха Фрице, този чудак с весел нрав, който иначе не губеше толкова лесно самообладание. Небето наистина имаше пъклен вид. Триъгълникът непрекъснато растеше на север, а основата му ставаше все по-широка и по-широка. След като яздиха час и половина, тя зае вече половината от хоризонта.

При възцарилия се сумрак можеше да се забележи, че ездата продължаваше през обрасла с ниска трева равнина, сред която от време на време се издигаха невисоки хълмове. Постепенно те започнаха да се

срещат по-често и да стават по-високи. В повечето случаи формата им бе леко закръглена, но конниците преминаха и покрай няколко хълма със стръмни скалисти зъбери.

— Това ме успокоява — каза Татко Ягуар. — Най-добрата закрила можем да намерим откъм северната страна на някой скален масив. И понеже всеки човек, заселил се тук, трябва да се съобразява с условията на живот в страната, а следователно и с опустошителните бури, можем да очакваме, че поселището, към което сме се устремили, е построено на някое подобно добре защитено място.

Скоро се потвърди, че предположенията му бяха правилни. Минавайки между хълмовете, ездачите достигнаха широка долина, заобиколена на юг от високи отвесни скали, а на север — от полегати възвишения, покрити с гори. Дъното на долината бе обрасло с ниски храсти и буйна трева, а близо до скалите се издигаха шест отделни постройки, образували някогашното поселище.

По-рано в Гран Чако е имало много подобни поселища. И до ден-днешен човек се натъква на развалините им. Белите дошли в земите на червенокожите, настанили се да живеят в тях и започнали да се държат като законни собственици, без да мислят за заплащане или каквото и да било обезщетение. Избирали най-добрите, най-красивите и плодородни места и застрелвали всеки червенокож, осмелил се да им оспори присвоеното. Но тъй като след тях не пристигнали други бели да ги подкрепят, такива самотни заселници били твърде слаби, за да устояват дълго срещу многобройните индианци и ето защо те или своевременно се оттегляли, или, ако упорствали да останат на заграбеното парче земя — били избивани. Обработената земя отново потъвала в бурени. Вятърът навявал най-различни семена в постройките. Кълновете избуявали в храсти и дървета, които разрушавали стените и покривите. Увивни растения се впивали здраво в тухлите и гредите, покривал ги дебел пласт от сочни листа, под който те гниели и лека-полека се разпадали на прах.

Разбира се, "Поселището на клането" не се намираше в толкова окаяно състояние. То бе добре запазено. Стените на постройките бяха направени от здрави дървесни стволи, забити дълбоко в земята. Покривите се състояха от няколко пласта тръстика, здраво привързани с доста дебели въжета от лико. Въжетата, както и тръстиката, бяха устояли на природните стихии. Благодарение на еластичността си те се

огъваха при всеки напор на вятъра, тъй че и най-бесният ураган, на който никой друг покрив не би устоял, не беше успял да им стори нещо. Дъсчените стени явно са имали същата устойчивост. Вярно, че бяха здравата обрасли с пълзящи и други растения, обаче не само че не бяха пострадали от тях, а напротив — растенията образуваха жива дебела защитна стена, през която не можеше да проникне нито дъжд, нито вятър. Липсваха прозорци, а входовете бяха без врати. Пред и между постройките имаше храсти над които се извисяваха вековни дървета.

Щом конниците завиха край скалите и съзряха шестте постройките, водачът им, вождът на камбасите, възкликна:

— Пристигнахме, сеньори. Пуснете конете на свобода и бързо под покривите! Ураганът не може да ни причини там никакво зло.

— Не, не така! — възпротиви се Татко Ягуар. — Не бива да оставяме конете свободни. По време на урагана ще избягат. Трябва и те да влязат в къщите. Но преди това е необходимо да прочистим постройките.

— Та от какво ще ги чистим? — попита лейтенант Верано.

— Не можете ли да се досетите? Веднага ще видите.

Той изпрати зад всяка от постройките по неколцина от своите хора и им нареди да започнат да крещят, да вдигат шум и да дадат по няколко изстрела. След изпълнението на тази заповед стана ясно какво бе имал предвид Татко Ягуар с думата „прочистване“. Сумракът бе напълно достатъчен, за да успеят да различат какви ли не животни, които, подплашени от шума и стрелбата, се втурнаха навън през отворите. Между тях имаше дори една пума.

— Сега може да са останали вътре най-много някои змии, от които ще трябва да се пазим — направи забележка предвидливият водач. — Вкарайте най-напред конете в първите четири постройките! После ние ще се подслоним в другите две. След това трябва да се съберат сухи съчки, за да запалим огън. Но побързайте, защото, изглежда, ураганът се кани да ни врхлети!

Силни пориви на вятъра започнаха да свирят из долината. Те носеха със себе си тежки, все още единични капки дъжд. Мъжете действаха трескаво. Едва изминаха десетина минути и указанията на Хамер бяха изпълнени. Конете, на които успяха да свалят дори седлата, стояха в помещенията, а мъжете, останали при тях, за да ги

надзирават, запалиха вътре в постройките огньовете, и то близо до отворите, служещи за врати. Огньовете горяха и в двете къщи, определени за подслон на останалите хора. Крайно време беше да приключат приготовленията, защото в този миг бурята се разрази с такава мощ, която перото е безсилно да опише.

Светложълтото дотогава небе изведнъж почерня. Из долината се носеха стонове, тътен, вой и писък, сякаш се бяха счепкали хиляди дяволи. Ураганът връхлетя. Постройките трепереха под мощния му напор, но се държаха благодарение на своята еластичност. И ето че изведнъж се разнесе такъв тътен, сякаш се срути цяла планина. Но това бе дъждът, който внезапно започна да се излива, и то не на капки, а като из ведро в плътна водна маса.

Дъждът се изливаше с грохота на огромен водопад, но въпреки това бе заглушаван от силата на гръмотевиците. Светкавиците прорязваха черната нощ или по-точно казано водната стена, но и думата светкавица не е съвсем точна, защото това бяха огнени езици, сякаш бълвани от самата земя, и огнени кълба, които падаха от облаците. Така следваха гръм след гръм, трясък след трясък, огнено кълбо след огнено кълбо в продължение на цял час и после на още един. Не беше възможно да се разговаря, понеже никой не разбираше собствените си думи. Мъжете седяха мълчаливи на пода, направен от утъпкана глина, и успяваха да си съобщят необходимото само чрез знаци.

Но още по-тежко бе положението на хората, останали при конете. Не бяха успели да завържат животните. Само ги бяха спънали, доколкото стигаха наличните ремъци и въжета. Ала доста от тях бяха останали свободни, тъй че освен пръхтенето и цвиленето се започна такова удряне с копита по пода, блъскане и ритане, което бе направо опасно за живота на хората.

В този миг се разнесе още един ужасен гръм, най-силният от всички, но не последният. Небето и земята сякаш образуваха огромно море. После настъпи тишина, и то толкова внезапно, че направо изглеждаше зловеща. Никой не се осмеляваше да проговори. Повечето хора си мислеха, че природните стихии са се укротили само за миг, за да се разбеснеят веднага отново. Но не беше така. Татко Ягуар стана от мястото си, мина край огъня, приближи се до вратата, погледна навън,

където цялото дъно на долината бе заето от водите на шумящата река, и каза:

— Свърши се. Небето е осеяно със звезди. Слава богу!

— Да, хвала и слава на бога! — въздъхна с облекчение доктор Моргенщерн и потърка с две ръце смъртнобледото си лице. — Не съм преживявал досега подобно нещо. Брах такъв страх, който изобщо не може да бъде описан. Всеки гръм беше като рев, на латински „мугитус“, а всяка светкавица — огромен пожар, „инцендиум“, заплашващ да погълне всичко!

— Да, тъй си е — съгласи се Фрице. — Чудя се само, че сме още живи, щото при тоз ураган и многобройни светкавици на сичко отгоре запалихме и шест огъня.

— Наистина! Науката е доказала, че огънят привлича светкавиците. Цяло чудо е, че тук не падна гръм.

— Нямаше защо да се опасяваме от това, защото ей онази гора е отличен гръмоотвод — забеляза Татко Ягуар. — Но сега ще отида да видя дали конете взаимно не са се наранили.

Той излезе навън, където бе принуден да гази във вода до колене. Животните все още показваха признаци на безпокойство, но общо взето, стояха кротко по местата си. Никой не се бе надявал на толкова щастлив завършек.

Когато Татко Ягуар се прибра от огледа, лейтенант Верано тъкмо се канеше да разкаже приключението си. Той забеляза Хамер и се обърна към него с думите:

— Сеньор, идвате тъкмо навреме, за да чуете какви претенции имам към пушките, които сте си присвоили.

— Присвоил ли съм ги? Нищо подобно. Съхранявам ги само временно — отвърна много въздържано немецът.

— С какво право, ако мога да попитам?

— Изразихте се съвсем вярно: „ако мога да попитам?“ Какво право имате да ме питате?

— Аз съм пълномощник на генерал Митре.

— Ще го призная само в случай, че можете да го докажете.

— Какви доказателства искате?

— Писмено пълномощно.

— Това е вече прекалено! Да не мислите, че някой ще вземе да мъкне със себе си из Гран Чако подобни документи?

— Но това действително е необходимо, щом някой иска да бъде признат за пълномощник.

— Давам ви честната си дума, сеньор. Надявам се, че ще е достатъчно — разгневи се Верано. — Ако ли не, тогава...

Ръката му направи заплашително движение към ножа.

— Оставете го на мястото му! Който вади нож срещу мен, се запознава с моя юмрук. С удоволствие ви заявявам, че честната ви дума ми е достатъчна, защото, макар и да сте човек, обичащ насилието, все още не съм чувал някога да са ви уличили в безчестие.

— Значи се разбрахме, така ли?

— И да, и не. Само да не схванете думите ми погрешно! Достатъчна ми е честната ви дума, за да повярвам, че сте пълномощник на генерала. Но какви пълномощия сте получили от него?

— Да търся изчезналите пушки.

— Е, ами ако откриете крадеца?

— В такъв случай трябва да докладвам.

— А после?

— После...? Е, тогава генералът ще нареди какво да правя по-нататък.

— Хубаво. Сега вече наистина се разбрахме. Възложена ви е задача да търсите откраднатите пушки, в случай че ги откриете — да докладвате и след това да изчакате по-нататъшните нареждания. Аз намерих никакви пушки, ала дали са онези, които...

— Но моля ви, сеньор! — прекъсна го лейтенантът. — Те са. Докато ви нямаше, аз огледах няколко от тях. Това са същите пушки, които тайно бяха отмъкнати от арсенала. Генералът откри липсата им веднага и нареди, без някой да разбере, да се започнат най-старателни издирвания. Резултатите не можеха да не ни изненадат. Най-вероятно началникът на арсенала е бил подкупен. Той е дал неколкостотин пушки и голямо количество муниции в ръцете на хора, които кроят да вдигнат бунт. И досега не успяхме да научим кой ги ръководи. Но сигурно е, че бикоборецът Перильо е замесен в цялата работа. Скоро след кражбата, това ще рече преди няколко месеца, този човек се е прехвърлил през Рио Саладо с работници, инструменти, оръжия и муниции, а после се е завърнал само с работниците и инструментите. Нейде е закопал оръжията. Иначе за какво са му били лопати и белове?

Трябваше да разберам къде е бил. И понеже съм запознат с Чако, възложиха ми задачата да прехвърля Саладо и да потърся оръжията. Понастоящем абипоните са настроени враждебно към правителството. Не биваше да се обръщам към тях. Ето защо посетих камбасите и се срещнах с вожда им и с четирима воители, единият от които по въпросното време забелязал бели мъже при Извора на близнаците. Ел Кранео Дуро веднага се съгласи да ме придружи до това място. По пътя се натъкнахме на отряд от над осемдесет абипони, които според думите на вожда идваха откъм Езерото на палмите. Те се отнесоха към нас враждебно. Започнах да се защитавам, застрелях неколцина от тях, но бях пленен заедно с придружителите си, обезоръжиха ни, ограбиха ни и ни отведоха при извора, където рано тази сутрин трябваше да бъдем удавени. Двете момчета ни спасиха. Чух къде сте намерили оръжията и съм убеден, че ще ми ги предадете.

— Не, сеньор! Докладвайте първо на генерала. После ще стане онова, което нареди той. И бездруго в момента не можете да използвате нито пушките, нито мунициите. На мен обаче са ми страшно необходими.

— За какво?

— За да въоръжа камбасите и с тяхна помощ да разбия неприятелите на генерала. Защото знам повече от вас и сега ще ви съобщя всичко.

Той му разказа досегашните им преживелици. Когато свърши, офицерът, който имаше суров и брутален характер, но иначе бе голям патриот, с радост се съгласи да се откаже от искането си. Помоли за разрешение да се присъедини към отряда им и желанието му бе удовлетворено, но при условие че ще се подчинява на Татко Ягуар.

Най-после можеха да изслушат подробния разказ за геройството на двамата млади приятели, което бе принуден да направи Антон Енгелхард вместо мълчаливия и затворен инка. Докато все още говореха за приключението, старият Ансиано дръпна настрана своя възпитаник, прегърна го и непредпазливо каза на испански:

— Ти си цял герой и показва кой си — el Hijo del Inka!

Хамер стоеше близо до тях, чу тези думи и си помисли: „Аха! Значи моето предчувствие не ме е излъгало. Тъмната неизвестност започва да се проявява. Той е потомък на старите владетели на Перу... el Hijo del Inka — Синът на инката!“

-
- [1] Ариероси (исп.) — мулетари. — Б.пр. ↑
- [2] Qué pensamiento! (исп.) — Каква идея! — Б.пр. ↑
- [3] Asiento de la mortandad (исп.) — Поселище на клането. — Б.пр. ↑

10. РАЗКАЗЪТ НА ТАТКО ЯГУАР

След нощния ураган настъпи ведро утро. Дъждовната вода се беше оттекла. Гората тънеше в изпарения, а долу в долината сочната трева се полюляваше като висока изкласила нива. Конете бяха изведени навън от постройките да се насладят на свежата паша, понеже засега и дума не можеше да става за тръгване, тъй като животните трябваше да си отпочинат от усилената езда през нощта.

Мъжете закусиха от своите хранителни припаси, след което започнаха така необходимото съвещание. По време на съвещанието направи впечатление, че старият Ансиано привличаше необикновено силно вниманието на лейтенант Верано. Погледът на лейтенанта непрестанно се спираше на индианеца, тъй че най-сетне старецът попита:

— Сеньор, непрекъснато ме оглеждате. Имате ли някаква особена причина за това?

— Да — отговори офицерът.

— Мога ли да ви попитам каква е тя? Познат ли ви се струвам? Виждали ли сте ме вече някъде?

— Вас едва ли. Прави ми впечатление само вашата дълга бяла коса, напомняща ми за един скалп, който съм виждал преди време.

— Скалп? Какво е това?

— Индианците от Северна Америка имат обичая да свличат кожата от главата на убития неприятел и да я запазват като символ на своята победа и храброст. Подобна кожа се нарича „скалп“. Хората, говорещи испански, я назовават с думите „Piel del cráneo“.

— Ами къде е връзката между мен и тази човешка кожа?

— В приликата. Скалпът, за който говоря, имаше същата дълга, гъста и бяла коса като вашата.

Ансиано наостри слух. Лицето му придоби напрегнат израз, докато задаваше въпроса:

— Същата коса ли? Би било странно! Струва ми се, че никой бял не носи косата си като мен.

— Наистина и аз не съм виждал още подобно нещо. Впрочем онзи скалп е принадлежал на някакъв индианец.

— От кое племе е бил?

— Не знам. Попитах собственика на скалпа, но той не ми даде задоволителен отговор.

— Къде сте видели тази коса?

— В Буенос Айрес.

— У кого?

— У бикобореца Антонио Перильо. Веднъж го посетих с един мой приятел. Стаята на Перильо бе украсена с най-различни трофеи, между които се намираше и скалпът.

— Значи Антонио Перильо! Този еспада, с когото вероятно ще се сблъскаме! Казват, че не веднъж е бил в Запада. А сподели ли с вас по какъв начин се е сдобил с кожата?

— Да. Борил се с някакъв индианец на живот и смърт и го победил. Взел скалпа на врага си като спомен за тази тежка и опасна схватка.

— Къде се е състояла тя?

— В южните пампаси. Това беше всичко, което успях да науча.

— Там на юг? Значи не е това, което си мислех.

При тези думи се чу как той въздъхна някак с облекчение. Лицето му отново придоби израз на безразличие, но веднага пак се промени, щом лейтенантът направи забележката:

— Косата беше наистина великолепна, още по-красива от вашата. Тя е била носена събрана с помощта на диадема, а собственикът ѝ е бил сигурно някой много стар и беден човек.

— С диадема ли! — възкликна Ансиано като направи движение, изразяващо изненада. — Как изглеждаше диадемата? И защо мислите, че човекът е бил беден?

— Защото диадемата беше желязна, а един заможен човек, който употребява подобни украшения, ще избере направените от благороден метал. От лицевата си страна тя имаше формата на слънце с дванайсет лъча.

— Дванайсет лъча! — изкрещя буквално Ансиано, скачайки на крака. — Сеньор, диадемата не е била от желязо, а от най-чисто злато. Но нейният собственик нарочно и е придал тъмен цвят, за да не събужда алчността у другите хора.

— Откъде знаете всичко това? Познавате ли човека, на когото е принадлежало споменатото украшение?

— Дали съм го познавал? Той беше мой повелител, владетелят на...

Ансиано беше възбуден неимоверно много. Очите му блестяха, беше измъкнал ножа от пояса си и правеше движения, сякаш се канеше да прониже някакъв враг, застанал пред него. Може би щеше да издаде цялата си тайна, обаче Хаукаропора също скочи на крака, хвана му ръката и го прекъсна с предупреждаващ глас:

— Мълчи, дядо! Онзи човек беше индианец и нищо повече. Но въпреки това трябва да узнаем дали е бил убит в честна борба. Ако ли не, тежко на убиеца му! Въпреки възрастта си той бе толкова силен и пъргав, че никога не беше побеждаван. Как да повярвам, че е бил надвит от Антонио Перильо? Не, и пак не! Бил е убит.

— Несъмнено! — съгласи се с него старецът. — Не е необходимо да търсим убиеца. Перильо е признал, че самият той го е убил. Знаем, че сега ни следва по петите. Ще ми падне в ръцете и тогава ще отговаря пред нас!

— Да, ще трябва да проговори, а отговора ще му дам с ей това!

Инката размаха боздугана над главата си. Той бе възбуден едва ли не повече от Ансиано, но бързо се овладя. Щом забеляза, че присъстващите учудено го гледат, придаде на лицето си безразличен израз, седна отново на земята и остави боздугана до себе си.

Но не само тези двама души бяха тъй силно развълнувани от думите на лейтенанта. Имаше и трети човек, който също им обърна голямо внимание, но го изрази по по-спокоен начин. Третият бе Татко Ягуар. От момента, когато бе споменат скалпът, та чак до последния миг той следи разказа с най-жив интерес. Беше седнал до инката и по едно време посегна към боздугана, за да го разгледа. Оръжието бе черно, сякаш покрито с тъмен лак. Той го огледа много внимателно, после с безизразно лице го остави обратно на мястото му и каза:

— Мисля, че не е необходимо да се горещите за този скалп. Все още не знаете дали действително е от главата на вашия познат. Ще го разберем с положителност едва по-късно.

— Не, аз съм сигурен — отвърна Ансиано, — диадемата е доказателство, че не се лъжа.

— Въпреки това сега имаме да обсъждаме по-належащи неща — отвърна Хамер, давайки тайно знак на стареца да мълчи. — Трябва да се посъветваме в каква посока да тръгнем.

— Вероятно към Езерото на палмите — обади се лейтенант Верано. — И бездруго то поначало е било ваша цел, а сега имаме още по-големи основания да го посетим, защото съзаклятниците ще се събират там.

— Не ми се вярва някой от тях да се намира вече при езерото, но все пак засега ми се иска да не се мяркаме край него. По-късно могат случайно да открият, че сме били там, а това би довело до неуспеха на моя план.

— Та нима имаш вече план? — попита Херонимо.

— Почти. Знаем, че абипоните се канят да потеглят срещу камбасите, и може би ще успеем да осуетим начинанието им още в самото начало. Нарочно казвам „може би“, защото се опасявам, че силите ни са твърде недостатъчни за подобна задача.

— И аз съм на същото мнение. Истина е, че тези типове са страхливи и се боят от откритото нападение, но винаги са готови за нощни схватки, пък аз изпитвам страх от техните отровни стрели. Трябват ни подкрепления, а помощ можем да получим само от камбасите.

— Така е. Но още не ни е известно дали те подозират какво ги очаква.

Ето че се намеси Твърдия череп:

— Нашите хора не знаят, че ще бъдат нападнати. Ние живеем във вражда с абипоните, обаче няхаме и понятие, че възнамеряват да започнат военен поход срещу нас. Трябва колкото е възможно по-скоро да им занесем тази новина и да ги подготвим. Бойният поход ще бъде насочен срещу нашето най-голямо село.

— Откъде го научи?

— От разговорите на абипоните, които ни заловиха вчера. Тъй като трябваше да бъдем удавени днес рано сутринта, те си мислеха, че вече няма да ни се предложи възможност да ги издадем.

— Къде се намира това село и колко път има до него?

— Разположено е край потока, наречен от белите Arroyo claro^[1] и ако яздим бързо, можем да бъдем там след три дена.

— Как изглежда местността, през която трябва да минем? Населена ли е?

— Има гори, открити равнини и няколко села на абипоните, но те могат да бъдат избегнати, ако тръгнем оттук. Речем ли да отидем първо до Езерото на палмите, пътят ни през вражеската територия ще бъде по-дълъг.

— Хмм! — промърмори замислено под нос Татко Ягуар. Той постоя минута-две със сведен поглед и после продължи:

— И въпреки всичко смятам, че е по-добре първо да отидем до Езерото на палмите. Отначало ми се искаше да го избегна, но тъй като узнах накъде се канят да се отправят неприятелите ни, за мен естествено е много важно да се запозная с пътя, по който ще минат. Имам обаче и още една причина. Припасите ни от месо са на свършване, а няма да имаме време цели три дена да се изхранваме само от лов. Ловът ще ни забави и от трите дни много лесно могат да станат пет или шест. Но доколкото знам, абипоните притежават добитък, от който все ще успеем тайно да отмъкнем една или няколко глави. Така ще си набавим месо без усилия и загуба на време. Колко път има оттук до Езерото на палмите?

— Половин ден на кон.

— Добре, тогава ще тръгнем оттук по обед, тъй че да пристигнем привечер. Не е необходимо да яздим до самото езеро.

Никой нямаше възражения, само доктор Моргенщерн сметна за добре да направи следната забележка:

— Моите уважения към вашите намерения и планове, но и аз имам намерения и планове, за които трябва да ви напомня. В каква посока се намира Бистрия поток, където искате да отидем?

— На северозапад — отговори вождът.

— Каква е тамошната местност — равнинна или планинска?

— Има планини.

— Тогава протестирам, сеньори! Знаете, че съм дошъл в тази страна не заради камбасите, а за да правя разкопки. Животните, чиито останки търся, са живели не по планините, а в равнините. Колкото повече се отдалечавам от равнината, толкова повече изчезва надеждата да намеря нещо. И тъй, правя възражение, наречено на латински „контрадикцио“ или „репугнанция“.

— Съжалявам, че възражението ви ще остане без резултат — отвърна му Татко Ягуар. — Не можем заради вашите разкопки да оставим камбасите да бъдат избити!

— А още по-малко пък аз мога заради тези хора да се откажа от моя мастодонт или мегатериум, който ми се иска да намеря. Правя предложение да се съобразим с науката!

Твърдия череп слушаше внимателно. Не му беше съвсем ясно какво имаше предвид дребосъкът, но предполагаше, и затова се осведоми:

— Този сенър говори за животни и разкопки. Да не би да е от онези странни хора, които копаят из пампасите за кости, за да ги отнесат после в големите градове и там да ги сглобят?

— Да, от тях е — отвърна с усмивка Хамер.

— Тогава няма нужда да остава тук и да се излага на опасността да бъде пленен или дори убит от абипоните. Аз знам къде могат да се намерят такива кости.

— Къде, къде? — попита бързо дребничкият учен.

— Известни са ми няколко места. Ще минем покрай едно от тях. Казва се Pantano de los Huesos^[2]. Името ви показва, че там ще намерите каквото търсите.

— Наистина ли? Блато с кости? — осведоми се трескаво Моргенщерн. — А от какво животно са костите?

— Не знам. И освен това не ми е известно... — Той замълча за няколко секунди, но после продължи: — Сенърите са дошли, за да ни помогнат в борбата срещу нашите врагове, и затова в знак на благодарност ще им кажа, че знам едно място, където в земята има някакво животно, което трябва да е било по-голямо от всички сегашни животни. Случайно го открихме и искахме да го продадем срещу пари на някой от белите, които търсят подобни кости. Но тъй като вие ще ни помогнете срещу абипоните, ще ви го подаря.

— Как? Какво? Някакво животно, което по големина днес няма равно на себе си? — попита бързо Моргенщерн. — Какво ли е то? Може би глиптодонт?

— Не мога да кажа. Никога не съм чувал това име.

— Ами колко е голямо? Колко е дълго и колко високо?

— И това не знам, защото не сме го виждали цялото.

— Така ли? Олеле! Тогава може би има само отделни кости!

— Не. Животното е цяло. Ние копахме, докато се показаха всички гръбни кости.

— А после? Сигурно сте ги разхвърляли наоколо, а?

— Не, понеже вече знаехме, че натрошеното животно струва много по-малко от цялото. Ето защо го оставихме както си беше и внимателно го покрихме с пръст.

— Браво, bravo. Постъпили сте много разумно! Трябва да притежавам това животно! Къде се намира? Къде е мястото? Кога ще отидем там? Колкото се може по-скоро, нали?

— Намира се на цял ден път отвъд нашето село.

— Туй хич не ми харесва, ама никак не ми харесва! Сеньори, предлагам да тръгваме веднага! Наистина не проумявам защо ще стоим тук толкова дълго.

— По-полека! — засмя се Татко Ягуар. — Отначало искахте да останете тук, сега пък искате час по-скоро да тръгнете. А ние имаме още толкова много работа, че няма да успеем да потеглим, преди да стане обед.

— Та какво имаме да вършим толкоз? Нямам представа каква ли работа може още да ни чака!

— Помислете за многото коне, които имаме, както и за багажа ни. Трябва да изработим товарни седла.

— Товарни седла? Та ние не разполагаме нито с кожа, нито с какъвто и да било материал за седла!

— Материал има достатъчно, човек трябва да се съобразява с обстоятелствата. От клони, шума, тръстика и трева могат да се направят седла, които ще издържат повече от три дена. От увивни растения ще изработим въжета, с които ще закрепим седлата и ще завържем конете един за друг. Навържем ли ги така, всички на върволица, ездата ще бъде много по-лека и бърза. Веднага започваме работа!

Той нареди на хората да съберат клони, трева и тръстика и под негово ръководство скоро всички се заловиха да изработят за конете меки товарни седла и оглавници от увивни растения. След като животните си отпочинаха, бяха натоварени с багажа и вързани едно за друго така, че образуваха „тропа“ — керван. После можеха вече да тръгнат на път. Тъкмо бе станало обяд, когато напуснаха мястото,

което имаше толкова зловещо име и въпреки това им бе предложило такава добра закрила срещу гибелния ураган.

И тъй днешната им цел бе Езерото на палмите, разположено в югозападна посока от Поселището на клането. Твърдия череп заедно със своите четирима камбаси яздеше начело. Следваха го конете в дълга редица. От двете им страни ездачите поддържаха реда. Възвишенията, край които минаха през нощта, останаха отляво. Местността, през която яздеха, можеше да бъде наречена тревисто поле, въпреки че се намираха сред Чако. То беше равно и открито. Само тук-там меката морава бе пресичана от песъчливи места, докато следобед навлязоха в пустинна земя, простираща се според думите на вожда чак до Езерото на палмите.

Този ден Татко Ягуар яздеше зад цялата върволица. Беше направил знак на Ансиано и на инката да се присъединят към него. Щом конете им се озоваха от двете му страни, той каза на стареца:

— Днес сутринта устата ти за малко да стане по-приказлива, отколкото възнамеряваше. Едва не издаде тайната си.

— Мислите, че имам някаква тайна? Та каква ли може да е тя? — попита Ансиано.

— Никой не ми я е казвал, но мога да я отгатна. Хаукаропора не е нито твой син, нито твой внук!

— Откъде ви дойде тази мисъл, сеньор? Нали открай време знаете, че ми е внук!

— Отдавна подозирах, че вашите отношения са други. Във възбудата си ти ми каза, че диадемата, спомената от лейтенанта, не била от желязо, а от чисто злато. Но има и други предмети, които изглеждат като направени от желязо, а всъщност са от злато.

— Кои са те, сеньор?

— Например боздуганът на пояса на Хаука.

— Той ли е от злато, сеньор? Ами че тогава двамата щяхме да сме богати!

— Ха! Я не се преструвай! Аз съм твой приятел и вие знаете, че няма защо да се боите от мен. Не ми се иска да ви досаждам, но ако имате намерение да запазите тайната си, трябва да бъдете по-предпазливи. Вчера Хаука е повалил неприятеля си с боздугана. Сигурно оръжието се е натъкнало на нещо твърдо и остро, което е

повредило тъмния смолист покривен пласт. На едно мъничко място се вижда златистожълт блясък. Я проверете!

Хаукаропора взе боздугана в ръка, огледа го, изчерви се и отново го окачи на пояса си.

— Е? — попита усмихнато Татко Ягуар.

Никой от двамата не отговори. Хамер продължи:

— Кой единствен е имал правото да носи златен боздуган, или хуманчуай? Владетелят на Перу. И така този боздуган ми издаде, че Хаука е потомък на инките.

— Сеньор, лъжете се! — пророни старият Ансиано.

— Не се лъжа! Не се мъчи да ме заблудиш! Ще пазя тайната ти не по-зле, отколкото я пазиш и ти. И изобщо надали е необходимо да държите в тайна произхода на този младеж.

— О, необходимо е! Спомнете си за преследванията, на които сме били подложени!

— Вие ли? Не ми е известно подобно нещо. Преследвали са вашите прадеди с огън, меч и отрова. Това е истина. Но оттогава времената се промениха и сега никой няма да посегне на живота ви заради вашия произход.

— Така си мислите. Но ние сме убедени тъкмо в обратното.

— Тогава имаш някаква особена причина, за да бъдеш предпазлив и потаен. Обстоятелството, че Хаука е потомък на инките не може да го изложи на опасност, обаче нещо друго може да стане опасно за него.

— И кое е то, сеньор?

— Ако заради произхода му таите някакви надежди, които никога не могат да се сбъднат.

— Никога? Наистина ли никога?

— Никога ви казвам! Вие живеете с вашите спомени, нищо не знаете за останалия свят, за живота. Вие сте мечтатели. Откажете се от мечтите си, защото никога няма да станат действителност! Нямам право да настоявам повече. Искях да науча нещо друго. Как стои въпросът с онази диадема? Убеден съм, че догадките ти са верни, че познаваш мъртвеца, чийто скалп е собственост на Антонио Перильо. Кой е бил този човек?

Ансиано се поколеба да отговори и затова Татко Ягуар добави:

— Не питам от излишно любопитство, а с точно определена цел. Отговорът ти вероятно ще бъде от полза за теб.

— Ако река да отговоря, ще ви издам тъкмо нашата тайна.

— Нищо няма да ви навреди, ако го сториш. Кажете ми поне къде е намерил смъртта си онзи човек!

— Не ми е известно точното място.

— А не знаеш ли горе-долу в коя местност?

— Знам, разбира се, но на вас едва ли ще е известна.

— Що се отнася до мен, аз съм се скитал много по-надалеч, отколкото си мислиш.

— Тогава ми кажете дали ви е познато мястото, наречено „Baranca del Homicidio“^[3]?

— Не само ми е познато, ами съм бил там два пъти. Дотам се стига като се изкачиш от Салина дел Кондор.

— Да, от Салина дел Кондор. Намира се близо до него и аз съм ходил там няколко пъти.

— И си убеден, че твоят познат е намерил смъртта си на това място?

— Да.

— Какво те кара да мислиш така?

— Придружих го почти до там, но трябваше да остана наблизко и да чакам завръщането му. Това бе негово желание, така ми заповяда.

— Ах, заповяда ли ти? Който заповядва, той е господарят, а който изпълнява — е подчиненият, слугата. И ти го чака напразно да се върне?

— Да. Чаках цели два дни. След това започнах да се страхувам за него и отидох до мястото, което искаше да посети. Не го видях и не го намерих. Търсих го из всички долини и пропасти, по всички планини и върхове. Прибрах се у дома и взех приятелите си, за да ми помогнат в издирването. Всичко бе напразно. Търсихме го в продължение на седмици, без да открием и най-малката диря от него. Сигурно му се беше случило нещастие. Едва днес сутринта открих някаква следа. Той е бил убит.

— Мислиш, че е било убийство, само защото си го смятал за непобедим? Или има и някаква друга причина?

— Да, има и нещо друго.

— Какво?

— Той носеше предмети, които бяха в състояние да събудят човешката алчност.

— Какви предмети?

— Не бива да казвам.

— И не е необходимо, защото знам. Носел е вещи, произхождащи от времето на инките, направени от сребро или злато.

— Сеньор, откъде знаете?

— Ще бъда по-искрен към теб, отколкото си ти към мен, и ще ти покажа нещо.

Той разтвори кожения си елек и измъкна някакъв дребен предмет с блясъка на злато, който носеше на шнурче около врата си. Отвърза го и го подаде на Ансиано. Беше малка, изключително изкусно изработена паничка, чийто диаметър бе най-много седем-осем сантиметра.

— Паничка за роса! — възкликна смаяно Ансиано. — В този съд се събираше утринна роса от чашките на храмовите цветя и се оставяше на слънцето да я изпие — нещо като жертвоприношение.

— Не го знаех. Предназначението на този съд ми бе неизвестно. — отговори Татко Ягуар.

— Сеньор, това е свещен съд, много свещен съд!

— Знаеш го с такава сигурност? Така доказваш, че прадедите ти са били перуанци.

— Да, такива бяха — призна старецът.

— А моите бяха владетели на този народ — добави Хаукаропора. — Аз съм единственият техен потомък и само неколцина верни хора го знаят.

— Тъй си и мислех. Ти си собственикът на скритите богатства на твоите деди, нали?

— Защо ми задавате този въпрос?

— Тази жертвена паничка ми казва всичко.

— Откъде я имате? — попита Ансиано. — Как е станала ваша собственост?

— Намерих я.

— Къде?

— Между Салина дел Кондор и Баранка дел Омисидио.

— Там, значи там? Какво разкритие! Кога стана това?

— Преди пет години.

— По кое време според луната? Можете ли да си спомните?

— Съвсем точно. Беше деня след пълнолунието.

— Вярно е! Моят повелител имаше обичай да слиза в клисурата само в нощта на пълнолунието.

Последните думи бяха отправени към инката. Той беше взел в ръка паничката, огледа я, целуна я и след това с насълзени очи каза:

— Значи тази паничка е носил у себе си моят баща, предпоследният инка, в сетните часове от живота си! Сеньор, няма да ви я върна. Трябва да ми я дадете. Вместо нея ще ви подаря нещо друго, много по-голямо и ценно.

— Задръж я! Нищо не искам за нея, защото тя се върна при законния си собственик.

— Благодаря ви! Но нима намерихте само тази паничка и нищо друго!

— Открих и друго! Но нещо ужасно! Ще имаш ли сили да го чуеш?

— Говорете, сеньор! Аз съм силен и съм свикнал постоянно да мисля за смъртта на баща си.

— Тогава ще ти кажа — намерих... трупа му!

Дълго време инката гледа надолу към седлото си. По лицето му не потрепваше нито един мускул, но то бе пребледняло. Старият Ансиано няколко пъти изтри с длани очите си и също мълчеше. Тримата продължиха да яздят така един до друг, докато най-сетне старецът наруши мълчанието и с потреперващ глас попита Татко Ягуар:

— Нямаше ли някаква следа от живот в него?

— Мъртъв беше!

— А как бе умрял? Успяхте ли да разберете? Успяхте ли да установите дали е било убийство или се е състояла честна борба?

— Не е имало никаква борба. Беше убийство, коварно и подло убийство. Мъртвецът бе застрелян в гърба.

— Ами косата, косата, неговата хубава, великолепна коса, която беше много по-дълга от моята?

— Нямаше я. Убитият беше скалпиран.

Никой от двамата — нито Хаука, нито Ансиано — не се завайка. Те замълчаха, както и преди, за да могат да овладеят чувствата си. После старият отново поде:

— Разкажете ни как се е случило! Трябва да научим всичко, дори най-незначителните подробности!

— Няма кой знае какво за разказване. Бях се отправил към Салина дел Кондор, за да си отпочина заедно с моето муле, защото бях яздил през цялата нощ на пълнолунието. Докато мулето ми пощипваше оскъдната трева, а аз, седнал на земята, ядях парче месо, чух зад гърба си тропот от копита. Обърнах се и видях един конник, който, слизайки от височината, завиваше край ъгъла, образуван от скалите. Щом ме съзря, той се стъписа за миг. Но после заби шпори в хълбоците на животното си и профуча покрай мен. Направи ми впечатление, че докато преминаваше, извърна лицето си настрана, сякаш не искаше да го видя.

— И не го ли видяхте?

— Мярна ми се само за две-три секунди, когато се появи иззад ъгъла. Забелязах, че носеше обичайното за страната облекло и беше въоръжен с пушка. Отзад на коня си беше привързал някакво одеяло, но вързопът беше толкова дебел, та веднага ми стана ясно, че не се състои само от одеялото. Изглежда, вътре имаше и други предмети. Но какви — не можах да разбера.

— Наблизо ли мина?

— Не. Беше може би на петдесет конски дължини от мен. Той ми направи толкова зловещо впечатление, че се зарадвах, когато се изгуби от погледа ми. Към обед, щом мулето ми си отпочина, продължих нагоре към Баранка дел Омисидио. Може би бях изминал около половината път, когато се натъкнах на трупа. Той лежеше в локва кръв, а скалпираният череп му придаваше ужасен вид. Прегледах го и веднага стигнах до убеждението, че убиецът е онзи човек, когото бях видял.

— Как беше облечен мъртвецът?

— Изцяло в кожени дрехи като теб и мен.

— Вярно е. Винаги ходеше облечен така, защото по-лекото облекло се къса много бързо из гъстите гори. Какво друго имаше по себе си?

— Нищо. Беше ограбен. Но докато обръщах тялото му насам-натам, за да го огледам, съзрях, че под него, в кръвта, нещо проблясваше. Беше тази жертвена паничка, която оттогава нося винаги у себе си.

— Какво направихте с трупа?

— Отнесох го в една близка пукнатина в скалите и го затрупах с камъни. Върху кръвта нахвърлях пясък. А после започнах да преследвам убиеца.

— Но не го настигнахте, нали?

— Не. Въпреки силното си желание и голямата бързина в същия ден успях само да се върна до Салина и да продължа още малко по-нататък. Видях следата от конника и яздих по нея, докато имаше дневна светлина. Но на лунния светлик не ми бе възможно да различавам дирята, защото наоколо имаше само пясък, скали и чакъл. Щом се зазори, продължих. Горях от нетърпение да догоня онзи човек, обаче скоро бях принуден да разбера, че е невъзможно. На него вероятно му беше минала мисълта, че ще се натъкна на трупа, и бе яздил през цялата нощ, за да спечели колкото може по-голяма преднина. Същевременно бе избирал пътя си през скалист терен, за да не оставя следи. Нужно ми бе да съсредоточа цялото си внимание, за да не изгубя дирята. Но това изискваше много време. Стотина пъти трябваше да слизам от коня, за да оглеждам внимателно камънаците, и десетина пъти се връщах обратно, понеже бях поел в погрешна посока. Когато настъпи вечерта, разбрах, че не бях изминал и половин ден път. През нощта оскъдните следи сигурно щяха напълно да изчезнат. Бях принуден да се откажа от преследването.

— Жалко, сеньор! Ако се бяхте върнали заедно с него при Салина, щяхте да ме заварите там и тогава ние двамата щяхме да го съдим. Заличили сте всички следи от престъплението и затова аз не успях да открия нищо. Мислите ли, че ще можете да намерите пукнатината, където сте погребали трупа?

— Да.

— Както чух, искате да изкачите и прехвърлите планините. По кой път ще поемете?

— Всъщност се канех да мина по̀ на север, но при подобен случай едно малко заобикаляне няма значение. Ще ви заведе дотам.

— Сърдечно ви благодарим, сеньор. Мъртвецът не бива да остане да лежи ей тъй на такова място. Трябва да бъде погребан според обичаите на своите деди.

— Значи признаваш, че той е инка, потомък на владетелите?

— Да. Бих проявил голяма неблагодарност, ако продължа да мълча пред вас.

— И е имал скрито съкровище?

— Да. Когато бягали от испанците, неговите прародители заедно с моите и неколцина предани хора успели да вземат със себе си много скъпоценни предмети. Скрили ги в Баранка дел Омисидио. Бегълците и техните потомци живеели самотно в планините и само от време на време великият инка отивал до скривалището, за да вземе от златото, което продавали, защото иначе той и близките му нямало да имат достатъчно средства, за да водят сносен живот. Това ставало винаги в някоя нощ, когато имало пълнолуние. Моят господар не се завърна от последното си отиване до скривалището.

— Знаеш ли къде е то?

— Да.

— Ходил ли си оттогава при него?

— Бях там, обаче не го отворих, защото нямам това право.

— Но Хаука има такова право, нали?

— Още не. Едва когато земята завърши обиколката си около слънцето, той ще може да встъпи във владение на наследството си. Това ще стане след две седмици.

— Но как тогава е попаднал у него скъпоценният боздуган?

— Наследи го от баща си, който го беше оставил у дома, когато за последен път се отправи към Баранка. Имахме и няколко други по-малки предмети, но ги продадохме, за да можем да предприемем пътуването, от което сега се връщаме у дома. И през ум не ми е минавало, че по време на това пътуване ще открием убиеца. Сеньор, имате ли сметки за уреждане с този Антонио Перильо?

— Не.

— А някой друг от вашите спътници?

— Само сеньор Моргенщерн, когото той е искал да убие.

— Това дребосъче няма да жадува за кръвта му. Затова моля, когато убиецът ни падне в ръцете, да бъде предоставен на нас.

— Нямам нищо против, при условие че не се лъжем и че действително той го е убил.

— Щом притежава косата на моя повелител, значи е бил той. А лейтенант Верано едва ли ни е излъгал.

— Сигурно не. Впрочем още преди да чуя историята за скалпа, бях убеден, че Перильо е убиецът. Горе при Салина го зърнах само за няколко секунди и оттогава изминаха пет години, но когато неотдавна случаят го изпречи пред очите ми в Буенос Айрес, веднага го разпознах.

— Казахте ли му нещо?

— Напомних му за Салина дел Кондор и той трепна.

— И ние ще му напомним за Салина дел Кондор!... — каза инката.

[1] Arroyo claro (исп.) — Бистрият извор. — Б.пр. ↑

[2] Pantano de los Huesos (исп.) — Блато на костите. — Б.пр. ↑

[3] Baranca del Homicidio (исп.) — Клисуре на убийството. — Б.пр. ↑

11. ПРИ КАМБАСИТЕ

Яздеха бързо. Ето защо още два часа преди смрачаване Твърдия череп съобщи, че скоро пред очите им ще се покаже Езерото на палмите.

— Няма да отиваме до самото езеро — отсече Татко Ягуар. — Все пак не е изключено там да има вече абипони, а не искам да ни забележат. Враговете ни не бива дори да подозират, че се подготвяме да ги посрещнем. На какво разстояние оттук се намира първото село на абипоните?

— Ако яздим тъй бързо както досега — отговори вождът, — ще го достигнем скоро след настъпване на тъмнината.

— Чудесно. В мрака ще минем покрай селото и едва след това ще спрем да лагеруваме.

Продължиха ездата, но не в досегашната посока на югозапад, а извиха на североизток. Може би около час се движиха през пясъчна пустиня, после излязоха пак на равнина, покрита с трева, която постепенно ставаше все по-гъста и висока. По-късно забелязаха, че от двете им страни се издига високостеблена гора. Водачът на отряда с учудваща сигурност намираще естествените просеки.

Тази вечер по небето имаше звезди, а това улесняваше ездата. В пълна тъмнина би било много трудно да поддържат порядък в многобройния керван. Може би три четвърти часа след залез слънце те дочуха някакви странни звуци, носени от вятъра откъм дясната им страна. Звучите приличаха на котешко врещене, примесено с удари, сякаш някой изтупваше килим.

— Туй пък к'во ли ще е? — попита Фрице своя господар. — Май не са човешки гласове.

— Във всеки случай звуците произхождат от живи същества — отвърна предпазливо Моргенщерн. — Възниква въпросът към кой клас и разред спадат тези животни. Ако преценявам правилно височината на гласовете, както и тяхната интонация, склонен съм да изкажа мнението, че те едва ли произлизат от човешки гърла.

— Това мнение е погрешно — поучи го Татко Ягуар, който яздеше близо до двамата. — Онова, което чуваме, са бойните песни на абипоните.

— А тупаникът, който, изглежда, пада по този случай?

— Индианците бият бойните тимпани.

— Е, ще ми се някой път да огледам един такъв тимпан.

— Те са най-простите инструменти, които може да си представи човек — издълбани тикви, над чиито отвори се опъва кожа. Сега вече знаем, че абипоните се подготвят за нападение и следователно са уведомени за идването на белите. Тези сведения са ценни за нас. Но нека разузнаем и приблизителния брой на войните, намиращи се в селото!

Той нареди на хората да спрат и изпрати двама съгледвачи — Херонимо, любимеца си, на когото можеше да се осланя, и Ел Пикаро, Шегобиеца, който бе много подходящ за подобни неща. Отляво се простираше тъмната линия на гората. Отдясно местността беше открита, само тук-там растяха отделни храсталаци, между които можеше да се забележи сиянието на далечни огньове. Двамата разузнавачи се забавиха почти цял час. После се завърнаха, водейки след себе си две крави. Не бяха само разузнавали, а се бяха погрижили и за провизии. Селото не било голямо. Имало най-много стотина жители заедно с жените и децата, но въпреки това двамата съгледвачи бяха преброили поне стотина въоръжени войни. Следователно, изглежда, тук се събираха войните от съседните села.

— Чудесно! — обади се Татко Ягуар със задоволство в гласа. — Това доказва, че сме по вярната диря. Двете крави са ни добре дошли. Не се чувствам съкрушен, че не сме ги платили, защото абипоните са ги откраднали от нашите съюзници. А сега бързо напред!

След като яздиха още половин час, те спряха да лагеруват под прикритието на ивица гора, врязала се в равнината. Там можеха да запалят огньове, без да се опасяват, че ще бъдат забелязани. Двете крави бяха заклани и разрязани, за да ги разпределят между хората. Всеки получи по толкова много месо, че имаше храна за няколко дни. Конете оставиха на свобода. Макар че звънчето на мадрината ги задържаше на едно място, все пак Хамер не пропусна да постави при тях двама пазачи. По-късно, след като се нахраниха, изгасиха огньовете и хората налягаха да спят.

Щом се зазори, отново тръгнаха на път. Оттук нататък местностите бяха доста разнообразни, но това разнообразие се заключаваше все в едно и също: гъстата гора, прорязана тук-там от просеки, се редуваше с по-големи или по-малки тревисти равнини, в края на които бяха разположени селата.

Селата се състояха изключително от колиби, иззидани от пръст и покрити с тръстика. Вътрешността им представляваше едно-единствено помещение. Наоколо имаше мънички ниви, в които бе засадена царевица, просо, мандиока, боб, киноа^[1], домати, фъстъци, батати, дини и тикви.

Отрядът избягваше селата. Засега щастието бе на страната на белите. И през този ден, както и през следващия, те не срещнаха нито един абипон. Но и да срещнеха, щяха да го пленят и да го вземат със себе си. Няколко от селата, покрай които минаха, изглеждаха обезлюдени. Заради запланувания боен поход жителите им се бяха събрали на специално определени места.

В края на втория ден земите на абипоните останаха зад гърба им, а на следващото утро те достигнаха първото малко село на камбасите и уведомиха обитателите му за застрашаващата ги опасност. Вождът изпрати младите мъже в най-различни посоки, за да разнесат заповедта му до всички мъже от другите селища, годни да носят оръжие, незабавно да се отправят към голямото село край Бистрия поток. Отдалечените села нямаше защо да се страхуват от неприятеля. Но по-различно беше положението на селищата, намиращи се близо на предполагаемия маршрут на абипоните. Налагаше се да бъдат напуснати и жителите им потеглиха заедно с войните към Бистрия поток, като не забравиха да вземат със себе си и своето имущество, което, разбира се, никак не беше голямо.

На третия ден преди обед отрядът достигна някаква обширна, но плитка водна площ, чиито брегове бяха много мочурливи. Там, където почвата бе по-устойчива, растяха дървета и храсти, но иначе се виждаше само гъста тръстика и бамбук, достигащ на височина до пет метра. Вождът се обърна към доктор Моргенщерн и посочвайки към водата, каза:

— Това е el Pantano de los Huesos, Блатото на костите, за което ви говорих, сеньор!

— Това ли е? — извика ликуващо дребосъкът. — Може ли да се видят костите?

— Много от тях са изгнили. Но тези, които намерихме в последно време, сигурно са още тук.

— Трябва да отида да ги разгледам. Трябва да спрем!

Той дръпна поводите на коня си и извика последните думи толкова силно, че го чуха от единия край на колоната до другия.

— Няма как — отвърна Татко Ягуар. — Не можем да губим скъпоценното си време заради вашите стари кости.

— О, костите са далеч по-скъпоценни от времето, за което говорите. Ако не искате да чакате, тогава ще ви догоня. Но трябва да видя костите. Преди това и слон не може да ме помръдне оттук!

Хамер разбра, че ще е по-добре, ако прояви малко тактичност и ето защо отвърна:

— Добре, останете тогава, но не се бавете повече от половин час. После ще трябва да яздите двойно по-бързо, за да ни настигнете. Нека вождът ви даде един от хората си за водач.

Това задоволи дребосъка. Предоставиха му един от четиримата камбаси, който бе запознат с блатото и с мястото, където се намираха костите. Фрице, разбира се, се присъедини към своя любим господар. Колоната се отдалечи и тримата останаха сами.

Камбасът подкара коня си към мочура, като ловко избягваше всяко коварно място. На брега той скочи на земята и върза животното за един храст. Същевременно каза нещо, което сигурно бе подкана към другите двама да сторят същото. Но те не го разбраха, защото си послужи с родния си език, който им бе непонятен. Оказа се, че този човек наистина познаваше Блатото на костите, но затова пък разбираше много малко испански думи.

— Тя ще стане една! — обади се Фрице, скачайки от коня, за да го върже и после да помогне на господаря си да слезе от седлото. — Ние не разбираме китайски, а пък тоз приятел не е изучавал турски. Любопитен съм да видя к'во задушевно разбирателство ще произлезе от цялата работа.

— Ще се разбираме със знаци — утеши го докторът. — С жестикулации можеш да обиколиш целия свят. В това отношение имам вече насъбран голям опит, на латински „периция“. Само гледай аз

какво правя и тогава този човек няма да има нужда от нашия език, нито пък ние от неговия.

Щом червенокожият видя, че двамата вързаха конете си, той им махна с ръка да го последват и навлезе сред тръстиката, където ясно личеше, че преди него са минавали и други хора. Същевременно той посочи наляво и надясно към тръстиковия гъсталак и каза:

— Precaucion! Crocodilos! (Внимание! Крокодили!)

— К'во? Тук имало крокодили? — обади се Фрице. — Но тогаз би трябвало да видим някой от тях. Мен не може да ме уплаши.

Но едва бе изрекъл тези думи, и отскочи настрани, надавайки вик на уплаха, защото близо до него сред тръстиката се показва главата на едно от тези животни. То го загледа втренчено с малките си очи и рязко затвори раззинатите си челюсти, при което се разнесе такъв звук, сякаш две дъски се бяха ударили една о друга.

— Той наистина е прав — продължи Фрице, когато се озова на сигурно място. — Дано само не оставим тук собствените си кости заради допотопните!

— Не се бой — обади се господарят му, който не знаеше що е страх, щом ставаше въпрос за любимото му занимание. — Тези животни са твърде лениви, за да ни досаждат. Но лошо миришат — това е единственото им неприятно качество.

— Е, ама и зъбатата им паст не е много приятна. Аз самият предпочитам да мириша подобно създание, отколкото то да ме изгризка.

Минавайки през тръстиката, те достигнаха до нещо като заострен полуостров, врязващ се навътре във водата. Изглежда, той се състоеше от твърда земя, понеже по него растяха дървета и храсти, и брегът му не беше блатист, а по-висок и с ясно оформени очертания. Пръстта под дърветата бе разровена на няколко места и наоколо се намираше онова, което търсеше ученият — кости с най-различна форма и големина, някои от тях бяха счупени, други — цели, едни бяха все още твърди и здрави, други пък — вече загнили.

— Еврика! — изкрещя дребосъкът и буквално се нахвърли върху костите. — Ето ги! Ето къде са! Фрице, ела и виж свидетелите и останките на един период, когато още не е можело и да се мисли за теб!

— Намирам го много разумно — отвърна нехайно щралауецът, — щото ако тогаз се е мислело за мен, то сега, в наше време, можехте тъй да събирате и мен, за да сглобите отделните ми части в едно цяло също като някоя бивша гигантохелония.

— Не бъди глупак и не дрънкай такива щуротии! — каза Моргенщерн, вземайки възхитен ту една, ту друга кост, за да я разгледа и опипа. — Тук ни се разкрива великолепна възможност да хвърлим поглед върху степените в развитието на формите на живот. Я погледни тази част от череп! Обзалагам се, че е „ос окципитус“ от някой мегатериум. Ще опаковаме и ще вземем с нас всички тези кости, та да мога още днес, щом стигнем при Бистрия поток, да ги разгледам и определя. Скъпи приятелю, тук ли са намерени тези кости, или са ги донесли от някое друго място?

Въпросът бе отправен към индианеца, но той беше изчезнал. Затова пък сега се чува виковете му.

— Иска да отидем при него. Елате! — обади се Фрице.

— Не, още не — възпротиви се ученият. — Все още не съм разгледал всичко тук.

— Тогава ще отида за малко там, за да видя защо ли ни вика. И бездруго не можем да го разберем.

Той се отдалечи в посоката, откъдето се чуваха виковете на индианеца. Докторът дори не вдигна поглед. Толкова много бе зает със своите съкровища, че не го интересуваше нищо друго. Той продължи да рови из останките, да подрежда тук-там, докато чу зад гърба си гласа на Фрице:

— Я оставете тез кокалчета! Ей отсреща ги има от съвсем друг сорт. Ето, донесох ви мостра. Я й хвърлете едно око!

Когато Моргенщерн вдигна поглед към него, видя в ръцете му огромна и добре запазена бедрена кост. С тържествуващ вик той скочи на крака, грабна я и извика ужасен:

— Фрице, знаеш ли какво е това? Знаеш ли?

— Да, разбира се, че осъзнавам естеството на този предмет. Ако не се лъжа, ще да е някой кокал.

— Ти си идиот! Да, това е кост, ама каква? Помисли си само, Фрице, пред нас е една „ос феморис“ от някой глиптодонт! Какво откритие! Тази кост е много по-ценна от всички кости, намиращи се тук.

— Тъй ли? Тогаз моите поздравления, щото отсреща има още много подобни кости.

— Наистина ли? Къде, къде?

— Отсреща, дето бях току-що.

Фрице протегна ръка в посоката, която имаше предвид. Господарят му се завтече право натам.

— Стойте! — извика подир него щралауецът. — Не направо! Трябва да завиете наляво!

Но въодушевеният дребосък искаше да се добере до мястото по най-бързия възможен начин. Ето защо той навлезе направо в гъстата тръстика. Няколко секунди по-късно се разнесе един твърде недвусмислен шум и после се чуха виковете му за помощ. И Фрице беше тръгнал натам, но по сигурния път. Той забеляза, че отсреща стои индианецът и усилено им маха с ръка да завият настрани. След това се разнесоха виковете за помощ. Верният слуга не помисли за опасността, заплашваща самия него, а бързо се хвърли сред тръстиката. Когато измина пет-шест крачки, пред очите му се разкри тревожна гледка. Водата се врязваше в сушата, образувайки тесен залив, който така бе закрит от бамбук, тръстика и листа, че Моргенщерн не го беше забелязал. Той бе паднал в него и стоеше затънал в тинята до гуша. Но това не беше най-лошото. Много по-опасно бе друго обстоятелство. Привлечен от шума, един крокодил си проправяше път през заливчето, което за щастие можеше да се сравни с тесен ров. Поради липса на достатъчно пространство животното се приближаваше към пляката си твърде бавно. Но все пак то продължаваше да се промъква напред със стръвно усърдие, тъй че когато Фрице се приближи, муцуната на крокодила бе отдалечена от Моргенщерн само на три стъпки. Без да спира да крещи, ученият напрягаше всички сили, за да избегне ужасната опасност, ала само затъваше още по-дълбоко в тинята, която не искаше да го пусне. Фрице не изгуби самообладание нито за миг. За щастие той носеше пушката си на рамо, докато Моргенщерн беше оставил своята при конете. Фрице бързо свали оръжието, незабавно си проби път до мястото на злополуката, насочи дулото право към окото на звяра и натисна спусъка. Изстрелът изтрещя, животното подскочи нагоре, приближи се с още една стъпка към Моргенщерн, но после остана да лежи

неподвижно. Фрице изпразни и втората цев в избитото му око и след това извика:

— Сполучих! Дойдох тъкмо в последната секунда на дванайсетия час! Китът заседна. А сега да измъкнем Йон^[2]! Хванете се за пушката ми! Ще ви изтегля от това приятно положение.

Моргенщерн конвулсивно се улови за подадения му приклад, а Фрице с всички сили задърпа цевта. Но коварната тиня не искаше да пусне жертвата си толкова бързо. Ето че се приближи и индианецът и се залови да помага. С обединени усилия им се удаде да освободят злостастния учен.

Но как изглеждаше само той, застанал пред Фрице, целият вир-вода и ухаещ на блато! Вземайки бързо решение, щралауецът свали от раменете му пончото, което доскоро бе червено и толкова красиво, и започна да го тръска и изцежда, мърморейки загрижено:

— Отгде ви дойде идеята да скачате вътре? Нямаше защо да бързате толкоз. Човек не трябва веднага да се възползва от всяка възможност. Нали ви извиках да вървите наляво, а не направо!

— Ама нали индианецът ми махаше с ръка! — започна да се извинява палеонтологът, разперил широко настрани и двете си ръце.

— Да, правеше ви знаци, но не да вървите към него, а да завиете! Мислехте си със жестикулации да обиколите целия свят, а докъде стигнахте? Сега ще ви изпера и измия, ще ви изцедя и простра на слънцето да съхнете, а после ще ви напръскам с одеколон, та да можете да си възвърнете предишната чистота и по-раншния човешки вид. Знайте ли к'во ще ви предложи?

— Какво, драги ми Фрице? — попита докторът обезкуражено.

— Имаме еднакви дрехи и едни и същи фигури. Вие ще ме удостоите с вашите одежди, а пък аз ще ви предлага моите.

— Не става, Фрице. Моите са мокри и мръсни, което на латински се изразява с „удус“ и „лиmozус“.

— Тъй! И значи, щом господарят е мокър, слугата трябва да остане сух, а? Чудесна служба и оправия ще ми бъде това! Там, където бяхме преди, има хубава, чиста вода. Там ще ви измия тинята. Досега съм ви слушал, сега и вие веднъж можете да ми се подчините.

Той го задърпа след себе си към врязалата се във водата суша, където си размениха дрехите. Скоро Фрице бе облечен в иначе чистите, но все още мокри дрехи, а пък Моргенщерн носеше сухите.

Едва тогава ученият намери време и спокойствие да разгледа подробно крокодила. Той разтърси ръката на щралауеца и каза:

— Фрице, дължа ти живота си. Дано мога да ти се отплатя!

— Да не говорим повече за това. Затъна ли някой път в тинята, тогаз ще ме измъкнете и ще бъдем квит. Ами к'во ще става с големите кокали, заради които хлътнахте в заливчето?

— Ще... ще... трябва, разбира се, да ги разгледам дори и после пак да ги оставим за известно време на мястото им.

Това допълнение, както и тонът, с който изговори думите, пораждаха предположението, че въодушевлението на учения се беше охладило със значителен брой градуси. Близостта на крокодилските зъби бе оказала своето въздействие. Фрице го отведе до въпросното място и пред очите му се откри такава гледка, на която временната му съкрушеност не можеше да устои. Въпреки това той попита с необичайно спокоен тон:

— Мислиш ли, че наоколо се намират хора, които днес или утре могат да си присвоят тези кости?

— Не. Тук има само индианци, а те к'во ли ще правят с костите?

— Тогава се отказвам да ги взема още днес. Ще се върна във всички случаи, но не сам, а придружен от повече хора, които ще копаят и същевременно ще се грижат да не бъде изненадан пак от подобна опасност. Половината час, който ни беше разрешен, изтече отдавна. Нека продължим пътя си.

Върнаха се заедно с индианеца при конете и така ги пришпориха, че след два часа застигнаха отряда. Моргенщерн премълча злополуката си, а на верния Фрице и през ум не му мина да засегне своя господар с подобен разказ.

По обед местността измени характера си. Вече се виждаха ниски, но дълги вълнообразни възвишения, прорязващи равнината в различни посоки, оставяйки впечатлението, сякаш по-рано тук е имало безброй много малки езера и водни басейни, след чието пресъхване бреговете им са останали да се издигат като възвишения. В повечето случаи те бяха обрасли с храсталаци, докато в по-ниско разположените някогашни водни корита растеше трева. Зад този своеобразен ландшафт се простираше сякаш безкрайна ивица гора, в която се виждаше просека точно на онова място, към което водачът бе насочил коня си. Докъдето стигаше погледът наляво и надясно, гората

преминаваше в равнина. Обаче точно пред тях горският пояс се изкачваше стръмно нагоре. Изглежда, покриваше някаква планина, навътре в която водеше споменатата горска просека. Щом Татко Ягуар видя как стоят нещата, попита вожда:

— Защо не продължим пътя си през равнината? Ще можем ли да прехвърлим планината?

— Да — отговори индианецът. — Планината е кръгла и вдлъбната. Във вътрешността си крие долина, наречена Valle del Lago desecado^[3]. Ще минем оттам, тъй като гората наоколо е толкова гъста и между дърветата ѝ така са се оплели различни пълзящи растения, че през нея не е възможно да проникне ездач, а камо ли цял отряд. Дори и пешеходецът е принуден да си проправя път с помощта на секира или нож и за един ден изминава такова разстояние, каквото иначе успява да извърви за четвърт час.

— А не може ли да заобиколим гората?

— Можем, но и от двете страни тя се простира толкова надалеч, че ще бъдем принудени да изгубим цял ден в заобикаляне. А през долината ще яздим най-много половин час и след това ще ни трябва още толкова време, за да прекосим ширината на гората, зад която отново започва равнина.

— И после колко път има до твоето село?

— Ще пристигнем, преди да се е стъмнило.

— Значи, който иска оттук да отиде до селото, без да заобикаля, ще трябва да мине през Долината на пресъхналото езеро, нали?

— Да.

— Чудесно!

— Защо?

— За това ще говорим, след като огледам долината. Предполагам, че ще можем превъзходно да използваме нейното местоположение и особености срещу нашите неприятели.

Отдалече изглеждаше, сякаш просеката навлиза в нещо като тунел, понеже растящите от двете страни дървета сплитаха високо горе клоните си и образуваха плътен покрив над входа към долината. Но когато се приближиха, видяха пред себе си тесен пролом, който водеше в продълговатата котловина, намираща се в средата на планината.

Щом конниците се озоваха в котловината, Татко Ягуар спря коня си и се огледа наоколо. Изглеждаше много вероятно някога тук да се е

намирало езеро. Сега имаше все още малък поток, който извираше откъм някогашния заден бряг на езерото и подхранваше мъничко езерце, чиято прозрачна повърхност блестеше в средата на долината. Водите на едновременно езеро са проявили брега на онова място, откъдето ездачите току-що преминаха, след което са се разлеели навън из равнината. После окръжаващата го гора е започнала да се спуска от височините и вече напълно покриваше склоновете на долината. Беше толкова гъста, че човек само с голяма мъка можеше да се провие между дърветата.

Татко Ягуар нареди на останалите да го чакат и обиколи с коня си цялата долина, за да я огледа внимателно от всички страни. Когато се завърна, каза със задоволство:

— Надали можем да намерим друго място с по-прекрасно разположение. Тук ще постигнем лека победа.

— Защо мислите така, сеньор? — попита лейтенант Верано. — Да не би да сте на мнение, че тук трябва да изчакаме неприятеля?

— Да.

— Това би било най-голямата грешка, която можем да направим.

Лейтенантът сигурно съзнаваше, че Татко Ягуар бе рядко срещан човек и характер, но му беше неприятно да му се подчинява. Като офицер той се смяташе за по-висшестоящ от него. Наистина беше обещал да следва разпорежданията му, но бруталният му и своеволен характер се проявяваше в много случаи.

— Защо смятате мнението ми за погрешно? — попита Татко Ягуар.

— Защото тук ще бъдем унищожени.

— Как така?

— Вие ли ми задавате този въпрос? Сигурно и най-обикновеният човек ще го проумее.

— Тогава може би имам големия недостатък да не съм обикновен човек. Затова бъдете тъй добър да подпомогнете моя недостатъчно развит интелект!

Лейтенантът, който усети иронията, отвърна ядосано и надменно:

— Заемем ли позиция в долината, ще бъдем притиснати от околните височини и ако неприятелят нахлуе през прохода, сигурно ще претърпим поражение.

— Тъй! Сигурно ще претърпим поражение, ако неприятелят нахлуе през прохода. Ако! Запомнете добре: ако! А дали може да влезе? Входът е само толкова широк, колкото да минат най-много шест-седем души един до друг. Освен това там растат дървета, зад които можем да се скрием, за да не бъдем улучени от вражеските куршуми или стрели. Имаме ли на онова място само петдесетина храбреци, неприятелят няма да успее да влезе, ако ще да разполага и с хиляда души. Не го ли проумявате?

Офицерът не отговори. Затова Татко Ягуар продължи:

— Казвате, че височините ни притискали. Да не би височините да отстъпят назад, когато тук навлезе неприятелят? Нима няма да бъде натясно и той също като нас? Освен това предимството е винаги на страната на онзи, който пръв заеме позиция. Все още ли сте на мнение, че човек непременно трябва да е изучавал тактика и стратегия?

Верано смутено повдигна рамене.

— Впрочем — отбеляза Татко Ягуар — съвсем нямам намерение да преча на неприятеля да влезе в долината. Напротив — искам да мине през входа й.

— Но защо? — нетърпеливо се сопна офицерът. — Това би означавало сами да им се натикаме в ръцете.

— Не, означава точно обратното. Имате ли представа кога ще пристигнат абипоните тук?

— Един господ знае.

— Така ли? Не е толкова трудно да се отгатне. Белите, с които се срещнахме, са наредили на войниците да се съберат при Езерото на палмите. Те ще пристигнат там горе-долу по едно и също време. Групата им се върна през Рио Саладо, за да скрие следите си от нас. За да изпълнят своите намерения, са им необходими два дена. Дори ако след това яздат тъй бързо като нас, пак ще имаме вече два дена преднина. Допуснем ли, че им е бил необходим още един ден, за да си отпочинат, да съберат разбунтувалите се индианци и да се съвещават, значи дните стават три. На нас ни бяха необходими дотук три дена, защото имаме добри коне и много животни в резерва. А на абипоните не им достигат конете. Техните отряди ще се състоят от кавалерия и пехотинци. Ето защо им трябва поне четири дена, за да дойдат дотук. Следователно, пресметнато от днес, ще очакваме неприятеля най-рано

след четири дена. Това време е достатъчно, за да се подготвим така, че да ни бъде сигурна победата.

— Но ако пуснем неприятеля да влезе при нас в долината, нито ще облекчим борбата, нито ще осигурим победата!

— Сеньор, нима не разбирате, че това ще бъде клопка?

— Клопка ли? — попита учудено Верано. — Тогава самите ние ще попаднем в нея.

Татко Ягуар се намери да отговори, но ето че се намеси доктор Моргенщерн:

— Не ми се сърдете, сеньор Верано! Та вие сте офицер, все още ли не схващате какво има предвид Татко Ягуар? Лесно може да се разбере за каква клопка става въпрос, наречена на латински „лаквеус“.

— Тъй ли? Вие да не би да разбирате? — попита го гневно офицерът. — Имайте добрината да ми обясните!

— С удоволствие, сеньор! В случай че се скрием наоколо из гората зад дърветата, пуснем неприятеля да влезе и после заемем входа и изхода на долината, той ще се озове между нас и ще бъде загубен, защото няма да може да ни нападне зад нашите прикрития, а самият той, останал на открито, ще бъде изложен на куршумите ни. Надявам се, че ви е станало ясно, на латински „перспикуус“.

Лейтенантът побесня. Той възмутено извика:

— Какви ми ги дрънкате? Да не съм ви попитал за съвет?

— Разбира се. Подканихте ме да ви обясня нещата.

— Съвсем друго имах предвид. За в бъдеще ме оставете на мира с вашите обяснения! Знам много добре какво трябва да правя!

— Не изглежда, че знаете! — взе отново думата Татко Ягуар. — Но нямам желание да споря с когото и да било и ето защо предлагам да продължим ездата. Преди всичко трябва да се постарая да достигнем целта си, Бистрия поток, преди настъпването на нощта.

След тези думи всички потеглиха. Намусеният лейтенант остана най-отзад. Страшно се ядосваше, че той, пълномощникът на генерал Митре, бе претърпял такова поражение.

Планината, която, погледната отпред, привидно имаше формата на конус, беше доста удължена в задната си част. Тя приличаше на запетайка, през чиято дълга снижаваща се опашка протичаше споменатият поток. Потокът извираше от най-високото място на

планината. По-нататък теренът отново се снижаваше и най-сетне се сливаше с равнината.

Досега от двете страни на ездачите се бе издигала гора, която все още продължаваше, простирайки се далеч навътре в равнината. Но тя не беше вече толкова гъста, тъй че между дърветата можеше да се язди, докато преди това единственият път минаваше по бреговете на потока. Последвалата равнина бе покрита с трева. Тук конете можеха да препуснат в пълен галоп и ездачите полетяха напред.

Ако по-рано ездата създаваше големи затруднения на учения, то сега вече значително бе свикнал с нея и седеше здраво на седлото. Той яздеше редом с Фрице Кизеветер, който почти не се отделяше от него.

— В какво състояние са дрехите ми? — попита го той. — Сигурно още са мокри и ти лесно можеш да си навлечеш някоя настилка.

— Не е тъй! — отговори Фрице. — Сичко е вече напълно сухо и за настилка и дума не може да става. Когато оставихте лейтенанта тъй хубавичко на сухо, от радост и одеждите ми тутакси изсъхнаха.

— Сигурно ще го е яд на мен!

— Разбира се, че го е яд. Видях го по лицето му, но няма защо да му обръщаме внимание. Велики човешки духове, които се занимават само с гигантски животни, хич не ги е грижа за такъвиз дребни душици.

Докторът се загледа замислено пред себе си и после каза:

— Фрице, и все пак навярно направих грешка!

— С лейтенанта ли?

— Не, с гигантското животно, с костите, които намерихме при блатото. Трябваше да ги взема.

— Защо?

— Защото ще ги изгубя. Нали чу, че след нас идват абипоните. Несъмнено и те ще спрат при блатото и тогава несъмнено е свършено с хубавите кости.

— Не ми се вярва. К'во ли ще правят абипоните с кокалящите?

— Не те, ами белите, които са заедно с тях.

— Хмм! Тъй ли мислите?

— Да. Войниците знаят, че костите имат голяма стойност за науката, и ще ги вземат.

— Не, няма да ги вземат. Мога да ви утеша. Дори и да имат туй намерение, засега ще ги оставят на мястото им, за да ги съберат на

връщане.

— Това е съвсем същото. Мисля, че ние двамата би трябвало да се върнем и да приберем костите.

— Тая няма да стане.

— Защо?

— Защото ще попаднем в ръцете на неприятеля.

— Изключено! Нали Татко Ягуар каза, че по-рано от четири дни няма да се появят тук. Значи дотогава имаме време.

— Добре, ама все пак не става, защото Татко Ягуар няма да ни разреши.

— И не е необходимо. Нямам намерение да го питам за разрешение. Фрице, ще дойдеш ли с мен?

— Хмм! Тая работа ми се струва малко опасна.

— Но ела с мене де, щом те моля!

— Молите ме? Го'син докторе, щом ми заповядате, аз ви се подчинявам, а молите ли ме, тогава във всички случаи ще изпълня желанието ви. Направо ми е невъзможно да ви откажа някоя молба.

— Само така, това разбирам аз под вярност, наречена на латински „фиделитас“!

— Кажете ми поне как ще пренесем костите.

— Че откъде да знам? Ще разчитам на твоята съобразителност.

— Добре, ама де да беше моята съобразителност някоя каруца, та да можем да ги натоварим на нея! Но тук изобщо няма никакви коли. Човек може да използва най-много товарни кранти.

— Но за съжаление нямаме такива коне.

— К'во? Нямаме ли? А не плячкосахме ли над осемдесет коня?

— Но те не са наша собственост!

— Не са ли? Кой твърди таквоз нещо! И ние бяхме там, гато ги откъгнаха. Те са обща собственост и трябва да бъдат разделени. Тогаз на нас двамата ще ни се паднат поне четири глави. Нямам никакви угризения на съвестта да взема няколко коня. Туй не е кражба, щото пак ще ги върнем. Има и товарни седла. И тъй, разполагаме с всичко, от което се нуждаем.

— А ти ще намериш ли пътя? Да не се загубим?

— Само не мислете, че мога да се заблудя! Бил ли съм нейде веднъж, там се чувствам вече като у дома си. Ако имам някакви опасения, то те са съвсем други.

— От какво се опасяваш?

— От крокодилите. Щом стане въпрос за кости, вие се залавяте толкоз здраво на работа, че много лесно пак можете да налетите на някой звяр, без да съм в състояние да ви помогна тъй бързо.

— Ще внимавам. Обещавам ти.

— Добре! Тогаз се разбрахме. Само ми кажете кога се започва! Готов съм да участвам.

По време на разговора изминаха значително разстояние. От време на време из равнината се мяркаха малки горички, които личеше, че са садени от човешка ръка. В далечината се виждаха ниви, а зад тях се появили отделни колиби. Отрядът минаваше между по-малки поселища на камбасите. Привечер прекосиха неголяма рядка гора. Когато я оставиха зад гърба си, забелязаха блестящите води на една лагуна, край която надалеч се простираха няколко редици колиби. Бяха построени от двете страни на поток, излизащ от гората. Този поток беше Аройо кларо. Пред тях се намираше целта им — главното село на камбасите.

По лагуната плаваха няколко лодки, а хората в тях се занимаваха с риболов. Зад колибите се виждаха градини и нивя, където работеха жени, мъже, а и деца. Пред колибите стояха или седяха онези хора, които си бяха свършили работата. Но тази миролюбива картина се промени веднага, щом първият камбас съзря задаващите се конници. Той нададе рязък вик, който се поде от уста на уста и се заповтаря от всички. Лодките на рибарите се стрелнаха към брега. Работещите из нивите и градините побягнаха към селото и всички изчезнаха в колибите, за да се появят пак след няколко секунди с оръжие в ръка.

В този момент вождът също нададе подобен вик. Камбасите се стъписаха и разбраха кой е новодошлият, преди още да можеха ясно да го различат. Заликуваха шумно и размахвайки оръжия, се втурнаха срещу колоната, за да поздравят гостите си.

Всички те, подчинявайки се на тамошните обичаи, трябваше да спрат и да изчакат да премине тържественото посрещане. Но то не можеше да започне веднага, защото все още не се бе събрало цялото село. Мнозина се намираха в гората и се наложи да ги повикат. Това стана с помощта на един инструмент, направен от дебело парче бамбук, на което като мундщук бе поставено друго парче от по-тънко кухо клонче. Човекът, който наду инструмента, изтръгна от него

някакъв глух, страхотен звук, който, изглежда, достигна доста надалеч, понеже многобройните викове, разнесли се в отговор, показаха, че хората не се намират наблизко. Скоро те започнаха да излизат от гората поединично или на малки групи. Тичаха колкото им държаха краката, от което можеше да се заключи, че този сигнал бе даван само когато бе необходима голяма бързина.

След известно време пред новодошлите се насъбраха към триста мъже, застанали в две редици. Зад тях заеха места жените, а най-отзад зяпаха децата.

Най-напред започна танцът на мъжете, който се състоеше само от движения на ръцете и главите без краката да помръдват от мястото си. Втората му част, в която взеха участие и жените, се изразяваше в правене на стъпки напред и назад. В третата част започнаха да се размахват копията, цевите и ножовете, което се придружаваше от неописуемите крясъци на жените, стигащи до фалцет. След това танцът, изглежда, свърши. Но ето че вождът посочи към Хамер и силно извика само името: „Татко Ягуар!“ За секунди всички притихнаха, сигурно от изненада, че този прочут мъж е сред тях. Но после избухна такова ликуване, че на човек му се искаше да си запуши ушите. Мъжете и жените заскачаха насам-натам като полудели, а и децата последваха примера им. Мнозина се приближиха, за да му подадат ръка или пък само да го докоснат. Той никога не беше идвал при Бистрия поток, ала всички добре знаеха, че е помагал на други племена на камбасите да победят абипоните. Когато вълнението им позатихна, индианците се подредиха, за да влязат в селото заедно със своите гости. Мъжете тръгнаха първи по трима в редица, след тях вървяха децата, следвани от новодошлите. Вождът бе застанал начело.

Селото наброяваше около осемдесет колиби, които без изключение бяха построени от утъпкана глина, а покривите им направени от тръстика. В градините се виждаха цветя, а в нивите, редом с житните култури, вирееха и най-различни видове зеленчуци, представляващи значителна част от храната на тези хора, които ядяха малко месо. Зад нивите, чак до гората се простираха обширни ливади, където пасяха коне и говеда. Конете бяха не повече от тридесет, а говедата наброяваха около шестдесет глави — това бе цялото богатство на селото.

Слязоха от конете. След това вождът държа реч, в която разказа на съплеменниците си своите преживявания, както и за похода на враждебно настроените абипони. Щом свърши, се разнесе гласът на Татко Ягуар, за да им съобщи, че има намерение да разпреди между тях като подаръци доведените коне и част от пушките. Разбира се, това предизвика всеобща радост. Лейтенант Верано си позволи забележката, че никой няма право да раздава плячкосаните коне, от които всъщност имал дял и той, а още по-малко пушките. Но Хамер не му обърна внимание.

Беше започнало да се смрачава. Разтовариха животните, оставиха ги да се напият с вода от Бистрия поток и после ги откараха на пасището, където щяха и да отпочинат. Оттам доведоха няколко говеда, които в чест на гостите щяха да бъдат заклани и изядени. Запалиха огньове и на светлината им закипя своеобразно оживление и суетня.

Отначало камбасите, изглежда, не мислеха за опасността, застрашаваща ги от страна на абипоните. Бяха чули, че враговете им са още далече, а освен това знаеха, че при тях е Татко Ягуар. Присъствието на този човек ги правеше безгрижни.

Месото бе приготвено и изядено съвсем по същия начин както при гаучосите. Заедно с него пиха ферментирало питие от плодовете на чаһаг. Ядоха и хлебчета от царевично и от някакво друго брашно, изпечени от жените в гореща пепел.

След вечеря започна съвещание, в което участваха всички бели, както и вождът. И тук Татко Ягуар изложи своя план.

Рано сутринта пушките щяха да бъдат разпределени, а камбасите — обучени да си служат с тях. В подходящо време щяха да потеглят към Долината на пресъхналото езеро, сто камбаси щяха да навлязат през входа ѝ, за да се скрият от двете страни в гората. Тези хора несъмнено щяха да забележат идването на абипоните. Те щяха да изчакат, докато враговете им минат покрай тях и изчезнат в долината. После щяха да излязат от скривалището си и да заемат входа, за да не могат абипоните да се върнат през него.

Останалите камбаси трябваше да се крият из самата долина, и то зад дърветата, за да могат в определен миг да изскочат от сигурните си прикрития и да започнат битката. Подробностите не можеха предварително да бъдат точно уговорени. Ето защо камбасите щяха да

се разположат толкова близо един до друг, че да могат тихо да си подвикват един другиму указанията на Татко Ягуар. Трябваше да действат точно според тях.

Всички бяха съгласни с този план, само не и лейтенант Верано. Той мълча, докато останалите изразяваха съгласието си. Но после, обръщайки се към Татко Ягуар, каза:

— Сеньор, планът ви е много добър, но ако успее. Само че се съмнявам в подобна възможност.

— Нека изчакаме — отвърна равнодушно Хамер.

— Защо да изчакваме! Силата на храбрия войник се крие в нападението, а не в нерешителността. Нападателят винаги има преимущество, но това на вас, изглежда, не ви е известно.

— Известно ми е не по-зле, отколкото на вас, сеньор!

— Е, ами защо тогава не искате да нападнете?

— Но аз искам! Разбира се, едва тогава, когато неприятелят влезе в клопката.

— Това е неправилно. Не бива да го допуснете да стигне толкова далеч. Трябва да тръгнете срещу него и да го разбиете там, където го срещнете. Или не се осмелявате? В такъв случай е нужно само да ми предадете командването. Знам как се извоюват такива победи.

— Разбира се, с кръв, с потоци от кръв, и точно това искам да избегна.

— Кое е неправилно. Тези кучета, абипоните, трябва да бъдат смазани. Трябва колкото се може по-малко от тях да ни се изплъзнат!

— Защо, сеньор?

— И още питате? Те не са ли наши противници? Не ни ли обират?

— Ами вие какво правите? Нима ви принадлежи и педя от земята, на която се намирате? Да не би вие или вашите прадеди да сте заплатили почтено всичко онова, което сте взели от тях? Но да не спорим по този въпрос! Ако събитията се развият според моя план, няма да се пролее нито капка кръв. Един кратък поглед или само минута замисляне ще покаже на неприятелите ни, че ще бъдат загубени, ако се съпротивляват. Ще говоря с тях и ще им поставя човешки условия. След това ще сключим почтен мир.

— Мир ли? Мир с тези бунтовници? Полудяхте ли, сеньор?

— Бих искал да видя човека, който ще ми потърси отговорност за подобна постъпка.

— Генералът! Президентът!

— Ха! Не се намираме в Буенос Айрес, а в Гран Чако. Мястото, където седите, е собственост на камбасите. Тук президентът няма думата.

— Тогава знайте, че аз ще се противопоставя на това.

— С други думи, при дадени обстоятелства ще действате против моите нареждания, така ли?

— Да. Тук не виждам човек, чиито нареждания съм задължен да изпълнявам.

— Забравяте, че благодарение на нас се спасихте от позорната смърт да бъдете удавен! Ще ви кажа следното. Чуйте го добре: ако пролеете и капка кръв без разрешението ми, ще получите куршум в главата.

Татко Ягуар стана от мястото си и се отдалечи. Зад гърба му лейтенантът процеди през зъби още няколко високопарни думи. Но Херонимо, любимецът на Татко Ягуар, извади ножа си и му рече:

— Мълчете, сеньор! Ако чуя само още една дума, казана срещу нашия приятел, ще ви забия острието в тялото така, че веднага ще ви се изпари всякакво желание да дрънкате!

Хамер мина между две колиби и покрай няколко градинки. Преди четири-пет дни бе имало новолуние и сега на небето грееше тънкият лунен сърп, пръскайки над пасището слаба несигурна светлина. Татко Ягуар можеше да различава конете и говедата. Направи му впечатление положението, в което бяха застанали животните. Конете образуваха групи със събрани глави и обърнати навън задници. Говедата пък бяха застанали в кръгове по обратен начин, а именно — с главите навън. Това се обясняваше с факта, че конете се защитават със задните си копита, а говедата — с рогата си. Сигурно нейде наблизо се намираше някой по-едър хищник. Тъй като Татко Ягуар не носеше пушката си, извика със силен глас по посока на селото:

— Cuidado, Señores!^[4] Вземете пушките, тук има ягуар!

Великанът не извика тези думи от страх. Продължавайки спокойно да върви напред, той доказва, че и без пушка не се бои. Само извади ножа си, за да му е подръка в подходящия миг. Ехтящият му

глас се разнесе далеч над обширното пасище и достигна до ушите на двама души, които изобщо не бяха забелязали странното поведение на животните.

Тези двамина бяха Антон Енгелхард и инката. През последните няколко дни дружбата между двамата младежи бе станала още по-сърдечна отпреди. Както и по-рано, те винаги бяха заедно. Антон трябваше да разказва за родината си, но не за Перу, а за Германия, където се бяха родили баща му и майка му. Разказваше и за други страни, за населението им и за порядките в тях. Той бе получил много добро образование и беше научил много неща. Затова можеше да даде на своя приятел така желаните сведения. Те разговаряха за религиите на различните народи, за формите на тяхното управление, за владетелите им и техните права при упражняване на властта, за въоръжените им сили и за унищоженията, които могат да причинят съвременните оръжия. Колкото повече неща научаваше инката, толкова по-мълчалив и замислен ставаше той. Започна да разбира, че мечтите, които бяха таили досега, са били само мечти и щяха да си останат такива.

Днес, когато започна съвещанието, те счетоха, че са твърде млади, за да участват в него, и предприеха една разходка. Тръгнаха навътре из пасището и продължиха да вървят успоредно на гората, без да се отдалечават много от нея. Не се бяха сетили да вземат някоя пушка. В пояса си Антон носеше револвера и ножа. Инката също имаше нож, а освен това от лявата му страна висеше боздуганът, с който нямаше навик да се разделя. Както обикновено Антон разказваше, а инката безмълвно го слушаше, подхвърляйки само от време на време по някой любознателен въпрос. В този миг те доловиха откъм другата страна гръмовен глас: „Cuidado, Señores! Вземете пушките! Тук има ягуар!“

— Това е Татко Ягуар — каза Антон, като спря и неволно извади револвера си. — Дали някой онса^[5] или ягуар не е нахлул в селото?

— Не — отговори Хаукаропора. — Гласът не идваше откъм селото, а от другата страна на пасището. Много сме се отдалечили. Хайде да се връщаме!

Те се отправиха към селото и скоро минаха край група биволи. Щом забеляза поведението на животните, Хаука каза:

— Трябва да побързаме. Говедата са се приготвили за отбрана, и понеже ниско свеждат рога, значи ягуарът е не само наоколо, а е и съвсем наблизо.

С бързи крачки двамата се завтекоха напред, където със събрани глави и обърнати навън задници шест-седем коня бяха образували отбранителен кръг. Животните пръхтяха, а задните им крака нито за миг не оставаха спокойни. Хаукаропора премина отляво на конете, а Антон отдясно, понеже му се стори, че така скъсява пътя. Тъкмо бе заобиколил конете, когато настрани от тях видя пред себе си нещо да се тъмнее в тревата. Не успя да различи какво бе то, защото сърпът на луната светеше съвсем слабо. Помисли, че е някое легнало на земята теле или жребче, и се наклони да го подмине. Но в същия миг „нещото“ се надигна и той видя кой стоеше пред него. Беше ягуар, който се изправи на крака, ала веднага отново се сгъна, приготвяйки се за скок. В случая бягството щеше да е най-лошото решение. И тъй Антон остана на място, запъна спусъка на револвера и с лявата ръка измъкна ножа си.

— Хаука — извика той, — ягуарът!

Тъкмо в този миг инката завиваше откъм другата страна на конете. В същата секунда ягуарът се хвърли върху Антон. Младежът му изпрати един куршум, но бе съборен от животното на земята. Почувства тежкото тяло на звяра върху себе си и усети вонящия му дъх. Беше сигурен, че ще бъде разкъсан от ноктите и зъбите на ягуара. Тогава чу над себе си тъп удар, наподобяващ забиването на брадва в дървник. Ягуарът се поизправи, а после, без да издаде нито звук, се изтърколи настрани. Антон се почувства освободен от тежестта му. Но му се струваше, че все още не бива да вярва в избавлението си. Затова остана да лежи на земята. В този момент инката се надвеси над него и загрижено попита:

— Ранен ли си, Антонио? Пострада ли от ноктите и зъбите му?

— Мисля че не — отвърна Антон. — Никъде не ме боли. Но ей там лежи животното. Какво стана с него?

Мъртво е. Убих го с моя хуманчуай. Точно когато ми извика, то се нахвърли върху теб. Ти го посрещна с куршум, а аз се втурнах подир него, за да строша черепа му с боздугана. Стани да видим дали не си пострадал!

Антон се изправи на крака. Нищо лошо не му се беше случило. Дори дрехите му бяха здрави. Дали изстрелът бе изненадал животното дотолкова, че не беше използвало веднага острите си оръжия?

Спасеният юноша сърдечно притисна своя спасител до гърдите си и му каза:

— Ако не беше ти, нямаше да съм жив. Как да ти се отблагодаря?

— Като запазиш завинаги добрите си чувства към мен. Но ела да се върнем вече при нашите.

— Ами какво ще стане с ягуара?

— Засега ще го оставим тук. Нека камбасите го приберат.

Но те не успяха да се отдалечат от мястото, защото тъкмо в този момент се приближи Татко Ягуар. Той беше чул вика на Антон и револверния изстрел и се притече на помощ на изпадналите в беда момчета. След като разбра какво се бе случило, той се наведе над хищника, огледа го и после каза:

— Женска, женска, която е поне петгодишна. Рядко съм виждал толкова едър ягуар. Хаука, ти си цял герой! Какъв силен удар! Разбил си му черепа.

Тримата се върнаха в селото. Щом камбасите чуха за приключението им, всички мъже, жени и деца се отправиха към ягуара, за да го донесат в тържествено шествие. Веднага одраха кожата му. Тя се падаше на инката, защото той бе убил животното. Но Хаука я подари на приятеля си Антон за спомен от това опасно приключение.

Жителите на селото освободиха няколко къщи, за да могат гостите им поне веднъж да спят под покрив. Още преди зазоряване се забелязаха резултатите от изпращането на вестоносците, тъй като през нощта започнаха да пристигат много воини от по-близките села. През целия предиобед надойдоха още повече воини, а после заприиждаха с цялото си имущество и семействата, видели се принудени да бягат от абипоните, защото жилищата им се намираха в застрашените от врага райони.

Остатъка от плякосаните пушки белите разпределиха между дошлите с хората си вождове, а те не бяха малко, защото всяко село имаше вожд, наричан кацик. В крайна сметка камбасите събраха в селото над шестстотин млади и яки воини. Бедните хора трябваше да извадят почти всичките си хранителни запаси. Нали, когато воините потеглиха в поход, щяха да имат нужда от храна за няколко дни,

защото никой не можеше да предвиди развитието на събитията. Но Татко Ягуар ги утеши с уверението, че победените ще бъдат принудени да платят всички военни разходи. Та нали неговите съюзници вече бяха получили хубави пушки, както и осемдесет коня!

[1] Киноа — куча лобода (*Chenopodium*). — Б.пр. ↑

[2] Намеква се за библейското предание за пророка Йон, който бил погълнат от един кит. — Б.пр. ↑

[3] Valle del Lago desecado (исп.) — Долината на пресъхналото езеро. — Б.пр. ↑

[4] Cuidado, Señores! (исп.) — Внимание, сеньори! — Б.пр. ↑

[5] Онса (исп.) — вид леопард. — Б.пр. ↑

12. ПЛЯЧКА ЗА КРОКОДИЛИТЕ

На третия ден Татко Ягуар напусна селото заедно с инката и стария Ансиано и се отправи срещу врага на разузнаване. Той взе със себе си тези двама придружители, защото знаеше, че ще се справят отлично с подобна задача. На следващото утро воините на камбасите трябваше да отидат в Долината на пресъхналото езеро, за да заемат позициите, които Татко Ягуар им беше описал ясно и подробно. През време на отсъствието му хората щяха да бъдат ръководени от ловкия Херонимо, едно обстоятелство, разпалило наново гнева на лейтенант Верано.

След като Татко Ягуар и придружителите му тръгнаха на път, доктор Моргенщерн каза на Фрице:

— Той не е вече тук. Не можех да рискувам в негово присъствие да приведа плана си в изпълнение. Нищо не се изплъзва от погледа му и веднага щеше да забележи изчезването ни. И тогава щеше да се втурне подир нас, за да ни върне обратно.

— А туй ще е такъв провал, заради който бих се скъсал от яд! — обади се Фрице. — Значи вие все още си мислите за вашия план?

— Да. Колкото повече размислям, толкова повече стигам до убеждението, че откажа ли се от него, ще изгубя онези великолепни кости. Ще ме изоставиш ли?

— И през ум не ми минава! По-скоро себе си ще изоставя, отколкото вас, нали го знаете.

— Е, добре, преминаваме към изпълнение. Ами кога мислиш да започнем? През деня няма да е възможно, нали?

— Не, понеже оня Херонимо с големия ястребов нос няма да ни пусне. Значи можем да се измъкнем само през нощта. Тогаз не ще забележи, като отведем конете и тайно отмъкнем седлата. Ще набавя и ремъци за връзване на костите. Оставете сичко туй на мен!

През целия ден този хитрец се занимава с приготовленията. Вечерта всички легнаха рано да спят, защото още на зазоряване щяха да потеглят на път. Около полунощ Фрице съобщи на господаря си, че

всичко е готово. През вечерните часове бе отнесъл до гората три товарни и две ездитни седла, а после тайно отведе там и конете. Ето че сега двамата взеха оръжията си и бързо и безшумно се отдалечиха. Когато се озоваха при конете, те ги оседлаха, навързаха ездитните животни едно за друго, за да ги водят отстрани, метнаха се на седлата и потеглиха.

— А дали ще успеем да намерим Блатото на костите? — попита угрижено дребничкият учен.

— Съвсем сигурно — успокои го Фрице.

— Но лунният сърп е тънък като острието на нож и почти не се вижда накъде яздиш!

— Аз не разчитам на луната, а на моята памет. Помня посоката толкоз добре, сякаш съм бил тук двацет години пощенски раздавач.

Вярно, той знаеше посоката и не се отклони от нея, но щом пред тях се изпречи гората като тъмна непроходима стена, се оказа невъзможно да намерят мястото, където преди три дни бяха излезли от гъсталаците в откритата равнина. Трябваше да слязат от конете и да изчакат изгрева на слънцето. А даже и тогава се лутаха дълго, спираха на различни места, мислейки ги за търсените, и неколкратно им се наложи да се връщат обратно. Приблизително два часа след настъпването на деня случайно се натъкнаха на следите от Татко Ягуар, които можеха отсега нататък да им служат за ориентир. Дирята се беше запазила толкова дълго, понеже по тези места тревата бе висока и гъста, а конниците не бяха сметнали за необходимо да бъдат предпазливи. Следвайки дирята, двамата успяха да се промъкнат през гората и да достигнат поточето, което използваша като водач, и с негова помощ слязоха в Долината на пресъхналото езеро.

Там оставиха конете да пият вода и малко да отпочинат, а после продължиха пътя си. Все още ясно виждаха следите на Татко Ягуар и двамата му спътници. Когато излязоха от долината, Фрице спря коня си, погледна замислено към дирята и каза:

— Ако не се лъжа, Татко Ягуар се е заблудил.

— Защо? Какво искаш да кажеш? — попита докторът.

— Твърде много се е отклонил наляво. Верния път води по-скоро ей там, надясно.

— Сигурно ти се заблуждаваш. Татко Ягуар не е човек, който ще вземе да обърка пътя, на латински „виа“ или „трамес“.

— Ама нали и аз мога да си събирам ума, тъй че няма да ми хрумне нещо погрешно. Когато идвахме насам, яздихме към долината в съвършено права линия и тя ни беше просто пред носа. А ето нă, като застана сега върху тез следи, ми се струва, че долината остава твърде вляво от нас. Накъде да яздим по-нататък?

— Подир Татко Ягуар. Така сигурно ще стигнем до Блатото на костите.

— Добре, ще ви се подчиня. Все ми е тая.

И така, те продължиха по следите. Изминаха няколко часа, след което почвата стана песъчлива и дирята изчезна. Запазиха досегашната посока, макар че местността им се струваше непозната. Пак измина доста време, но ето че Фрице дръпна юздите на коня си и каза:

— И все пак не съм се излъгал — заблудили сме се. Иначе отдавна да сме стигнали блатото.

— Прав си, но не е възможно Татко Ягуар да обърка пътя!

— Тогава е имал някакво друго намерение или някаква причина да заобиколи блатото.

— А ние изгубихме ценно време. Какво да правим, драги Фрице? Дали да обърнем конете и да се върнем в Долината на пресъхналото езеро?

— В никакъв случай няма да постъпя тъй! Отклонили сме се твърде наляво, значи трябва да яздим надясно. И понеже сме стигнали доста надалеч, ще се наложи малко да се върнем. Общо взето, ще яздим назад и надясно. Ако и тогава не се озовем при блатото, нямам нищо против да ме изпържат в масло и да ме изядат.

Отправиха се в определената от Фрице посока и действително след известно време забелязаха пред себе си дърветата, които растяха по бреговете на Блатото на костите. Но за съжаление денят вече почти си отиваше и на слънцето му оставаше най-много последната осма от неговия път по небето.

Край блатото скочиха от седлата и предпазливо отведоха конете до мястото, където бяха оставили костите.

— А сега бързо на работа! — обади се Фрице. — След час ще се стъмни. Дотогава трябва всичко да е натоварено върху седлата и после тръгваме.

— Няма ли да останем тук?

— Не. Днес е последният ден и абипоните може да се появят. Страшно ще се зарадват, ако ни спипат! Нека си плюем здравата на ръцете! Ама се пазете от крокодилите! Едва сега виждам колко масово се въдят тук.

Действително, вгледаше ли се човек по-внимателно във водната повърхност и особено близо до брега, можеше да забележи стотици подобни влечуги. Костите все още се намираха там, където ги бяха оставили. Двамата мъже се заловиха да ги събират на връзки. Но това не ставаше бързо, както желаше Фрице, защото господарят му все искаше нещо да му покаже, да му обясни и сто пъти го помоли страшно много да внимава да не повреди нещо. Ту на едно място имаше нещо да се изстърже, ту на друго пък нещо трябваше да се почисти с шепа вода. Времето минаваше, а двамата не обръщаха никакво внимание на онова, което ставаше край блатото. И ето че най-ненадейно чуха нечий силен глас. Те клечаха в тръстиката, но стреснато скочиха на крака, за да видят кой ли се бе появил толкова необичайно в тази местност. Намираха се зад доста голям гъсталак, който ги скриваше, но не им пречеше да гледат между тръстиковите стъбла. Онова, което съзряха, не можеше да не ги разтревожи силно.

Приближаваше се цяла армия от конници и пешаци. Личеше си, че тези хора се канеха да спрат недалеч от блатото. Несъмнено имаха намерение да останат на лагер край него и тук да пренощуват. Група ездачи, може би дванайсет или тринайсет, дойдоха съвсем наблизко, защото още отдалече бяха забелязали петте коня, при които в този момент спряха. Единият от тях беше индианец. Останалите принадлежаха към бялата раса. Те слязоха от конете си и започнаха да търсят следи наляво и надясно из тръстиката. Тъй като се намираха най-много на четирийсетина крачки, лицата им можеха да се разпознаят.

— Божичко, ей ти на̀ радост в къщи! — прошепна Фрице на господаря си. — Защо приказвахте и се бавихте толкоз дълго! Знаех си, че тъй ще стане! Познавате ли тези типове?

— Да, за съжаление — отговори докторът, обзет от не особено приятно чувство. — Ако не се лъжа, ей там виждам Антонио Перильо, който стреля по мен, а също и капитан Пелехо, дето ни изненада при гигантохелонията.

— И високият як мъж, когото наричаха Гамбусино! Гос'ин докторе, ами я погледнете по-нататък! Та туй са най-малко осемстотин въоръжени човеци. И кои са те? Абипоните!

— Драги Фрице, не можем ли да избягаме?

— Та накъде ли? Навън от тръстиката при онези негодници ли, или навътре в блатото? В оназ посока ще ни заловят червенокожите, а в таз пък ще ни излапат крокодилите.

— Ами тогава да останем тук, скрити в тръстиката. Може пък и да не ни намерят. А стане ли веднъж тъмно, което латинистът нарича „калигинозус“ или „обскурус“, ще избягаме.

— Не си въобразявайте подобно нещо, щото преди да са отминали във вечността и пет минути, те ще ни спипат.

— Тогава май става опасно, а?

— В никой случай няма да ни е уютно.

— Какво ще кажем, ако ни попитат какво правим тук?

— Добре, че задавате тоз въпрос! Вие няма да отговаряте хич нищо. Приказването ще е моя работа. За нищо на света не бива да научат, че Татко Ягуар е наблизил и че камбасите знаят за нападението. Дошли сме дотук сами. Само туй ще твърдим даже ако най-напред ни набият на кол, после ни набучат на копия, след туй ни обесят, най-подир ни отровят и в крайна сметка дори ако поискат да ни убият. Внимавайте! Ето на, откриха следите ни. Майчице мила! Сега се вдига завесата. А как ли ще се чувстваме, когато падне!

Най-сетне неприятелите успяха да различат старите следи от новите. Тръгнаха по вторите, бързо се приближиха и навлязоха в тръстиката. Гамбусино вървеше пръв. Щом съзря двамата червенодрешковци, по лицето му се изписа изненада и той извика:

— *Au maravilla!* (О, чудо!) Кого срещаме тук? Та това са добри стари познати! Добре дошли, сеньори! Ами какво правите тук? Да не сте намерили пак някоя великанска костенурка? Но наистина, занимават се със стари кости! Е, скоро и вашите ще заприличат на тези!

Той избухна в подигравателен смях, към който се присъединиха и останалите. После сграбчиха двамата и ги замъкнаха при конете им, където земята бе твърда и суха, с други думи, по-сигурна и надеждна, отколкото край водата. Най-напред ги наобиколиха, а после изпразниха джобовете им. Всичко, каквото имаше в тях, им бе взето за втори път.

Гамбусино надменно се изтъпанчи пред тях и зададе на доктор Моргенщерн ехидния въпрос:

— Е, скъпи приятелю, а какво стана с Татко Ягуар?

— Той е по следите ви — отвърна бързо Фрице, за да насочи въпросите към себе си.

— Ти какво се обаждаш бе, нахален тип! Но ще ти позволя да говориш, защото може би ще си по-откровен от своя господар, от когото и преди не успяхме нищо да измъкнем. И ти си проиграл живота си, но все още можеш да го спасиш, като ни кажеш истината. Татко Ягуар наистина ли тръгна подир нас още сутринта?

— Да.

— Докъде стигна?

— Не знаем, защото не бяхме с него.

— Всъщност какво търси в Гран Чако?

— Кани се да бере чай със своите йербатероси.

— В коя местност?

— Не знам. Изобщо към нас беше много потаен. Научихме само, че иска бързо да ви последва, за да разбере в каква посока ще продължите.

— Колко хора има при него?

— Около двайсетина.

— Ами вие откъде се сдобихте с тези коне и оръжия? Нали ви взехме всичко.

— Той ни ги даде, защото се надява, че банкерът Салидо ще му плати за тази услуга.

— Тъй си и мислех! А как дойдохте дотук?

— Знаем, че в Гран Чако се намират останки от стари животни, и навлязохме с конете в пустинята наслуки. Ей тук открихме каквото търсехме.

— Къде срещнахте камбаси?

— Никъде. Когато преминахме вчера през няколко села, те бяха празни.

— Защо?

— Откъде мога да знам, сеньор?

Грамадният Гамбусино сложи тежката си ръка на рамото му и с гневен глас каза:

— Слушай, човече, ти си или най-големият глупак, какъвто може да има, или си извънредно изпечен хитрец. Но и в двата случая няма да е жалко, ако споделиш съдбата на господаря си. Чрез теб узнахме, че Татко Ягуар е зад нас, а не пред нас, както вече бяхме започнали да мислим. Това ни е достатъчно. Завържете двамата негодници здраво за дърветата! После ще ви кажа какво приятно зрелище мисля да ви предложа с тях.

Последните си думи Гамбусино отправи към заобикалящите го хора. Двата немци бяха вързани за дърветата и той тихо заговори на свитата си, образувала кръг около него. Отвратителният смях на хората му, разнесъл се в знак на одобрение, даваше да се разбере, че той има някакъв адски план. После Гамбусино отново се приближи до двамата и им каза:

— За да не ви дадем възможност пак да ни се изплъзнете, ви осъдих на двойна смърт. Ще бъдете обесени и същевременно изядени от крокодилите. Само дяволът може да ви вдъхне все още някаква надежда.

Докторът се наклони да му отговори нещо в своя защита, обаче Фрице подметна:

— Мълчете, гос'ин докторе! Всяка дума е излишна.

— Тогава наистина сме загубени, драги Фрице!

— Хич не си мислете таквоз нещо! Не ни ли убият начаса, спасени сме!

— Кой ще ни спаси?

— Татко Ягуар.

— Невъзможно. Той не е тук.

— О, тук е! Тъкмо когато Гамбусино млъкна, случайно погледнах ей към онзи малък воден ръкав и от тръстиката на отвъдния му бряг светкавично се изправи човешка фигура, махна ми с ръка и пак бързо изчезна. Беше Татко Ягуар. Познах го.

— Навярно се лъжеш. Слънцето, наречено на латински „сол“, вече залезе и сумракът се спуска.

— Въпреки туй не се лъжа. Беше неговата висока широкоплещеста фигура, облечена в кожените дрехи, дето ги носи. Направи ми таен знак с ръка и мигновено се скри.

Двата имаха възможност да говорят несмущавано, защото неприятелите им се бяха отдалечили за малко, за да доведат абипоните

да гледат предстоящото зрелище. Червенокожите прекъснаха приготовленията си за лагеруване и надойдоха, за да зяпат двамата пленници и да им се подиграват. Бенито Пахаро, наричан Гамбусино, известно време ги остави да се позабавляват, но после ги накара да отстъпят назад с думите:

— А сега направете място, за да започнем! Запалете огън ей до онова дърво! Така ще можете да гледате как двамата негодници ще се гърчат.

Дървото беше алисо, вид ела, и растеше тъй близо до водата, че половината от короната му се намираше над нея. Долните му клони бяха дебели и с лекота можеха да издържат тежестта на възрастен човек. Изпълниха заповедта на Гамбусино и близо до ствола запалиха огън, който прогони крокодилите, намирали се дотогава във водата до самия бряг.

— Те пак ще дойдат — подвикна Гамбусино на доктора с подигравателно-утешителен глас. — Не се безпокойте! В най-скоро време ще се запознаете с тях. И какво мислите ще направим сега с вас?

Докторът не благоволи да му отговори и той продължи:

— Ще ви обесим на клоните, стърчащи над водата, и ще отпуснем ремъците толкова ниско, та крокодилите да могат да ви достигат със зъбите си. Така едновременно ще бъдете хем обесени, хем изядени от зверовете.

Студени тръпки побиха двамата немци и все пак на един от техните врагове начинът на смъртта им не му се видя достатъчно ужасен. И това беше бикоборецът Антонио Перильо. Той бе застанал до Гамбусино и му каза:

— Това не е нищо, хич нищо не е за тези негодници! Човекът, който се представя за немец, се изплъзна от куршума ми. После успя да ни избяга от плен. Значи два пъти ни е отнел удоволствието да го видим как умира, и ето защо днес трябва да си плати. Обесим ли го по всички правила, само след няколко кратки мига ще бъде мъртъв. А каква полза, че после крокодилите ще го изядат? Тези типове трябва много по-дълго да прекарат в предсмъртен ужас!

— Какво предлагаш тогава? — попита Гамбусино.

— Да, ние ще ги окачим на въжето. Ама не за врата, ами ще ги вържем под мишниците и ще ги спуснем надолу толкова, че крокодилите почти да ги достигат, не да ги докопат, а почти да ги

достигат. Какво удоволствие — да ги гледаш как се гърчат от ужас, когато тези зверове започнат да разтварят уста, за да ги захаят!

— Но ако все пак висят достатъчно високо, нали няма да бъдат разкъсани!

— На първо време няма, само на първо време — изсмия се бикоборецът. — Отначало да изживеят предсмъртния си страх, а после, щом решим да сложим край на цялата работа, ще отпуснем ремъците по-надолу.

Предложението му намери всеобщо одобрение и неколцина се заловиха с необходимите приготовления.

— Ужасно — прошепна докторът на своя слуга. — Нима това са хора? Бих предпочел веднага да ни хвърлят на крокодилите!

— А аз не — отвърна Фрице, — щото тогава в същия миг с нас ще е свършено. Тъй обаче печелим време. Кураж, гос'ин докторе, кураж, и пак кураж! Убеден съм, че Татко Ягуар няма да ни изостави. Именно таз изтънчена жестокост ще ни спаси.

Междувременно се беше стъмнило и буйно горящият огън хвърляше колебливи сенки по тръстиката и храстите и кърваво-червени отблясъци по повърхността на блатото, където се виждаха стърчащите глави или зейналите муцуни на крокодилите. Донесоха четири ласа и здраво ги свързаха две по две. След това на дървото се покатериха двама индианци, всеки от които си избра по един дебел клон, за да прехвърли през чатала му ласото така, че да може да се плъзга като по макара. А после, държейки в ръка краищата на ласата, двамата се спуснаха на земята.

Освободиха пленниците от дърветата, където първоначално ги бяха оставили. Вързаха им ръцете на гърба, прекараха под мишниците им единия край на ласата и го затегнаха на възел. После няколко яки мъже започнаха да дърпат другия край на ласата и щом пленниците се залюляха във въздуха, здраво го усукана около дънера на дървото.

Понеже двата клона стърчаха над водата, пленниците също увиснаха над блатото. Полюляваха се насам-натам на ласата и с това подмавиха намиращите се наблизко крокодили, които шумно затракаха с челюсти, опитвайки се да ги захаят.

Съгласно предложението на бикобореца ласата бяха изтеглени така, че животните не можеха да се доберат до краката на пленниците. Въпреки това, щом видеха под себе си да се разтваря муцуната на

някой крокодил, Фрице и докторът незабавно свиваха конвулсивно крака, тъй че не висяха спокойно, а непрекъснато се люлееха на ласата. Все пак не бе изключено някой от зверовете да изскочи от водата толкова нависоко, че зъбите му да докопат жертвите. В случай че едно от ласата се скъсаше, висящият на него човек беше загубен. Нямаше съмнение, че мигновено щеше да бъде разкъсан.

Двамата немци се намираха в неописуемо настроение. Не можеше да се каже дали висяха безмълвни, или крещяха, защото индианците надаваха такъв радостен вой, който заглушаваше всякакъв друг звук или шум. Белите им пригласяха. Дори и за момент ревовете им да заглъхнеха, то винаги щом един от крокодилите се хвърлеше нагоре с раззината паст, те ги подемаха наново. Това зрелище продължи около половин час, докато гърлата на зяпачите се продраха и неколцина надигнаха глас да се сложи край на играта. Но бикоборецът се възпротиви, като извика:

— Не, още не! Нека още дълги часове треперят в предсмъртен страх.

— Но ние нямаме време да стърчим тук — подхвърли друг. — Трябва да се подготвим за бивакуване и да ядем.

— А кой ни кара да стоим при тях? Тези типове висят чудесно. Нека си гледаме работата! После ще се върнем и театърът може да продължи.

Съгласиха се с него и скоро пленниците останаха сами. Никой от враговете им не се мяркаше край блатото. Благодарение на това обстоятелство двамата толкова изтерзани мъже щяха да бъдат избавени.

Фрице не се лъжеше, като мислеше, че бе видял Татко Ягуар. Както вече споменахме, великанът, инката и Ансиано тръгнаха на разузнаване от Бистрия поток срещу приближаващите абипони. Пътят им ги отведе към Долината на пресъхналото езеро. Татко Ягуар бе убеден, че походът на неприятелите ще има за цел това място. Ако яздеше в права посока срещу тях, се излагаше на опасността да бъде забелязан, тъй като теренът най-често бе открит и равнинен. Ето защо той се отби от тази посока вляво. Доктор Моргенщерн и Фрице бяха последвали отклоняващата се диря, поради което двамата изминаха споменатия вече обиколен път.

Татко Ягуар се беше върнал назад, навлизайки чак отвъд границата, разделяща земите на камбасите от областта на абипоните, и се бе видял сред обширна гола равнина. Там той зави надясно, за да се озове в гръб на неприятеля и от следите му да разбере каква е числеността му.

И така, татко Ягуар и спътниците му яздеха сега на юг в лек тръс, за да имат време внимателно да оглеждат хоризонта. Около два часа не им се мярнаха нито хора, нито следи. Но след това тримата конници се натъкнаха на изключително широка диря, която пресичаше под прав ъгъл тяхната посока. Личеше си, че оттук бяха минали както конници, тъй и пешеходци, но в най-добрия случай броят им можеше да се определи само приблизително, тъй като следите на първите бяха изпотъпкани от краката на следващите.

— Абипоните са — обади се Ансиано. — Сигурно се чувстват в безопасност, понеже са напредвали в толкова широк фронт и съвсем непредпазливо са оставили такава ясна диря. Но не мога да определя точния им брой.

— И все пак имам голямо желание да го узная — каза Татко Ягуар. — Ако тръгнем подир тях, може би ще открием някакви белези, които да ни дадат известни сведения за силата им. По тревата си личи, че имат най-малко четири часа езда преднина. Бързината им сигурно е по-малка от нашата, но въпреки това трябва още повече да напрегнем сили, защото ни се налага да стигнем Долината на пресъхналото езеро преди тях.

След известно време тримата стигнаха до едно място, където абипоните бяха лагерували. Бяха отвели конете си на паша настрани и сега по-ясно можеха да се различат отделните отпечатыци. Младият инка си направи труда да огледа мястото. Татко Ягуар искаше да му даде възможност да покаже проницателността си и го попита:

— Е, Хаука, колко неприятели има пред нас?

— Около петдесет конници и петнайсет пъти повече мъже без коне — отвърна младежът с голяма сигурност.

— Оценката ти е вярна, сигурно доста точно си определил техния брой.

— Какво ще правим сега? — попита Ансиано. — Ще продължим ли да яздим подир тях?

— Не! Знаем какво е положението. Постигнахме целта си и ще се върнем при камбасите. Отново ще се насочим на североизток и щом се натъкнем на нашата диря, ще яздим обратно по нея.

Изминаха часове. Пътят им беше отнел почти два дена — тримата бяха тръгнали вчера в ранни зори, а сега вече бе късен следобед. Изведнъж Татко Ягуар спря коня си и изненадано впи поглед в земята. Тримата се намираха на мястото, където Моргенщерн и слугата му бяха разбрали, че яздят в погрешна посока.

— Странно! — отбеляза той. — Дотук по следите ни са се движили петима ездаци, а после са се отклонили на запад!

— Дошли са от Долината на пресъхналото езеро — допълни Ансиано.

— Във всички случаи са наши приятели, защото там все още не може да има никакви абипони. Отправили са се към Блатото на костите. Какво ли означава това? Ама че непредпазливост от страна на камбасите!

Хаукаропора бе проследил дирята малко по-надалеч. На връщане той чу думите му и каза:

— Хората, извършили тази непредпазливост, не са били камбаси. Не би трябвало да говоря, защото съм юноша, обаче ако не се лъжа, оттук са яздили дребният учен мъж и неговият слуга.

— Но в такъв случай щяха да са само двама, а аз виждам в тревата следи от пет коня.

— Още не сте огледали дирята подробно. Сторите ли го, ще забележите, че двамата ездаци са водили до себе си три свободни коня.

След тези думи Татко Ягуар слезе от седлото и лесно се убеди, че младият инка не се бе излъгал.

— Двама ездаци с три свободни коня, значи навярно с товарни коне! — рече той. — От доктора наистина може да се очаква да не мисли за опасностите, а само за старите кости! Взел е със себе си товарни коне, за да пренесе костите.

— Учудва ме само че сеньор Херонимо им е разрешил да тръгнат.

— Той ли? Никога и през ум няма да му мине подобно нещо. Те тайно са се измъкнали в тъмнината, без някой да ги забележи. Затова са били тук съвсем наскоро. Действително не ни остава нищо друго, освен най-предпазливо да се отправим към блатото, за да видим дали

ще можем да предотвратим опасността, надвиснала над тези нехайни хора.

Тръгнаха по следите на двамата. Налагаше се да яздят в галоп, защото блатото се намираще на два часа езда, а тъкмо толкова време оставаше до смрачаване.

Докато летяха през равнината, те не откъсваха изпитателните си погледи от посоката, откъдето очакваха появяването на неприятеля. Измина час и половина и блатото вече не можеше да бъде далеч. Ето че инката посочи на юг и каза:

— От там се задават ездаци. Образуват голяма тъмна точка и затова ги виждам, но те все още не могат да ни забележат, защото сме само трима.

— За да се измъкнем от обсега на зрението им, сме принудени да опишем дъга — рече Хамер. — Ако направим така, че блатото да остане между нас и тях, вероятно няма да ни открият.

Само след няколко секунди забелязаната от Хаукаропора точка изчезна. Тримата описаха широка дъга на север, после я продължиха, докато образува полукръг, който отново ги отведе на запад. В далечината съзряха дървета, а после и по-ниски храсти и след броени минути спряха край северния край на блатото, тъй че то се намираще между тях и приближаващите се абипони. В този момент слънцето започна да потъва зад хоризонта.

Слязоха от конете и ги вързаха. Татко Ягуар измъкна от кобурите на седлото далекогледа си и се покатери на едно дърво, за да вижда по-надалеч. Да, ей там идваха абипоните начело с конниците, които, изглежда, бяха само бели, а зад тях вървяха спешените индианци. Хамер претърси тръстиката с далекогледа си, обаче нищо не успя да открие, тъй като Моргенщерн и Фрице работеха наведени над скъпоценната си находка.

Младият инка също се покатери на едно дърво и само след минута или две подвижна на Татко Ягуар:

— Сеньор, пет коня! Виждам ги!

— Къде?

— Ей там, насреща, вързани за дърветата зад храсталака. От вашето място не могат да се видят.

— Тогава абипоните сигурно ще ги забележат, нали?

— Да. Конниците препускат точно към тях. Вече слизат от седлата при петте коня.

— Олеле! Веднага ще открият онези нещастници.

За съжаление тъмнината се спусна толкова бързо, че направи невъзможно по-нататъшното наблюдение. Татко Ягуар и инката слязоха от дърветата. Великанът каза:

— Ще се промъкна до там.

— Опасно е — предупреди Ансиано.

— Не ме е страх от абипоните!

— Нямам предвид тях, а крокодилите, които се крият в тръстиката.

— Все още не е толкова тъмно, че да не ги забележа. Я слушайте!

От отсрещната страна се разнесоха силни гласове.

— Заловили са онези непредпазливи хора — продължи Хамер.

— Трябва да разбере какво ще стане с тях.

— Тогава идвам с теб! — каза Ансиано.

— И аз! — обади се Хаука.

— Един от нас трябва да остане тук, при конете. Нека Ансиано дойде с мен!

Хамер и старецът се отдалечиха, промъквайки се приведени през тръстиката. Това не беше трудно, докато пред тях имаше гъсталак, зад който намираха прикритие, но скоро се видяха принудени да легнат на земята. При това трябваше да внимават да не разклащат тръстиките. Острите и твърди стъбла режеха дланите им, но те не им обръщаха внимание. Често им се налагаше да пропълзят през вонящите локви, чиято смрадлива кал достигаше до лактите им. Така те се приближаваха все повече и повече и ето че се озоваха на най-много шейсетина крачки от мястото, където Хаука бе видял вързаните пет коня.

Дотук двамата бяха достатъчно предпазливи да не подават главите си над тръстиката, но сега трябваше да използват последната нищожна дневна светлина. Татко Ягуар отдавна бе свалил шапката си и я бе захапал със зъби. Той изтръгна сноп тръстика, вдигна го във вид на ветрило над главата си и се поизправи дотолкова, че да може да наблюдава наоколо, без самият той да бъде забелязан.

Ей къде стоеше докторът със своя слуга — при белите, които бяха дошли с абипоните, а малко по-нататък се виждаха на групи червенокожите. Фрице се намираше с лице точно към мястото, където се криеха двамата съгледвачи, докато всички останали гледаха в друга посока, а именно към двамата пленници. В този миг Татко Ягуар бързо се изправи в целия си ръст, но само за една-единствена секунда, направи знак на Фрице, и светкавично пак приклекна.

— Защо рискувате така, сеньор? Това движение може да ни струва живота! — прошепна му Ансиано.

— Едва ли — не ме забелязаха. Но Фрице ме видя и ще каже на господаря си да не губи надежда.

— Какво ли ще правят с двамата лекомислени мъже?

— Скоро ще разберем, защото, изглежда, започват да се съвещават. Отскубни тръстика от земята и я постави пред себе си. Така ще можеш по-удобно да наблюдаваш какво става.

Ансиано последва съвета му. Дватама видяха, че Гамбусино настойчиво говори нещо на спътниците си, но вече не можеха ясно да различават лицата им. После чува високи одобрителни викове, ала без да успеят да разберат отделни думи. Стъмни се съвсем и под едно дърво от рода на елите бе запален огън. Отведоха двамата пленници близо до него. Пламъците осветиха лицата и фигурите на хората. В този момент от устата на Татко Ягуар се изтръгна лек вик, който сигурно щеше да бъде чул от неприятелите му, ако самите те не крещяха толкова силно.

— Какво става? Какво има? — попита Ансиано.

Хамер не отговори. Изпълненият му с необуздан гняв поглед беше впит в мъжете, застанали край огъня.

— Защо извикахте? — продължи старецът. Ами ако ви бяха чули? Какво видяхте?

Той дочу пресекливото дишане на Татко Ягуар и повтори последния си въпрос. И най-сетне Хамер му отговори:

— Виждаш ли онзи висок и силен мъж, изправил се сред останалите като великан? В момента говори нещо на пленниците.

— Разбира се, че го виждам, а даже го и познавам.

— Какво? Как? Наистина ли? — изрече Хамер припряно. — Познаваш го? Кой... кой е той?

— Бенито Пахаро, наричат го Гамбусино.

— А-а! О-о! Значи той... той... той...!! Търся го от години!

При тези думи Татко Ягуар така повиши глас, че Ансиано бързо се намеси:

— По-тихо, сеньор, по-тихо! Ще ни издадете! Какво ви става? Вие, най-предпазливият човек, когото познавам, ни излагате на такава опасност! Имате ли вземане-даване с Гамбусино?

— Дали имам вземане-даване с него!

Той изговори само тези думи. Те прозвучаха глухо, а после старецът го чу да скърца със зъби, след което притихна. В това време край огъня връзваха ласата едно за друго. Както вече споменахме, двама индианци се покатериха на дървото. Щом ги видя, Ансиано зададе повече на себе си, отколкото на своя спътник въпросите:

— Какво ли кроят? Защо ли прехвърлят ремъците през клоните?

— Мисля, че се досещам — отвърна Татко Ягуар отново по онзи спокоен начин, който му бе толкова присъщ.

— Да не би да искат да обесят пленниците?

— Да.

— Тогава не можем да ги спасим!

— А може и да можем. Изглежда няма да им метнат примките на вратовете. Ако се канеха да постъпят тъй, нямаше защо да си дават толкоз труд да избират клони, които стърчат над водата. Гледай внимателно!

Последва вече описаната сцена. Щом двамата пленници увиснаха на клоните и крокодилите се втурнаха към тях, Ансиано прошепна:

— Каква жестокост, сеньор! Погледнете само как зверовете се мъчат да ги захаят! Какво мислите да правим?

— Засега нищо. Трябва да изчакаме. Вярно, положението на тези нещастници е ужасно, но все още в никой случай не застрашава живота им. Само минаващите през гърдите им ремъци малко ги стягат, но това може да се издържи.

— Как ми се ще да се нахвърля върху тези мерзавци!

— С нищо няма да помогнеш, само ще загинем заедно с онези, които искаме да спасим. И тъй, търпение!

Те водиха разговора си на висок глас, защото абипоните надаваха сатанински резове. Постепенно крясъците им заглъхнаха и не след дълго двамата видяха, че абипоните и белите им съюзници напуснаха

това място, изглежда, без да обръщат внимание на увисналите на клоните пленници.

— А сега да отидем при тях, сеньор! — прошепна Ансиано на Татко Ягуар. — Времето за действие настъпи!

Той се намери да се изправи, но Хамер го задържа и заповяда:

— Стой! Да не би да искаш всичко да провалиш? Нима виждаш къде са враговете ни?

— Не! Та нали е тъмно. Но те се отдалечиха!

— Може би. Дори е вероятно. Оставили са пленниците да висят, за да ги измъчват, колкото е възможно по-дълго и едва след време да ги предоставят на крокодилите. Сега ще започнат да събират дърва, за да запалят огньове малко по-нататък, където ще бивакуват. Все още всички са наблизко. По-късно, когато пламнат огньовете, ще можем да ги наблюдаваме и опасността няма да е толкова голяма.

— Ще оставят при дървото пазачи!

— Които ще се запознаят с ножовете ни. Тъкмо тази жестокост — да удължат предсмъртните мъки на пленниците — ме кара да предполагам, че се чувстват в безопасност. Имаме време.

— А пък аз твърдя обратното, сеньор. Враговете ни сигурно ще си помислят, че сме наблизко.

— Кой знае какво им е казал Фрице! Ако става въпрос за някое желание на неговия господар, той може да извърши и най-голямата глупост. Но иначе е много голям хитрец и не ми се вярва нещо да е издал.

В този момент видяха как навътре в равнината един след друг започнаха да припламват огньове. Бивакът се намираше доста настрани от блатото и за свое задоволство Татко Ягуар забеляза, че дървото, на което висяха пленниците, бе закрито откъм лагера от храсталаци, а това извънредно много улесняваше спасяването на обречените на смърт хора.

Някои индианци все още шареха насам-натам, за да събират тръстика и клони за огньове. Трябваше да изчакат и те да се приберат в лагера. Но старият Ансиано вече почти нямаше сили да издържа на толкова продължително чакане. Той призна:

— Сеньор, ако скоро не започнем и аз ще извърша някоя глупост! Иде ми да удуша тези кучета до едно!

— Мирувай! На мен ми ври и кипи много повече, отколкото на теб. Ти нямаш представа какви чувства ме вълнуват от четвърт час. Трябва да полагам много по-големи усилия от теб, за да остана спокоен... Но както виждам, започнаха да разпределят месото. Това ще привлече хората и сигурно ще ги задържи далеч оттук, докато си свършим работата.

Забелязаха, че всички абипони се събират на едно място. И онези, които все още бяха заети с търсене на дърва, се завтекоха натам. Брегът на блатото се обезлюди. Огънят, който гореше близо до дървото, не бе поддържан, пламъците му намаляха и не можеха да осветяват околностите така, че откъм лагера предметите да се виждат достатъчно ясно. Татко Ягуар скочи на крака и се затича към дървото. Ансиано го последва. Споменатите вече храсти растяха между тях и лагера. Важното бе да действат бързо, но и разсъдливо.

Татко Ягуар размота ласото от пояса си, нави го, приготвяйки го за хвърляне, и с приглушен глас подвижна на висящите на дървото пленници:

— Дойдохме ви на помощ. Стойте мирно и неподвижно, докато ви свалим на земята!

Той хвърли ласото толкова изкусно, че то обгърна тялото на доктора. След това нареди на Ансиано:

— Развържи от дървото ремъка, на който виси, но го дръж здраво! Ще го отпускаш да се плъзга по клона съобразно със силата, с която ще придърпвам насам доктора с моето ласо!

Ансиано изпълни всичко, както му бе наредено. Развърза ремъка от ствола, но го задържа здраво в ръцете си, за да не падне докторът във водата. После полака започна да го отпуска, докато Хамер издърпа на брега люлеещия се във въздуха човек. Едно рязване с ножа, и ръцете на спасения Моргенщерн бяха свободни. Той понечи да проговори и да махне ремъка от гърдите си, обаче Татко Ягуар му заповяда:

— Мирувайте и не говорете. На първо време ремъкът ще остане около тялото ви!

С тези думи той нямаше предвид своето ласо, което бе вече отвързал, а ремъка, на който бе висял докторът. След като отново приготви примката, той я хвърли около тялото на слугата и съвсем по същия начин Фрице бе свален на брега. После Татко Ягуар каза:

— Трябва да си помислят, че крокодилите са ви докопали и разкъсали. Ето защо не бива да ви развързвам, нито да прорязвам ремъците ви, а ще ги скъсам така, че да изглеждат, сякаш са били силно дръпнати от зверовете.

Близо до телата на избавените немци той започна да стърже ремъците с острието на ножа си и след като попретри краищата им, просто ги разкъса с ръце. После отново стегна ласата около стъблото на дървото, както бяха вързани и преди. Скъсаните им краища висяха от клоните над водата, като че окачените на тях хора са били смъкнати от крокодилите.

Всичко това стана много по-бързо, отколкото може да бъде описано, а докато се занимаваха с пленниците, Татко Ягуар не изпускаше от очи лагера. Сега там никой не мислеше да се занимава с Фрице и Моргенщерн. Всички бяха заети с вечерята и едва когато се нахраниха, забеляза случайно, че огънят при дървото вече не гори. Гамбусино изпрати един човек отново да го запали. Но едва изпълнил дадената му заповед, той бързо дотича в лагера и съобщи:

— Сеньори, представете си какво се е случило! Крокодилите са изяли пленниците ни!

Никой не му повярва и Гамбусино заедно с неколцина други скочиха на крака, за да се убедят дали казаното е истина. На светлината на повторно запаления огън те видяха, че краищата на двете ласа висяха от клоните. Отдолу лежаха крокодилите и изцъклените им очи втренчено гледаха към брега.

— Наистина ги няма, изчезнали са! — извика бикоборецът Антонио Перильо. — Кой би го повярвал? Как е станало?

— Сигурно крокодилите са скочили достатъчно високо, за да могат да ги захаят — отвърна капитан Пелехо.

— Едва ли! — обади се Гамбусино. — Никой крокодил не е в състояние да подскочи на такава височина, на каквато висяха тези типове. Да не би наоколо да е имало някой, който да е прерязал ремъците? Я свалете ласата от клоните! Веднага ще разберем дали е станало с нож.

Развързаха ласата и подложиха краищата им на щателна проверка, обаче установиха, че ремъците наистина са били разкъсани.

— Значи все пак тези животни са скочили толкоз високо! — обади се Гамбусино. — Сигурно са били страшно гладни. Във всеки

случай много им се е усладило, понеже тъй, както са се излегли, изглежда, още им се иска. Е, тъй или иначе, отървахме се от нашите врагове. Получиха си заслуженото!

— Но аз съм страшно разочарован, че е станало тъй бързо — каза Перильо ядосано. — Трябваше да висят дълго, много по-дълго! А исках и да присъствам, когато крокодилите ги разкъсват! Ако огънят не беше угаснал, тези зверища щяха повечко да се боят и нямаше да бъдат толкоз нахални. Трябваше да ми мине през ума!

Междувременно, заобикаляйки блатото, двамата спасители на Моргенщерн и Фрице ги отведоха до мястото, където чакаше инката. Дотук не бяха проговорили нито дума. Но ето че, поемайки дълбоко въздух, докторът се обърна към Татко Ягуар на немски:

— Преди малко ни забранихте да говорим. Беше страшно! Не, беше повече от страшно, бе направо неописуемо ужасно! Дори в този момент все още ми трепери всяка част от тялото!

— И на мене! — присъедини се Фрице. — Отначало бях доста куражлия, ама като увиснах на дървото и видях как под мен крокодилите злорадо се хилеха, вече се бях отписал.

— Забелязахте ли ме? — попита Татко Ягуар.

— Да — отвърна Фрице, — зърнах ви и си рекох, че няма да ни зарежете.

— А сега преди всичко ми кажете разпитвахте ли ви как сте попаднали при блатото?

— Разбира се, че ни криминализирах, ама аз нищо не признах.

Той разказа за разпита, на който бе подложен. След това Хамер, който досега говореше с гневен тон, каза малко по-благо:

— В такъв случай, за щастие, не сте вършили само грешки. А как ви хрумна злощастната идея да се върнете при блатото?

— Вината е моя — отвърна дребничкият учен. — Не можех да забравя костите. Въртяха ми се в главата. Исах да ги притежавам и не мирясах, докато не склоних Фрице да се върне с мен при блатото, наречено на латински „палус“.

— Каква непредпазливост! По-късно ще ми разкажете всичко. Трябва да тръгваме. Вие нямате коне, но понеже сигурно сте много изтощени, ще се наложи да яздите. Ние с Ансиано ще вървим пеша край конете.

Едва сега той развърза краищата на ласата, останали на доктора и неговия слуга, но бе достатъчно предпазлив да ги пхне в джобовете си.

Можеше да се предположи, че неприятелите щяха да яздят към Долината на пресъхналото езеро по права линия. За да не забележат следите им, татко Ягуар сметна за уместно непрекъснато да се придържат успоредно на техния път, но на значително разстояние. Потеглиха, като двамата немци и инката яхнаха конете. С големи енергични крачки Татко Ягуар и Ансиано вървяха начело, за да показват пътя на останалите.

Когато след известно време лунният сърп изгря, стана по-светло, така че старият Ансиано забеляза колко прегърбен и замислен крачи Татко Ягуар до него. Изглежда, нещо гнетеше иначе толкова жизнения и силен мъж. Минутите и часовете течаха, без да отвори уста, и само от време на време се разнасяше някакъв особен скърцащ звук, като че причинен от здраво стиснатите му зъби. Ето защо най-сетне старецът прекъсна мълчанието, обръщайки се към него полугласно:

— Измъчва ви някаква мисъл, която не ви дава покой. Няма ли да я спделите с мен, сеньор?

— Ще я чуеш, Ансиано — отговори немецът. — Дълги години съм търсил Гамбусино с горест и мъка в сърцето, без да успея да се срещна с него нито веднъж.

— Странно! Да ми се бяхте доверили, желанието ви отдавна щеше да се е сбъднало.

— Никаква полза нямаше да имам, ако ти се бях доверил, защото не знаех, че Гамбусино е човекът, когото търся. Но вече го разпознах. Познах го не само днес с очите си, а и още преди време със слуха си. Когато се срещнахме най-напред долу край Рио Саладо и един час по-късно освободихме от ръцете на абипоните двамата, които днес избавихме от смърт, чух силен заповеднически глас. Той ме накара да се спра в бързия си бяг. Но отляво и отдясно бяхме обградени от гора, която променя звученето и тембъра на гласа. Обаче сега... сега вече го разпознах!

— Ваш враг ли е?

— Имам с него една сметка за уреждане и присъдата му ще бъде подписана с кръв... надявам се, още утре!

— Значи кръв за кръв?

— Да. Той уби брат ми далеч оттук на север. Не ми се иска да разказвам как стана. Беше толкова ужасно, че от това ми побеля косата. Преследвах го. Научих, че се е отправил към Южна Америка. Родината му е Аржентина. Дойдох тук, за да го търся. Днес го намерих и повече няма да го изпускам из очи, докато... не бъде подписана присъдата му!

— Тогава заемете се с единия, а пък аз ще се заема с другия!

— С кого?

— С бикобореца. Ще го питам за скалпа, който е показал на лейтенант Верано.

13. ТАЙНАТА НА БИКОБОРЕЦА

Огньовете край блатото угаснаха. Червенокожите и белите спяха, защото още в ранни зори трябваше да тръгват на път. При конете стоеше един пазач. Но той не бе единственият, който будуваше, освен него имаше и други трима, които сън не ги ловеше — Гамбусино, бикоборецът и капитан Пелехо.

Капитанът се намираше спрямо другите двама в съвсем същите отношения, в които бяха лейтенант Верано и Татко Ягуар. Пелехо беше офицер, а другите двама не бяха военни и той смяташе, че стои по-високо от тях. В последно време често си бе имал кавги с Гамбусино и Перильо, но винаги бе принуден да отстъпва, защото Гамбусино имаше по-голямо влияние върху абипоните. Това го беше направило навъсен и подозрителен.

Тази вечер, когато двамата пленници изчезнаха от дървото, той седеше при войниците, събрали се край Езерото на палмите. Считаше се за техен предводител. Ето че Гамбусино се приближи до тях, заедно с Перильо и каза:

— Сеньор капитан, утре ще стигнем до голямото село на камбасите и веднага ще го нападнем. Ще ви дам указания за вашите действия.

— Указания ли? — попита Пелехо учудено. — Та аз мога да ги получа само от по-висшестоящ офицер!

— Значи мислите, че нямам право да ви заповядвам?

— Да.

— Знаех, че сте на такова мнение, и досега мълчах. Но понеже утре ще има битка, трябва да ви обясня как стоят нещата. Моля ви, прочетете това!

Той извади от джоба си малка металическа кутийка, отвори я, измъкна сгънат лист, разгъна го и го подаде на капитана. Пелехо прочете редовете на светлината от огъня, пребледня и му върна документа.

— Е? — попита Гамбусино. — Кой е командващият?

— Убедих се, че трябва да изпълнявам заповедите ви.

— Не само вие, но и вашите подчинени. Кажете им го!

— Ще го сторя, сеньор — отвърна капитанът, като се изправи на крака и се отдалечи от огъня едва сдържайки яда си.

Той тръгна напосоки в тъмнината, за да овладее гнева си. Когато се върна, огънят бе изгаснал. Въпреки това забеляза, че Гамбусино и бикоборецът не бяха на местата си. Той легна до своя младши сержант и като видя, че още не е заспал, тихо го попита:

— Къде е новият полковник, а може би дори генерал?

— Отпрати се към блатото и сигурно седи там заедно с Перильо, за да коват необезпокоявано планове си.

— Какво стана, докато ме нямаше?

— Нищо, освен че и на нас ни показва пълномощното си.

— Истинско ли е?

— Да, то е подписано и подпечатано от вицепрезидента на конфедерацията. Трябва да му се подчиняваме.

— И аз не мога повече да ви заповядвам, така ли?

— Сеньор капитан, казах, че трябва да му се подчиняваме. Ние сме войници, а неподчинението може да ни струва главите.

— И това ми било вярност! Кой можеше да помисли, че така ще се развият нещата!

Той се загърна в одеялото си и се опита да заспи. Съвсем беше забравил, че самият той бе станал метежник и следователно нямаше право да се гневи на своя подчинен. Беше искал да изиграе в тези събития известна роля, за да бъде по-късно бързо повишен, и ето на изведнъж се видя в глуха линия. Това не му даваше покой. Мислеше си за Гамбусино и Перильо. Несъмнено двамата крояха нещо против него. Дали не бе възможно да го научи? Защо не? Може би случаят щеше да е благосклонен. Той надигна глава и се послуша. Всички спяха. Измъкна се от одеялото и запълзя към блатото. Измина дълго време, преди да види на лунната светлина дърветата, издигащи се по брега. Добра се до тях, без да забележи търсените хора, и после продължи да пълзи наслуки, придържайки се близо до брега и по възможност винаги под закрилата на храстите и тръстиката. След известно време той долови тихи гласове. Измина още няколко метра и видя двамата седнали съвсем близо един до друг върху малко сухо местенце, покрито с трева. Недалеч от тях се издигаше островче висока тръстика. Осмели се да

пропълзи между стъблата и там остана легнал на земята. Ако двамата случайно се изправеха, сигурно щяха да го видят. Те говореха тихо, но все пак така, че ако напрегнеше слух, можеше да разбира думите им. Тъкмо в този момент Гамбусино се обади:

— Все си мисля, че това не е за вярване. Е да, ласата са скъсани, но такъв петнайсетократно преплетен ремък издържа много нещо. Крокодилът може да отхапе крака на онзи, когото докопа, ама да скъса ласото, ми се струва невъзможно.

— Приемам случилото се, без повече да си блъскам главата над него — отговори Перильо. — Та кой ли може да ги освободи?

— Татко Ягуар!

— Но той не е тук! Нали дребосъкът го каза.

— Щом не вярвам в смъртта на този дребосък, не вярвам и на думите му. Дали той е полковникът, или не? Смятаме го за Глотино. Ако е той, сигурно ще е достатъчно умен, за да ни заблуди. Каза ни, че Татко Ягуар бил тръгнал подир нас. Ами ако се намира пред нас?

— Слушай, би било дяволска работа! Тогава вместо ние да ги нападнем, би трябвало да очакваме той да ни връхлети. Веднъж Татко Ягуар е помагал вече на камбасите срещу абипоните, макар и на съвсем друго място. А типовете, с които е тръгнал, не се боят и от сатаната.

— Трябва да сме предпазливи. Ако той е наоколо, сигурно ще ни постави клопка.

— Но нали щяхме да видим следи от него!

— Ами видяхме! Преди всичко празните села и колиби, които срещнахме по време на нашия поход.

— И това наричаш следа?

— Разбира се! Жителите са избягали. Защо? Страхуват се от нас. Значи сигурно са знаели, че ще дойдем. А кой им е казал? Опасявам се, че е бил Татко Ягуар!

— Действително ли мислиш така?

— Да. Освен това не може да не направи впечатление, че всички наши скривалища за оръжие бяха празни. Но понеже не е изключено да са открити случайно и от индианци, не свързах обирването им с Татко Ягуар. А след като поразмислих, вече хич не ми се вярва, че ласата на нашите пленници са скъсани от крокодилите, и онова, което

досега само предполагам, се превърна за мен в сигурност. Татко Ягуар е нейде наоколо!

— Но как е могъл да освободи двамата? Ремъците все още висяха на дървото.

— И аз не разбирам. Но този човек върши такива неща, които са направо невъзможни за другите хора.

— Ако предположението ти е вярно, трябва да очакваме, че той вече е свикал камбасите за борба срещу нас и се е скрил някъде с тях, за да ни нападне.

— Не мога да твърдя подобно нещо, понеже не е имал необходимото време. Във всеки случай трябва да побързаме. Ако призори тръгнем на път, на свечеряване ще достигнем Бистрия поток и още през нощта можем да нападнем селото.

— Ами ако камбасите са готови за бой?

— Тогава бойният ни поход е бил напразен.

— Damnation!^[1] Струваше ни толкова усилия и всичките ни пари. Ще се завърнем като просяци!

— Ние играем ва банк!^[2] Загубим ли, не ни остава нищо друго, освен да започнем отначало. Аз пак ще отида в планините, за да открия някоя златна или сребърна жила, а ти ще трябва отново да се заловиш с досегашния си занаят на бикоборец.

— И тогава в някой хубав ден ти ще загинеш в планините, а и мен ме очаква същата участ на арената. Последния път, в Буенос Айрес забелязах, че не съм вече предишният Антонио Перильо. Мускулите ми са се отпуснали, а ставите ми са се втвърдили. Не, и през ум не ми минава да се върна към стария си занаят.

— А с какво друго мислиш да се захванеш? Да не би да тръгнеш с мен да търсиш приключения?

— Та да намерят някой хубав ден скелета ми в Кордилерите? Не, знам нещо къде-къде по-привлекателно.

— Какво?

Бикоборецът се поколеба за миг. А после с тайнствен глас отговори:

— Пред нито един човек не съм го споменавал и никой не биваше да го научава, но утре ще се сражаваме с камбасите и е възможно да бъда ранен, а даже и убит. Ще е страшно жалко, ако

тайната ми бъде погребана заедно с мен. Ти си най-добрият ми приятел и затова ще ти я издам.

— Правиш ме страшно любопитен. Тържественият тон, с който говориш, ми издава, че става въпрос за нещо съвсем необикновено.

— И е така! Защото се отнася до едно съкровище, което, както изглежда, е неимоверно голямо.

— Съкровище ли? Слушай, не ме карай да мисля, че бълнуваш!

— Не бълнувам, а ти казвам чистата истина, самата истина! Мога и да ти го докажа с един предмет, който много добре познаваш.

— Кой е той?

— Дългият бял скалп, който си виждал у дома.

— Ах, скалпът на индианеца, дето те нападнал, но си успял да го убиеш.

— Същият. Но историята не е такава, каквато ти я разказах. На теб мога да кажа истината, защото често си вършил подобни неща. Не индианецът ме нападна, ами аз него.

— Demonio!^[3] Значи такава била работата! Е, тогава откровено ще ти кажа, че хич не повярвах на разказа ти. По онова време не си носил нищо, което би могло да събуди алчност у един индианец. Значи ти си го нападнал и неговият скалп е във връзка със съкровището, за което говориш, така ли? А да не би онзи индианец да е бил собственикът на съкровището?

— Да.

— Que diablos!^[4] Бъди по-ясен! Защо не си му взел съкровището?

— Защото не беше у него. Той носеше само няколко предмета, които бяха част от съкровището.

— Нима ти каза къде се намира всичко останало?

— Не.

— Значи изобщо не знаеш къде да търсиш това твое прочуто съкровище?

— И да, и не, знам, и все пак не знам.

— Говори по-ясно!

— Искам да кажа, че ми е известна местността, но не и точното място.

— Тогава хич не си въобразявай, че ще се докопаш до съкровището. За какво ми е съкровище, което не мога да намеря? А

може би го има само в твоята фантазия.

— Наистина съществува, мога да се закълна!

— Е, къде е?

— Високо горе в планините, и то сигурно в една клисура, наричана Баранка дел Омисидио.

— Много добре ми е известна. За нея разказват легендата, че там били избити последните инки.

— Така е. И аз предполагам, че преди насилствения си край инките са скрили там съкровищата си.

— Хмм! Често съм слушал колко богати са били инките. Всичко, до което се докосвали владетелите, трябвало да е от чисто злато. Казват, че на времето испанците откарали у дома си цели кораби, пълни със злато и сребро. Но защо ли дрънкам излишно! Разказвай!

— Ще научиш всичко. По онова време идвах от Чили, където бях участвал в няколко борби с бикове и бях спечелил не една и две награди. Но каквото изучах, това и изпукал. Нали ме познаваш. Пропилях всичко и когато реших да се връщам, само за да се прехвърля през планините дотук, се видях принуден да се хвана на работа като слуга при един търговец, който искаше да отиде до Салта. Мога да ти кажа, че никога не стигна дотам. Не е трудно да се досетиш защо. — Той се изкиска ехидно. После след кратко мълчание продължи:

— И тъй, бях съвсем сам, когато достигнах отсамните склонове на планините. Вечерта се добрах до Баранка дел Омисидио. Тъй като и ти си бил там, знаеш, че местността е извънредно негостоприемна. С удоволствие щях да продължа до Салина дел Кондор, обаче дотам бе твърде далече, а пътят надолу е толкова лош, че дори при най-силната лунна светлина човек може да се пребие или да се загуби. И тъй, потърсих скала, зад която да се подслоня и предпазя от студения нощен вятър, вързах мулето си за един камък и легнах да спя.

— Нима можа да заспиш? — попита Гамбусино, като някак особено наблегна на думите си.

— Защо пък не?

— Заради търговеца, който никога не стигнал до Салта.

— Да не съм някой мухльо! Умрелият никога няма да се върне. И все пак онази вечер сънят ми не дойде бързо. Затова пък дойде нещо друго.

— Аха, досещам се! Индианецът!

— Да. Имаше пълнолуние и по небето не се виждаше никакво облаче. Дочух стъпки и наострих уши. Близо до скалата, зад която лежах, изникна някакъв мъж, без да забележи мулето ми или мен. Спря се и погледна към луната. В този момент успях да видя лицето му. Беше старец, но много държелив и много красив старец. На рамото си носеше дълъг лък и колчан със стрели, а в пояса му бе затъкнат нож. Нямаше други оръжия и изглежда, изобщо не носеше нищо друго. Биеше на очи неговата дълга, бяла и много гъста коса, която се спускаше по гърба му, достигайки чак до бедрата. Както забелязах по-късно, придържаше я една диадема. Той дълго стоя неподвижен и втренчил поглед в луната шепнеше тихи думи, сякаш се молеше. Изглежда, искаше да изчака, докато луната достигне най-високата точка от небесния си път, и после да продължи нататък.

— И ти го проследи тайно, нали? — попита Гамбусино.

— Искях, ама не успях. Остро отсеченият ръб на клисурата се намираше съвсем наблизо. Старецът се отправи натам и изчезна. Казвам ти, направо ме побиха студени тръпки при това, което видях. Скалистата стена се спускаше почти отвесно надолу. Изглежда, там нямаше никакво място, което да предложи на човешкия крак и най-малката опора, но въпреки това беловласият мъж се спусна по нея с такава сигурност, сякаш надолу водеха удобни стъпала. Косата му блестеше на лунната светлина, докато най-сетне се изгуби от погледа ми, толкова дълбока беше бездната, в която той слезе. Кой бе този човек? Ако се съдеше по чертите му, несъмнено бе индианец. Какво ли търсеше тук? Защо не изчака деня, за да поеме по своя опасен път? Къде беше мулето му? Притаих се край ръба на клисурата, за да изчакам завръщането му. Лежах цяла нощ. А той не се върна. Но на сутринта, тъкмо когато слънцето изплуваше от източната низина, го видях бавно да се изкачва по отвъдната страна. На гърба си носеше някакъв вързоп. Щом се озова горе, той простря ръце към слънцето, сякаш искаше да го поздрави, а после продължи пътя си. Наблюдавах го, без той да може да ме забележи. От височината срещу мен, където се намираше в момента, надолу се спускаше полегат скалист склон. Старецът заслиза по него, после зави покрай полите на друго възвишение и се изгуби от погледа ми.

— Ти, разбира се, веднага тръгна подир него, а?

— Да. На всяка цена трябваше да разбера кой беше този човек и какво бе взел посред нощ от клисурата, защото вечерта той не носеше вързоп, метнат на гърба му. Отвързах мулето си, яхнах го и го подкарах подир него. При това не беше необходимо да заобикалям, защото посоката, в която бе поел, водеше право към Салина дел Кондор, накъдето се бях запътил и аз. Бързо се спуснах по склона и завих покрай онова място, където старецът беше изчезнал от погледа ми. Оттук нататък стръмен скат водеше към тесен дол. Индианецът се намираще вече долу. Изглежда, нямаше време за губене, понеже вървеше по-бързо от моето муле. Ето защо пришпорих животното. И тъй, последвах го в дола, оттам през някаква равнина, и после през скалиста урва отново се озовах в друга долчина, където го наближих толкова много, че той чу тропота от копитата на мулето ми. Спря за миг, за да се огледа. Щом ме съзря, продължи още по-бързо, отколкото бе вървял дотогава. Искаше да избегне срещата с мен. Смуших моето животно и то премина в галоп. Старецът дочу бързия тропот, огледа се наляво и надясно, търсейки някаква възможност да се измъкне, но тъкмо на това място и двете страни на долината бяха тъй отвесно отсечени, че не можеше да се покатери по тях. Все пак долът се разтвори, преди още да го бях застигнал, и той реши да свърне настрана. Извиках му: „Стой или ще стрелям!“ Не се подчини. Ето защо стрелях с едната цев по него. Не го улучих, а и нямах такова намерение. Той чу как куршумът се удари наблизко в скалата и изглежда, разбра, че все пак е по-разумно да се подчини на заповедта ми. Спря и се обърна към мен. С двуцевката в ръка аз се приближих до него. Тогава той ме попита:

— Сеньор, какво съм ви направил, та стреляте по мен?

— Защо бягаш, като ти заповядвам да спреш? — отвърнах му.

При тези думи той изпъна снага, разтърси дългата си бяла коса, както лъвът разтърсва своята грива и ми отговори с такъв тон, сякаш беше император:

— Кой има право да заповядва тук? Да не би вие?

Същевременно искрящите му очи като че искаха да ме пронижат. Ала не само те искаха, защото товарът на гърба му бе поставен в мрежа от лико, през чиито дупчици нещо блестеше като чисто злато. При направеното от него движение лъскавите предмети издадоха лек звън, какъвто можеш да чуеш само от злато. И до ден днешен не знам

как стана толкова бързо. Накратко, със светкавично движение насочих карабината си към него и натиснах спусъка. Изстрелът от втората цев изтрещя и старецът рухна на земята.

— Прострелян отпред в гърдите, нали? — попита Гамбусино.

— Не, а в сърцето откъм гърба. Когато насочих карабината, той бързо се обърна кръгом и се опита да отскочи настрани, за да не го улуча. Но окото ми бе по-бързо от него. Дулото ми проследи движението му и го застрелях в гърба. Мрежата се смъкна от плещите му и падна до него на земята, при което се разтвори. От нея се изтърколи част от съдържанието ѝ. Бяха малки златни съдове и други предмети, чието предназначение не можах да отгатна. Индианецът беше мъртъв и тези неща станаха моя собственост. Завих ги в едно одеяло, което имам навика да нося притегнато с ремъци за седлото си...

— И естествено си се върнал пак при Баранка? — прекъсна го Гамбусино.

— Не. От два дена не бях срещал вода, а мулето ми непременно трябваше да пие, ако не исках да падне, за да не стане. Ето защо ми се налагаше да се отправя най-напред към Салина дел Кондор, в чиято близост, както знаеш, има няколко извора. Едва след това исках да се върна в клисурата и да потърся онова място, откъдето индианецът бе взел скъпоценностите.

— Но преди това му свали скалпа, нали?

— Да. Наистина не мога да ти кажа как ми хрумна тази мисъл. У дома имах сбирка от най-различни дребни предмети, спомени от мои предишни пътешествия и приключения. Когато стоях пред мъртвеца и гледах косата му, се сетих за индианските скалпове, които можеш да видиш в много колекции, и си помислих, че навярно си заслужава да го взема. И тъй, с помощта на ножа смъкнах скалпа му от черепа и го завих в одеялото при другите неща.

— Хмм! Значи тъй си се сдобил с косата! — каза Гамбусино бавно и замислено. — А аз навярно нямаше да я взема.

— Защо?

— Защото може да те издаде.

— Как ли пък ще стане това?

— Именно със своята рядкост. Нима си виждал много хора, които да носят косата си по подобен начин? И при това такава буйна,

красива, дълга бяла коса! Индианецът има роднини и познати, които са го търсили след изчезването му. Ами ако някой от тях разбере, че притежаваш такъв скалп? А може би и други знаят тайната на съкровището. Аз не бих споменал за скалпа пред никого, а още по-малко пък бих го показвал.

— Ами! От онази случка изминаха пет години. Няма от какво повече да се боя.

— Въпреки това настоявам да си предпазлив. Познавам един стар индианец, който носи косите си по подобен начин и живее самотно високо в планините. Приликата в прическите навежда на мисълта, че между него и онзи мъртвец е имало някаква връзка. Този човек например може по някаква случайност да чуе за скалпа и в случай че е познавал убития, с теб е свършено.

— Как се казва този индианец?

— Той е на повече от сто години и затова всички го наричат стария Ансиано. Въпреки възрастта си все още е здрав и пъргав като четирийсетгодишен мъж и се е прочул с храбростта и хитростта си.

— Не го познавам и изобщо не ме засяга. Беден ли е или богат?

— Беден е.

— Значи нищо не знае за съкровището и предупреждението ти е излишно.

— Възможно е. Просто ми мина тази мисъл през главата. А сега продължавай разказа си!

— За съжаление не стана тъй, както очаквах. Искях да заведа мулето си на водопой при Салина, а и самият аз също исках да се напия с вода и после да се върна до Баранка. Обаче, щом се добрах до Салина и завих зад скалистия ъгъл, видях, че там седи някакъв човек, който ме зяпна учудено. Сигурно се беше изкачил отдолу и се канеше да продължи нагоре в планините. А това проваляше целия ми план. Не биваше да се връщам обратно, понеже той несъмнено щеше да ме последва и да види мъртвеца. А още по-малко можеше да ми хрумне да седна при него, защото не ми се искаше да запомни лицето ми, та по-късно да ме издаде. И тъй, преминах покрай него, яздейки бързо.

— Глупава история! Защо не го застреля?

— И това ми мина през ума, но щом ме видя, той бързо грабна пушката си, тъй че неговият куршум сигурно щеше да изпревари моя. Стъписах се за миг, но после светкавично извърнах глава в

противоположна посока. В галоп прекосих Салина и след половин час се натъкнах на едно място, където имаше вода. Там спрях за кратко време, а след това продължих да яздя. Някакво предчувствие ми нашепваше, че онзи човек ще ме преследва.

— Откъде пък такова предчувствие? Та ти изобщо не си разговарял с него.

— Именно това непременно му е направило впечатление. А и след като е намерил трупа, сигурно се е досетил, че аз съм убиецът.

— Как изглеждаше? Ти, разбира се, го огледа добре, нали?

— Не, защото в такъв случай трябваше по-дълго да съм с лице към него, което исках да избегна по важни съображения. Не можах добре да различа и запомня чертите на лицето му, но поне видях, че не беше вече млад, понеже косата му бе посивяла.

— Ами фигурата му?

— Беше седнал на земята и нямаше как да получи точна представа за ръста му. Но не ми изглеждаше дребен.

— Ха! Ама че си бил непредпазлив! Всеки момент този човек може да се появи и да ти поиска сметка. Трябвало е да седнеш при него, а после в подходящ миг да му теглиш куршума.

— По-късно и на мен това ми мина през ума и сега съжалявам, че не го направих, защото, изглежда, онзи тип ме е огледал по-добре, отколкото си мислех.

— Откъде накъде? Да не си го срещал след време?

— Май че да. Беше ми подхвърлена една заплаха право в лицето, а тя може да е във връзка само с онази случка.

— Кой ти я подхвърли?

— Татко Ягуар.

— Valgame Dios! Той ли? Та нима е замесен и в този случай!?

Перильо му разказа за срещата си в гостилницата в Буенос Айрес, където Татко Ягуар му беше припомнил за Салина дел Кондор. Когато свърши, Гамбусино извика тъй силно, че за малко да разбуди спящите хора:

— Той е бил, сигурно е бил той! Пази се от него! Вече имаме още една причина, за да го очистим в най-скоро време. Продължавай!

— След срещата си с него яздих един ден и една нощ, като спирах само за по няколко минути. Положих всички усилия, за да залича дирята си. Разбира се, горях от нетърпение да претърся Баранка

за злато, но при онези обстоятелства бях принуден да отложам намерението си с няколко седмици. Това време прекарах в Чикоана, където имах щастието да намеря един вехтошар, който откупи златната ми плячка, заплащайки я сносно, без много-много да пита откъде съм се сдобил с предметите. Получената сума ме подведе да се отправя към Салта. Там ми се предложи възможност да играя на хазарт и изгубих толкова много пари, че едва ми остана нещичко, за да си купя необходимото за пътуването ми до Баранка.

— И то премина без успех, така ли?

— За съжаление! Когато стигнах до мястото, където бях застрелял индианеца, от него нямаше и следа. Кондорите бяха отмъкнали дори костите му. После претърсих Баранка стъпка по стъпка, сантиметър по сантиметър, без да открия каквото и да било. Колкото и често да съм се връщал по-късно, търсенето ми винаги оставаше напразно. И все пак съм убеден, че там са скрити богатствата, принадлежали някога на перуанските владетели.

— Не е изключено. Сигурно не си ги търсил достатъчно старателно. За подобно начинание е необходима такава проникателност, която се постига с много повече упражнения и с по-продължителна школовка, отколкото притежаваш ти.

— Същото ми е минавало през ума и на мен и затова ми се струва, че в теб съм намерил най-подходящия човек за тази работа. Готов ли си да тръгнеш с мен нагоре към онази клисура?

— Да. И колкото по-скоро, толкова по-добре. Човек не бива да се бави, щом става въпрос за скъпоценни предмети. Не е трудно някой друг случайно да открие онова, което ти въпреки усилията си не си успял да забележиш. Ако поради някаква причина походът ни срещу камбасите не завърши според очакванията ни, най-умното, което можем да сторим, е незабавно да се отправим към планините, за да присвоим съкровищата на убития от теб индианец.

— А мислиш ли, че ще ги намерим?

— Надявам се... Сега ми се иска да направя една обиколка, за да се уверя, че лагеруваме на сигурно място. Все не мога да се отърся от мисълта, че Татко Ягуар продължава да се навърта наблизо и ни дебне.

Щом капитанът чу тези думи, бързо пропълзя назад и крадешком се промъкна до мястото, където щеше да спи.

[1] Damnation! (исп.) — Проклятие! — Б.пр. ↑

[2] Ва банк (фр.) — при хазарта — залог, равен на цялата банка.

Прен. означава играя, залагайки всичко. — Б.пр. ↑

[3] Demonio (исп.) — По дяволите! — Б.пр. ↑

[4] Que diablos — По дяволите! — Б.пр. ↑

14. БИТКА ВЪВ ВЕКОВНИЯ ЛЕС

Едва-що започна да се зазорява, когато спящите хора бяха събудени и всички се приготвиха за път. Тъй като от осемстотин воители само петдесет имаха коне, почти стана обед, докато се озоват близо до непроходимата гора, обграждаща от двете страни Долината на пресъхналото езеро. Когато Гамбусино видя тази местност, направи знак на Храбрата ръка, вожд на абипоните, да се приближи и го попита:

— Това ли е гората, опасваща долината, през която трябва да минем?

— Да, сеньор — отговори червенокожият.

— А не можем ли да се отбием встрани?

— Можем, като заобиколим цялата гора, но ще ни отнеме много време.

— А то никак не ни е излишно, защото още тази вечер трябва да се доберем до селото на камбасите и да го нападнем през нощта. Има ли вода в долината?

— Има течаща вода, която се влива в малко езеро.

— Тогава там ще спрем да си отдъхнем.

Капитан Пелехо също чу тези думи. Сега той бе застанал начело на колоната и оглеждаше гората със загрижен израз. Като военен той сметна, че е длъжен да направи следната забележка:

— Сеньор, намиращият се пред нас терен изисква предпазливост. Не можем да се отклоним нито надясно, нито наляво и ще трябва да минем през долина, чиито склонове навярно не са ниски. Какво ще правим, ако неприятелят ни очаква в нея?

— Тогава ще се зарадвам извънредно много на неговата непредпазливост — отвърна Гамбусино пренебрежително. — Ние можем да навлезем в долината и просто да го изпогазим, защото няма да има накъде да се измъкне.

— По-лесно е да се каже, отколкото да се изпълни, и затова аз искам да ви посъветвам...

— Никого не съм питал за съвет, а още по-малко вас! — грубо го прекъсна Гамбусино. — Бъдете тъй любезен да запазите вашето мнение за себе си, докато ви попитам за него!

Възмутен, капитанът му обърна гръб, без да продума, и колоната отново продължи напред. След известно време забелязаха следи, които идваха отляво и водеха право към долината. Те бяха оставени от Татко Ягуар, който, естествено, трябваше да влезе в долината, но без да има възможността да заличи своите дири. Гамбусино слезе от коня, огледа ги и рече:

— Оттук са минали няколко коня, а също и един или двама пешеходци, но това не е причина за безпокойство. Тези хора са дошли от югоизток, докато ние пристигаме, кажи-речи, от юг и следователно изобщо не могат да знаят нещо за нас.

След неговите думи продължиха спокойно да яздат и вървят напред, без да изпратят съгледвачи. Капитан Пелехо разбра, че правят голяма грешка, но засега не се обади. Обаче щом наближиха гората толкова, че видяха пред себе си зейналия вход на долината, той не успя да се въздържи от следната предупредителна забележка:

— И все пак аз бих изпратил няколко души напред, за да проверят дали в долината не ни дебне опасност.

— А аз ви казах вече, че много искам тя да гъмжи от камбаси — отвърна Гамбусино. — Ако се страхувате, останете тук.

— Да, който се страхува, нека се върне обратно — подкрепи го Антонио Перильо. — Не се нуждаем от страхливци.

— Сеньор, мен ли имате предвид? — избухна офицерът.

— Мислете каквото искате!

— Добре, тогава мисля само, че е подло и страхливо да застреляш някой нищо неподозиращ човек, за да му вземеш скъпоценностите, а после да офейкаш пред първия срещнат, седнал да си почине при Салина дел Кондор.

Едва изрекъл тези гневни думи, той вече съжаляваше, че му се бяха изплъзнали. Гамбусино и Антонио Перильо смаяно втренчиха погледи в него. Пръв се съвзе Гамбусино, изсмя се и каза:

— Навярно бълнувате, а? Какво искате да кажете с тези объркани бръщолевеници?

— По-късно сигурно ще разберете — отвърна капитанът, като обърна коня си и го подкара встрани. — От мен няма да чуете повече

никакъв съвет.

Без да прекъснат ездата, двамата си размениха многозначителни погледи и Гамбусино прошепна на Перильо:

— Този мерзавец ни е подслушал снощи. Не виждам друго обяснение. Какво мислиш да правим?

— Да го накараме да замлъкне, и то колкото е възможно по-скоро, преди да намери случай да раздрънка каквото е чул.

— Прав си! Днес му е последният ден от живота! Всъщност предупреждението му да сме предпазливи не е излишно, само че и през ум не ми минава да последвам съвет, даден по такъв нахален начин. В никой случай няма да изложа на опасност самия себе си. Ще останем при входа на долината и ще пропуснем нашите хора да навлязат в нея. А после ще се разбере дали е заета от камбасите.

Така и постъпиха. Гамбусино, Перильо и Храбрата ръка яздиха начело, докато стигнаха до входа. Там Гамбусино спря, за да остави другите да минат покрай него, но Храбрата ръка се извърна назад и с високо вдигната длан направи знак на отряда да почака. После се втурна в галоп през долината. След няколко минути се върна и съобщи:

— В долината няма жив човек. Спокойно можем да продължим.

— Тогава напред! — заповяда Гамбусино, накара коня си да се отдръпне настрана и заедно с Перильо остана там като пълководец, за да пропусне другите да минат покрай него. Вождът яздеше начело, следван от своите абипони, а подир тях идваха белите войници...

Храбрата ръка се беше излъгал, когато сметна, че в долината няма никой, и съвсем скоро щеше да разбере заблудата си.

Щом Татко Ягуар достигна Долината на пресъхналото езеро, за своя изненада забеляза, че двете ѝ страни все още не са заети от неговите хора. Ето защо отдалеч подвикна на Херонимо, който го пресрещна по средата на пътя:

— Надявам се, че всички воини са тук, а?

— Всички — отвърна Херонимо.

— Къде са?

— Ей там, зад мен, край потока.

— Ами защо не сте в долината?

— Защото офейкаха твоите двама учени земляци, дето сега за щастие ги виждам при теб. Опасявах се, че абипоните ще ги заловят и

те ще издрънкат нашия план. Затова сметнах, че ще е по-добре да изчакам завръщането ти и тогава да наредя да заемат позиции в долината. Правилно ли съм постъпил или не?

— Правилно. Заслужаваш похвала.

Той стигна до него и му подаде ръка. Белите се насъбраха, за да поздравят своя завърнал се предводител. Доста смутени, Моргенщерн и Фрице се измъкнаха настрана. Засега предпочитаха да изчезнат, за да не им досаждат с въпроси. Но наблизко стоеше един човек, който нямаше по-спешна работа от тази веднага да се приближи до тях и през смях да им подвикне:

— Но, сеньори, какво ви става, та ни напускате ей тъй, без дума за сбогом? Много се тревожихме за вас. Колко лесно можеше да ви излапа някоя гигантска костенурка!

Този, който ги посрещна по такъв начин, бе хирургът „дон“ Пармесан. Доктор Моргенщерн предпочете да мълчи, но Фрице отговори:

— Дори и да ни беше излапала, пак нямаше да ни е страх. Вие сигурно щяхте да дойдете да разрежете корема на животното и да ни освободите.

— Да, сигурно щях да го направя, но при условие, че успеете да ме уведомите своевременно. Нали знаете, че за мен няма трудни разрези и операции. Аз отсичам всичко! Естествено, сте били при Блатото на костите, нали сеньори?

— Да. Всъщност искахме да яздим нагоре към луната, но тъй като още не е достигнала първата си четвърт, щеше да ни липсва необходимото място.

— Понеже се намирате във весело настроение, сигурно сте прекарвали добре пътуването си. А ние се опасявахме, че сте попаднали в ръцете на абипоните. Но изглежда, все пак има някакво тъмно петънце — всъщност къде са взетите от вас коне?

— Изяде ги великанската костенурка, за която си мислехте, че се е нагостила с нас. Ако все още държите да проведете прочутата си операция, може би ще успеете да спасите нещастните животни.

С тези думи той бързо му обърна гръб и отиде при господаря си, седнал настрана под едно дърво. Настани се до него и му каза на немски:

— Тоз хирург искаше да ме ядоса, ама мен хич и през ум не ми мина да му позволя да ме разгневи. Вярно, че затрихме конете, и затуй съжалявам. Чудя се само, че Татко Ягуар все още не ни е трил сол на главата. Не ви ли е направило впечатление?

— Почакай малко! Щом намери време, ще си го навакса.

— За съжаление сигурно сте прав. Ама не си го слагайте на сърцето. Ще поема всичко върху себе си. Ще кажа, че аз съм забъркал цялата каша. На мен не са ми излизали тия кости от главата и не съм мирясал, додето не сте тръгнал с мен.

— Не става, Фрице. Не мога да приема от теб подобна жертва. Не ми позволява моята чест, на латински „хонор“. Иначе не бих могъл повече сам да се уважавам.

— Как? К'во? Че кой иска сам да се уважавате? Никой! Важното е аз да ви уважавам, а че и другите хора също.

— Остави, драги Фрице! Та нали никой няма да ти повярва. Наистина, ако знаех какво ще се случи, нямаше да постъпим така. Направихме глупост, която едва ли ще можем някога да изкупим.

— Тъй ли? Туй хич се не знае. Аз пък имам идея как да си възстановим честта.

— Е, как?

— Чрез храброст.

— Искаш да кажеш, че трябва да вземем участие в предстоящата битка?

— Естествено! Или смятате да покажете храбростта си, след като тя свърши?

— Хмм Не съм страхлив, обаче обикновено ръцете на храбреците се цапат с кръв, на латински „сангвис“, а на мен не ми се иска да проливам кръв.

— Тъй ли? Значи ще пощадите хората, които ни оставиха да висим над зъбите на крокодилите? Не си спомням нявга да съм бил людоед, ама такива негодници трябва да изчезват оттук и да се изпращат на оня свят!

Докато Фрице полагаше усилия да повдигне бойния дух на господаря си, белите и предводителите на камбасите се събраха, за да чуят какво бе разузнал Татко Ягуар. След като ги осведоми, той добави:

— Убеден съм, че ще ни влязат право в ръцете. Изобщо няма защо да бързаме, понеже по мое мнение не е възможно да пристигнат преди обед. Остава, както се уговорихме — сто души от нашите хора ще минат през долината и ще се скрият извън нея в края на гората. Херонимо ще ги предвожда. Действията в самата долина ще ръководя аз. Ще заема позиция в средата на едната ѝ страна. Враговете ни сигурно ще останат тук на лагер, за да си отпочинат. Тогава ще се покажа, ще отида при тях и ще поискам от ръководителите им да се предадат.

— Ами ако не те послушат и не ти повярват? — намеси се Херонимо.

— Тогава да става каквото ще, аз ще съм изпълнил дълга си.

— Няма да те пуснат да се върнеш, а ще те заловят!

— Ха! Не е толкова лесно да бъда пленен! Но в такъв случай незабавно ще застрелям Гамбусино и Антонио Перильо, а изстрелите ми ще бъдат за вас сигнал да се втурнете напред.

— Но нали междувременно ще се намираш сред тях! Не, много е рисковано, безумно дръзко е!

— И аз мисля така — каза лейтенант Верано. — Веднъж споделих вече мнението си със сеньор Ягуар, обаче той не пожела да се вслуша в него. Защо да щадим тези негодници, още повече че един от нас ще трябва да се излага на такава явна опасност! Никой от тях не го заслужава. Избийте ги, щом се появят, не оставяйте нито един жив! Абипоните са диви животни, и белите, които се намират при тях, са мерзавци, а към мерзавци и хищни животни не бива да сме снизходителни, защото иначе сами ще си навредим. Що се отнася до мен, аз ще стрелям, щом онези типове се приближат.

— Не, няма да го направите! — строго отвърна Татко Ягуар. — Вече чухте мнението ми. Надявам се, че ще успея да помирят двете враждебно настроени червенокожи племена. Освен това ми се иска да заловя живи Гамбусино и Антонио Перильо, но ако се стреля, преди да съм заповядал, е много вероятно да не постигна нито едното, нито другото.

— Ами ако въпреки всичко стрелям?

Хамер мрачно свъси вежди и отговори:

— Тогава ще носите вината за пролятата кръв и аз ще ви понижа главата с куршум.

— Значи ще ме убиеете?

— Не, ще ви накажа. Действувате ли против волята ми, сте убиец и няма защо да чувствам угризения на съвестта, ако ви ликвидирам.

Лейтенантът му обърна гръб и се отдалечи ядосан. Щом стигна на разстояние, от което не можеше да бъде чул, той сви юмруци и гневно промърмори:

— Да си принуден да се подчиняваш на такъв човек! Всички тези типове го обожават, а той се държи с мен така, сякаш е генерал, пред който е застанал някой новобранец. Да решиш да щадиш индианците! Що за безумие! Но все пак ще правя каквото искам. Трябва да бъдат избити! А поставиш ли ги пред свършен факт, тези малоумни човеколюбци нищо не могат да променят. Първият изстрел ще даде сигнал за започване на битката. И този изстрел ще дойде от моята пушка.

Татко Ягуар разясни подробно своя план и после се отправи към дървото, където седяха доктор Моргенщерн и Фрице. Той се обърна към учения:

— Настъпи времето да заемем нашите позиции. Ще ви покажа къде да застанете и вие.

— Чудесно! — обади се Фрице вместо своя господар. — А знаете ли де ни се иска най-много да отидем?

— Къде?

— Там, дето е най-опасно.

— Защо? Откъде идва тази неочаквана храброст?

— Неочаквана? Боже опази! Винаги съм бил смел и храбър. А днес ни се ще да очистим от доброто си име онуй петно, дето ни го лепнаха. Нас да окачат над крокодилите! Амче туй трябва да бъде отмъстено! Ще ги връхлетя, както котката се нахвърля връз врабчетата, а господин докторът с готовност ще ми помага.

— Да връхлетите враговете ли? Няма да го бъде. Ще ви дам такъв пост, където много вероятно няма да забъркате никаква каша. Казвам „много вероятно“, защото никак не е сигурно, че и там няма да измъдрите нещо невероятно.

— Аха! И къде ще е този пост?

— При конете, които не можем да вземем с нас в долината. Ще ги охранявате.

— При конете ли! — възкликна разочарованият Фрице. — Значи ще бъдем пастири, а не герои! К'во ще кажете гос'ин докторе?

— Че се подчинявам с нежелание — отговори Моргенщерн. — Ние искаме да се бием и сигурно щяхме да се държим храбро като всички останали.

— Възможно е — каза Татко Ягуар с безразличие, — но от преживяното досега с вас мога да очаквам храбростта ви да бъде по-опасна за приятелите ви, отколкото за враговете. Именно заради това ви възлагам тази миролюбива задача.

— И мислите ли, че ние двамата ще съумеем да опазим толкова много коне? Не знам дали имам правото да твърдя, че притежавам тази способност.

— Няма да бъдете сами — ще възложи същата задача на шестима от камбасите. Надявам се, че поне този път ще мога да разчитам на вас, господин докторе.

— Разбира се. Въпреки, че къде-къде предпочитаме да се сражаваме като воители, все пак ще изпълним това задължение, на латински „официум“, понеже вие го желаете тъй много.

— Добре. Единствената ви работа е да внимавате някой кон да не тръгне към долината. Няма да ви е трудно, защото ще разчитате на помощта на камбасите.

Той се отдалечи. Беше ясно, че целта му бе само да ги държи настрана от мястото на сражението. Опасяваше се, че много лесно отново може да им хрумне някоя щуротия. Фрице го разбираше твърде добре и така се ядоса, че не се стърпя и даде отдушник на недоволството си:

— Гос'ин докторе, нали сте следвали и сте били там в някакъв университет? — попита той.

— Бил съм даже в три.

— А сега трябва да пазите коне! Нима ще търпите подобно нещо?

— Ами какво да направя?

— Що за въпрос! Просто ще се държим тъй, сякаш хич нищо не ни е казал. Ще оставим конете да вървят по дяволите и тайно ще участваме в битката.

— Бих се присъединил с голямо удоволствие, но нали обещах на Татко Ягуар да остана при конете.

— Но той ги използва само като предлог. Изобщо не става въпрос за конете, щото при тях ще са камбасите. Искането само да ни държи далеч от битката. Каква излагащия само! Амче к'во ще си помислят червенокожите за вас и за мен?

— Мътните го взели, вярно! — обади се Моргенщерн значително по-разпалено от преди. — Индианците действително ще ни помислят за страхливи фусты. Фрице, с теб съм!

— Добре! Ще се бием кат лъвове! Тежко и горко на онзи, дето се съмнява в куража ми. Ударил е сетният му час!...

Приблизително един час преди обяд заеха позициите си. Най-напред тръгнаха белите заедно с осемдесет камбасы, водени от Херонимо, за да се скрият отвън пред долината. Не биваше да стъпват по тревистото дъно на котловината, защото абипоните щяха да забележат следите им. Воините вървяха един подир друг покрай самите стени на котловината под короните на дърветата, а когато я напуснаха и свиха надясно към гората, непрекъснато се придържаха зад храстите, тъй че минаващите през откритото място хора да не могат да видят стъпките им. Едва когато и последният от тях се отдалечи на около двеста крачки от долината, те спряха, за да изчакат идването на неприятеля и после да затворят капана.

Останалите, всичките червенокожи, наброяваха над петстотин души. Те трябваше да заемат позиции наоколо по склоновете на долината, половината от тях — от дясната страна, а другата половина — от лявата. За тази цел се разделиха на два отряда и се отправиха в двете различни посоки към вътрешността на долината. Татко Ягуар се намираше откъм дясната страна. Ето защо Моргенщерн и Фрице тайно се присъединиха към отряда, който трябваше да заеме лявата страна.

В своята разпаленост двамата дребосъци се провряха толкова напред, че когато след време цялата дълга верига от хора се разгърна и всеки зае своето място, те се озоваха на най-предната позиция близо до входа на долината, без Татко Ягуар да подозира за присъствието им.

Освен тях имаше още един бял, който не бе напуснал долината заедно с Херонимо, и това бе лейтенант Верано. Когато всички тръгнаха кой в една, кой в друга посока, Татко Ягуар се приближи до него и го попита:

— Сеньор, нали помните какво ви казах. Все още ли искате да се включите в нашите редици?

— Да.

— Тогава ви моля отсега нататък да не се отделяте от мен.

— Разбирам, сеньор, искате да бъда изцяло при вас и да ме надзиравате, защото ми нямате доверие. Е добре, няма да се противя и ще дойда с вас.

Той тръгна с Татко Ягуар и когато великанът достигна средата на десните позиции, застана до него. Лицето му имаше толкова безразличен израз, че лесно можеше да заблуди всеки, но въпреки това лейтенантът беше решен в подходящия миг да даде съдбоносния изстрел. Отсреща, на отвъдната страна, Фрице поиска от един индианец да му даде нож и отрязва от близкия храст две здрави тояги, като връчи едната на своя господар. Това бяха техните единствени оръжия, понеже пушките им бяха отнети при Блатото на костите.

— Тъй — каза той с доволна усмивка, — който получи удар по главата с този удивителен и възпоменателен знак, сигурно няма да намери време за благодарности.

Червенокожите не знаеха каква задача са получили двамата и ето защо не им попречиха да тръгнат с тях. Фрице гореше от нетърпение да употреби своето дървено оръжие, а и докторът желаше час по-скоро да му се удаде възможност да прояви смелостта си. Затова броените минути, които трябваше да чакат, им се сториха почти часове и най-накрая, оглеждайки гъсталаците, покрили височината зад гърба им, Фрице каза:

— Започна да ме обзема скука, а пък търпението да ме напуска. К'во ще кажете? Та не могат ли тез абипони да ходят малко по-бързо.

— Наистина. Това напрегнато очакване е неприятно.

— Де да знаехме дали ще дойдат скоро! Ей къде до нас е входът на долината. Успеем ли да се изкачим на височината, непременно ще видим идването на враговете.

— Вярно. Но храсталаците ми изглеждат твърде гъсти.

— Ами нека опитаме. И двамата сме дребосъци и сигурно ще се проврем по-лесно от други, дето са с телосложение кат вашта гигантохелония.

— Не ми споменавай повече за това животно, не искам да го чувам.

Фрице запълзя пръв, за да пробива път на доктора, който го последва. Трудно беше да се мине през сплетените гъсталаци, но не и невъзможно. След доста големи усилия и разбира се, с изпокъсани дрехи двамата се добраха до върха на скалата, която образуваше едната страна на входа. Горе също растяха дървета и храсти, обаче външната, спускаща се към равнината страна на скалата беше гола. Едва-що достигнали върха и отправили погледи на изток, те видяха, че очакваните от тях хора идват. Вървяха бавно като пешеходци, които не желаят прекалено да се изморяват.

— Ето ги! Слава богу, най-сетне са тук! — извика Фрице и от радост плесна с ръце като дете. — Гос'ин докторе, съвсем скоро танцът започва!

От височината, където двамата „съгледвачи“ лежаха скрити зад храстите, можеше да се вижда не само надалеч из равнината, а пред погледа им лежеше като на длан и цялата долина. Тя бе тъй притихнала, спокойна и безлюдна, сякаш никъде наоколо не се намираше и едно живо човешко същество. Начело с петдесетте ездачи, абипоните идваха все по-близо и по-близо. Вече можеха да се различат и отделните лица.

— Виждате ли хората? — попита Фрице. — Забелязвате ли кой язди начело? Познавате ли този най-голям негодник измежду всички негодници?

— Да. Това е Гамбусино.

— Ами онзи от дясната му страна?

— Бикоборецът Антонио Перильо. Но ще трябва да говорим тихо, иначе, щом стигнат долу под нас, ще ни чуят.

Предупреждението му бе съвсем навременно, защото скалите, образувачи „портата“ на долината, върху една от които се намираха двамата, бяха високи най-много двайсетина метра. Както вече споменахме, колоната се спря пред входа и вождът навлезе с коня си на известно разстояние в долината, за да я огледа и разбере дали в нея няма хора. Обаче неговият оглед беше повърхностен. Той се върна и съобщи, че могат да продължат. След това поведе своите червенокожи воини в Долината на пресъхналото езеро.

Те го последваха до малкото езерце, намиращо се в средата, и се разположиха по брега му. Никой от тях не подозираше, че е попаднал в

клопка, от която няма измъкване. Когато и последният индианец премина през входа, започнаха да навлизат и конниците.

— Гамбусино иска да остане последен — прошепна Фрице на доктора. — Жалко, че сме толкоз нависоко! Как ми се ще да го цапардосам по муцуната!

Той замахна с тоягата си, сякаш се канеше да удари някого. Храстът, зад който лежаха, от дълги години бе впил корените си дълбоко в скалистата земя. Под влияние на атмосферните явления скалата се бе напукала и станала ронлива. Гамбусино бе спрял коня си точно под тях. В този момент той смуши животното и се приближи още повече до скалата и така ездачът изчезна от погледите им. Ето защо любопитният Моргенщерн се промъкна още по-напред, задавайки тихо въпроса:

— Дали вече мина през входа?

Писано му било да получи отговор на въпроса си по съвсем друг, доста неприятен за него начин, защото се беше промъкнал твърде напред, доверявайки се прекалено на ронливата скала. Тя поддаде под него, и то толкова неочаквано, че беше немислимо навреме да се отдръпне назад. Докторът започна да се пързалия надолу.

— Стой, стой! За бога! — извика Фрице от страх толкова силно, че гласът му се разнесе надалеч. — Закъде ще пътувате? Само не и надолу! Няма да го позволя!

Той хвана господаря си за двата крака, за да го задържи. Обаче почвата под него също поддаде, зарони се и без да се пускат, удряйки се ту в храсти, ту в дървета, двамата се запързалияха, затъркаляха и запремятаха надолу по скалата, която на това място за щастие не беше толкова стръмна. Най-накрая се проснаха точно пред коня на Гамбусино.

Понеже и другите бели бяха вече изчезнали във входа на долината, той бе останал тук само с Антонио Перильо и капитан Пелехо. Гамбусино чу изплашения вик на Фрице над главата си, погледна нагоре и видя как двамата злополучни „съгледвачи“ летяха надолу. Както вече споменахме, те се проснаха на земята точно пред него и вследствие на получените здрави удари на първо време не им беше до ставане.

— Ами тези пък кои са? — попита той смаяно. — Струва ми се, че ги познавам!

— Que sorpresa!^[1] — възкликна Антонио Перильо. — Проклет да бъда, ако не са нашите пленници, които вчера напразно окачихме на клоните. Хей, негодници, мъртви ли сте, или сте още живи?

От коня си той тъй грубо ги заудря с приклада, че те се съвзеха от краткото си зашеметяване. Фрице пръв се окопоти. Опипа крайниците си и като видя, че няма нищо счупено, вдигна своя господар.

— Как мина? — попита го той, без да обръща никакво внимание на техните смъртни врагове. — Тялото ви запази ли се цяло, или някои стави се откачиха?

Докторът също се опипа и после отговори:

— Изглежда, няма нищо счупено, но в главата ми сякаш някой тъпан бие, на латински „тимпанум“.

— Туй ще се оправи. Ами как така се затъркаляхте надолу?

— Също като теб, нали и ти...

— Мълчете! — сопна им се Гамбусино. — Ще говорите само когато ви питам! Къде изчезнахте вчера вечерта?

— Дойдохме тук — отговори Фрице.

— Виждам! Но кой ви развърза!

— Никой. Прегризахме ремъците и се освободихме.

— Човече, ако си в толкова добро настроение, че може да ти хрумне да се шегуваш с нас, ще се погрижа много бързо да ти стане тъжно! Искам да знам кой ви освободи!

— А аз не мога да отговоря нищо друго, освен онова, което вече казах. Сами се развързахме.

— По какъв начин?

— И през ум не ми минава да го издам! Обясня ли го, ако отново ни окачите на някой клон, няма да успеем да се смъкнем, защото ще вземете по-добри мерки.

— Това да не е пак подигравка? Питам кой ви освободи? Да не е бил Татко Ягуар?

— Не бъдете толкоз любопитен! Ще ви кажем по-късно.

Той хвана господаря си за ръката и минавайки през „портата“, двамата бързо се отдалечиха. Антонио Перильо извади пистолета си, но след като се изсмя ехидно, Гамбусино каза:

— Я ги остави! Няма да ни се изплъзнат. Изглежда, не знаят, че нашите воители са вече в долината и щом ги видят, здравата ще се изплашат.

Те последваха хукналите напред дребосъци. Капитан Пелехо яздеше последен. Когато оставиха входа зад гърба си, видяха, че в същия миг докторът и слугата му изчезнаха вдясно зад първите храсталаци. Но едновременно с това за свое смайване съзряха и един друг от враговете си. Току-що между дърветата от лявата страна на долината се появи Татко Ягуар.

— Todos los diablos!^[2] — възкликна Гамбусино. — Това е Татко Ягуар.

Той неволно дръпна поводите на коня си и другите двама последваха примера му. Забелязаха как зад гърба на Татко Ягуар се появи леко облаче дим и в следващия миг изстреля изстрел. Последвалите събития не могат да бъдат описани и за десетократно по-дълго време от времето, в което се разиграха.

Татко Ягуар бе наблюдавал през храсталака приближаването на неприятеля. Но именно гъстият храсталак, който трябваше да го скрива от погледите им, му пречеше да вижда добре. Не можеше да различава отделните лица, а често даже и фигурите. Забеляза как първо навлязоха червенокожите, а после и белите конници и когато се показва краят на колоната, понеже Гамбусино, Перильо и Пелехо бяха останали отвън, той си помисли, че всички са се събрали вече в долината. Ето защо, след като подвижна още няколко предупредителни думи към лейтенант Верано, той излезе от храстите. Едва в този миг видя появяването на Гамбусино и двамата му спътници, но вече не му бе възможно да се върне. А Верано сметна, че времето за действие е настъпило. Той вдигна пушката си, прицели се във вожд на абипоните и натисна спусъка. Изстрелът проехтя и прострелян в главата, вождът рухна на брега на езерото. Последваха мигове на безмълвен ужас, но след това абипоните нададоха силни крясъци, които отекнаха от височините, заобикалящи долината. Щом се разнесе изстрелът зад гърба му, Татко Ягуар светкавично се обърна. Той видя лейтенант Верано все още да стои с вдигната пушка и с няколко бързи скока се озова при него.

— Подлецо, изменнико, убиецо! — прогърмя гласът му. — Това ли ти е подчинението, което поисках от теб?

— Не съм длъжен да се подчинявам на никого — отговори той упорито.

— И на бога ли, който е забранил убийството? Но ти не си обикновен убиец, а си масов убиец!

— Застрелях само вожда!

— Не само него, защото изстрелът ти е сигнал за други шестстотин пушки. Слушай!

Между дърветата от двете страни на долината загърмяха пушките на камбасите. Видяха как много абипони паднаха на земята, а откъм входа на котловината се разнесе силен глас:

— Бягайте, спасявайте се! Обградени сте от всички страни!

Тези думи бяха извикани от Гамбусино. После той бързо обърна коня си и изхвъркна от долината в галоп. Антонио Перильо го последва. При това те минаха покрай капитан Пелехо, който току-що последен бе влязъл в долината. Сатанинска усмивка заигра по устните на бикобореца. Той светкавично измъкна ножа от пояса си, изправи се на стремената и прелитайки покрай офицера, го заби в гърдите му. Докато се отдалечаваше в галоп с Гамбусино, той извика:

— Няма да можеш повече да дрънкаш, шпионин такъв!

В същия миг Татко Ягуар кастреше лейтенант Верано:

— Вече загинаха най-малко стотина души, а ей там бягат онези, които трябваше на всяка цена да заловя. Нали ти казах...

Той не успя да довърши. Лейтенантът се наклони напред и рухна на земята. Татко Ягуар се наведе над него и забеляза на челото на Верано огнестрелна рана. Един куршум, изпратен от бягащите абипони, го беше убил. Потресен, великанът се изправи и хвърли последен поглед към непокорния лейтенант, чието наказание незабавно бе последвало престъплението му. Тъкмо в този миг изтрещя втори залп на камбасите, които бяха многократно по-опасни за неприятеля, защото абипоните не можеха да ги видят. Враговете им падаха с дузини. Какво трябваше да направи Татко Ягуар? Дали да остави Гамбусино и Антонио Перильо да избягат, като се забави тук, за да сложи край на това избиване? В този миг Гамбусино със своя другар премина през входа в бесен галоп. Това накара Татко Ягуар да вземе бързо решение. Спусна се към един от абипонските коне, които, подплашени от изстрелите, страхливо тичаха насам-натам из долината, и се метна на гърба му. Едновременно с него, размахвайки една пушка, дотича старият Ансиано, скочи върху друг кон и подвижна на великана:

— Сеньор, Антонио Перильо, убиецът на моя господар, бяга. Трябва да го преследвам, трябва да го заловя!

— Идвам с теб! — отвърна му той. — Придържай се близо до мен!

Те полетяха заедно към входа. Там Татко Ягуар спря коня си за миг и подвикна на Херонимо:

— Видя ли двамата бягащи конници?

— Да. Не можахме да ги задържим, защото сме без коне.

— В коя посока поеха?

— Като излезеш от долината, наляво.

— Незабавно сложи край на това кръвопролитие! Преустановете битката, докато се върна!

След тези думи той препусна заедно със стария Ансиано между двете скали, рязко зави наляво и там забеляза в тревата следите на бегълците.

От мига, когато Гамбусино извика, за да предупреди своите хора, и напусна долината, до този момент бяха изминали най-много две минути и все пак двамата ездачи се виждаха вече почти на самия източен хоризонт.

— Няма да ги догоним, защото сме с чужди коне, които нищо не струват — изскърца със зъби старият Ансиано.

— Ще ги догоним, трябва да ги хванем! — изскърца със зъби и Татко Ягуар.

За да намалят собствената си тежест, двамата се изправиха на стремената и наведоха напред, пришпорвайки конете с пети и удари. Разстоянието бавно започна да намалява. Не само Ансиано, но и Хамер, който иначе не можеше да причини и най-малкото страдание на някое животно, забиваше сега пети в слабините на коня си, така че той цвилеше от болка. Двамата летяха по тревистата равнина успоредно с края на гората, която се простираше от Долината на пресъхналото езеро в източна посока. Разстоянието намаляваше все повече, бегълците явно губеха преднината, която бяха спечелили.

— Да можехме да застреляме конете им! — каза запъхтияният Ансиано.

— Нищо по-лесно! — отвърна Татко Ягуар.

— Нищо по-лесно ли? Мисля, че е невъзможно!

— Аз бих могъл, но именно тогава ще ни се изплъзнат. Ще се спасят в гората. Тя е толкова гъста, че ще трябва незабавно да се откажем от всякакво преследване. Изобщо не разбирам защо досега не са се отказали от конете и не са се спасили пешком в гората. Докато са на седлата, съм сигурен, че ще ги настигнем. Следователно трябва да се опитаме да ги отдалечим от гората и да ги подгоним навътре в откритата равнина.

За съжаление не успяха да осъществят плана си. Гамбусино имаше по-добрия кон, но тъй като бе много по-тежък от Перильо, не можеше да изпревари бикобореца и двата коня летяха един до друг. Изплашени, бегълците забелязаха, че разстоянието между тях и преследвачите им непрекъснато се топи. Напразно бодяха с ножове животните си в слабините, за да ги подтикнат към върховно напрежение на силите. В този момент Гамбусино отново се огледа и трепна от уплаха.

— Cascaras!^[3] — изруга той гневно. — Мерзавците са по петите ни и искат да ни отдалечат от гората. Напъхай в джобовете си всичко, каквото имаш в кобурите на седлото, а после скачай от коня и давай навътре в гъсталака!

Те изпразниха кобурите на седлата, насочиха конете си косо към гората и щом я достигнаха, скочиха на земята и се шмугнаха в храсталаците. Перильо побърза да навлезе по-навътре, обаче Гамбусино го задържа за ръката и му заповяда:

— Стой! Тук сме в такава безопасност, сякаш сме в лоното Аврамово. Да не мислиш, че Татко Ягуар ще рискува да се приближи и да се изложи на куршумите ни?

И тъй, двамата останаха скрити зад първите храсти с готови за стрелба пушки в ръце и напрегнаха слух и зрение, за да чуят или забележат приближаването на преследвачите. Ала нищо не успяха да видят. Пред храстите всичко остана тихо и спокойно.

— Виждаш ли, че излязох прав? — обади се Гамбусино. — Няма да се приближат!

— Тогава, изглежда, сме спасени. Тук можем спокойно да изчакаме, докато двамата негодници си отидат, и после да продължим ездата.

— Да продължим ездата? Ще трябва да се откажем от нея.

— Защо?

— Защото няма да имаме коне.

— Та нали са пред храстите! Оттук ги виждам. След като скочихме от тях, не се отдалечиха много.

— Не си въобразявай, че Татко Ягуар е толкова глупав да ни ги остави! Ще бъдем принудени да извървим пеша по-голямата част от дългия път до Баранка дел Омисидио. Постъпи много умно, като пречука капитана. Сега онези типове нямат никаква представа накъде ще се отправим. Слушай! Ето на, видя ли че бях прав!

В този момент отвъд храстите се разнесоха два изстрела, след което двата коня рухнаха мъртви на земята, улучени от куршумите на Хамер. Гамбусино съвсем точно бе предвидил действията на Татко Ягуар. Когато двамата бегълци скочиха от конете си и изчезнаха в гората, старият Ансиано радостно извика:

— Разбрали са, че ги догонваме, и се скриха в гъсталака. Сега ги хванахме. Бързо подир тях!

Той се нагани да пришпори коня си към още по-бърз бяг, за да достигне по-скоро мястото, където двамата изчезнаха. Но Хамер, който яздеше непосредствено до него, хвана поводите на жребеца му и след няколко скока на конете, му се удаде да го спре.

— Какво те прихваща? — попита той стареца. — Нима искаш да отидеш право в ръцете на смъртта? Трябва да спрем.

— Да спрем ли? — учуди се старецът. — Та нали тогава ще ни избягат! Въпреки че гората е много гъста, ще навлязат толкова навътре, че ще ни е невъзможно да ги открием!

— Не, няма да постъпят така. Обзалагам се, че са спрели зад първите храсти, за да ни посрещнат с пушки в ръка. Приближим ли се, ще отнесем куршумите им.

— Вярно, сеньор! Не помислих за това. Но нима ще оставим тези мерзавци да офейкат?

Минута-две Татко Ягуар гледа мрачно пред себе си и после каза:

— Не ни остава нищо друго, освен да се върнем.

— Но аз трябва на всяка цена да заловя този убиец Антонио Перильо!

— И аз трябва на всяка цена да догоня Гамбусино. Обаче ако се увлечем да извършим някоя непредпазливост, може не те да ни паднат в ръцете, а да стане обратното.

— Сеньор, няма ли някакъв изход? Толкова сте опитен. Никога не ви липсва отговор на каквото и да било. Нима вашата прозорливост ще ви напусне тъкмо когато сме тъй близо до целта?

— Не, не е точно тъй, както си мислиш — отвърна Хамер и лицето му отново започна да се прояснява. — Принудени сме да ги оставим да избягат, но само временно. Известно ни е мястото, където се намират в момента, и ще тръгнем по следите им.

— Но това ще може да стане едва по-късно!

— Вярно. Сега трябва да се върнем в долината, където на първо време присъствието ми е по-необходимо, отколкото тук.

— Тогава двамата негодници ще се измъкнат навън, ще яхнат конете си, застанали ей там край храсталака, ще препуснат и ще спечелят такава преднина, която няма да можем да наваксаме.

— Ще бъдат принудени да вървят пеша. Аз ще се погрижа за това.

Той вдигна двуцевката си и я насочи към конете на бегълците. Двата куршума улучиха толкова точно, че животните веднага паднаха на земята. Без да се огледа, Татко Ягуар обърна коня си. Ансиано го последва.

Когато пристигнаха в Долината на пресъхналото езеро, бяха посрещнати от отряд камбаси, които имаха задачата да охраняват входа на долината. Техен предводител бе Твърдия череп. Когато Татко Ягуар го попита какво е положението вътре, той отговори:

— Точно според нашите очаквания, сеньор. Ние победихме.

— Това се разбира от само себе си, понеже абипоните нямаше как да ни победят. С въпроса си исках да разбера какво стана с тях. Не сте стреляли повече, след като се отдалечих, нали?

— Стреляхме още няколко пъти, сеньор.

— Защо? — избухна Хамер. — Та това е чисто убийство!

— Те са наши врагове и ако ни бяха победили, щяха да ни избият до последния човек.

— Тогава сигурно сте застреляли почти всички! Нали наредих на Херонимо да сложи край на това избиване. Ансиано, ела да видим какво става!

Двамата минаха през входа и навлязоха в долината. Пред очите им се разкри много тъжна картина. Камбасите, скрити допреди между дърветата, бяха напуснали прикритията си, за да покажат на враговете

си своето числено превъзходство. Седейки пред дърветата все още с оръжия в ръка, те бяха обградили цялото открито пространство на долината. Вдясно, където преди бе стоял Татко Ягуар, сега се намираше Херонимо със своите бели спътници. Доктор Моргенщерн и Фрице също бяха при тях.

Абипоните все още стояха по брега на малкото езерце. Не се решаваха да предприемат нападение и бяха събрали на едно място своите убити и ранени. Не беше трудно да се види, че от тях бяха паднали навярно повече от половината. Това предизвика гнева на Татко Ягуар. Приблужи се в галоп до Херонимо, скочи от седлото и с остър глас го попита:

— Какво стана, че виждам толкова много трупове, без да говорим за ранените? Нали ти казах да не се стреля до завръщането ми!

— Не съм виновен, че нещата се развиха иначе — отвърна Херонимо. — Не ми се подчиниха. Направо трябваше да ги заплашвам, за да прекъснат стрелбата.

— Тогава поне няма да поставяме прекалено сурови условия на оцелелите. За съжаление лейтенант Верано застреля върховния вожд на абипоните, следователно ще преговаряме с по-низшите вождове. Изпрати им един вестonosец. Обаче трябва да бъдат невъоръжени.

След тръгването на пратеника Хамер се обърна към Моргенщерн на немски език:

— Нали ви казах да останете извън долината, при конете. Всъщност как попаднахте на отсрещната страна и при това в ръцете на неприятелите?

Дребосъкът отговори:

— Вследствие на нашата храброст, наречена на латински „фортитудо“, а също и „стренуитас“.

— Значи, неподчинение! Но странно, че вашата храброст винаги води до беди! Сигурно във вашия случай става въпрос за някакъв много злощастен вид „фортитудо“ или „стренуитас“.

В този момент при него дойде един от спътниците му, за да му съобщи, че умиращият капитан Пелехо искал да говори с него. Последван от Ансиано, той се завтече бързо към мястото, където бяха положили тежко ранения човек върху шума и криво-ляво го бяха превързали. През превръзката се процеждаше кръв и той притискаше

раната си с длан, сякаш така можеше да задържи отлитащия живот. По смъртнобледото му лице и очите, които вече губеха своя блясък, Татко Ягуар разбра, че в случая всяка помощ е безсмислена, но въпреки това той коленичи до ранения, за да прегледа раната му.

— Не си правете труд, сеньор — каза Пелехо с отпаднал глас. — Чувствам, че раната е смъртоносна.

— За съжаление виждам, че за вас няма спасение. Остават ви броени минути живот. Искате ли да облекчите съвестта си? Имате ли някакво желание, чието изпълнение да е по силите ми?

— Желание ли?... Да! — отговори офицерът и за секунди очите му отново се оживиха. — Отмъстете за смъртта ми, сеньор!

— Ще го направя. И аз имам голяма сметка за уреждане с бегълците. Ще прибавя към нея и това убийство. Но помогнете ми! Известни ли са ви плановете на двамата мъже?

— Да — отвърна Пелехо, притискайки конвулсивно длан върху раната си. — Имам да живея само броени секунди, но те ще са достатъчни, за да ви съобщя какво подслушах. Чрез този военен поход и последвалите размирици Гамбусино и Перильо искаха да забогатеят. Надяваха се на плячка. Но ето че сега са принудени да се откажат от нея. В замяна на това се канят да задигнат тъй желаното богатство от планините.

— Аха! Знаете ли мястото?

— Да. Намира се близо до Салина дел Кондор.

— А известно ли ви е името му?

— Да, но съм толкова отпаднал, че... че първо трябва да си го припомня.

— Дали не е Баранка дел Омисидио?

— Да, да, то е!

— Та нима там има някакви съкровища?

— Несметни богатства от времето на инките!

— А Гамбусино откъде е научил?

— От Антонио Перильо. Бикоборецът случайно видял някакъв индианец да слиза по пълнолуние в Баранка, а на сутринта да се връща, натоварен със скъпоценности. Проследил индианеца и го убил за да го ограби. Взел даже и скалпа му.

Старият Ансиано промърмори с глух глас няколко неразбираеми думи. Татко Ягуар продължи с въпросите си:

— А Перильо бил ли е по-късно отново в Баранка?

— Да, търсил е съкровищата, но нищо не е намерил. И сега се кани да се качи горе заедно с Гамбусино, понеже той бил по-опи...

Офицерът говореше с прекъсване, а често едва-едва промълвяше само отделни думи. Гласът му отслабваше все повече. Ето че в този момент замлъкна, направи опит да се надигне, надавайки задавен вик, след което пак се отпусна. Очите му се затвориха. Хрипливото му дишане ставаше все по-тихо. Крайниците му потръпнаха конвулсивно, той се изпъна... и умря.

— Свърши! — каза Татко Ягуар и се изправи. — Беше метежник и предател и получи заслужено наказание. Но последните му думи са много важни за нас.

— Да — кимна Ансиано със сериозен израз. — Днес Антонио Перильо ми се изплъзна, но ще се лепна по следите му като хрътка и няма да се отклоня от тях, докато не го заловя.

— Що се отнася до следите му, ние изобщо няма да се съобразяваме с тях. Тъй като узнахме, че Баранка дел Омисидио е крайната цел на убийците, необходимо е само да се доберем до това място и там да ги очакваме.

[1] Que sorpresa! (исп.) — Каква изненада! — Б.пр. ↑

[2] Todos los diablos (исп.) — Всички дяволи! — Б.пр. ↑

[3] Cascaras (исп.) — Мътните го взели! — Б.пр. ↑

15. МОРГЕНЩЕРН ПОСТИГА ЦЕЛТА СИ

В този момент дойдоха вождовете на абипоните, а откъм входа се приближи Твърдия череп. Беше време да започнат преговорите, още повече че вече бе късен следобед.

В преговорите взеха участие само белите и вождовете. Татко Ягуар държа няколко помирителни речи, в които се постара да направи исканията на камбасите по-умерени, а на абипоните да докаже, че приятелството им с Гамбусино и неговите привърженици им е донесло само нещастия и че най-разумното за тях би било да заживеят в мир и разбирателство с червенокожите си братя. Думите му оказаха желаното въздействие и върху двете страни. После се започна нещо като пазарлък за размера на военното обезщетение, което абипоните трябваше да платят на камбасите. Това не мина без силни вълнения и остри пререкания, но все пак след известно време Татко Ягуар постигна предвижданото споразумение.

Камбасите не бяха изгубили нито един човек, което даваше достатъчно основание да не поставят прекалено високи изисквания. Големият брой убити и ранени сред абипоните бе за тях твърде сурово наказание. Всички трябваше да предадат оръжията си и да се закълнат, че няма да нарушат мира. Татко Ягуар успя да осуети налагането на наказание чрез доставка на коне и говеда, защото и бездруго, за да могат да ги предадат на камбасите, абипоните щяха първо да се видят принудени да ги откраднат от белите заселници. Камбасите ликуваха и просто едва намираха думи да изкажат благодарността си на Татко Ягуар. Но абипоните бяха страшно сломени. Седяха при убитите, оплаквайки ги, или разхлаждаха с вода ранените. Днес и победители, и победени останаха заедно в долината. На следващия ден обезоръжените абипони щяха да се оттеглят, разбира се, само здравите и леко ранените. Камбасите щяха да се погрижат за тежко ранените, които по-късно щяха да последват своите съплеменници.

Нямаше друг човек, който толкова много да се радва на потоците пролята кръв, както дон Пармесан Руи ел Иберио, защото мислеше, че

хирургическите му познания и сръчност ще могат да блеснат с пълна сила. Той се обърна към вождовете на абипоните, за да му дадат разрешение да лекува техните ранени, обаче получи хладен отказ, понеже червенокожите разбират от лечение на рани много повече от някои бели лекари. Ето защо той се върна разгневен и се обърна към Моргенщерн, с когото най-много обичаше да споделя:

— Сеньор, нима тези нехранимайковци не заслужават тояга? Отблъснаха помощта, която им предложих. Нали и вие сте на мнение, че щях да спася мнозина от техните ранени?

— Убеден съм — отвърна учтиво Моргенщерн.

— Да, щях да спася мнозина! Видях ги да лежат в кърви с простреляни крайници. Тези крайници трябва да се отстранят, иначе ще гангреният. А нима може да ги отреже някой друг по-изкусно от мен? Та нали сте напълно убеден, сеньор, че аз отсичам абсолютно всичко?

— Не се съмнявам ни най-малко.

Настъпи вечерта, а с нея се появиха и гости — жените и неголемите деца на камбасите. Те знаеха по кое време се очакваше започването на битката и ето че заприиждаха на големи тълпи, за да разберат какъв е нейният изход. Надонесоха порядъчни количества храна и напитки и понеже вече бе сключен мир, и победените получиха разрешение да участвуват във вечерята. Горяха много огньове, край които на по-големи или по-малки групи лагеруваха и приятели, и неприятели.

Въпреки, че не можеше и да се мисли повече за някаква опасност, все пак Татко Ягуар изпрати при входа на долината двоен пост. Това беше по-скоро резултат на навик. Изглежда, тъй мислеха и двамата индианци, натоварени с тази задача, защото, след като постояха сами известно време, им стана скучно и се завърнаха при своя огън, без да бъдат забелязани от Татко Ягуар. Това неподчинение, макар привидно да бе само малка немарливост, щеше да има твърде тежки последици.

Гамбусино и Антонио Перильо останаха скрити в храсталаците около час и едва след това първият от тях се осмели да покаже глава навън и да се огледа.

— Не виждам жив човек — рече той.

— Значи са си отишли — обади се другарят му.

— Не е чак толкова сигурно. Ами ако са се сврели нейде наблизко в гъстака, за да изчакат, докато се покажем!

— Но в такъв случай би трябвало да забележим конете им.

— Не е така. Вярно, гората е гъста, но все пак по края и тук-там има по-редки места, където е възможно да скриеш два коня.

— Щом искаш да си толкова прекомерно предпазлив, можем да киснем тук до второ пришествие.

— Съвсем няма да чакаме толкоз дълго. Но все още не ми се ще да се покажа навън в откритата равнина. Може веднага да отнеса някой куршум. Обаче щом се стъмни, не рискуваме нищо.

Тогава ще е възможно даже да се върнем до Долината на пресъхналото езеро.

— Ти луд ли си? Да не искаш да ни хванат?

— И през ум не ми минава. Само ми хрумна една идея и ми се струва, че е направо великолепна.

— Каква е тя?

— Нямаме коне и едва ли ще намерим възможност през очакващите ни дълги дни на странстване да се снабдим с животни. А в долината има колкото щеш.

— И ти искаш да ги отведеш?

— Не всичките, а само два.

— Би било безумна дързост!

— Ами! Знаем много добре, че камбасите са победители, и се опасявам, че са избили нашите съюзници до крак. След подобен успех южноамериканските индианци са като изпаднали във възторг деца. Те крещят и ликуват, ядат и пият и ще мислят само за победата си над нас. Може би ще забравят да охраняват входа на долината. Но дори да поставят пазач, ще го обезвредим и след това би трябвало не знам какво чудо да стане, за да не докопаме два коня.

— Ами ако не са оседлани?

— Глупак! Я погледни навън! Не виждаш ли, че Татко Ягуар не е взел седлата и оглавниците на застреляните коне? Намерим ли две неоседлани животни, ще се насочим насам, за да се снабдим с необходимото.

Перильо изказа още няколко възражения, но те бяха отхвърлени от Гамбусино. Междувременно се свечери и двамата напуснаха предпазливо скривалището си. Не тръгнаха обратно покрай гората,

защото се опасяваха, че лесно могат да се натъкнат на засада, а първо се промъкнаха на известно разстояние навътре в равнината и едва след като гората се изгуби от очите им, свърнаха надясно, насочвайки се към Долината на пресъхналото езеро.

За да се доберат до нея, им бе необходимо четири пъти повече време, отколкото през следобеда, когато бягаха оттам, препускайки на коне. Нямаше как да объркат пътя, защото постепенно пак се приближиха до гората и най-накрая закрачиха покрай нея. Преди още да успеят да различат в тъмнината входа, дочуха долитащия откъм долината шум.

— Слушай! — каза Гамбусино, като спря и наостри уши. — Празнуват победата. По дяволите, защо трябваше да ни сполети тази участ! Значи все пак предчувствието ми, че Татко Ягуар ни е изпреварил, се оказа вярно.

— Тогава трябваше да се съобразиш с това предусещане. Пелехо имаше право, като настояваше да бъдем по-предпазливи.

— Не ми говори за този обесник! Било е писано тъй да стане и вече нищо не може да се промени. Остани тук да ме чакаш! Ще се промъкна напред на разузнаване.

Той изчезна безшумно. Върна се след десетина минути и с радостен глас съобщи:

— Тъй е, както си мислех. Никой не стои на пост. Можем да влезем, без да ни забележат. Ела!

Той улови Перильо за ръката и го поведе със себе си. Щом достигнаха скалистата „порта“ на долината, срещу тях блеснаха светлините на многобройните огньове, тъй че трябваше да се придържат плътно до скалите, в тяхната сянка. Гамбусино посочи към канарите и каза:

— Това е мястото, където двамата дребосъци, облечени в червени дрехи, се изтъркаляха от скалата в краката ни. Но аз ги оставих да си вървят, понеже мислех, че и бездруго са ни в ръцете. А ето че пак ни се изплъзнаха!

— Няма значение. Сега се радвам, че не ги убихме.

— Защо?

— Защото все пак може би са такива, за каквито се представят. Колкото пъти се натъквахме на тях, те винаги се държаха тъй детински

глуповато, че ми се струва невъзможно единият от тях да е полковник Глотино.

— Колкото повече се замислям за този тип и неговите номера, толкова повече и аз се убеждавам, че навярно сме се лъгали. Бяхме подведени от голямата прилика. Срещнем ли се пак с тези двама червенодрешковци, изобщо нямам намерение да се отнасям към тях като с истински мъже. Нито ще посегна на живота им. Единственото, от което трябва да се боят, са няколко здрави плесника. Ще им ги зашлевя затова, защото непрекъснато се осмеляват да ми се изпречват на пътя като досадни гадини. Но сега нямаме време да говорим за тези джуджета. Я виж колко добре се нареждат нещата!

Той посочи с ръка към вътрешността на долината, където на светлината на огньовете всички намиращи се там хора можеха да се разпознаят горе-долу добре.

— Я погледни там наляво! Познаваш ли го? — продължи той.

— Татко Ягуар!

— Да. Ей, да можех да изпратя един куршум на този пес! Но нека не се бавим. За щастие наоколо коне колкото щеш.

Той имаше право. Както вече споменахме, отначало камбасите оставиха конете си край потока извън долината, под надзора на няколко воители. Сега се беше стъмнило и понеже битката бе свършила, пуснаха конете в долината, където те се разпръснаха в различни посоки. Татко Ягуар не се възпротиви, защото беше убеден, че на входа са застанали двамата пазачи. Да знаеше само кой стоеше в момента на тяхно място!

Докато двамата бегълци оглеждаха конете, които пасяха близо до тях, Антонио Перильо се обади:

— Нали чухме изстрели, а въпреки това, изглежда, сякаш изобщо не е имало сражение.

— Защо? Откритият срещу абипоните огън е бил дори ужасен. Нима не виждаш големия брой трупове ей там край езерото!

— Но къде са отишли другите абипони?

— Избягали са, естествено.

— Невъзможно! Татко Ягуар беше поставил пред долината засада от стотина души. Ние успяхме с голяма мъка да се изплъзем от хората, обсадили входа. Та как са могли тогава да офейкат абипоните?

— Хмм! Това, което казваш, е твърде основателно. Дали пък наистина не са избити до крак? Но в такъв случай би трябвало да видим много повече трупове.

— Сигурно са ги хвърлили във водата.

— Не ми се вярва! На камбасите няма да им хрумне идеята по подобен начин да си развалят скъпоценната вода, понеже...

Той млъкна, засенчи очите си с длан, взря се напрегнато към един от огньовете и после избухна:

— Демонио! Досега не си бях дал труд да огледам отделните лица. Едва сега виждам, че абипони и камбаси са насядали заедно около огньовете.

— Възможно ли е?

— Вгледай се по-внимателно!

Антонио Перильо се убеди, че Гамбусино има право, и попита:

— Как ли е станало? Просто да не повярваш!

— Не е трудно да се разбере. Абипоните бяха обкръжени. Щяха да загинат до последния човек. Били са принудени да молят за милост, за да си спасят живота.

— Милост ли? Хич не изглежда да е било така. Та те не са вързани. Ядат заедно с победителите и ходят насам-натам като свободни хора.

— Tempesta!^[1] Вярно! За това е виновен онзи подлец Татко Ягуар. Сключил е мир между абипоните и камбасите.

— Но сигурно абипоните е трябвало скъпо да го заплатят!

— Не се лъжи! Този човек е умен. Чрез плащането на голямо обезщетение той само би разбудил чувство за мъст и би засилил враждата между племената. Обзалагам се, че на абипоните е било опростено всичко. Сигурно са им казали, че загубите им са достатъчно сурово наказание за тях.

— Не мога да си представя подобно милосърдие.

— Но аз мога, защото ми е известна хитростта на Татко Ягуар. Спечелили са абипоните на своя страна и се отнасят към тях приятелски. От днес нататък няма да можем да ловим риба в мътна вода. Край на замисления метеж и много добре стана, че ние двамата имаме нова цел. Съвсем наблизо се намират две животни. Изглежда, не са лоши. Да ги вземем, ти — дясното, а аз — лявото. Но предпазливо! Легни на земята!

Те запълзяха в тревата към двата коня, които бяха без седла, обаче имаха оглавници. При тях се изправиха, освободиха юздите, вързани за надлъжния ремък на оглавниците, хванаха краищата им в ръка, легнаха на земята и запълзяха обратно, дърпайки бавно животните подир себе си. Навън пред скалистата „порта“ Гамбусино въздъхна зарадвано и каза:

— Видя ли, че мина много лесно! Като се сдобихме с коне, ще си спестим много ходене пеша. Сега ще вземем седлата, ще заобиколим непроходимата гора, изпречила се тъй на пътя ни, а след като я оставим зад гърба си, се отправяме към Салта, откъдето ще продължим с дилижанса за Умауака. С него ще пътуваме по-бързо, защото сменят конете му на всяка спирка.

— Ами от Умауака нататък?

— Ще вземем мулета, защото горе, в разредения въздух на планините, с конете няма да стигнем доникъде.

— Добре ми е известно. Но откъде ще намерим пари за мулета? За преследваната от нас цел не става да ги наемем, ще трябва да ги купим, а аз нямам у себе си пари дори за някой дърт козел, камо ли за хубаво муле.

— Не се тревожи. Вярно, че и моите джобове не са пълни, но в Умауака имам приятел, който ще ме снабди с всичко необходимо.

— Кой е той? Може би и аз го познавам.

— Казва се Родриго Серено.

— Да не би да имаш предвид експедитора, който живее извън града, край пътя, водещ към Потоси?

— Да. Същевременно той има и голяма странноприемница, заема коне и мулета и се занимава още с десетки други сделки.

— Разбира се, че го познавам. Щом е твой приятел, няма защо да се тревожим.

— Нали ти казах, че ще ми даде всичко, от каквото имам нужда. А сега да възседнем конете! Тази нощ ни очаква продължителна езда.

Те се метнаха на конете и препуснаха.

По-късно двама камбаси дойдоха при входа на долината, за да сменят предишните постове. След като никъде не видяха двамата лекомислени пазачи, те заеха местата им, но и през ум не им мина да съобщят на Татко Ягуар, че скалистата „порта“ известно време не е била охранявана. След време Хамер се приближи, за да провери

постовете, и завари всичко в ред, без изобщо да подозира, че се е случило нещо, което неминуемо щеше да провали целия му план. Даже не откриха, че липсват два коня, тъй като те бяха от животните на абипоните и следователно камбасите нямаше как да забележат изчезването им.

Камбасите останаха будни дълго след полунощ. Радостта, че се бяха избавили от едно толкова страшно нападение, не им позволяваше да заспят. А и белите, на които дължаха спасението си, се видяха принудени да будуват заедно с тях.

Доктор Моргенщерн и неговият Фрице седяха настрана в тъмнината в кисело настроение и заети само със собствените си ядове, рядко разменяха по някоя и друга дума. Защо ли? Това можеше да се научи тъкмо в момента, когато Фрице прошепна на господаря си:

— Амче доколко ли може да е голяма глупостта, дето сме я направили?

— Знам ли? — отвърна Моргенщерн. — В певческото дружество на Ютербок получавах съвсем друго признание.

— Може и тъй да е, ама тук, в Гран Чако, се иска нещо повече от един добър и приятен баритон. Преди всичко човек трябва да е зъбат и да има порядъчна доза храброст.

— Та нима не бяхме храбри? Не само че застанахме в най-предните редици, ами дори се изкачихме на скалата, за да посрещнем първи врага!

— Хмм! Да си го кажем ли правичката?

— Разбира се!

— Добре! Сега ми се струва, че действахме прибързано.

— Прибързано ли, на латински „препроперус“? Защо мислиш така, драги Фрице?

— Защото тръгнахме напред толкоз бързо, без да имаме разрешение.

— Не се нуждая от разрешение. Аз съм свободен човек.

— Аз също. Ама всичко зависи от определени условия. В Гран Чако човек трябва да се държи по-различно, отколкото в Щралау край Румелсбургското езеро. Там аз превъзхождам Татко Ягуар, ама тук той ме превъзхожда и затуй е уместно да следвам указанията му.

— Но нали ти направи предложението да не отиваме при конете, а да останем в долината!

— И през ум не ми минава да го отричам. Имах най-добри и храбри намерения. Исках да се проявя и да дам и на вас възможност да пожънете слава и почести. Но отде можех да знам, че таз скала е трошлива и ронлива кат бисквита? Можех ли да подозирам, че тъй предателски ще ме изпързая надолу тъкмо пред краката на Гамбусино? Ако не беше станало тъй, той нямаше да забележи нищо, щеше да влезе в долината и щяха да го пленят. В този случай трябва да дам пълно право на Татко Ягуар.

— Щом тъй представяш нещата, не мога да не се съглася с теб. Наистина се изложихме!

— Да, брахме срама въпреки хубавите тояги, дето ги отрязавме. Те останаха горе на скалата, а ние се изгърколихме долу. Ако се беше случило обратното, щеше да е по-добре. Можехме ние да останем горе, а тях да изпратим долу. Ама станалото — станало.

— Така е, но въпреки това ме измъчва. Не можем ли някак си да измием този позор? Не можем ли да извършим някакво геройство, което отново да ни възвърне нашата неопетнена чест, на латински „дигнитас“ или „хонор“? Фрице, посочи ми някой подвиг и веднага ще го извърша!

— А аз ще ви помагам. Тук из тези местности възможностите да проявиш геройство просто хвърчат из въздуха. Сами ти идват на крака. Хващаме здраво първата от тях, която ни се изпречи, и я използваме! След туй хората пак ще ни уважават.

— Добре, с теб съм! Значи, извършваме първия подвиг, който ни се изпречи на пътя!

— Да, извършваме го дори ако заради него трябва да изпуснем някоя гигантохелония.

— Не — прекъсна го бързо Моргенщерн. — Чак дотам няма да се оставя да ме увлече храбростта ми. За мен няма нищо по-важно от едно великанско допотопно животно. Впрочем скоро ще се доберем до тази наша приказна цел. Нали знаеш, че вождът ми обеща такова великанско животно?

— Но дали ще удържи думата си?

— Несъмнено. Ако ли не, ще го извикам на двубой на живот и смърт, а туй ще е същевременно и подвигът, който може да ми възвърне неопетнената чест.

— Аз на ваше място пак бих попитал вожда, още повече че тъкмо сега ще мине покрай нас.

Действително в този момент Твърдия череп се приближаваше към двамата. Те се изправиха на крака и Моргенщерн го попита дали не е забравил обещанието си.

— Не съм — отвърна той. — Никога не съм излъгал някой приятел.

— Значи наистина има такова огромно животно?

— Да. Намира се на един ден езда отвъд селото, разположено край Бистрия поток. Заклевам ви се.

— И ще ми го продадете, нали?

— Няма да го продам, а ще ви го подаря, сеньор. Вашите приятели ми направиха такава голяма услуга, като на мнозина от нас спасиха живота и имуществото. Как мога тогава да искам да ми заплатите костите!

— А кога ще ми покажете животното, сеньор?

— Утре не става — все още имаме много работа, но вдругиден с удоволствие ще бъда готов да яздя с вас до онова място.

— А що за животно е то? Глиптодонт, мегатериум или може би мастодонт?

— Никога не съм чувал тези имена. Ще го видите и ще решите как да го наричате.

След тези думи той се отдалечи и седна при Татко Ягуар. Хамер го попита за какво е разговарял с дребосъка и когато разбра, по лицето му пролича, че взе някакво решение, усмихна се и каза:

— Този доктор дава мило и драго за великанските си животни. Добър човек е и макар че вече неведнъж ми е създавал неприятности, ми се иска да го зарадвам с една изненада. Докъде сте разкопали животното?

— Показа се главата и гръбните кости чак до опашката. После пак го затрупахме с пръст.

— А здраво ли утъпкахте земята, та да е трудно да се изрови?

— Не, само я нахвърляхме, защото се канехме да го продадем.

— Колко време ще е необходимо, за да се разкрие целият скелет?

— Ако се заловят за работа девет-десет души, ще свършат за няколко часа, макар че животното се намира в твърда варовикова почва.

— Имате ли подходящи инструменти?

— Да, инструменти, изработени по наш, а не по ваш начин, но въпреки това вършат почти същата работа.

— И се каниш вдругиден да го заведеш до въпросното място?

— Да.

— Добре! Утре ще ми дадеш ли десет души с необходимите инструменти? Искам да отида дотам и да се постарая с пристигането си докторът да завари изкопано цялото животно. Но преди това не бива нищо да му казваме. Трябва да е изненада.

— Ще получите необходимото. Ще ви дам и водач, който познава местността много добре, а също и ремъци, за да свържете отделните кости. Там сами ще си отрежете подпори, за да изправите скелета на място. Наоколо растат бамбук и високи храсти, колкото щете.

Обещанието, че вдругиден ще види великанското животно, не позволи на доктора да мигне. Впрочем той не беше единственият човек, който не спеше. Абипоните също будоваха, къде защото бяха възбудени от понесеното поражение, къде от болките, причинявани им от раните. През нощта умряха още неколцина от тях.

На сутринта Татко Ягуар даде на Херонимо необходимите указания, метна се на коня си и като взе десетина камбаси, препусна, без да каже къде отива и кога ще се върне. Беше на мнение, че в долината могат да минат и без него, тъй като в лицето на Херонимо имаше надежден заместник.

Най-напред трябваше да се реши въпросът къде и как да бъдат погребани труповете. Те бяха толкова много, че за заравянето им в земята щяха да са необходими голям брой хора, а и немалко време. Ето защо всички се съгласиха с предложението на Херонимо да изгорят труповете извън долината. Пренесоха мъртъвците пред „портата“ и от телата и сухи дърва издигнаха клади, които запалиха. След като свършиха тази работа, пладнe бе вече превалило и здравите и леко ранени абипони трябваше да се изтеглят. Вярно, че те с удоволствие щяха да останат при тежко ранените воители, но все още им нямаша пълно доверие, въпреки че бяха обезоръжени. Обещаха им, че ще се грижат добре за оставащите абипони, след което те тръгнаха пешком, защото естествено конете им бяха взети като плячка. Върнаха им само ножовете, понеже по пътя щяха да им бъдат извънредно необходими.

След това камбасите започнаха да мислят за завръщането в своите села и поселища. Решиха една част от тях да останат в Долината на пресъхналото езеро, за да се грижат за тежко ранените, докато те заякнат достатъчно и могат сами да напуснат долината. За тази цел трябваше да построят колиби от клони и шума. Голяма част от следобедата премина в уреждането на всички тези работи и в приготовленията. После, с изключение на ранените и техните болногледачи, всички останали тръгнаха на път. В резултат от късното потегляне колоната достигна селото на камбасите край Бистрия поток едва след настъпване на тъмнината. Воините навлязоха като победители и бяха посрещнати и поздравени както подобава. Естествено индианците преди всичко отдадоха почит и уважение на белите, защото им дължаха благодарност за избавлението от тъй голямата опасност.

И тук тържественото отпразнуване на победата се състоя в пиршество, което продължи до късна нощ. На сутринта вождът подкани доктора да се приготви за обещаната езда. Белите взеха участие без изключение, а към тях се присъединиха и доста камбаси.

През гори и пустинни области пътят водеше все на север, докато привечер достигнаха едно солено езеро, разположено в равнина с глинеста почва и заобиколено от гора и храсталак.

— Тук ли е? — попита Моргенщерн, обхванат от трескаво вълнение.

— Да, наблизко — отговори вождът.

— Ами заведете ме де, бързо!

— Имайте търпение! За днес е вече твърде късно. Слънцето изчезна зад дърветата и след броени минути ще се стъмни. Нали няма да можете да копаете. Трябва да почакаме до утре.

— В такъв случай ще умра от нетърпение. Знаете ли, че всъщност тъкмо днес имам право да видя въпросното място, макар да не разполагаме с време за копаене?

— Защо?

— Защото днес е моят рожден ден, на латински „диес наталис“.

— Вашият рожден ден? Кой да ни каже! Щом е тъй, сеньор, ще ви покажа мястото още днес. Но не веднага, защото са ни необходими всички хора, та още преди настъпването на мрака да насъберем

достатъчно дърва за огъня. След като се погрижим за всичко, тогава ще видите животното на светлината на факли.

Започнаха да събират дърва, и то съвсем бавно, понеже хората бяха посветени в намеренията на Татко Ягуар. Вождът бе осведомил всички с изключение на Моргенщерн и Фрице. Беше особено важно да изчакат пълното смрачаване, за да има изненадата по-голям ефект.

Моргенщерн търсеше сухи дърва с най-голямо старание, за да ускори колкото се може повече настъпването на дългоочаквания миг. При това не забеляза, че в околността на бивака имаше следи от копита и човешки крака, които не бе възможно да са оставени от него и неговите спътници. Още по-малко пък му направи впечатление, че вождът и Херонимо изчезнаха за по-дълго време. Те отидоха при Татко Ягуар, за да му съобщят, че точно днес е рожденият ден на изследователя на допотопни животни, една вест, която бе добре дошла за целта им.

Най-сетне събраха достатъчно дърва и запалиха огън. Едва сега Моргенщерн забеляза, че споменатите мъже липсват.

— Струва ми се, сякаш всички съзаклятничат срещу мен — заоплаква се той пред слугата си. — Ето, когато всичко е наред, липсва вождът, а нали знаете, че не ми е възможно да чакам повече.

— Търпение и пак търпение! — започна да го утешава Фрице. — Хубавите неща бавно стават. С други думи, туй ще рече: колкото по-дълго чакате, толкова по-голямо ще бъде животното, дето ще се появи пред очите ви от подземния свят. Видите ли, ей ги двамата идат и сега ще се заловим с разглеждането.

Вождът и Херонимо действително се върнаха, но въпреки това любезността и любопитството на дребосъка все още останаха незадоволени, защото двамата заявиха, че първо трябва да ядат. За Моргенщерн това бе нечувано предложение, което го изпълни с ужас. Той не подозираше, че заради рождения му ден трябваше да подготвят още нещо. Хората започнаха да се хранят. Но докторът не можа да преглътне и залък. Ето че не много отдалече се разнесе изстрел. Изплашен, Моргенщерн скочи на крака и извика:

— Какво беше това? Кой стреля? Да не би наблизко пак да има абипони?

— Не, сеньор — отвърна Херонимо. — Този изстрел е сигнал, че е време да видите мястото, което искате да разгледате — Подайте ми

ръка! Ще ви вода.

Той го хвана за ръка и тръгна с него напред. Останалите го последваха. Вождът пък улови Фрице за ръка. Така те преминаха с бавна и тържествена крачка между няколко групи храсти и дървета, докато се озоваха на някакво тъмно място, където Херонимо се спря и със силен глас каза:

— Сеньор, днес на вашия рожден ден, се намирате на мястото, където преди хиляди години вашият любимец е легнал на земята в последния си час, за да се пробуди сега в нежните ви ръце за нов живот. *La enhora buena, la enhora buena!*

— *La enhora buena!* (Желаем ви щастие!) — запригласяха всички останали.

В същото време насреща можеше да се види как припламна малко пламъче. То затрепка насам-натам, нагоре и надолу. Появиха се и други пламъчета и на тяхната светлина изплува широка бамбукова подставка, висока около четири лакти, върху която бяха закрепени букви от сухи бамбукови парчета, образуващи думите: „За рождения ден!“ Буквите бяха запалени и погоряха няколко минути, тъй че думите ясно можеха да се прочетат.

— Фрице, каква изненада! — възкликна докторът, обръщайки се към своя слуга. — Тук, в Гран Чако, за рождения ми ден са направили фойерверк. Но все пак бих предпочел гигантското животно.

— Хмм! — измърмори Фрице недоверчиво. — Само да не е някой майтап, който ще свърши с това, че представят ваш'та собствена безценна личност за гигантско животно! Ха, к'во е туй?

Буквите бяха догорели и бамбуковата подставка изчезна. После отляво и отдясно отново припламнаха светли точки, които бързо нараснаха и се превърнаха в буйни пламъци. Горяха два огромни огъня, отдалечени един от друг на около шестнайсет крачки, а между тях се виждаше цял непокътнат скелет на гигантско животно, подпрян на дебели бамбукови пръти. Встрани от него бе застанал усмихнат Татко Ягуар заедно с десетте камбаси, които му бяха помагали да свърши тази работа. Обаче Моргенщерн не забеляза нито Хамер, нито индианците. Очите му се впериха в скелета, дробовите му с мъка поемаха въздух, той разтвори ръце. Опитва се да проговори, но от устата му не излезе нито дума. Най-сетне с върховно напрежение на всичките си сили той изкрещя пискливо на срички.

— Ме-га-те-ри-ум!... Ги-гант-ски ле-ни-вец!

Трите думи бяха изречени и ето че обхваналата го скованост изведнъж изчезна. Той се хвърли към скелета, прегърна дебелите бедрени кости, зацелува бедра и стави. Погали черепа като главата на любимото дете и се наведе, за да помилва сърповидните чудовищни нокти на краката, като не преставаше да възклищава и объркано да бърбори какво ли не, та човек можеше да си помисли, че се е побъркал. Той притегли Фрице до себе си и започна да му показва цялото великолепие на скелета, „този красив заоблен череп, красивите цилиндрични кътници, красивите къси широки стъпала, великолепните дълги сърповидни нокти, грандиозната дължина, възлизаща поне на четири метра и половина, колосалната височина от два и половина метра“.

Без да се смущава от сухия и драстичен коментар на своя Фрице, докторът продължи въодушевено:

— Представи си, не липсва дори най-малката костичка, а досега нито един музей не е притежавал цял и непокътнат мегатериум!

— Даже и целостта му не може да ме въодушеви — подхвърли Фрице, — защото се наблюдава и при други създания. Дори и най-малката ми костичка си е на мястото, и при туй покрита с месо и хубава кожа!

— Фрице, ти си идиот. Човек може да ти предложи най-прекрасното, но пак няма да го харесаш. Ти си загубен за науката.

— Ако тя не се занимава с нищо друго освен с гигантски ленивци, тогаз мога да мина и без нея. Ами к'во ще го правите туй мъртво чудовище?

— Ама че въпрос! Ще го отнеса у нас.

— И тъй бива. Ще го показвате за пари, а?

— Не. Ще го подаря на някой университет, на някой прочут музей, където към неговото име ще прибавят и моето.

— Тогаз имайте добрината да ги помолите да не би да му прикачат и мойто име! Фрице Кизеветер в никой случай не изпитва желание да бъде увековечен с такъв гигантски ленивец. Ако искате да го вземете туй добиче у дома, таз работа трябва да стане с кораб. Амче как ще го отнесете до океана? Е, де да можеше все още да върви!

— Ще го разглобим и най-внимателно ще опаковаме всяка кост поотделно. Естествено, ти ще трябва да помагаш.

— С голямо удоволствие. Кога започваме тази работа?

— Предпочитам веднага, но за съжаление не е възможно, тъй като преди това е необходимо да се набавят много неща. А това ще стане в най-близкия град.

— Кое то ще рече в Салта — каза Татко Ягуар, приближавайки се. Ще бъда на ваше разположение, господин докторе. Вдругиден тръгваме за Салта. Там мога да ви намеря всичко, от което се нуждаете. Неколцината камбаси, които ще дойдат с нас, после ще ви донесат вещите.

— Та нима разбирате нещо от подобни покупки?

— Струва ми се, да — усмихна се Татко Ягуар. — Погледнете внимателно този мегатериум! Има ли някоя кост, поставена неправилно?

— Няма. Всичко си е тъй точно на място, сякаш пото път е бил едва вчера.

— Е, тогава ще ви кажа, че когато го изкопахме, скелетът представляваше безредно объркана купчина кости.

— Какво? Вие ли го изкопахте?

— Изкопах го и го сглобих. Да не мислите, че си стои тъй между храстите още от времето на потопа?

— Тогава... вие... сте... ами отличен геолог и палеонтолог! — възкликна дребосъкът, като от смайване изговаряше думите със запъване.

— И да не съм такъв, щом умея безпогрешно да сглобя един мегатериум, вероятно ще мога да ви накупя и изпратя от Салта всичко необходимо за опаковането на тези кости.

— Убеден съм. Значи заминавате? Още вдругиден ли?

— Да.

— В каква посока?

— В планините, към Баранка дел Омисидио.

— Как ми се иска да дойда с вас! Но сам разбирате, че в момента ми е невъзможно. Присъствието ми тук е страшно необходимо, а и Фрице трябва да остане при мен.

— Влизам ви в положението и ще ви препоръчам на камбасите. Ще можете да разчитате на тяхното приятелство.

След тези думи той се отдалечи, като направи знак на другите да оставят учения и слугата му сами при скелета.

В радостта си Моргенщерн изобщо не се сети да благодари на Татко Ягуар или поне само да го попита кое всъщност го е навело на мисълта да изкопае мегатериума и да му го поднесе наготово. Докторът бе толкова погълнат от скъпоценната си находка и нейните различни подробности, че на първо време не бе в състояние да мисли за нещо друго. Оглеждаше и опипваше отделните кости десетки пъти, като не преставаше настойчиво да обяснява какво ли не на Фрице, принуден непрекъснато да поддържа огъня, за да може на силната светлина мегатериума да сияе в цялото си великолепие.

След като всички останали се завърнаха в бивака, и отново насядаха, Татко Ягуар каза на Херонимо:

— Постигнах целта си. Ученият и неговият слуга няма повече да ни създават неприятности. Двамата няма да се помръднат отук. Спокойно можем да се изкачим в планините, без да се опасяваме, че отново ще ни погодят някой от техните номера.

— Значи не искаш да тръгнем направо за Умауака, а ще минем през Салта, така ли?

— Да. До Умауака би трябвало да яздим нашите коне, а дългият път ще ги измори, така че ще напредваме твърде бавно. Затова в Салта ще продадем конете и ще продължим с дилижанса. Той лети като вихрушка, защото често сменят конете. В Умауака ще си вземем мулета, които са незаменими в планините.

— От кого ще ги купим?

— От Родриго Серено, който винаги има най-добре гледаните животни. Така ще стигнем в планините с толкова голяма преднина пред Гамбусино, че ще ни остане достатъчно време да завършим приготовленията си и нито той, нито Антонио Перильо ще могат да ни се изплъзнат.

— Ще вземеш ли и камбаси?

— Нямам такова намерение. Но с нас ще дойдат старият Ансиано и Хаука.

— Всъщност половината от нас трябваше да останат в Чако, за да берат чай!

— Хората могат да свършат тази работа и по-късно. Засега имам нужда от тях, за да заловя двамата убийци.

— Ами хирургът дон Пармесан?

— Този човек ни е съвсем безполезен. Все ще съумея да наредя нещата така, че да остане при Моргенщерн и Фрице.

И тъй, всички роли бяха разпределени, хората налягаха да спят, защото трябваше навреме да се върнат в селото. Сигурно радостната възбуда нямаше да позволи на Моргенщерн да заспи, но и през миналата нощ той не беше мигвал, тъй че успя все пак да подремне няколко часа. Слънцето още не бе изгряло, когато той отново се намери при своя мегатериум, за да установи размерите му и старателно да ги нанесе в бележника си.

Когато чу, че всички се канят да тръгват, той се изплаши. С какво удоволствие би останал тук, но понеже това не бе възможно, той се видя принуден да се раздели със своето съкровище. Но все пак преди тръгване успя да накара спътниците си да издигнат над скелета навес от бамбук и тръстика, за да не пострада от буря и дъжд. След това поеха по обратния път към селото край Бистрия поток и вечерта пристигнаха.

Сега, когато мегатериумът не беше пред очите на Моргенщерн, той се оказа в състояние да се занимава и с други неща. Можеше да размисли и над това, че ленивецът бе богат подарък от страна на камбасите, и че дължеше радостната изненада на Татко Ягуар. Той навакса пропуснатото, като благодари на Хамер и на вожда най-сърдечно. Твърдия череп го увери, че камбасите с удоволствие ще пренесат гигантския ленивец нейде другаде, откъдето по-нататъшното му транспортиране до някое пристанище ще бъде лесно. След като споменаха, че още в ранни зори на другия ден Татко Ягуар със спътниците си тръгват за Кордилерите, не стана нужда Хамер да намеква на дон Пармесан, че няма голямо желание да го вземе с групата си, понеже хирургът се приближи до Моргенщерн и попита:

— Сеньор, вие няма ли да тръгвате утре с другите?

— Не.

— Значи оставате тук и ще се отправите с допотопното си животно към цивилизованите области?

— Да.

— Разбрах, че в Чако и планините изкуството ми се цени далеч по-малко, отколкото в градовете и пампасите. Вие знаете, че съм известен хирург и умея да лекувам всяко счупване и всяка рана. Аз отсичам всичко. Но щом не търсят помощта ми, всичките ми познания

са безполезни. Ето защо реших да лиша Татко Ягуар от присъствието си. Аз също оставам тук, а после заедно с вас ще се върна в земите, където живеят хора, умеещи да ценят науката и нейните апостоли. Съгласен ли сте?

— Разбира се. Вашата компания ми е много приятна, за което латинистът използва думите „пераменус“ или „пергратус“.

Когато на следващото утро групата на Татко Ягуар потегли, всички жители на селото се събраха, за да благодарят още веднъж за избавлението си и да се сбогуват с белите. Един отряд от воини, начело с вождя, ги придружи на известно разстояние като почетна свита, а двама камбаси дойдоха с тях чак до Салта, за да вземат нещата, които Татко Ягуар щеше да купи от града за Моргенщерн.

Към обед почетната свита се завърна и вождът препусна към Долината на пресъхналото езеро, за да посети ранените абипони и техните болногледачи. Той взе неколцина от хората си и понеже Моргенщерн нямаше работа и скучаеше, помоли вождя за разрешение да се присъедини към него заедно с Фрице. Приеха ги на драго сърце. Завариха всичко в пълен порядък. По време на отсъствието им не се бе случило нищо, което да обезпокои останалите в долината хора. Имаше само едно обстоятелство, събудило известни опасения у камбаса, който ръководеше тези индианци. Той попита вождя колко коне са плячкосани от абипоните и белите им съюзници. Когато научи броя им, каза:

— Тогава два липсват. Имаше само петдесет ездачи с петдесет и пет коня. Животните на Гамбусино и Перильо бяха застреляни, значи би трябвало да имаме петдесет и три плячкосани коня. Но ти каза, че били само петдесет и един. Къде са останалите два?

— Сигурно има някаква грешка — обади се вождът.

— Няма, защото седлата бяха петдесет и три. Липсват два коня, които са изчезнали вечерта или през нощта.

— Е, къде ще са отишли?

— Гамбусино ги е взел.

— Не думай! — изплашено възкликна Твърдия череп. — Как е могъл да влезе в долината, когато цялото време на входа ѝ стояха два поста?

— Попитай постовете дали са си изпълнявали дълга, или може би са седели заедно с другите край огньовете! Забелязах нещо, което

може да се обясни само с това, че Гамбусино тайно е отвел два коня.

— Какво забеляза?

— Вчера изпратих неколцина от моите хора да донесат седлата на двата коня, застреляни от Татко Ягуар. Тогава се оказа, че седлата липсват. Не е ли странно?

— Не, защото сигурно Перильо и Гамбусино са ги свалили и взели, за да ги използват веднага щом намерят коне.

— Но в такъв случай биха взели и юздите.

— Нима те бяха все още там?

— Да, моите хора ги донесоха.

— Наистина загадъчно, защото, ако някой се нуждае от седло, ще се нуждае още повече от юзди. Нали при ездата можеш да се лишиш по-скоро от седлото, отколкото от юздите.

— Мисля, че е лесно обяснимо. Плячкосаните от нас коне все още носеха юздите си. Два от тях липсват. Гамбусино ги е взел и тъй като са имали юзди, той се е нуждаел само от седлата на убитите коне.

— Но как е могъл да влезе в долината, когато входът ѝ бе охраняван от двама наши воини?

— Опасявам се, че са напуснали своя пост! Слушай по-нататък! Яхнах коня си и сам излязох навън, за да потърся следи. Намерих дирята, оставено от двамата бегълци и техните преследвачи. Намерих и следата, направена от Татко Ягуар и стария Ансиано при завръщането им. Тя водеше покрай самата гора. Но след това забелязах стъпки от двама пешеходци, които започваха от мястото, където двамата бегълци са се крили, продължаваха на известно разстояние навътре в равнината, а после се насочваха към долината. Освен това малко по-далеч от тази диря имаше още една следа от два коня, която идваше откъм долината и водеше към мястото, където лежах двата мъртви коня. Там конниците са спирали и слизали на земята, а после тази двойна следа продължаваше на изток все покрай гората. Ездачите са искали да я заобиколят. Е, какво ще кажеш?

Лицето на вожда придоби загрижено изражение. Той поклати глава, постоя минута-две, потънал в мисли, и най-сетне каза:

— Щом е така, значи Гамбусино и Антонио Перильо са били в долината, за да вземат двата коня.

— И аз тъй мисля. Но твърдя и още нещо — че Татко Ягуар се намира в голяма опасност, защото Гамбусино ще го изпревари. Кога

тръгна Татко Ягуар?

— Рано тази сутрин.

— Тогава Гамбусино има преднина три дена, една преднина, която изобщо не може да бъде стопена.

— А може и да е възможно, защото Татко Ягуар се отправи към Салта, за да продължи оттам с дилижанса, докато Гамбусино сигурно е поел презглава право към Умауака.

— О, и той не е глупав. Ами ако и той е препуснал за Салта?

— В такъв случай Татко Ягуар действително се намира в голяма опасност. Трябва да изпратя подир него вестносец. Но преди това искам да разбера кой е бил на пост при входа на долината.

Той се метна на коня и бързо препусна заедно с придружителите си. Щом оставиха гората зад гърба си, те пришпориха конете така, че полетяха през равнината като стрела. Ако подир Татко Ягуар трябваше да бъде изпратен вестносец, нямаше никакво време за губене.

Вождът и неговите индианци препускаха начело, а малко по-назад следваха двамата немци. Онова, което бяха чули, непрекъснато се въртеше в главите им. Докато язدهа редом един до друг, Моргенщерн заговори:

— Фрице, как мислиш, колко време може да стои мегатериумът под онзи навес, без да се повреди?

— Сигурно с месеци, ако не и с години.

— Наистина ли?

— Съвсем сигурно! Що питате?

— Защото ми хрумна една мисъл, от която не мога да се отърва.

— К'ва е тя?

— Мисля си, че имаме възможност да извършим една смела постъпка. Нали помниш, че говорихме за това!

— Да, тъй беше. Канехме се да използваме първата възможност за някой подвиг, та да възстановим честта си.

— Е, сега ни се предлага такъв случай. Татко Ягуар се намира в голяма опасност, наричана на латински „перикулум“.

— Чух, ама к'во ли общо имаме с това?

Хитрият Фрице се правеше на толкова несхватлив само защото не искаше пак да му кажат, че той бил подвел господаря си.

— И още можеш да питаш? — учуди се Моргенщерн. — Ние сме му много задължени, дължим му дори живота си, а ти ме питаш какво

общо сме имали с опасността, която го застрашава!

— Тогаз значи трябва да препуснем подир него, тъй ли?

— Разбира се.

— Амче нали вождът ще му изпрати вестоносец. Значи сме излишни.

— Не сме. Ами ако пратеникът не го завари вече в Салта? Ще се върне с убеждението, че е изпълнил дълга си.

— А ние бихме продължили по следите на Татко Ягуар, нали?

— Съвсем естествено. Няма да намерим покой, докато не го открием и избавим от ръцете на Гамбусино. Не си ли на същото мнение?

— Хмм, и на мен ми се ще да тръгнем, ама има още една пречка.

— Коя е тя?

— Мегатериумът.

— Та той не те засяга. Това си е моя работа. Щом аз го оставям известно време да стои, ти няма защо да се косиш. Той ни е в кърпа вързан.

— Да, няма да вземе да си отиде, я! Постъпете, както желаете! Аз съм с вас.

— А дали вождът ще ни пусне?

— Необходимо е да му кажем само, че сме забравили да поръчаме на Татко Ягуар някои неща, които ще ни трябват за мегатериума. Затуй много искаме да тръгнем с пратеника за Салта, та да ги вземем. Никой нищо не може да ни каже.

— Наистина. Хитрец си ти. И тъй, разбрахме се, тръгваме за Салта!

— Да, ако излезе, че приказките за опасността, в която се намирал Татко Ягуар, действително са верни.

За съжаление се оказа, че предводителят на индианците от Долината на пресъхналото езеро не се беше излъгал. Издириха двамата пазачи и те си признаха, че са напуснали поста си при входа и са прекарвали двата часа край огъня заедно с другите двама индианци. Вождът нямаше причина да забрани на двамата немци да отидат до града и още преди полунощ тримата конници излязоха от селото, отправяйки се към Салта. А доктор Пармесан остана при камбасите, за да изчака скорошното (както си мислеше) завръщане на Моргенщерн и Фрице.

[\[1\]](#) Tempesta (исп.) — Проклятие! — Б.пр. [↑](#)

16. ГОСТИТЕ НА СЕНЬОР СЕРЕНО

Умауака действително е малко градче, но води оживена търговия с Боливия. Един от най-големите търговци на града бе сеньор Родриго Серено, чиито имоти се намираха пред северната градска порта, а може би са там и до ден-дневен. Към тях се числяха големи обори и обширни складови помещения, пред които до самия път се простираше дългата главна жилищна постройка. В едното ѝ крило живееше собственикът със семейството си, докато другото бе предоставено да служи за обществени цели — там отсядаха предимно пътници и други посетители.

Беше късна вечер. Жителите на градчето вече бяха опразнили пивницата, а гостите на странноприемницата и персоналът бяха легнали да спят. Сеньор Родригес седеше сам в стаята си и правеше обичайното приключване на касата. Но ето че навън се разнесоха приближаващи се стъпки. Той незабавно покри парите с една кърпа, изправи се и се отдалечи от масата, за да не се разбере с какво се е занимавал. В онези области човек трябваше да е безкрайно предпазлив. По лицето му се изписа израз на сдържаност и подозрителност. В този момент вратата се отвори и в стаята влязоха двама мъже. Щом ги видя, лицето му веднага се проясни.

— Buenas tardes! (Добър вечер!) — поздравиха те и му подадоха ръка. Отвърщайки на техния поздрав, той здравата им разтърси ръцете. Двамата мъже бяха Гамбусино и неговият спътник Антонио Перильо.

Първият от тях плъзна изпитателен поглед из стаята, при което очите му се спряха на масата и на кърпата, приближи се до нея, повдигна я, засмя се и попита:

— Броиш пари и ги криеш от нас, а, сеньор Родриго?

— Не говори така — отвърна търговецът, — знаеш много добре, че не съм го направил заради вас. Бъдете добре дошли. Седнете и ми наредете какво да ви донеса!

— Каквото имаш за ядене и две бутилки вино. После ни пригответи толкова провизии, колкото са необходими за двама мъже,

които ще ходят в планините за повече от седмица, без да знаят дали ще могат да се прехранват от лов.

Сеньор Серено изчезна и скоро се появи с храна и вино. Двамата започнаха безмълвно да ядат и пият, а той седна при тях да гледа как сладко се хранеха. Но никак не обичаше да мълчи продължително. Ето защо не след дълго ги попита:

— Откъде идвате, сеньори?

— От Салта — отвърна Гамбусино.

— С дилижанса?

— Да. Току-що пристигнахме.

— И ще останете при мен, нали?

— Само половината нощ, после продължаваме. Мисля, че ще се намерят за нас две хубави мулета, а?

— Разбира се. Винаги имам подръка необходимото за сеньори като вас.

— Колко струва едното?

— За вас не повече от двайсет боливианос^[1].

Това правеше осемдесет марки за едно хубаво, силно муле със сигурна крачка, което не губи равновесие пред никакви пропасти и височини. Без съмнение, много ниска цена.

— Ами ако нямаме пари? — изсмя се Гамбусино в лицето му.

— Все едно, че сте имали. Хора като вас никога не са ми оставали дължници.

— Добре! Значи ще платим, когато се върнем. Погрижи се да имаме хубава постеля, защото дилижансът ни съсипа от друсане, но преди всичко ни кажи къде мога да намеря индианците мохос.

— Искаш да отидеш при тях? Предприемчиви и дръзки типове! Но не бих им се доверил.

— Защото не те познават, а аз съм техен приятел.

— Ще ги намериш в околността на долината Гуанако, където понастоящем ловуват.

— Туй хич не ми харесва, защото съм тръгнал в друга посока и само ще загубя време.

— Накъде отиваш?

— В планините. Това ти е достатъчно. Ще си получиш парите и без да научиш в каква посока ще яздим.

— Знам. Извинете, сеньори, нямах намерение да ви досаждам.

С това прекъснаха краткия разговор. Гостите изядоха всичко, а после легнаха в един ъгъл, където Серено им бе приготвил постели от одеяла и меки кожи. Той довърши броенето на парите си, напъха звънтящите монети в дълбокия си джоб и излезе от стаята, за да си легне и той да спи. В помещението настана мрак. Спящите хора захъркаха. Тъй минаваше час след час. Стана полунощ, а после и един часът. В този момент Серено отново влезе със свещ в ръка, приближи се до двамата спящи и ги разбуди:

— Сеньори, събудете се! Време е за тръгване.

Те станаха, всеки от тях получи за пиене малка кратунка с мате, а за ядене по една топла питка. После търговецът ги изведе в двора, където стояха двете мулета. Имаха великолепни хамути, а в дисагите на седлата бяха сложени провизии за пътуването, които Гамбусино беше поръчал. Търговецът освети животните от всички страни и попита:

— Доволни ли сте, сеньори? Заемам ви сбруите. Можете да ми ги върнете, когато ви е удобно.

— Хубави животни, сеньор Родриго — отвърна Гамбусино. — След седмица ще ти върнем хамутите. Сбогом!

— Сбогом! Щастливо пътуване!

Двамата смушкаха мулетата и се отдалечиха. Серено ги изпрати с такова изражение на лицето, сякаш бе направил много добра сделка. Той често заемаше на Гамбусино коне или мулета, а също пари и други неща, когато този известен мъж отиваше да търси злато, и винаги получаваше обратно сумите си с добри лихви. Щом тропотът от копита заглъхна в нощта, той пак отиде да спи...

На следващата вечер се получи същото както предишната, само че този път се появиха повече гости. Серено току-що бе привършил броенето на парите и ги бе заключил, когато пред вратата се разнесоха стъпките на много хора. Тя се отвори и вътре влязоха двайсет и шест въоръжени мъже, всичките облечени от главата до петите в кожени дрехи, което бе съвсем необичайно за страната. Носеха широкополи шапки. Само двама бяха без шапки. Те ходеха гологлави и дългите им коси се спускаха по гърба. Ако се съдеше по чертите на лицата им, бяха индианци. Единият от тях беше млад, а другият — много стар.

Сеньор Серено познаваше неколцина от мъжете, а Татко Ягуар поздрави особено сърдечно. Хамер поръча вино и попита дали до един

час той и неговите спътници могат да получат печено асадо кон куеро.

— Колкото искате, сеньор.

— Само толкова, колкото могат да изядат дваисет и шест гладни мъже. А след това пуснете мулетата си в двора, защото искаме да ги огледаме и да купим дваисет и шест глави.

Дваисет и шест глави! И то платени веднага, в брой! А към тях и дваисет и шест порции печено в собствена кожа, заедно с тринаисет бутилки вино. Каква сделка! От прекомерно уважение сеньор Родриго Серено така се преви в кръста, че изглеждаше, сякаш се е смалил с един лакът. После се втурна в кухнята и разбуди целия персонал, та да може печеното да стане час по-скоро и мулетата да бъдат почистени и излъскани тъй, че по козината им да не остане и прашинка. След това той се върна в стаята при гостите си и седна близо до събраните наоколо маси, за да бъде готов да изпълни всяко тяхно желание.

Те седяха замислени и мълчаливи. Никой от тях не проронваше и дума. Любопитният и приказлив Родриго не можеше продължително да издържи подобно положение. Нарастващото му нетърпение го караше неспокойно да мърда насам-натам на стола, докато най-сетне попита:

— Сеньор Ягуар, бихте ли ми казали откъде идвате?

— От Салта — гласеше сдържаният отговор.

— Но не сте пътували с дилижанса, нали?

— Не, с пощенските коне.

— Да, защото дилижансът пристигна вчера. При мен отседнаха двама сеньори, които са пътували с него, двама много прочути сеньори. Ще има да се чудите, като чуете имената им.

Другите продължаваха да мълчат, обаче веселият Пикаро, който не обичаше току-така да пропуска случаите, когато можеше да се пошегува, отговори:

— Не бихме се чудили на имената им, а само на това, че ще ги чуем от вас, защото вие ми се струвате най-мълчаливият човек на всички аржентински щати.

— О, не е чак толкоз лошо положението с моята сдържаност. Вярно, че не говоря много, но да си мълчалив в присъствието на сеньори като вас, е равно на грубост. Ето защо ще ви кажа, че един от двамата сеньори беше прославеният бикоборец Антонио Перильо.

Нищо неподозиращ, той не забеляза какво впечатление оказаха думите му върху неговите гости. Те мълчаливо се спогледаха помежду си, а Хамер се обади с равнодушен глас:

— Ами другият?

— Той беше още по-прочутият Гамбусино Бенито Пахаро.

— Тъй ли? Наистина? А откъде дойдоха двамата?

— От Салта, с дилижанса. Беше по същото време. Купиха две мулета заедно с хранителни припаси за една седмица. Събудих ги един час след полунощ, защото тогава искаха да тръгнат на път.

— Накъде?

— При мохосите, които понастоящем се навъртат из околностите на долината Гуанако.

В този момент от кухнята извикаха Серено, а това даде възможност на гостите да разменят мисли, без той да чуе. С приглушен глас Татко Ягуар каза:

— Просто да не повярваш! Какво ще кажеш, Херонимо?

— Сигурно Гамбусино и Антонио Перильо много бързо са се сдобили с коне — отговори неговият спътник, — това е единственото решение на тази загадка.

— И аз мисля така. Добре, че отседнахме тук и добре, че не чакахме следващия дилижанс, ами използвахме отпочинали коне от пощенските станции! Гамбусино има цял ден преднина, но въпреки това ще пристигнем до крайната си цел преди него, понеже той ще отиде първо при мохосите и следователно ще заобикаля. А същевременно ние имаме голямо преимущество да знаем от коя посока ще се появи. Трябва да го очакваме откъм долината Гуанако.

— Какво ли ще търси при мохосите? — попита някой.

— Що за въпрос! — обади се Хамер. — Лесно може да се отгатне какво ще търси там. Заедно с Антонио Перильо иска да отиде в Клисурата на убийството, за да намери съкровището. Но за това е необходимо много време, а колко лесно могат да им свършат провизиите. Ще трябва да ги подновят чрез лов и именно за тази цел ще наемат мохосите. Освен това ще им е необходима достатъчно закрила, за да предотвратят всякакво безпокойство и всяка среща с пътници, ловци или други хора, които могат да изненадат двамата и да разгадаят намеренията им. Ето защо мохосите ще разставят постове и ще им осигурят пълно спокойствие.

— Но нали същите постове сами могат лесно да се досетят за намеренията на двамата?

— Нека, какво от това, стига Гамбусино да постигне целта си. После той просто ще застреля мохосите, които са го пазили, и ще изчезне безследно със съкровището, за да избегне отмъщението на техните роднини.

— Това би било безпримерна мерзост! Той наистина е безсъвестен тип, но все пак не бива да се очаква от него чак толкова нещо.

— Не бива ли? — попита Татко Ягуар. — Досега си мълчах, но вече ще ви го кажа. Той постъпи точно така с брат ми. Моят брат беше гамбусино или проспектьор, както наричат златотърсачите в Съединените щати. Беше открил необикновено богато находище. Тогава се появи нашият Гамбусино, уби го по ужасен начин и изчезна със златото. От това ми побеля косата. Тръгнах по следите на този човек, който водеха към Аржентина, но не успях да го намеря. Едва съвсем наскоро той просто ми се изпречи на пътя, познах го, а и той ме позна, тъй че часовете на един от двамата ни са преброени — или моите, или неговите.

— Неговите, неговите! — чуха се наоколо викове и юмруците на мъжете закънтяха по масите.

— Тихо! — каза повелително Татко Ягуар. — Не вдигайте шум! Не е необходимо други да чуват какво си говорим.

В този момент Серено отново влезе, последван от няколко слуги, които поднесоха в широки чинии ухаещо асадо кон куеро. Гостите ядяха и пиеха мълчаливо, и при това лицата им имаха толкова сериозно изражение, че Серено изгуби всякакъв кураж да завърже нов разговор. След като печеното свърши и виното бе изпито, мъжете излязоха на двора, за да огледат мулетата. В Салта бяха продали безполезните в планините коне и сега трябваше отново да се превърнат от пешаци в ездачи. Мулета и седла имаше при Родриго Серено колкото искаш.

Направиха избора си на светлината на горящи факли и фенери, след което търговецът назова същата евтина цена от двайсет боливианос на глава. После внесоха седлата в стаята, за да напълнят дисагите им с хранителни провизии. След половин час тази работа също бе свършена и Татко Ягуар подкани търговеца да му напише

сметката, при което бръкна в пояса си, извади шепа златни зърна и наброи върху масата дължимата сума.

Веднага след това мъжете напуснаха стаята за посетители, метнаха се на мулетата и препуснаха в нощта, докато сеньор Серено остана с възвишеното чувство, че е направил добра сделка...

А още на сутринта, когато хората току-що бяха станали от сън, отново дойдоха внезапно гости. Тъкмо Родриго Серено кротко и спокойно сърбаше своето мате със сребърна пръчица, и ето че влязоха двама дребни мъже, целите облечени в червено и въоръжени до зъби. След като затвори вратата, единият от тях незабавно попита:

— Сеньор, вие ли сте съдържателят Родриго Серено?

— Да, сеньори — гласеше отговорът.

— Значи не сме сбъркали къщата. Имате ли мулета за продан?

— Разбира се, колко искате?

— И освен това може ли при вас да се получи нещо за ядене и пиене?

— Всичко, каквото пожелаят сеньорите. Седнете и ми кажете вашите нареждания!

Той нагласи два стола до масата така, че двамата да се настанят удобно, и с движение на ръката ги подкани да седнат. В думите му можеше да се долови мъничко ирония. Изглежда, той не гледаше съвсем сериозно на дребосъците въпреки оръжията им. Но те нищо не забелязаха, поискаха горещо мате с бисквити и се разположиха удобно на столовете, предложени от Серено.

Щом им донесе и сервира поръчката, той седна при тях, но така, както се прави, когато си заедно с хора, които не смяташ за съвсем равни на теб, изгледа ги от високо и каза:

— Мога ли да попитам дали сеньорите имат намерение да останат тук по-дълго?

— Щом купуваме мулета, значи се каним да продължим — отговори Фрице Кизеветер.

— Откъде идвате?

— От Салта.

— И вие ли от Салта? Разбира се, също не сте пътували с дилижанса, нали?

— Не. Яздихме на пощенски коне. От въпроса ви стана ясно, че и други са дошли оттам, и също не с дилижанса. Тъй ли е?

— Да. Вчера вечерта тук пристигна цяла група, а завчера пък други двама мъже. А накъде отивате, сеньори?

— Най-напред нагоре към Салина дел Кондор. Но не знаем пътя. Дали е възможно тук да се намери някой водач, на когото човек може да разчита?

— Защо не? Ако му платите добре, веднага ще ви осигуря водач. Има един ратай, който преди време веднъж е бил там горе и навярно ще склони да ви стане водач. Ще го намерите при мулетата, които можете да огледате, когато пожелаете.

Пеонът, за когото говореше, сигурно не беше благонадежден ратай, иначе той едва ли би го отстъпил с такава готовност. Когато по-късно двамата пътници поговориха с този човек, той им заяви, че с удоволствие ще тръгне с тях, и постави толкова изгодни условия, че се съгласиха без никакъв пазарлък. Но затова пък толкова по-скъпи бяха купените от тях мулета. Бяха принудени да платят по петдесет боливианос за всяко, следователно цената бе повече от двойна от онази, поискана от Серено предишните два дни. Отделно заплатиха седлата и провизиите, които взеха за из път. Докато се опаковаше храната им в стаята, доктор Моргенщерн попита съдържателя:

— Сеньор, споменахте за хора, пристигнали тук от Салта вчера и завчера. Познавахте ли ги?

— Разбира се. Завчера вечерта мои гости бяха известният надлъж и шир Бенито Пахаро и още един сеньор.

— Гамбусино ли? Значи сме по вярната диря, наричана на латински „семита“ или „вестигиум“. А другият е бил сигурно Антонио Перильо, нали?

— Да, той беше. Нима познавате тези сеньори?

— По-добре, отколкото предполагате. Ами кои бяха господата, отседнали при вас вчера?

— Над двайсет души, предвождани от прочутия Татко Ягуар. Едва ли ще го познавате.

— Защо? Та ние сме от неговите хора.

— Какво? От неговата група сте, а както изглежда, сте тръгнали и подир Гамбусино. От това може да се заключи, че Татко Ягуар иска да се срещне с Гамбусино, така ли е?

— Отгатнахте. Става въпрос за една работа, която е много важна за нас, а именно...

Дребосъкът се канеше необмислено да разкаже всичко на съдържателя. Фрице, който беше далеч по-предпазлив, бързо го прекъсна:

— Отнася се до една сребърна жила, която била открита горе в планините. Всички споменати сеньори, а също и ние двамата, отиваме там, за да започнем експлоатацията, в случай че цялата работа се окаже истина.

— Тогава ви пожелавам успех — обади се Серено, и то вече с нотка на уважение в гласа. — Начинание, в което участват Татко Ягуар и Гамбусино, сигурно ще бъде доведено до щастлив край. Надявам се, че когато пътят ви води насам, винаги ще си спомняте за мен и ще отседате тук. Предайте моите почитания на Татко Ягуар. Тъй като сте от неговите хора, ще ви дам мулетата по-евтино от първоначалната цена. Едното ще ви струва не петдесет, а трийсет боливианос. Ще ви върна остатъка.

[1] Боливиано (исп.) — Боливийска парична единица, равна на пет песети. — Б.пр. ↑

17. НЕОЧАКВАНИ СРЕЩИ

Който от изток изкачва Cordilleras de los Andes, наричани също само Анди или Кордилери, за да стигне на запад до Чили или Перу, трябва да преодолее няколко планински пояса, отличаващи се един от друг по своя климат вследствие на различната надморска височина.

Първият пояс е така нареченият „Yungas“ и достига до 1600 метра височина. Тук царства цялата тропическа пищност на растителния свят с обширните непроходими девствени гори, прекъсвани тук-там от морави, покрити със сочна трева, наречени „Pajonales“. Вторият пояс, „Medio Yungas“, достига средна височина от 2900 метра. Тук все още властва умереният климат и се минава през чудовищни гори, особено богати на различни дървесни видове на чинчоната^[1]. После, до 3300 метра височина, следва „Cabezeras de los valles“^[2]. Тези пояси са защитени от бурите на високите планински части и затова са все още богати на различни растителни видове. Дотук се простират огромните горски масиви, докато в следващия пояс се срещат само отделни дървета, и то само на места, които са особено добре защитени. Този следващ пояс, наричан „Puna“, достига до 3900 метра височина. Освен отделни дървета там се срещат само треви и билки (*Gentiana*, *Valeriana*, *Yereta* и др.), служещи на животните за храна. Тук цари голяма суша, прекъсвана единствено по време на дъждовния период. Следващият пояс се нарича „Puna brava“ и обхваща всичко, намиращо се над 3900 метра до най-високите върхове. Тези части на планините са богати на ценни руди. Между великанските върхове минават проходи, водещи към отвъдните склонове на планините. Тук дори в разгара на лятото дъждът много често преминава в сняг и град. А през зимата бушуват свирепи снежни бури, които често са гибелни за пътниците, дръзнали да прехвърлят Андите през това годишно време.

Там, където отвъд аржентинската граница на боливианска територия пуната граничи с горните части на кабесерата, надолу по източните планински склонове се спуска гъста гора от хининови

дървета „калисайя“. По откритите места, заобиколени от гората, се намират селищата на мохосите. Малко по-нависоко от пределите на пуната е разположена долината Гуанако, където един индиански отряд от това племе бе отишъл да ловува. А високо горе, почти в пуна брава, на малко плато блестят солените води на езерото Салина дел Кондор и още по-нависоко е Клисурата на убийството. Близко покрай нея минава пътека, която идва от Икике, провирайки се през един проход, спуска се към Салина дел Кондор, а после пресича аржентинската граница, водейки към Умауака. Недалеч от споменатата граница с тази пътека се слива една друга, която идва от север, откъм Перу. Всъщност понятието „пътека“ тука не е съвсем на място, защото в случая и дума не може да става за онова, което ние разбираме под „пътека“ или „път“. Товарните животни вървят през скали и натрошени камънаци, през долини и клисури, без да оставят следи, от които би могла да се образува истинска отъпкана пътека. Само опитните ловци и водачи познават местностите, а пътниците, които за пръв път минават оттам, лесно губят посоката и могат с дни и седмици да се лутат из планините, без да намерят пътеката и прохода, който ще ги отведе до целта им. Ако не внимават добре, дори вещите водачи лесно могат да подминат мястото, където се срещат двете споменати пътеки за товарни животни и да тръгнат в погрешна посока.

Същото се случи и с пеона от Умауака, който трябваше да заведе двамата немци до Салина дел Кондор. Вярно, че се беше изкачвал там горе, но придружаван от други хора и понеже не бе обърнал внимание на отделните подробности, сега се обърка.

Беше станало обед, а още от ранни зори той се държеше доста странно. Често се отбиваше от вече поетата посока, тръгваше ту наляво, ту надясно, за да завие скоро след това пак ту насам, ту натам. Оглеждаше местностите замислено, като полагаше усилия това да не се забележи от останалите.

Поведението му не направи впечатление на доктора. Обаче Фрице беше по-проницателен и то не му убегна. В този момент тримата ездаци се намираха на едно място, откъдето започваха две тесни дефилета. Първото от тях водеше наляво, а другото — направо. Пеонът спря, за да размисли. Заоглежда се ту наляво, ту напред и очевидно не знаеше накъде да поеме. Ето че най-сетне Фрице загуби търпение и каза:

— Защо спирате, сеньор? Изглежда, изгубихте пътя, а?

— Откъде ви хрумна подобно нещо? — отвърна водачът обидено. — Да не би да си мислите, че не знам къде се намирам?

— Сигурно много добре знаете, че сте в Андите, ама точно на кое място, изглежда, за съжаление, не знаете.

— Сеньор, искате да ме обидите ли? В такъв случай ще ви зарежа тук и ще яздя обратно! — заплаши той.

— Ще яздите ли? Навярно няма да можете — усмихна се Фрице.

— Защо?

— Защото мулето на което седите, е наше. Значи ще можете само да *вървите* обратно! — заплаши той.

— Ами ако не го дам?

— Не говорете глупости! Виждате, че сме въоръжени. А по тези места хората имат навик да стрелят по крадците, без да ги питат дали им е приятно, или не. Щом обърнете мулето, за да се върнете, незабавно ще получите от мен куршум! А сега напред, ако знаете пътя, както твърдите!

Пеонът никак нямаше вид на страхлив човек, но поведението на Фрице го накара да си подвие опашката и той свърна в дефилето, което водеше наляво. Двамата го последваха.

Дефилето се виеше насам-натам като змия. Извиваше ту в една, ту в друга посока, сякаш беше безкрайно. То се стесняваше все повече и повече, докато накрая се превърна в дълбока тясна клисура, която би могла да се сравни със северноамериканските каньони.

Пеонът яздеше все по-бавно и по-бавно. Никога досега не беше виждал подобна зигзаговидна клисура. Най-сетне той спря и каза:

— Като разговаряхме преди, вие ме объркахте. Не трябваше да завивам наляво, а да продължа направо. Онзи път беше верният. И тъй, да се връщаме, сеньори!

— Тъй си и мислех! — промърмори недоволно Фрице. — Сега ще трябва да бием обратно този дълъг път! Ами сигурен ли сте, че този път е погрешният, а пък онзи е верният?

— Да. Спокойно обръщайте животните! Твърде много се отклонихме наляво, следователно ще трябва да се придържаме повече надясно.

— Ако е вярно, моите поздравления, защото...

Той изведнъж замлъква и внимателно се заслуша.

— Какво има? — попита докторът. — Чу ли нещо?

— Да. Стори ми се, сякаш ей там пред нас се разнесе някакъв шум. Слушай!

Той не се беше излъгал, понеже шумът се повтори и започна да се приближава. Приличаше на тропот от копита.

— Дали все пак не съм на верния път? — запита пеонът и угриженото му лице се проясни.

Пред тях клисурата правеше нов завой. Иззад неговия ъгъл се появиха трима конници. Личеше си, че първият от тях е мулетар, т.е. ариеро. След него идваше тежко натоварено муле, следвано от ездач, който, изглежда, бе собственикът на товара. Носеше обичайното за страната облекло, беше висок и добре въоръжен. Косата и брадата му бяха руси, а очите, които изненадано се спряха на тримата конници пред него, имаха светлия цвят на северняшките очи. Зад него яздеше третият, който сигурно също бе ариеро.

Те спряха и двете групи се оглеждаха в продължение на няколко секунди, без някой да продума. След това, обръщайки се към пеона, третият ездач възкликна:

— Възможно ли е? Не сте ли Малсесо, пеонът на Родриго Серено?

— Аз съм, разбира се — отговори той. — Откъде ме познавате?

— От Умауака. Обикновено отсядам при вашия господар и там съм ви виждал. Да не би да сте водач на сеньорите, които са заедно с вас?

— Естествено.

— Cielo! Как така сте се заловили с прехвърлянето на непознати пътници отвъд планините! Тази работа може да я свърши само някой опитен ариеро!

— Познавам планините по-добре, отколкото си мислите. Впрочем изобщо нямаме намерение да ги прехвърляме.

— Значи ще останете от тази страна, така ли? Това е нещо друго. Но вече сте прекрачили границата на пуната и този път води към пуна брава, а не към някое населено място. Ще ми разрешите ли да попитам накъде сте тръгнали?

— Натам, откъдето сигурно вие идвате, а именно нагоре към Салина дел Кондор.

— Към Салина? Dios!^[3] Да не мислите, че слизаме оттам?

— Сигурно.

— Страшно се лъжете, сеньор. Идваме от Перу и сме се отправили към Салта. Има само два пътя. Единият от тях е този, по който яздим, а другият идва от Икике, минава край Салина дел Кондор и се среща с първия на едно място, намиращо се на половин ден път зад вас.

— Това ми е известно.

— И все пак, изглежда, не знаете, че сте се заблудили! Не сте обърнали внимание на мястото, където се срещат двата пътя. Вместо да свърнете наляво, сте продължили в същата посока.

— Точно това си помислих и аз! — възкликна Фрице, обръщайки се към пеона. — Трябваше да завием наляво, а досега все твърдахте, че трябвало да се придържахме надясно. Вследствие на това сме изминали обиколен път, който изобщо не можем да наваксае. Струва ми се, че сме загубили девет-десет часа.

— Не, не е чак толкова много, сеньор — обърна се към него ариерото учтиво. — Пътят, по който е трябвало да тръгнете, се изкачва нагоре в планините на запад оттук. Ако в края на тази клисура се насочите право на запад, ще го достигнете за три часа.

— Хмм! — измърмори Фрице замислено. — Цяло щастие е за нас, че ви срещнахме. Ако всичко е останало на нашия водач, много лесно щяхме да намерим гибелта си, защото се канеше да се върнем, а после да се отклоним още по-надясно. Утешително звучат думите ви, че след три часа можем да излезем на верния път, ама въпросът е дали ще намерим пътя, водещ до него. Както видях, нагоре непрекъснато се редуват стръмнини и върхове, долини и клисури, а не през всички от тях може да се премине.

— Прав сте. Нагоре може да се изкачи само онзи, който е запознат с местностите. Не ви остава нищо друго, освен да се върнете и заедно с нас да яздите до мястото, където се сливат двата пътя. После съвсем точно ще ви опиша в каква посока трябва да яздите.

— Всичко това е много хубаво, ама не ни върши работа. Изгубихме много време, а върнем ли се, ще загубим още повече.

— Нима разполагате с толкова малко време?

— Ами да. При Салина дел Кондор искаме да се срещнем с хора, някои от които може би познавате. Ние сме от един отряд, чийто предводител е Татко Ягуар.

— Татко Ягуар ли? Познавам го! Той е най-известният човек в планините и съм се срещал с него няколко пъти. Двойно повече съжалявам, че не съм в състояние да ви помогна. Този сеньор ни е наел да го придружаваме до Салта, тъй че повтарям онова, което казах и преди: най-добре е да се върнете заедно с нас.

Русокосият непознат бе слушал внимателно, оглеждайки изпитателно доктора и неговия слуга. В този момент той извади часовника си, погледна го и попита ариерото, който бе говорил досега:

— Значи вие познавате местностите толкова добре, че можете да изведете тези сеньори на верния път?

— Да.

— И това ще стане до смрачаване?

— Да.

— И този път по-нагоре се среща с нашия път за Салта?

— Да.

— Е, тогава можем да помогнем на сеньорите, без да се налага да ме напускате. Вие ще поемете водачеството, а аз идвам с вас. Времето, което ще загубя, не е повече от три часа, които утре ще можем да наваксаме. А тези господа ще изгубят повече от един ден. Изведем ли ги на верния път до свечеряване, те ще ни разрешат да лагеруваме заедно с тях през нощта, а после рано сутринта всеки ще продължи по своя път. Нека побързаме!

Без да изчака никакъв отговор, той обърна мулето си. Водачите му го последваха, тъй че двамата немци не можеха да сторят нищо друго, освен да подкарат животните си подир него. Клисурата бе толкова тясна, че не им даваше възможност да се доберат до язdecия начело непознат мъж, за да му благодарят за неговата любезност. Последен в колоната беше пеонът, който не се бе осмелил повече да обели и дума, и в момента лицето му имаше направо гузен израз.

Не измина и четвърт час, и ето че достигнаха горния край на клисурата. Тя излизаше на малка равнина, откъдето се откриваше свободен изглед към издигащите се на запад планини. Скоро равнината се снишаваше и преминаваше в тясна долина, която постепенно се разширяваше и навлизаше между високи непристъпни планини. Върховете им бяха голи, само тук-там по склоновете имаше зеленина, останала още от дъждовния период. Но никъде не се виждаше вода.

Само на едно или друго място растяха отделни храсти, край които ариеросите и пеонът спряха, за да съберат сухи клони.

Най-после на доктора и Фрице им се предложи възможност да се представят и благодарят на любезния непознат. Моргенщерн насочи мулето си към него и каза на испански:

— Сеньор, вие ни правите такава услуга, за която никога не бихме се осмелили да ви помолим. Разрешете ми да ви се представя. Казвам се Моргенщерн, доктор Моргенщерн, и дойдох от Германия в Аржентина, за да правя палеонтоложки проучвания. А този човек е слугата ми Фрице Кизеветер.

— Немци ли сте? — попита русият сърдечно на най-чист литературен немски език. — Колко се радвам, че мога да услужа на земляци!

— Значи и вие сте немец?

— Гордея се, че съм такъв.

— От коя страна на океана сте роден?

— Оттатък, в отечеството. Казвам се Енгелхард и по професия съм... впрочем вече нямам такава. Досега живях в Лима, в Перу, но продадох моята фирма и се каня да се завърна в Германия. Но най-напред ще мина през Салта и оттам ще отида в Буенос Айрес, където имам роднини.

— Ние идваме от Буенос Айрес — отговори докторът. — Там живях в дома на банкера Салидо, когото може би познавате.

— Салидо ли?! В семейството му не споменаха ли моето име?

Енгелхард изговори този въпрос с видимо вълнение. Докторът отговори замислено:

— Когато преди малко казахте, че се казвате Енгелхард, имах чувството, сякаш съм чувал вече това име някъде... но къде... хмм, хmmm!

— Гос'ин докторе, гос'ин докторе — намеси се Фрице с радостен глас. — Разбира се, че знаем туй име! Та не проумявате ли, че този гос'ин Енгелхард е мъжката половина на родителите на нашия Антон?

Докторът отвори уста, погледна въпросително първо Фрице, а после и Енгелхард, след което погледът му продължи да се мести от единия на другия, докато най-сетне, поклащайки глава, той каза:

— Фрице, лъжеш се. Нима бащата би тръгнал от Перу през Андите за Аржентина, като знае, че синът му, на латински „филиус“, в същото време се е отправил на път от Аржентина за Перу?

— Господин докторе — каза Енгелхард, — разбира се, че съм бащата на Антон, с когото сте се запознали в дома на Салидо. Но моят син не е на път за Лима, понеже телеграфирах на Салидо, че самият аз ще дойда да взема Антон!

— Тогава за съжаление телеграмата е закъсняла, защото момчето действително е тръгнало на път. Пътувахме заедно с него няколко дена. Обаче не мога да разбера защо Салидо не е отговорил незабавно на телеграмата ви!

— Не разбирате ли? Но сигурно знаете, че между Перу и Чили избухна война?

— Ни най-малко!

— Чили прекъсна всякакви връзки на Перу с Аржентина. Както научавам сега, моята телеграма е била една от последните, които са изпратени. Но отговорът на Салидо не е стигнал до Лима. Ето защо до днес бях твърдо убеден, че Антон все още се намира при него. Неприятно усложнение!

— Казахте, че сте продали фирмата си?

— Сигурно знаете, че съм банкер. Положението беше такова, че през войната имаше опасност да изгубя всичко, каквото имам. За щастие ми се предложи много изгодна възможност за продажба и я използвах. Но аз продадох не само фирмата, ами всичко, каквото притежавах в Перу, тъй че по най-бърз начин можах да напусна страната, чиито политически условия не ми гарантираха вече нито сигурност на собствеността, нито спокоен живот. Изпратих на Салидо телеграма, че идвам, и то по суша, през Андите, понеже в Салта, Тукуман и Кордоба имам да уреждам все още някои заплетени финансови въпроси. Жена ми предпочете да тръгне с другия ни син по море, на което не се противопоставих, защото намерих един хубав нов кораб, чийто капитан ми е приятел. В Буенос Айрес пак ще се съберем. Надявах се там да срещна и Антон. А ето че е заминал! Какво нещастие! Няма да ни намери в Лима. Ще го принудят да стане войник, защото за възрастта си е добре развит и...

— Я не се тревожете! — прекъсна го Фрице. — Вашия Антон изобщо няма да прекрачи границата. Хората, с които е тръгнал, са

достатъчно умни, за да не го прехвърлят оттатък при дадените обстоятелства.

— Откъде знаете? Как можете да го твърдите?

— Ами познавам ги.

— Тогава кажете ми бързо кои са и къде да ги намеря!

— При Салина дел Кондор. Вашият любим Антон е заедно с Татко Ягуар, който има при себе си над двайсет храбри мъже. Нали виждате, че няма защо да се тревожите.

Изразът на загриженост изчезна от лицето на Енгелхард, той плесна с ръце и извика:

— Заедно с Татко Ягуар ли е? Значи горе при Салина дел Кондор, което съвсем не е толкова далеч оттук?

— Да, горе. Татко Ягуар трябваше да го прехвърли през планините, ама сега ще ви го поднесе направо в ръцете.

— Каква случайност или по-скоро каква намеса на съдбата!

— Не е случайност — обади се докторът, — трябва да благодарите на доброто си сърце. Ако бяхте минали покрай нас, без да ни помогнете в бедата, щяхте да имате далеч по-дълга и болезнена раздяла с вашия син. Всичко ще ви разкажем.

Добрият доктор се нареди да подеме една дълга история, която сигурно щеше да започне още от преди потопа, обаче разсъдливият Фрице възрази с думите:

— Не сега, не сега, господа. Та не виждате ли колко много изостанахме! Ей там горе другите се спряха и ни чакат. И тъй, нека продължим ездата! Пътем също можем да разговаряме, а докато бивакуваме, ще имаме достатъчно време да си разкажем всичко случило се.

Двамата нямаше как да не му дадат право, и когато той пришпори мулето си, те го последваха. Долината се извиваше нагоре между две планински възвишения и изглежда, по-нататък отново се спускаше надолу. Двамата ариероси и пеонът се бяха спрели горе, за да изчакат изостаналите хора. Когато немците ги настигнаха, всички продължиха напред с удвоена бързина. Ту минаваха през дълбоки низини, ту изкачваха стръмни височини, които не бе възможно да бъдат преодолені с коне. Слънцето се спря зад върховете и ариерото, който ги водеше, подкани към още по-голяма бързина. Високо във въздуха се рееше кондор. Ариерото посочи към него и каза:

— Връща се в гнездото си. Нека последваме примера му, защото след по-малко от половин час ще се смрачи.

— Няма ли да стигнем скоро до търсената пътека? — попита Енгелхард.

— След няколко минути сме там.

— Ами мястото, където ще можем да пренощуваме?

— И то не е далеч. Само че за съжаление не е разположено на юг, накъдето ще тръгнем утре сутринта, а на север, тъй че пак ще изгубим време.

— Значи се намира по посока на Салина дел Кондор?

— Да.

— Тогава не ще изгубим време, защото утре в ранни зори няма да продължа направо за Салта, а първо ще яздя до Салина. Представете си, сеньор, току-що научих, че моят син е заедно с Татко Ягуар!

Само след броени минути те излязоха на песъчлива равнина, която прекосиха наполовина. После водачът им спря, посочи към земята и каза:

— Сеньори, виждате ли тези следи в пясъка? Те са стари и почти заличени, едва се разпознават. Това е пътят за Салина. Ще изминем по него още известно разстояние. Той е хубав, да пришпорим животните!

Ариерото накара мулето си да препусне в галоп и останалите последваха примера му. Полетяха бързо през равнината, а после покрай подножието на едно възвишение, чийто скалист склон бе дълбоко насечен. Най-сетне ариерото дръпна поводите на мулето си, посочи към широк, но не много висок отвор в скалата и каза:

— Тук е мястото, където ще пренощуваме, сеньори, нещо като пещера с два входа. Вятърът не достига дотук и ако запалим огън и се увием в одеялата, ще спим тъй приятно, сякаш се намираме в някое ранчо.

— Слязоха от седлата, за да огледат пещерата. Тя нямаше дъно, а се състоеше от два входа, които се намираха на около двайсетина крачки един до друг в скалата и бяха свързани във вътрешността и от празно, извито навътре помещение. Следователно пещерата имаше приблизително формата на подкова, чиито краища водеха навън. Пред нея растеше ниска, но гъста трева, типична за пампата, която предлагаше на мулетата чудесна паша. Свалиха седлата и оглавниците

и спънаха краката им, така че да пасат свободно, но без да могат да се отдалечат.

Краткото време на гаснещата дневна светлина бе използвано за подготовка на бивака в пещерата. Разгънаха седлата тип „рекадо“, за да ги използват като постели. Когато хвърлиха и одеялата върху тях, разполагаха вече с толкова удобни легла, че едва ли можеха да мечтаят за по-хубави в тези пущинаци. Междувременно се стъмни и запалиха огън. Пътем бяха събрали толкова много горивен материал, че щеше да им стигне за няколко часа.

После вечеряха. Щом се нахраниха, мъжете запалиха цигари от неголемите запаси на Енгелхард. От едната страна на горящия в пещерата огън седяха ариеросите и пеонът, които разговаряха помежду си на испански, а от другата страна се намираха тримата немци, които си служеха с родния език. Фрице и докторът се редуваха да разказват на банкера всичко случило се още от първия ден в Буенос Айрес. Никой не се сети да постави пред пещерата пазач. Ако Татко Ягуар беше тук, сигурно нямаше да пропусне да вземе тази предпазна мярка, толкова необходима в подобна местност...

Както вече споменахме, Гамбусино и Антонио Перильо се отправиха към долината Гуанако, за да наемат за пътуването си към Клисурата на убийството няколко от ловуващите там мохоси. Наистина те взеха от Салта хранителни провизии, но съвсем не в такова количество, каквото при определени обстоятелства можеше да се окаже необходимо. Гамбусино имаше твърдото намерение да остане в Клисурата на убийството, докато намерят скривалището. Но това можеше да продължи с дни, даже седмици, а в такъв случай взетите провизии неминуемо щяха да се свършат. Следователно бяха необходими хора, които да ходят на лов и да набавят месо, и мохосите щяха да се заемат именно с тази работа. Освен това, за да не бъде изненадан от случайно преминаващи пътници, Гамбусино щеше да бъде принуден да постави двама пазачи — един в горния край на Клисурата на убийството, и друг — в долния ѝ край — задача, която също щеше да бъде възложена на мохосите.

Разбира се, на тези индианци трябваше да се забрани да влизат в клисурата. Но с какви ли причини можеше да им се обясни потайното,

а може би и продължително присъствие на двама души в Клисурата на убийството? След като Гамбусино дълго размисля над този въпрос, най-сетне каза на Перильо:

— Тези обесници са твърде проникателни, за да им излезем с обичайните номера. Трябва да намерим някоя причина, която да е свързана с религията. Това е единствената възможност да ги заблудим. Какво ще кажеш за един обет?

— Вярно! Веднага улучи най-подходящото! В смъртна опасност сме дали обет да извършим в Клисурата на убийството нещо богоугодно, при което трябва да бъдем сами и необезпокоявани. Все ще съчиним какво да е то. Червенокожите са изключително суеверни. Ще бъдат изпълнени с такова страхопочитание, че сигурно и през ум няма да им мине тайно да ни дебнат.

— Така е. А след като намерим, каквото търсим, просто ще ги пречукаме. Няма да ни се отвори много работа, защото ще е напълно достатъчно, ако вземем само шест или седем от тях.

Тези безскрупулни хора бяха посрещнати сърдечно от мохосите и споделиха желанието си с техния вожд. Той не само че се съгласи, а дори изказа готовност самият той да участва в ездата до Клисурата на убийството. За двамата това бе извънредно неприятно, но волю-неволю бяха принудени да се съгласят, защото, ако му откажеха, това щеше да бъде голяма обида и несъмнено той щеше да забрани и на хората си да участват.

И тъй, заедно с вожда и още седмина мохоси двамата потеглиха на път от долината Гуанако към Клисурата на убийството, която бе на такова разстояние, че не беше възможно да я достигнат за един ден. Привечер на първия ден те се добраха до пътеката за товарни животни, водеща нагоре към Салина дел Кондор. Продължиха по нея, докато се стъмни, а после Гамбусино се нареди да спре да бивакува на първото що-годе удобно място, което видеха очите му. Но ето че Острия нож, вождът, се обади:

— Скоро ще се появи студеният северен вятър и тогава ще е хубаво, ако се намираме на такова място, където няма да ни брули.

А знаеш ли къде можем да отидем?

— Да. В една пещера, която съвсем не е далеч оттук. Пещера с два входа.

— Тогава води ни!

Продължиха ездата начело с Острия нож и другите подир него. След известно време вождът внезапно спря, наведе се силно напред и внимателно се взря.

— Какво ти стана? Има ли нещо подозрително? — попита го тихо Перильо.

— Да — отговори му вождът. — Виждам светлина от огън, който гори вътре в пещерата.

— Значи там има хора! Кой ли са?

— Ще видя. Дръжте мулето ми! Чакайте ме тук и не вдигайте шум!

Той се плъзна от седлото на земята и бързо изчезна. Останалите също слязоха от мулетата си. Измина повече от четвърт час, преди да се завърне. Съобщи им следното:

— Малко встрани от пещерата пасат мулета, а вътре край огън седят шестима мъже.

— Индианци ли са? — попита Гамбусино.

— Бели.

— Как са въоръжени?

— Много добре.

— Какво правят?

— Разговарят. Трима от тях си служат с испански, а другите трима приказват на някакъв език, от който дума не разбирам.

— Много странно. Сам ще отида да видя.

Той направи знак на Перильо и двамата се запромъкваха напред. Отблясъците от огъня им служеха за ориентир, тъй че не бе възможно да не намерят пещерата, въпреки че за пръв път идваха тук. Щом я наближиха, двамата легнаха на земята и продължиха пълзешком, докато почти достигнаха един от входовете ѝ.

— Ако случайно някой излезе, ще ни открие! — прошепна Перильо на Гамбусино.

— Няма, освен ако не се спъне в нас. Тук е тъмно, а вътре е светло. Излезеш ли навън, си като заслепен. Ела да се приближим още!

Те се промъкнаха още малко напред и вече погледите им можеха да проникнат в пещерата. Съзряха двамата ариероси и пеона. На другите трима чуха само гласовете. Не след дълго Гамбусино дръпна своя другар и двамата се върнаха на такова разстояние, където отново можеха да се изправят.

— Позна ли го? — попита Перильо.

— Кого?

— Ратаят на Серено от Салта.

— Да.

— Но другите двама не ги познавам.

— Те са ариероси, което личи и по облеклата им. Виждал съм ги вече, но не им знам имената. Имаш ли някаква представа какъв е оня език, дето говорят другите трима? Не е френски, португалски, и английски също не е.

— Звучи ми като немски. В Буенос Айрес често съм слушал да разговарят немци.

— Demonio! Немски! Да не би...

— Тихо! Непременно трябва да ги видим. Пещерата има още един вход. Отидем ли при него, вероятно ще ги зърнем, понеже седят от другата страна на огъня. Ела!

Описаха дъга, за да не попаднат в осветеното от огъня пространство, а после, пълзейки както и преди, се приближиха до втория отвор откъм другата страна.

Предположението на Гамбусино излезе вярно. Тримата немци се виждаха. Енгелхард седеше така, че лицето му изцяло бе обърнато към тях, докато докторът и Фрице бяха в профил.

Гамбусино посегна към ръката на Перильо и я стисна. Започна да диша шумно, но все пак се овладя и направи знак на Перильо, че трябва да се отдалечат. Щом се озоваха на безопасно разстояние, побеснял от гняв, той запроклина:

— Мътните ги взели тези двама типове! Как ли са попаднали в тая пещера?

— Сатаната ги е довел!

— Сигурно е така! Той винаги ни ги изпречва на пътя. Наистина се излъгахме, като взехме единия от тях за Глотино, но все пак те са опасни за нас, защото ги срещаме винаги когато кроим нещо важно.

— О, туй съвсем не е най-страшното! Без съмнение най-лошото се крие в това, че където са те, винаги изниква и Татко Ягуар.

— Вярно! Все пак иска ми се да вярвам, че дяволът не е довел и него насам!

— Що се отнася до това, човек винаги може да очаква всичко от дявола и от Татко Ягуар.

— Успокоява ме единствено обстоятелството, че в пещерата има само шест седла. От това следва, че тук се намират само тези шестима мъже. Значи поне засега няма защо да се страхуваме от Татко Ягуар.

— Какво ще правим? Дали да продължим пътя си? Много ми се иска веднъж завинаги да дадем на тези двама немски дребосъци един урок.

Гамбусино се загледа пред себе си замислено и след малко каза:

— Имам една идея.

— Е?

— Всъщност за нас двамата са безобидни и макар че не съм толкова глупав да му мисля много-много заради някакъв си човешки живот, все пак ми се струва излишно да ги убиваме. Пленим ли ги, имаме двама заложници, които можем да използваме срещу Татко Ягуар, в случай че наистина се намира наблизо.

— Значи си на мнение да ги мъкнем навсякъде с нас?

— Хмм! Би било неудобно, но въпреки това има една причина, за да го направим: те са богати.

— Да. Който предприема подобно пътуване, сигурно е богат. Но има и друга причина. Познаваш ли третия, онзи рус немец, който седи при тях?

— Не.

— Та нали си бил в Перу, в Лима!

— От там ли е?

— Да. Виждал съм го неведнъж, но сигурно не ме познава. Чувал ли си някога името Енгелхард?

— Да нямаш предвид богатия banker от Лима, дето е милионер?

— Да.

— Да не би да е той?

— Да, той е. Няма никакво съмнение, понеже го познавам много добре. Представи си само какъв откуп ни чака!

— Уха! Великолепна мисъл! Ако от нашето съкровище нищо не излезе, можем да го компенсираме с този Енгелхард. Ще го принудим да ни даде половината си състояние, за да го освободим.

— Да го освободим ли? Та да ни предаде? Глупости! Първо ще плати, а после... ще изчезне. Участваш ли? Дори да намерим съкровището, откупът на този обесник няма да ни е излишен.

— Имаш пълно право. Значи ще го пленим заедно с дребосъците, нали?

— Да.

— А какво ще стане с другите?

— Ще ги очистим. Три куршума или удари с нож.

— Diablillo! Не се церемониш много, но така е съвсем правилно. Само се питам дали и индианците ще участват.

— Ще им обещаем част от плячката, но вместо това по-късно ще получат куршум. Почакай ме тук, докато се върна!

Той се отдалечи предпазливо, а Перильо легна на земята и се притисна към нея. Когато Гамбусино се завърна, той не беше сам, а водеше вожд и шест индианци. Седмият бе останал при животните, за да ги пази.

— Съгласни са — прошепна той на Перильо. — Банкерът за нас, а дребосъците за тях. Само че не искат никого да убиват. Значи ние ще трябва да се заемем с ариеросите и пеона. Затова ти донесох и пушката.

— Дай я! Дали негодниците ще умрат от нашите куршуми, или от куршумите на индианците, е все едно. Кога се започва?

— Веднага. Ние двамата ще се промъкнем откъм страната, където седят ариеросите, а пък червенокожите ще пропълзят до другия вход на пещерата. Щом се разнесат изстрелите ни, те ще нахлуят вътре, ще се нахвърлят върху немците, незабавно ще ги разоръжат и ще ги вържат. Всичко е уговорено. Хайде!

Те се отправиха към другата страна и се приближиха до входа толкова, че можеха да виждат своите насядали жертви.

— Аз се заемам с двамата ариероси, а ти — с пеона — прошепна Гамбусино на своя съучастник. — Ще ги застреляме в главите, така е най-сигурно. Броя до три и натискаме спусъците. Готов ли си?

— Да — отвърна Перильо и приготви пушката си за стрелба.

— Цели се точно! И тъй... едно... две... три!

Той силно извика последната дума и веднага стреля с двете цеви. Перильо натисна спусъка едновременно с него. Тримата нещастни, нищо неподозиращи хора, паднаха с простреляни глави. Същевременно индианците нададоха пронизителни крясъци и нахлуха в пещерата. Всичко стана за броени секунди, тъй че немците бяха повалени на земята и вързани, преди да успеят да помислят за

съпротива. После червенокожите се заеха със застреляните хора, завлякоха ги на открито и там си присвоиха всичко, каквото намериха по тях.

Гамбусино разпали огъня и после заедно с Перильо застана пред пленниците, така че те, несъвзели се още от уплахата, ясно да могат да виждат неприятелите си.

— Добре дошли в планините, сеньори! — заговори им той подигравателно. — Възхитен съм да ви видя тук. Изглежда, ми е съдено щастието отново и отново да се наслаждавам на вашите физиономии. Как сте?

— Много добре, сеньор — засмя се Фрице, който пръв си възвърна самообладанието. — Ако се чувствате тъй прекрасно като мен, човек може само да ви завиди.

— Самочувствието ви ме интересува по-малко от вашата кесия. В какво състояние е тя? Богат ли сте?

— Много.

— Значи можете да платите откуп?

— Да.

— Но не носите у вас пари, нали?

— За съжаление е така. Те са при моя банкер.

— Няма значение. Ще ми дадете писмо до банката. А какво е положението с вашия спътник?

Той имаше предвид доктор Моргенщерн. Фрице отговори вместо него:

— Горкият човечец няма нищо друго освен онова, което е в джобовете му. Шепа боливианос, това е всичко.

— Тогава ще умре. Мога да го освободя само срещу откуп.

— Няма намерение да умира, защото знае, че ще платя за него. Колко голяма трябва да е сумата?

— Десет хиляди боливианос за двамата. Това е най-малкото, което мога да поискам.

— Добре! Ще я имате! Дайте ми мастило, перо и хубава бяла хартия и незабавно ще ви напиша писмото!

— Не бързайте толкова! Има време. Трябва да говоря и с този сеньор.

Той се изтъпанчи високомерно пред Енгелхард и го попита:

— Познавате ли ме, сеньор Енгелхарт?

— Не — отговори му той, като почувствува как му олеква на сърцето, понеже, изглежда, ставаше въпрос не за живота му, а за откуп.

— Не ли? Е, няма значение, защото ще се запознаете с мен и ако се покажете тъй сговорчив като този сеньор, който не се пазари за нито един от десетте хиляди боливианос, нашето запознанство ще бъде приятно и за двете страни.

— Колко искате за свободата ми?

— Това ще стане ясно, след като разбера на колко възлиза вашето състояние. Защото имам обичай да изчислявам в проценти и...

Той бе прекъснат от вожда, който припряно се приближи и му направи знак да се отдръпне с него настрани. След като Гамбусино го последва, Острия нож му прошепна:

— Тук не сме в безопасност. Някой ни подслушва. Един от моите хора забелязал някаква човешка фигура, която тайно се промъквала насам.

— Може би е било животно?

— Не, сеньор. Бил е човек, защото, щом разбрал, че са го видели, скочил на крака и избягал.

— Не го ли преследвахте?

— Нима е възможно в тъмнината, царяща навън? Човекът изчезнал мигновено.

— *Qué disgusto!*^[4] Тогава незабавно трябва да тръгваме. Кой знае какви хора се скитат наоколо.

— Сигурно е Татко Ягуар — отвърна Антонио Перильо, който стоеше толкова близо, че чу съобщението на вожда.

— Не, надали е той, защото, ако беше той, нямаше да се колебае да ни нападне и да освободи пленниците. Но който и да е, няма да успее да ни напакости. Ще го заблудим.

Той стъпка огъня, за да не ги осветява, и даде още няколко тихи заповеди. Неколцина индианци доведоха мулетата на пленниците, довякоха и убитите, а други пък вдигнаха вързаните немци и ги отнесоха до мястото, където индианецът пазеше животните. След кратка бъркотия се чу как отрядът се отдалечи, но не към Салина дел Кондор, а тъкмо в противоположна посока. До преди малко така оживеното място отново стана тихо и пусто.

Наистина ли бе пусто? Не съвсем, защото недалеч от пещерата, където досега бяха лежали плътно притиснати до скалистата стена, се

надигнаха два тъмни силуета и някакъв глас прошепна:

— Видяха те, затова си тръгнаха. Колко лесно можеха да те заловят, повелителю мой!

— Мен никога няма да ме хванат, скъпи Ансиано — отвърна Хаукаропора, синът на инката. — Тръгнаха в друга посока, за да ни заблудят, но няма да се оставим да ни излъжат. Краката ни са по-бързи от копитата на техните мулета. Несъмнено те яздят към Салина. Нека избързаме, да стигнем там преди тях, за да съобщим на Татко Ягуар, че идват!

Двамата потомци на древните перуанци изчезнаха в нощната тъма. Те бяха изпратени от Татко Ягуар като разузнавачи, за да му известят приближаването на Гамбусино. Вярно, че отначало двамата бандити имаха преднина от един ден, но тъй като те първо се отбиха при мохосите, докато Татко Ягуар и неговите хора яздиха право към целта, Хамер пристигна в клисурата далеч преди Гамбусино и в този момент заедно с отряда си се намираше на лагер близо до нея.

[1] Хининово дърво, чието наименование идва от „кина“ или хина, дума от езика „кечуа“, означаваща „добра кора“, защото лекува треската. — Б.пр. ↑

[2] Буквално: горните стъпала (пояси на долините). Б.нем.изд. ↑

[3] Dios (исп.) — възклицание на удивление (господи, боже!) — Б.пр. ↑

[4] Qué disgusto (исп.) — Колко досадно, каква неприятност! — Б.пр. ↑

18. ЗАВЕЩАНИЕТО НА ИНКАТА

Името Баранка дел Омисидио, Клисурата на убийството, звучеше зловещо и впечатлението, което правеше нейната околност, бе не по-различно. Предобедното слънце прахосваше топлината си за един пейзаж на безутешна самотност. На запад планинските великани се извисяваха безжизнени и голи. Близките скалисти върхове се издигаха наоколо съвсем пусти и нито на склоновете им, нито в низините се забелязваше и следа от растителност.

Що се отнася до самата клисура, стените ѝ се спускаха надолу така стръмно, че по тях можеше да слезе само пешеходец. И тук нямаше никаква растителност нито по дъното на клисурата, нито по двете ѝ страни. Единствено горе по края ѝ, където ездачите бяха скочили от седлата, се виждаха полуизтръгнати от земята корени на растения, чиито стебла са били използвани за палене на огън от хора, лагерували по-рано на това място. Наоколо имаше само гладки скали, върху които дори копитата на мулетата едва ли оставяха никакви следи. Дълбокото дъно на клисурата бе покрито с каменни късове, откъртвали се с течение на времето от стените и сгромолясвали се долу. Недалеч от бивакуващите хора, на около петдесетина крачки от теснината, лежеше голям скален блок. Откъм противоположната на клисурата страна той образуваше каменен навес, който предлагаше за сам човек удобен подслон срещу вятър и дъжд. Посочвайки към скалата, Татко Ягуар каза на Ансиано:

— Ей зад онази канара навярно е лежал Антонио Перильо, когато тайно е наблюдавал инката, преди да го убие на следващото утро малко по-надолу. Тук наоколо няма друго място, където може да се скрие човек. А нейде долу в пропастта мълчаливо лежи скрита тайната на съкровището.

Двамата говореха вече в присъствието на всички за съкровището, а също и употребяваха думата „инка“, защото през последните дни старият Ансиано и Хаукаропора постепенно изоставиха боязливата си сдържаност. Ансиано отговори утвърдително:

— Ей там отсреща, в подножието на отвъдната страна на стръмната клисура, е мястото, търсено от Гамбусино и Перильо.

— Ти, разбира се, го знаеш, нали? — попита Хамер.

— Да.

— Ами, Хаука?

— Не. На него досега не му се казваше къде е, защото едва наскоро навърши възрастта, когато според волята на баща си може изцяло да научи тайната.

— От тебе ли ще я научи?

— Да.

— Значи си напълно посветен в нея?

— Само толкова, колкото е необходимо, за да покажа на Хаука пътя.

— В земята ли е заровено съкровището? Искам да кажа в изкопана дупка, която после е била засипана?

— Не, намира се в пещера, в една стара галерия, издълбана от нашите прадеди, за да търсят злато или сребро. Но те не са открили нищо и след като стигнали до някаква широка подземна пукнатина, която била толкова дълбока, че не се чувал шумът от хвърления в нея камък, се отказали да копаят и засипали входа. Обаче това място се знаело и когато праотецът на Хаукаропора бил принуден да бяга заедно с най-верните си хора, останали при него, той дошъл тук и скрил всичко, каквото бил спасил от съкровищата си. По-късно враговете им ги последвали по петите и ги нападнали. Всички били избити освен двама, които избягали. Единият бил Великият инка, а другият — моят дядо. Тайната се предавала на техните наследници, докато стигна до Хаукаропора и мен. Знам къде се намира пещерата, но никога не съм бил в нея, защото само моят повелител, бащата на Хаукаропора, имаше право да влиза вътре. Днес ще покажа на Хаука входа ѝ и ако той ми разреши, за пръв път ще мога да видя какво крие тя.

— Разбира се, че ти разрешавам, добри ми, верни Ансиано — намеси се Хаукаропора. — Ти си моят втори баща и всичко, каквото ми принадлежи, е и твоя собственост.

— Благодаря ти! — възкликна старецът зарадвано. — Не искам нищо друго, освен да не преставаш да ме обичаш. Но все пак имам едно голямо желание и те моля да го изпълниш!

— Кажи ми го!

— Ти трябваше да влезеш в пещерата едва след навършването на една определена възраст, когато неблагодарумието на първата младост е вече преодоляно. За това има една много основателна причина. Влизането в галерията не е безопасно. Обаче не знам в какво се състои опасността. Баща ти, моят някогашен повелител, се канеше да ми я разкрие, но тъй като бе убит, не му остана време да го стори.

— Значи изобщо не знаеш каква може да е тая опасност?

— Имам някаква представа, но не съм съвсем сигурен. Ти знаеш, че нашите прадеди са умеели да правят огън, който със столетия може да стои нейде скрит, а после, когато се втечни, с неотразима мощ унищожава всичко, до което се допре. Може би прилича на сегашния барут, за който нашият народ не е знаел нищо, докато не го е видял у испанците. От някои загатвания на твоя баща мога да предполагам, че пещерата се охранява от подобен огън, който ще унищожи всеки незван посетител, проникнал в галерията.

— Тогава наистина е опасно да се приближи човек до съкровището.

— Да. Затова искам да те помоля да вземеш със себе си и Татко Ягуар. Неговото зрение е най-остро, а е и най-опитен от всички ни, тъй че без съмнение по-лесно ще намери скрития огън.

— Той ще дойде с нас. И бездруго щях да го помоля за това. Нека и моят скъп приятел Антонио ни придружи, за да бъде между първите, които ще видят съкровището. Или се боиш от опасния скрит огън?

Този въпрос бе отправен към Антон Енгелхард, който незабавно отговори:

— Не ме е страх. Както барутът, така и този огън сигурно става опасен едва тогава, когато бъде запален, т.е. когато влезе в допир с друг огън, а ние ще внимаваме това да не стане.

— Ако сме предпазливи, няма от какво да се опасяваме — съгласи се с него Татко Ягуар. — Значи искате още днес да посетите пещерата?

— Да — кимна Ансиано.

— Преди да са пристигнали враговете ни?

— Преди това.

— Моят съвет е да изчакаме. Ще оставим следи, които лесно могат да издадат присъствието ни.

— Сеньор, та нямаме време да заличим следите, така че никой да не ги забележи? По-рано от утре сутринта Гамбусино не може да се появи, а сега е едва предобед. Утре очакваме да се стигне до сражение. Ако ме убият, не ще мога да покажа мястото на младия си повелител и цялото наследство ще бъде изгубено.

— Необходимо е само да не вземаш участие в сражението.

— Сеньор, как може да очаквате подобно нещо от мен! — възкликна старецът. — Искате да заловим убиеца на моя повелител, а аз трябвало да скръстя ръце и да не се докосна до оръжията си?! Поискайте от мен всичко друго, само не и това!

— Добре! Мога да разбера твоите мисли и чувства. Нека бъде волята ти. Но преди да тръгнем да търсим галерията, ще трябва да помислим за нещо друго, по-належащо. Може би ще сме принудени да останем тук повечко дни. За нас има достатъчно хранителни припаси, но е необходимо да се погрижим и за мулетата. Вода и трева за тях има само долу при Салина дел Кондор. За съжаление не бива да лагеруваме там, защото неприятелите ни ще минат през Салина. Следователно трябва да потърсим някое друго място, където нашите животни ще могат да намерят вода и паша, дори и да е далеч оттук.

— Що се отнася до това, няма защо да се безпокоите, сеньор. На един час езда оттук се намира дълбока падина, където винаги има вода, а около нея расте и трева. Може би Хаукаропора и аз сме единствените хора, на които е известно мястото. Ще ви заведа дотам.

— Дълбока падина в планината? Та няма животните ни ще могат да се спуснат в нея?

— За коне слизането е невъзможно, но нашите мулета сигурно ще успеят. Наистина все още не знаем дали животните няма да са ни необходими тук за евентуално преследване на враговете ни.

— Имаме достатъчно време да изчакаме. След като поотпочинем, можеш да отведеш другите до падината. Аз ще остана тук да те почакам заедно с Хаукаропора и Антон, които ще влязат в галерията с нас.

Човек лесно може да си представи, че и останалите хора от отряда имаха голямо желание да участват в търсенето на съкровището, но те мълчаливо се подчиниха на разпореждането на Татко Ягуар и не след дълго, водени от стария Ансиано, се отправиха към скритата падина, за да отведат мулетата на водопой и паша. Татко Ягуар гледа

подир тях, докато изчезнаха, и се обърна към Хаукаропора, който седеше заедно с Антон Енгелхард на самия ръб на пропастта и замислено гледаше надолу:

— Наемаш ли се да откриеш галерията без помощта на Ансиано?

— Не — отговори синът на инката. — Моят баща сигурно е замаскирал входа така, че никой да не може да го намери.

— Я да видим! След като знам, че в клисурата има нещо скрито, мисля, че не е невъзможно да откроя мястото. Ще се опитам и още сега ще сляза долу. Вие останете тук! Наистина не очакваме някой да се появи, но въпреки това си дръжте очите отворени. Оттук можете да обхванете с поглед цялата местност. Забележите ли някакъв човек да се приближава, извикайте ме. Ще чуя гласовете ви.

С пъргави крачки той заслиза надолу по стръмния скалист склон. Те го проследиха с поглед, докато стигна долу, а после Хаука поклати глава в знак на недоверие и каза:

— Няма да намери мястото. Той е прочут човек, най-прочутият от всички, които познавам, но дори и той няма да може да открие входа на галерията.

— Не видя ли усмивката му, когато изрази пред него съмненията си? — попита Антон. — Изглежда убеден, че ще открие пещерата, и на мен ми се струва, че наистина ще успее. Днес ще станеш богат, във всеки случай много по-богат от мен или по-скоро от моя баща. Действително ли твоите прадеди са имали толкова много злато и сребро, както се говори и пише в книгите?

— Разбира се, по онова време, когато испанците нападнали и ограбили инките, много от богатите хора закопали в земята скъпоценностите си или ги скрили по друг начин и след тяхната смърт вече никой не е знаел къде се намират. Тъй че в земята лежат скрити милиони, които не могат да... напакостят никому.

— Да напакостят ли? Не искаше ли да кажеш „да принесат полза“?

— Не. Огромните богатства на моя народ са виновни за неговата гибел. Ако той беше беден, испанците, дошли в Перу, щяха да си отидат и никога повече нямаше да се върнат. Знаеш ли как бил измамен най-нещастният от всички мои прадеди?

— Не.

— След като бил пленен, го отвели в голяма обширна зала, и Писаро, завоевателят, теглил по една черта на четирите стени с острието на меч си, докъдето му стигала ръката, и му обещал свободата, ако залата бъде напълнена със злато и сребро до чертата. Инката изпълнил искането му, обаче испанецът не удържал на думата си. Залата била напълнена за втори път до чертата, но онзи лъжец отново не спазил обещанието си. Той бил християнин, който по-късно наредил насилствено да разпространят из страната учението за истината и любовта. Ето виждаш, че богатството е докарало гибел за народа ми.

— Две големи зали, пълни със злато и сребро! Нима е възможно!

— Учудваш ли се? Значи нищо не знаеш за съкровищата, които са се намирали в двата храма на слънцето в Куско и Чукиту, в храмовете на Уанакаури, Кача, Виликанота и в многобройните други светилища, наричани Уакас. В Храма на слънцето в Куско е имало над четири хиляди свещеници и служители. Колоните на всички врати били от злато, а отворите на прозорците — облицовани със смарагди и други скъпоценни камъни. Всички стени били покрити със златни плочи. Стълбовидните статуи на боговете и богините се издигали от чисто злато, а статуите на владетелите на инките били от чисто сребро. Имало безброй съдове, прибори и предмети, всичките изработени от благородни метали. От петте извора на околните планини златни тръби отвеждали водата в златни или сребърни корита. Използвали ги за пиене, за почистване на съдовете и къпане на жертвени животни. Да ти разказвам ли още? Имаш ли представа за цифрата, за някаква мярка, която би могла да изрази стойността на подобни богатства?

— Не, спри, направо ме хваща страх! Но щом говориш за такива сгради, стълбовидни скулптори и различни съдове, вие сигурно сте имали големи майстори и хора на изкуството.

— Имало ги е, макар че нашето изкуство не прилича на вашето.

— Ами науките?

— Аз съм юноша, израсъл в самотата на планините, и не мога да говоря за онова, което наричате науки. Но сме имали и учени хора. Спомни си само за "кипу-камайоките", за които несъмнено си чувал!

— Да, това са били вашите учени, занимаващи се с писмеността. Но тя не се е състояла от букви и думи като нашата, а от шнуrowe, на които са се връзвали възли. Как е възможно да четеш такива шнуrowe

също както ние четем нашите книги, вестници и други печатни издания?

— Наистина това изкуство съвсем не е леко и не всеки можел да чете и пише, както е при вас. Един такъв кипу^[1] е можел да бъде изработван и разчитан само от някой учен, запознат с този вид писмо, и той е бил наричан камайок. Само най-даровитите хора са били избирани за кипу-камайоки и във всяко село са се намирали служители, които отговаряли за кипутата и единствено техните потомци имали право да онаследяват изкуството им. Моят стар Ансиано произхожда от такова семейство и до ден-днешен може да разчете и разгадае каквото и да било кипу.

— А ти можеш ли?

— Да, понеже съм потомък на владетели, които преди всичко трябвало да разбират от това изкуство. Донеси ми който и да е възлопис и ще ти го разчета тъй, както ти четеш думите от хартията на някое писмо. Баща ми ме обучаваше във всичко, което трябва да знае един владетел на инките, защото той вярваше, че един ден нашето царство отново ще възкръсне и аз ще...

Той замлъкна и се загледа безмълвно пред себе си. Сериозните черти на лицето му придобиха израза на безмерна тъга. После той дълбоко въздъхна и продължи:

— Ансиано сподели с мен наскоро, че баща ми отначало е вярвал в това, но по-късно вече не. Аз също винаги съм таил надежда, че мъртвото ще може да се съживи отново, но откакто те познавам, надеждите ми рухнаха.

— Откакто ме познаваш ли? — попита Антон объркано. — Значи мислиш, че вината е моя?

— Да, но не си го направил нарочно. Аз познавах само моите планини и дивите гори. Винаги съм слушал само за моя народ, но не и за другите народи. Тогава се запознах с теб и ти ми разказа за много други народи и страни. Едва сега знам колко голяма е земята и в сравнение с нея колко малък е един човек, един самотен юноша, макар и прадедите му някога да са били могъщи синове на слънцето. Аз просто сънувах и се събудих. Даже да намеря долу в клисурата всички богатства на земята, пак никога вече няма да попадна във властта на онези измамни съновидения. Историята на моя народ е приключила. Миналото не ме засяга повече, ще гледам само напред. Иска ми се да

науча онова, което си научил ти. Иска ми се да стана такъв мъж, каквито са били или са мъжете, за които ми разказа. Ето защо ще напусна моите планини и ще отида там, където желанието ми ще се сбъдне. Татко Ягуар ще ми даде съвет и ще постъпя така, както ми каже. Ако бях беден, нямаше да имам тази възможност. Затова се радвам, че скоро ще получа богатството и завещанието на моя баща. Нямах ли моята цел, бих презрял всичкото злато и сребро, което ме очаква, защото много лесно може да ми донесе онова, което донесе на моите деди — смърт и гибел.

Той говореше бавно и с прекъсване. После стана и се отдалечи, сякаш в уединение искаше да продължи размислите си над току-що казаното. Антон не го последва. Въпреки младостта си той чувствуваше, че приятелят му се намира на много важен кръстопът и трябва да вземе самостоятелно решение.

Когато след известно време инката се върна, лицето му бе придобило почти ведър израз. Той хвана ръката на своя млад бял приятел и каза:

— Ти се каниш да отидеш до Лима, а после ще се завърнеш в страната на твоите деди, в Германия, за да продължиш да учиш. От тебе знам каква е родината ти и какви хора живеят там. Би ли ме взел със себе си?

— С удоволствие, с най-голямо удоволствие! — отговори Антон, като изненадано скочи на крака. — Но сериозно ли говориш?

— Да! Обаче преди това искам да разговарям с Татко Ягуар и с Ансиано. Никъде не тръгвам без моя верен старец.

— Той ще дойде, ще дойде с нас. Ансиано гледа на теб като на свой повелител и ще направи каквото му наредиш.

— Но той е толкова стар, а също както и аз, нищо не разбира от езика на твоя народ.

— Издръжлив е като млад мъж, а докато трае дългото ни пътуване с кораба, вие ще научите от мен немски толкова, колкото ще ви е необходимо на първо време.

В този момент Татко Ягуар се завърна от клисурата и в същото време се разнесе тропот от копита. Иззад най-близкия планински скат се появи Ансиано и след малко спря пред тях. Скачайки от мулето си, той каза:

— Всички са добре настанени, а сега нека слезем долу, за да отворим галерията.

— Татко Ягуар беше вече там и се опита да я намери без теб — уведоми го Хаука.

— Наистина ли? — попита старецът, обръщайки се към Хамер. — Вие сте я търсили? Но най-вероятно безуспешно, нали?

— Толкова ли си сигурен?

— Да, сеньор.

— Е, нека видим дали се лъжа! Струва ми се, че открих входа на галерията.

— Къде?

— В дъното на клисурата.

— Лесно е да се каже, защото научихте, че скривалището се намира там.

— Ами! Да слезем долу! Ще ви покажа мястото.

Те спънаха краката на мулетата си и започнаха спускането. И ако то се оказа трудно, когато се озоваха долу, ходенето по дъното на клисурата бе не по-малко неприятно. Тук сякаш се бе срутила цяла планина, натрошена на малки каменни късове, такъв дебел пласт от хаотично отрупани отломъци с различна големина покриваше всичко наоколо.

Начело крачеше Татко Ягуар, без да подбира пътя и без да се оглежда нито надясно, нито наляво. Продължиха до дъното на клисурата. Там имаше място, където дясната странична стена се изстъпяше няколко метра напред. По този начин навътре в клисурата се врязваше остър каменен нос, образуващ със скалистата стена два тъпи ъгъла. Хамер се отправи към по-далечния от тях, показва с ръка към земята и с голяма увереност каза:

— Тук е мястото. Прав ли съм, Ансиано?

По лицето на стареца се изписа силно слисване и той отговори:

— Да, тук е, сеньор. Но откъде знаете? Как можахте да го откриете? Да не сте станали всезнаещ?

— Не е необходимо да си всезнаещ.

— Не е ли? Е, поне разбирам защо вашите врагове твърдят, че сте изключително опасен противник. Ами ако още преди време бяхте открили и изпразнили скривалището, без ние да подозираме каквото и да било!

— В никой случай е нямало да бъде нужно да се опасявате от подобно нещо. И с часове да бях стоял тук, пак нищо нямаше да забележа. Открих мястото единствено защото от теб научих за съществуването на галерията в тази клисура.

— Но как разбрахте, че е точно на това място?

— Пещерата не можеше да е посред клисурата, т.е. по дъното ѝ, а трябваше да се търси край една от стените ѝ, и то някъде съвсем в дъното. Галерията сигурно бе изсечена в скалата. Била е затрупана и маскирана, но не от природата, а от човешка ръка, значи изкуствено. Следователно бе необходимо да търся само такова място, където непривично за този хаос от камънаци да личи някаква следа от подреденост, която да наведе на мисълта за намеса на човешка ръка. И точно тук забелязах подобно нещо.

— Къде?

Татко Ягуар посочи няколкото камъка, намиращи се близо до скалистата стена, и отговори:

— Тези четири камъка не представляват ли ъглите на квадрат?

— Е, да.

— Не са ли с еднаква големина и тежест, нито твърде тежки за някой силен човек, нито пък толкова леки, че да могат случайно да бъдат разместени или отстранени?

— И това е вярно, сеньор.

— А защо в образувания от тях четириъгълник се намират само леки камъни, не по-големи от мъжки юмрук? Ако тези камъни бяха по-големи и тежки, биха смачкали „капака“ на галерията, който се поддържа от камъните в четирите си края.

Старият Ансиано учудено поклати глава и рече:

— Всичко е точно така, както го казахте, сеньор.

— Знаех си. Работата става ясна само да помисли добре човек. Дупката е трябвало да бъде закрыта. Но за тази цел не е бил подходящ някой голям каменен къс, защото сам човек е нямало да може да го помести, за да се отвори галерията. Наоколо не е имало и няма дъски или нещо подобно. И тъй, взели са одеяло или някаква кожа, опънали са я над дупката и в четирите краища са я затиснали с четири камъка, които да могат да бъдат отърколени встрани от един човек, но все пак да са достатъчно тежки, за да държат кожата опъната и да носят

малките камъни върху нея, предназначени да прикрият намесата на човешка ръка и да придадат на мястото естествен вид.

— Много правилно, сеньор! И това за кожата е съвсем вярно. По-рано под пръснатите върху нея камъни дупката е била покрита с дървени пръти, но с времето те изгнили и когато веднъж моят повелител посетил галерията, видял, че „капакът“ ѝ се бил срутил. За да я покрие отново, не му оставало нищо друго, освен да застреля мулето си и с помощта на четири камъка да опъне кожата му над отвора. После отгоре насипал малки леки камъни и както виждате, този „капак“ се е запазил дълги години, чак до ден-днешен. Върху него може да застане дори човек и пак няма да се огъне ни най-малко. Вашата проникателност действително е изключителна. Ще отворим ли галерията?

— Защо не, нищо не ни пречи.

Четиримата клекнаха, за да отстранят тънкия пласт от по-малки камъчета. Скоро отдолу се показва кожата, придобила твърдостта и неподатливостта на желязна ламарина. Споменатите четири камъка здраво я затискаха. След като ги отстраниха, вдигнаха кожата и се показва дупка, в която можеше да се провре едър и висок мъж. Тя водеше отвесно надолу. Ето защо Татко Ягуар каза:

— Та това не е галерия, а шахта.

— Само входът върви отвесно надолу — отвърна Ансиано, хвърляйки в нея малък камък. — Чухте ли, че веднага падна? Дупката е дълбока колкото човешки бой, после прави чупка и продължава навътре в скалата почти хоризонтално. Ще се спусна надолу.

— А как стои въпросът с осветлението?

— Моят повелител се е погрижил за това. Долу има свещи, които сами изляхме от лой.

Ансиано бавно се спусна в дупката. Когато краката му достигнаха нейното дъно, протегнатите му ръце можеха да хванат горния ѝ ръб. Хамер му подаде няколко клечки кибрит и не след дълго отдолу заблещука пламък на свещ. Хаукаропора слезе, подпомаган отгоре и отдолу, защото бе по-дребен от Ансиано. Последва го Антон Енгелхард, а подир него, четвърти се спусна и Татко Ягуар.

За да влезе в хоризонталната галерия, Татко Ягуар бе принуден да се наведе, но скоро тя стана по-висока, тъй че можеше да стои изправен. След десетина-петнайсет крачки тя се разшири и образува

малко помещение, където имаше място за четирима. Огледаха се наоколо, но забелязаха само малък дървен клин, забит в една пукнатина на скалата. На него висеше около трийсетсантиметров шнур, дебел колкото кука за плетене. Беше трицветен и имаше множество възли. По него бяха навързани няколко други, значително по-къси и тънки шнурове. И на тях се виждаха възли, отстоящи един от друг на различно разстояние.

— Кипу! — възкликна Ансиано, като свали от клина малката връзка шнурове, освети я със свещта и внимателно я огледа. Цветовете бяха поизбелели, но все още личаха.

— Можеш ли да го разчетеш? — попита Татко Ягуар.

— Да, сеньор! Това кипу ни предупреждава да не палим друга свещ, преди да сме прочели второто кипу. Значи има още едно, сигурно малко по-навътре. Да вървим!

Хаукаропора също разгледа кипутото и потвърди думите на стареца. Продължиха по-нататък, като двамата мъже се приведоха, защото галерията започна да се снишава. Тя бе много суха, само че въздухът ѝ малко затрудняваше дишането. След около петнадесетина крачки тя не само че отново стана по-висока, а и се разшири, образувайки помещение, подобно на стая, висока четири лакти, широка седем и изглежда, също толкова дълга. В дъното си то завършваше с тъмна зейнала пропаст, врязваща се отвесно надолу на неизвестно каква дълбочина. Но тази широка цепнатина в скалата не беше първото нещо, което забелязаха. Вниманието на четиримата бе привлечено с неудържима сила от намиращите се в помещението предмети.

Отдясно и отляво искреше чисто злато и сребро. Наоколо върху подставки, направени от камъни във вид на пейки, стояха и лежаха най-различни предмети, чиито метал и художествена изработка имаха такава стойност, която не можеше да не заслепи кое да е око. Виждаха се фигури на божества с големината на дете, изработени от сияйно злато, статуи на владетели със същата големина от тежко сребро, съдове с най-различна форма и размери, какви ли не оръжия, украшения, слънца, луни и звезди. Да, това беше такова богатство, което можеше да принадлежи само на някой владетел на инките или на принц, защото в древно Перу всичкото злато е било в ръцете на

владетеля. Никой нямал право да употребява злато или сребро без негово разрешение.

Изнасянето на тези метали било забранено и се наказвало със смърт. Всичкото злато и сребро трябвало да се отнася в столицата и да се слага в краката на владетеля. Имало е години, когато според сигурни данни в съкровищницата на Великия инка се стичали над дванайсет хиляди центнера^[2] сребро и над четири хиляди центнера злато, понеже този най-благороден метал се намирал в самородно състояние в многобройни жили в планините, както и в невероятно големи количества в речния пясък, и се добивал чрез съвсем мизерно запластен труд.

Антон Енгелхард бе като заслепен. Ансиано и Хуакоропора стояха обхванати от благоговение, донейде смаяни от намиращите се наоколо богатства, донейде обладани от чувството на страхопочитание и преклонение пред някогашните божества и владетели на техния народ. Единствено Татко Ягуар запази самообладание. Той взе свещта от ръката на стареца и най-напред се отправи към дъното на съкровищницата, за да погледне в страшната и тайнствена зейнала бездна. На слабата трептяща светлина от свещта човек имаше чувството, че долу вижда някакви демонични призрачни фигури, които се носеха насам-натам из въздуха и сякаш правеха подканващи знаци. Камъкът, хвърлен от Хамер, се удари многократно в стените на цепнатината, но не се разбра на каква дълбочина падна.

Татко Ягуар отстъпи от ръба на бездната, за да потърси внимателно мястото на скрития огън. Скоро усилията му се увенчаха с успех. По пода на помещението покрай каменните подставки преминаваха тесни улеи от глина, запълнени с жълтеникава маса, наподобяваща восък. На определени разстояния от тази маса стърчаха къси свещоподобни израстъци, в които се виждаха фитили.

— Сигурно това е опасният огън — каза той на Ансиано, посочвайки към улеите, — за който ти е говорил твоят мъртъв повелител. А тези заострени израстъци, снабдени с фитили, са свещите, от които не бива да палим нито една, преди да сме прочели второто кипу. Но къде ли е то? Трябва да го намерим.

Не се наложи дълго да търсят, защото то висеше на стената до самия вход на помещението. Състоеше се от изкусно изработена плетена дръжка, от чиито страни се спускаха няколко реда шнулове,

увиснали като ресни. Шнуровите бяха разноцветни и с различна дължина. По тях бяха навързани стотици възли с различна големина. Старецът бързо посегна към кипутото, за да разгледа това художествено произведение на възлописа. Дълго време се занимава с него и накрая заяви:

— Това кипу представлява подробно писмо, което обаче не мога да разчета тук, защото цветовете са пострадали, а светлината на свещта е недостатъчна.

— Но навън, на слънчевата светлина, ще можеш да го разчетеш, нали? — попита Татко Ягуар.

— Мисля, че да.

— Тогава трябва да излезем.

— Нима тъй бързо ще изоставим съкровищата, на които не можем да се насладим и до края на живота си?

— Да. Не бива да се докосвате до нито един от предметите, преди да сме узнали съдържанието на това кипу. Все още не ни е известна опасността, свързана с изнасянето на съкровищата. Всяко погрешно движение, всяко погрешно докосване може да доведе до смъртта ни. Предупреждавам ви. Аз излизам оттук и няма да вляза отново, преди да науча с подробности съдържанието на това писмо.

Въпреки всичко, заслепен от златото и среброто, старият Ансиано, изглежда, искаше да остане. В този момент Хаука взе кипутото от ръката му, старателно го разгледа, доколкото бе възможно на това място, и после заяви:

— Кипутото съдържа завещанието на моя баща, убитият владетел на инките. То ми е по-скъпо от всичко друго в помещението и затова нека златото и среброто почакаат, докато го прочета. Излизам навън.

Тези думи решиха всичко. Четиримата напуснаха подземното помещение и през галерията се отправиха към входа, за да излязат на открито. На дъното на шахтата, там, където започваше галерията, имаше десетина свещи, оставени от бащата на Хаука, за да се използват за осветление. Преди да се измъкне от шахтата, Ансиано изгаси полуизгорялата си свещ и я сложи при останалите.

Навън четиримата насядаха по камъните и Ансиано и младият инка се заловиха с разчитането на шнуровите. Но това не стана тъй бързо, както при първото обикновено кипу. Имаше толкова много цветове, възли и допълнителни шнурове и боите бяха тъй избледнели,

че ако два от шнуровите не са си приличали, вече едва можеха да бъдат различени един от друг. Измина цял час, после и още половин, но въпреки това двамата перуанци все още не бяха наясно със значението на отделни възли и шнурове. Татко Ягуар бе пристигнал с отряда си при клисурата около единайсет часа. След това изтекоха два часа, докато Ансиано се завърна от новия бивак. А ето че в момента минаваше три часът и Хамер каза:

— Вече става опасно да седим тук. Ако случайно някой мине горе по ръба на клисурата, ще ни види край отворената шахта и тайната ни ще бъде издадена. Затова нека пак покрием дупката и се изкачим горе. Там отново ще можете да се заемете с работата си и никой не ще ни изненада, защото няма как да не забележим приближаването на когото и да било още отдалече.

Поставиха отново кожата на входа, здраво я затиснаха с четирите тежки камъка, а после я покриха с дребни камъчета. След това се изкачиха обратно при мулетата си, където Хаука и инката продължиха прекъснатата работа.

Тук сякаш тяхната проникателност и находчивост се изостриха, защото още не бе изтекъл и половин час, когато двамата заявиха, че вече са единодушни относно значението на всеки възел.

— А мога ли да науча съдържанието? — попита Татко Ягуар.

— Да, сеньор — отговори Хаука. — Както вече казах, това е завещанието на моя баща, само че то гласи по-иначе, отколкото сте мислели вие или съм предполагал аз. Ансиано, чети на глас!

Старецът се подчини. От почит пред последната воля на своя някогашен повелител той коленичи, през пръстите му започнаха да се плъзгат възел след възел и шнур подир шнур, при което бавно и с прекъсване той разчете следното:

„За Хаукаропора, моя син, последния инка... Когато очите ти видят това кипу, аз ще бъда мъртъв... Цели народи умират... Нашият е мъртъв, както умрях и аз... Не се надявай, че той отново ще се възроди!... Ти никога няма да бъдеш владетел... Златото и среброто погубиха народа ни. Искаш ли и ти да умреш заради твоето злато и сребро?... Ако народът ни беше беден, щеше и до ден

днешен да живее и твори. Остани беден, тогава и ти ще живееш и твориш!... Не се обогатявай с метали, а обогати своя дух и своето сърце, и тогава ще бъдеш по-щастлив от всички твои прадеди!... Не ти заповядвам, а те моля. Това злато е твое. Можеш да го вземеш или да го оставиш!... Вземеш ли го, ще станеш негов роб. Презреш ли го, ще бъдеш свободен... Ти притежаваш златния боен боздуган на инките. Продай го и ще имаш достатъчно, за да учиш и да станеш човек, комуто трудът прави чест... Търсенето на наслади в безделието позори... Искаш ли златото, вземи го, но се пази от огъня в улеите!... Искаш ли да имаш чест и истинско щастие, върни метала на земята, откъдето е бил заграбен. Тогава ще се добереш до истинското богатство. Запали първата свещ на дремещия огън и побързай да излезеш от пещерата!... А сега избирай, но избирай добре! В жилите ти тече кръвта на владетелите, овладей сам себе си! Ще ти се удаде... Аз съм при теб и ще остана с теб. Направи така, че душата ми да ти се радва!... Тогава духът ми ще гледа блажено към теб, докато ме последваш там, където нито златото, нито среброто имат някаква стойност, а само съкровищата на сърцето са ценни... Постъпи като мой син, защото аз съм твой баща!“

Ансиано четеше така, че паузите между отделните изречения ставаха все по-дълги и по-дълги. В този момент, продължавайки да стои на колене, той очаквателно погледна към младия си господар. Същото стори и Антон, дълбоко развълнуван от съдържанието на завещанието. Татко Ягуар бе силно удивен от възгледите, до които бе достигнал мъртвият инка, но неговият практичен ум не можеше да одобри жертвата, която владетелят очакваше от сина си. Хаукаропора стоеше с високо изправена глава и гледаше в слънцето. Неговите деди го бяха почитали, бяха му се молили. Сега то се канеше да изчезне зад планинските върхове. Тъй бе изчезнал и блясъкът на империята на инките, а самата тя бе загинала. Последните останки от онзи блясък сияеха долу в подземното каменно помещение, където стояха изправени статуите на божествата и владетелите. Нима и тази

последна искрица трябваше да угасне? Сериозното красиво лице на младежа оставаше напълно безизразно. Без да го заболят очите, той гледа в слънцето, докато най-високият планински връх го скри. После Хаука се извърна към Ансиано, взе кипутото от ръката му, пхна го под кожената си ловна риза близо до сърцето и каза:

— Стани, Ансиано! Вече не съществува никакъв инка. Синовете на слънцето загинаха заедно със своята империя, а аз се подчинявам на духа на моя баща, който е вярвал, че съм достатъчно силен, за да направя правилния избор. Връщам златото на земята, защото то носи благословия само когато го получиш като възнаграждение за своя труд, а трудът тепърва ме очаква.

В този миг старецът скочи на крака, сграбчи и двете му ръце и с глас, в който напиреха голямо вълнение и обич, извика:

— Сине мой, хвала ти за това решение! Аз и не очаквах друго от теб. Ти нямаш нужда от бляскави съкровища, защото най-голямото съкровище е скрито в твоите гърди.

Обаче Татко Ягуар попита:

— Какво? Искаш да се откажеш от всичко, каквото има долу в галерията? Нали това имаше предвид?

— Да.

— Решението ти сигурно е резултат само на някакво моментно настроение. Помисли от какво се отказваш и какъв живот те очаква, ако наследиш богатството на баща си!

— Неговото завещание не се намира долу в галерията, а тук, върху сърцето ми.

При тези думи той посочи към мястото, където беше скрил кипутото.

— Значи наистина искаш да запалиш онзи унищожителен огън и да затриеш всички богатства?

— Да.

— Това е безумие! Ако ти не ги искаш, длъжен съм да ти обърна внимание на това, колко много добрини ще направиш с тях и колко хора ще дариш с щастие. Можеш да ограбиш себе си, но не и другите!

— Наследството ми принадлежи. Ще направя с него каквото аз искам. Ще го унищожа, защото желая да поднеса на хората други, по-хубави дарове!

— Красиви, но празни думи! Ще се противопоставя на подобно решение!

В този момент Хаукаропора вдигна от земята златния си боздуган, изпъна гордо снага и отговори:

— Сеньор, аз ви уважавам и обичам, но в случая важи само една воля — моята. Според желанието на баща ми ще продам този боздуган, за да мога да живея и уча. Ако действително имате намерение да ми се противопоставите, ще ме принудите първо да го изпробвам в двубой с вас!

Хамер отметна гордо глава. Отначало се канеше да отговори нещо остро, но после се отказа и помирително рече:

— Нямах предвид това, мой млади инка! Решението ти е героично и достойно за възхищение, ако познаваше стойността на парите. Но се съмнявам, че е така. Впрочем казаното от теб все още не е направено.

— Но веднага ще го направя! Ей сега слизам в галерията да запала огъня!

— За да ни издадеш и убийците на баща ти да избягат, така ли? Не познавам вашия огън, но се опасявам, че ще предизвика експлозия. Скалата ще се разлети на парчета. И когато Гамбусино и Перильо дойдат тук и видят следите, веднага ще офейкат.

Известно време Хаука изпитателно го гледа в очите, а после каза:

— Прав сте, сеньор. Трябва да почакам. Вярно, че можем да заловим двамата убийци по друг начин и на друго място, но тъй като Клисурата на убийството е най-подходящия капан за тях, не бива да не се съобразявам с вашия план.

— И аз мисля така — кимна Хамер със задоволство. — Но преди всичко трябва да разберем кога ще пристигнат враговете ни, тъй че се нуждаем от някой способен разузнавач. Ще се заемеш ли с тази задача?

— Да, с голямо удоволствие — отговори Хаука. Той не подозираше, че Татко Ягуар преследва същевременно и друга цел — да го отстрани от това място, за да не му даде възможност да изпълни своето явно прибързано намерение. Ето защо Хамер продължи:

— Но трябва веднага да тръгнеш, защото не бива да яздиш, а за пешеходец пътят е много дълъг.

— Готов съм, сеньор. Кажете докъде да отида!

— Най-напред ще се върнеш до Салина дел Кондор, където Гамбусино ще се добере може би още тази вечер.

— Ами ако не се появи?

— Тогава може да се очаква, че ще лагерува в една пещера с двоен вход, намираща се отвъд Салина, край пътя, който води към долината Гуанако, откъдето трябва да дойдат мохосите.

— Тази пещера ми е известна и аз ще го придружа — намеси се Ансиано. — Разрешавате ли ми, сеньор?

— С удоволствие, понеже четири очи виждат по-добре от две.

— И къде ще се срещнем с вас, след като се върнем?

— Тъй като според очакванията ми Гамбусино ще дойде едва утре призори, ще прекарам нощта при моите спътници, но на сутринта ще бъда тук, за да чуя какво сте видели и научили. Вашите сведения ще определят и действията ни. Преди всичко е необходимо да се опиташ тайно да поговориш с твоите приятели мохосите и да ги спечелиш на наша страна.

Ансиано описа пътя до падината, където имаше вода, и Татко Ягуар се отдалечи заедно с Антон Енгелхард, водейки за юздите двете мулета на перуанците. А те, от своя страна, се спуснаха в долината, за да поемат по пътя за Салина дел Кондор.

Пристигнаха там след настъпване на тъмнината и като не завариха никого, продължиха към пещерата. Когато се добраха до нея в късна доба, както вече споменахме, станаха свидетели на убийството на пеона и двамата ариероси, а после забързаха обратно към Салина. Там зачакаха и след известно време предположението им се потвърди — Гамбусино пристигна заедно с индианците. Но тъй като поради липса на горивен материал не запалиха огън, двамата нищо не успяха да видят. Нямаше и нищо за подслушване, понеже неприятелите им лагеруваха в пълна тишина. Ето защо останаха само толкова, колкото беше разумно, за да бъдат още призори при Клисурата на убийството.

Там се срещнаха с Татко Ягуар, който вече ги очакваше и му докладваха за резултата от разузнаването. Видяното и чуто бе и много, и малко. Знаеха, че са застреляни трима души, а други трима са останали живи. Знаеха също, че сред живите бяха двамата дребосьци, немците в червени дрехи, което страшно разгневи Татко Ягуар. Но не знаеха кой е третият. Тъй като преди всичко трябваше да се опитат да

говорят тайно с приближаващите се индианци, двамата се видяха принудени да се скрият зад един близък скалист хълм, откъдето можеха да наблюдават пристигането им. Хамер, от своя страна, яхна мулето си и отиде да доведе спътниците си по-наблизо и да им съобщи изненадващата новина, че неизбежният немски учен и неговият слуга отново са ги последвали и пак са попаднали в ръцете на Гамбусино.

Гамбусино и Антонио Перильо пристигнаха яздовом в ранния предобед заедно с осемте индианци и тримата пленници. Спряха до ръба на клисурата и Гамбусино нареди да разтоварят мулетата. Алчността го караше незабавно да започне претърсването на клисурата, но понеже и пленниците имаха стойност за него, а не искаше да ги повери на индианците, решиха, че трябва да ги вземат със себе си в теснината. И тъй, развързаха краката им, за да могат да се спуснат долу. Но щом стигнаха дъното на клисурата, и то в задната ѝ част, отново увиха ремъците около краката им. После ги вързаха за отделни камъни, та да не могат и с претъркаляне да се преместят от местата си. След това Гамбусино и Перильо се отдалечиха, за да започнат търсенето на съкровището. Индианците останаха горе, защото им забраниха да слизат в клисурата.

Съвсем случайно пленниците бяха отведени тъкмо до издадената напред остра скала, в чийто по-отдалечен ъгъл се намираше входа на галерията, и бяха вързани за три от четирите споменати вече големи камъка. Доктор Моргенщерн лежеше върху дребните камъни, покрили и замаскирали мулешката кожа. Щом мъчителите им се отдалечиха дотолкова, че не можеха да ги чуват, Фрице Кизеветер се обади:

— Ей на, стигнахме целта си, ама като пленници. Ако Татко Ягуар е наблизо, скоро пак ще бъдем свободни.

— Чул ви господ! — въздъхна Енгелхард. — Става въпрос за живота ни. Убеден съм, че щом получат откупа, тези мерзавци веднага ще ни убият.

Обзет от гняв, той задърпа ремъците си, като при това затегли и камъка, за който беше вързан. Така лека-полека го измести от предишното му място.

— Не ми се вярва — рече докторът. — Пленявали са ни вече няколко пъти, без да извършат убийство, наречено на латински „хомицидиум“.

— Е, да, ама защото Татко Ягуар винаги бързо ни измъкваше — заяви Фрице. — Остави ли ни този път на произвола на съдбата, свършено е с нас.

— Да бъда пленен, когато знам, че синът ми е тъй близо! — изскърца със зъби банкерът. — Да ми вържат ръцете и краката, че на всичко отгоре и целия да ме завържат за един камък като диво животно!

Той отново задърпа камъка, затиснал един от краищата на кожата, който продължи да се измества, тъй че накрая тя се огъна. Точно под доктор Моргенщерн кожата започна бавно да потъва. Ето защо дребосъкът се обади:

— Струва ми се, че лежа на нещо меко, макар да се намирам върху камъни. Земята под мен се огъва. Потъвам.

— И на мен ми се ще да можех да потъна вдън земя! — продължи гневно Енгелхард. — Ако ми беше свободна поне едната ръка, скоро щях да се освободя от ремъците и тогава тежко на онзи негодай!

Той продължи да се дърпа и тегли, тъй че камъкът още повече се измести.

— Хич не си правете илюзии — отговори Фрице. — Върже ли Гамбусино някого, той не може да се освободи, знам го от собствен опит. Преживяхме го вече, нали гос'ин докторе?

— Да, за съжаление — отговори Моргенщерн. — Даже сме били и по-зле от сега. Висяхме и по дърветата и... господи... небеса... божичко...!

Той силно извика от уплаха, защото тъкмо в момента камъкът на Енгелхард освободи кожата и дребничкият учен хлътна в дупката с краката надолу и изчезна до гърди.

— К'во става тука? Накъде тръгнахте? — попита Фрице. — Да не би туй да е пътят за подземния или допотопния свят?

— Не се шегувай? — завайка се дребосъкът. — Попаднах в някакъв ужасен кладенец, на латински „питеус“, висях над страшна бездна, наричана на латински „вораго“ или „баратрум“ и скъса ли се въжето, загубен съм!

Навярно дребничкият учен нямаше повече от четиридесет и пет килограма и тъй като камъкът, за който бе вързан, тежеше значително повече от центнер, го задържаше да не падне. Въпреки това

Моргенщерн пицеше и крещеше толкова силно, че Гамбусино и Перильо го чуха. Те се върнаха и смайването им не беше малко, когато видяха своя пленник наполовина изчезнал в земята. Издърпаха го навън и част от мулешката кожа се разкри.

— Това пък какво е? — попита Перильо. — Кожа, която е покривала тази дупка. Да не би в края на краищата да сме...

— Мълчи! — прошепна му Гамбусино. — Ние сме пред нашата цел. Трябва да благодарим на случайността. Не е необходимо пленниците да разберат какво търсим тук. Да ги преместим!

Те замъкнаха тримата вързани мъже на достатъчно голямо разстояние, за да не бъдат наблюдавани от тях, после пак се върнаха, разчистиха кожата и я отстраниха. Хвърлиха няколко камъка в дупката и разбраха че не е дълбоко. Тогава Гамбусино се спусна в нея. Само след броени секунди той извика отдолу.

— На търсеното място сме! Успяхме! Тук има лоени свещи. Спусни се бързо, докато запаля една от тях.

Когато Перильо се озова долу, свещта вече гореше. Те не обърнаха внимание на обстоятелството, че имаше и една наполовина изгоряла свещ, по която лесно можеше да се разбере, че е била използвана съвсем наскоро, а бавно навлязоха в хоризонталната галерия. Докато предпазливо крачеха напред, те си разменяха забележки и споделяха надеждите си. Бяха изпаднали в трескава възбуда, която се засили, превръщайки се почти в умопомрачение, когато накрая достигнаха задното помещение и съзряха какво имаше в него. Отначало стояха, сякаш си бяха глътнали езиците, и само блесналите им от безмерно възхищение очи се плъзнаха по всички предмети. Но после Гамбусино извика:

— Открихме го! Тук има милиони! Трябва на мен да благодариш!

— Не, ти на мен, на мен, на мен! — отговори Перильо. — Я да преценим стойността на съкровището! Тук в улеите има множество свещи, сигурно за да може да се вижда по-добре как искрят в цялото си великолепие тези неповторими богатства. Да ги запаля ли?

— Да, защото на светлината от остатъка на свещта нищо не може да се различи.

Перильо грабна свещта от ръката на Гамбусино и я приближи до един от вече описаните фитили, който пламна като най-обикновен

фитил. Отначало малкото светло пламъче гореше спокойно, после започна да трепти и придоби синкав цвят. След това изведнъж на всички страни се разхвърчаха искри, които подпалиха и другите фитили, и най-сетне към тавана полетя цял огнен сноп. Из помещението се разнесе остра нетърпима воня. В улеите горяха вече над двайсет свещи. Те трептяха, пръскаха искри, съскаха и гърмяха.

— Какво е това? — попита Перильо смаяно. — Виждал ли си някога подобни свещи?

— Какво е това ли? — отвърна Гамбусино. — Гибелта ни, ако мигновено не избягаме. Свещите са поставени за незвани натрапници. Ще трябва...

Той бе прекъснат от гръм, след който от свещите блъвнаха огнени змии. Те прелетяха из помещението като зигзаговидни светкавици и подпалиха дрехите на двамата мъже.

— Да бягаме, да бягаме! — закрещя Гамбусино и се втурна в галерията с намерението колкото може по-бързо да излезе на открито. Перильо го последва. Дрехите им горяха. Двата се блъскаха в стените от двете страни. Още не се бяха добрали до изхода, когато се разнесе силен трясък и земята потрепери.

— Горя, изгарям! — изрева Перильо.

— И аз! — изкрещя Гамбусино, докато летеше напред. — Бягай, бягай, скалата ще хвъркне във въздуха!

Той продължи устремно напред, достигна шахтата и изскочи навън. Перильо го следваше по петите. Докато бяха долу в галерията, дрехите им по-скоро тлееха, отколкото горяха. Но на открито лумнаха в силни пламъци, които веднага обгърнаха мъжете от глава до пети. Двамата изреваха от ужас, хвърлиха се на земята и се затъркаляха насам-натам, за да загасят пламъците. В този миг отдолу се разнесе втори гръм, после трети, четвърти, пети и шести, един от друг по-силни. Клисурата буквално се разлюля. Изглеждаше, сякаш стените ѝ се канят да се срутят. След това от отвора на шахтата блъвна тежък черен дим, придружен от свистене, издавано сякаш от стотина локомотива, последвано от глухо трополене. Най-сетне всичко притихна, обаче шахтата продължаваше да блъва големи кълба дим и покри цялата задна част на клисурата с вонящи облаци, които не позволяваха да се различи абсолютно нищо. Но затова пък толкова по-

отчетливо се чуваше как реват от болки двамата мъже, които не преставаха да се търкалят по земята...

Ами Татко Ягуар и неговите хора?

Те бяха стигнали на десетина минути път от клисурата, когато срещу тях се зададоха Ансиано и инката. Старецът съобщи на Хамер:

— Сеньор, начело на седемте индианци е Острия нож, вождът на мохосите, много добър мой приятел. Да поговоря ли с него?

— Да. Мислиш ли, че ще можеш да се споразумееш с Острия нож?

— Убеден съм, че щом ме види и научи, че и вие сте с мен, веднага ще премине на наша страна.

— Тогава тичай пред нас!

Ансиано се втурна напред, а останалите го последваха с твърдото убеждение, че днес несъмнено ще постигнат целта си. Преди още да се доберат до клисурата, старецът отново се зададе насреща им. Той водеше вожда на мохосите и подвижна на Татко Ягуар:

— Ето го, сеньор, ето го. Радва се, че ще се запознае с прочутия Татко Ягуар, и с удоволствие ще премине на наша страна.

— Само седем воина ли имаш при теб? — попита Хамер вожда.

— Да, сеньор.

— Ние познаваме двамата дребни на ръст пленници. Но кой е третият?

— Някакъв богат сеньор от Лима, който се казва Енгелхард и е банкер.

— Баща ми, баща ми! — изкрещя Антон и скочи от мулето си. Но не е възможно. Каква ли причина може да го е довела насам?

— Иска да посети сина си в Буенос Айрес.

— Значи все пак е той! Да слизаме да го спасим!

Размахвайки пушката си, той се завтече към клисурата и миг след това тя го погълна. Останалите се наканиха да го последват, но Татко Ягуар заповяда:

— Стойте! Не бива всички да се спускаме оттук. Шестима ще заобиколят клисурата и ще заемат позиция на отсрещната ѝ страна, за да не може никой да се измъкне оттам.

След тези думи шестима конници препуснаха в указаната посока. Но другите не можеха вече да се сдържат, скочиха от седлата и заедно с Хамер и индианците се спуснаха надолу в клисурата, колкото бе

възможно по-бързо. Още не бяха достигнали дъното ѝ, когато съзряха две горящи човешки фигури, измъкващи се от шахтата. Доловиха техните резове, а след това и няколко мощни експлозии.

— Тези гадове са открили галерията и са запалили огъня — извика Татко Ягуар обзет от гняв. — Сега вече съкровището е загубено!

Всички се затичаха към обвитата в дим задна част на клисурата. Начело бяха Антон и инката, който го беше последвал най-бързо от всички. Двете момчета забелязаха лежащите на земята пленници и се завтекоха към тях.

— Татко, татко! — извика Антон, хвърляйки се към банкера, за да го прегърне и пререже ремъците му.

Никой не обърна внимание на тази сцена, на срещата между баща и син, защото всички погледи бяха отправени към задната скалиста стена, където две човешки фигури с голяма мъка и потръпващи от болки тела бавно се катереха нагоре. Бяха Гамбусино и Перильо. Щом забелязаха приближаващите се хора, те, въпреки че телата им бяха полуобгорели, веднага помислиха за бягство, което изглеждаше възможно само в тази посока. Но ето че горе се появиха шестима конници и Татко Ягуар извика със задоволство:

— Спрете! Оставете негодниците да се катерят! Горе ще ги посрещнат както трябва.

Той се обърна към пленниците, за да поздрави най-напред Енгелхард, а после гневно попита другите двама:

— Кой дявол отново ви изпрати подир нас? Не ви ли свърта на едно място дори при вашето гигантско животно?

— Не — отвърна Фрице, който по всяко време имаше готов отговор. — Гигантският мошеник, когото искахме да заловим, бе къде-къде по-едра риба.

— Но вместо вие него, той ви залови!

— Туй бе само една уловка от наша страна. Оставихме се да ни хване, та да го докараме до таз дупка, дето се подпали. Я питайте моя господар! Той се беше пъхнал в дупката преди него.

— Точно така! — потвърди ученият. — Земята под мен се разтвори, изгубих почва под краката си, на латински "солум" и...

— Вие сте непоправим дърдорко — прекъсна го Хамер — и подхващате всяко нещо, на латински „рес“, по съвсем погрешен начин.

Търпението ми към вас, наричано на латински „пациенция“, а също и „толеранция“, както и моята кротост и снизходителност, на латински „плакабилитас“, „кlemenция“ и „мансветудо“, са вече изчерпани. Не искам повече нито да ви чуя, нито да ви видя!

Когато Моргенщерн се видя атакуван с толкова латински понятия, остана със зяпнала уста. Но последните думи на Хамер съвсем не бяха казани на сериозно. Едва сдържайки смеха си, той обърна гръб на двамата смаяни дребосъци.

В този момент Гамбусино и Перильо изкачиха височината и за свой ужас видяха застанали пред себе си шестимата мъже, които ги принудиха да се върнат обратно. Щом стигнаха долу, ги отведоха при Татко Ягуар. Не упорстваха, понеже ужасните болки от причинените им от пламъците рани, правеха всяка съпротива невъзможна. Огънят бе оставил от дрехите им само някакви парцали и телата им бяха покрити с тежки нелечими рани. Съвсем не бе нужно опитното око на лекар, за да се разбере, че тези изгаряния са смъртоносни.

— Бенито Пахаро, познаваш ли ме все още? — попита Хамер Гамбусино.

— Да — простена бандитът, измъчван от болки. — Аз съм убиецът на брат ти. Убий ме колкото е възможно по-бързо!

— Това би било благодеяние за теб. Колко човешки живота тежат на съвестта ти? Само вчера вечерта прибави нови три! Бог те осъди. Не искам да изпреварвам неговата ръка, защото и бездруго брат ми е отмъстен. Свободен си и можеш да отидеш където поискаш.

— Убий ме! — повтори Гамбусино, защото и той разбираше, че незабавната смърт ще е милосърдие за него.

— Не!

— Тогава сам върви в пъкъла и бъди проклет!

Докато изговаряше тези ужасни думи, той изтръгна заредената двуцевка от ръцете на непредпазливо застаналия до него Антон Енгелхард, светкавично се прицели в Татко Ягуар, натисна спусъка, а после, преди някой да успее да му попречи, се простреля в главата с втория куршум и рухна мъртъв на земята. Той бе живял живота на неповторим злодей и свърши дните си като такъв, обаче без да изпълни последното си намерение, защото със същата бързина, с която Гамбусино се беше прицелил в него, Хамер отскочи настрана и избегна

куршума. Без да обели и дума относно тази случка, той посочи към Антонио Перильо и каза на Хаукаропора:

— Ето го убиеца на баща ти. Той е твой.

Инката погледна мрачно бикобореца в изкривеното му от болки лице и каза:

— Ще бъда милостив. Той няма дълго да страда от тези мъки, а бързо ще умре.

Хаукаропора насочи пушката си към убиеца. Но в този миг Перильо падна на колене пред него и настойчиво се замоли:

— Не ме убивай! Остави ме да живея!

— Добре тогава, поживей още, за да умреш след два-три дена като куче — отговори Хаука, свали пушката си и презрително се отдалечи.

Вече никой не обърна внимание на страхливеца, който се строполи между камънаците и остана да лежи там. Всички искаха час по-скоро да разберат колко големи бяха щетите, нанесени от унищожителния огън в подземното помещение. Сводът му бе вдигнат във въздуха, а в скалата се бе отворила пукнатина, от която все още излизаше дим. Така се бе образувало въздушно течение, което прочисти галерията от вредни газове и само след около час направи възможно влизането в нея. Обаче никой не можеше да пристъпи в съкровищницата. Подът ѝ не съществуваше, защото беше сринат от мощта на експлозиите и заедно с всички съкровища бе запокитен в зейналата бездънна паст на споменатата скална цепнатина. Спокойно усмихнат, Хаукаропора каза на Татко Ягуар:

— Виждате, сеньор, че провидението подкрепи моето решение. Наследството изчезна. Но тук в гърдите си съм съхранил добре завещанието на моя баща, великия инка. Неговата последна воля ще бъде изпълнена.

Затрупаха шахтата с камъни. После мъжете излязоха от клисурата, за да бивакуват горе и да обсъдят случилото се. Най-много имаха да си разказват Антон и баща му, защото не се бяха виждали дълго време. Когато банкерът разбра какви планове имаше инката за своето бъдеще, изрази готовност да купи неговия боен боздуган от масивно злато, като му заплати на половин килограм по 1400 немски марки. Като се има предвид тежестта на оръжието, получената сума

щеше да позволи на потомъка на синовете на слънцето да осигури бъдещето си.

Останаха на лагер край клисурата докъм обед на следващия ден. През цялата нощ се чуваха стенанията и скимтенето на Антонио Перильо. На сутринта го намериха умрял и сгърчен между камъните. Погребаха трупове на двамата убийци, като ги затрупаха с камъни. После ездачите потеглиха на път, отправяйки се през Умауака и Салта към своите приятели камбасите. Всъщност Енгелхард и синът му трябваше да се отклонят от Салта в друга посока, обаче с удоволствие останаха при приятелите си и естествено всички бяха посрещнати от камбасите много радушно.

Там ги очакваше доктор Пармесан Руи ел Иберио. Когато научи какво бяха преживяли, той със съжаление възкликна:

— Колко жалко, че не последвах другите заедно с двамата немски учени! Обгорените убийци щяха да останат живи, защото щях да направя една голяма и неவிждана операция, щях да смъкна с ножа си опърлената кожа от телата им и по този начин щях да възстановя прекъснатата транссудация^[3]. Нали знаете, че просто отсичам всичко!

Използваха престоя си при камбасите, за да помогнат на доктор Моргенщерн в разглобяването и опаковането на неговото гигантско животно. Отделните му части щяха да бъдат пренесени с товарни коне. По-късно половината от хората на Татко Ягуар потеглиха към горите, за да берат парагвайски чай, докато останалите, водени от Татко Ягуар, придружиха Енгелхард, сина му, Моргенщерн и Фрице чак до Буенос Айрес. Инката със своя Ансиано също беше с тях, понеже старецът изяви готовност да предприеме заедно с Хаука презокеанското пътуване до Германия...

Оттогава изминаха години. За съжаление не бива да споменаваме името на немския град, където живее доктор Моргенщерн, посветен изцяло на своите научни изследвания. Той се прочу със своя мегатериум и заедно с верния си Фрице от време на време предприема пътешествия в далечни страни, за да намери някой скелет на първобитен човек. С тази цел в най-скоро време се кани да потегли за Сибир. Инката завърши висшето учебно заведение по лесничейство в Таранд и после стана ловец, в която професия все още дейно го

подпомага престарелия Ансиано. Енгелхард живее като рентиер на потъналия в зеленина бряг на красивия Рейн, където Антон и брат му основаха голяма винарска къща. А Татко Ягуар още продължава да се скита из пампасите и Гран Чако, станали за него втора родина, без да забравя обаче отечеството си.

Всички тези хора водят оживена приятелска кореспонденция. И винаги една част от съдържанието на писмата им засяга техните общи преживявания, защото главната и любима тема неизменно е и си остава — ЗАВЕЩАНИЕТО НА ИНКАТА.

[1] Думата кипу е от езика кечуа и означава „възел“. Б.нем.изд. ↑

[2] Центнер (нем.) — мярка за тежест, равна на 50 кг. — Б.пр. ↑

[3] Транссудация (лат.) — просмукване на кръвна суроватка през кръвоносните съдове в тъкани и кухини на тялото. — Б.пр. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.